

VERSLAG

BETREFFENDE DE
GEMEENTE MEDAN

OVER HET JAAR

1 9 2 4

TYP. VAREKAMP & Co.
MEDAN

m
505

VERSLAG

BETREFFENDE DE

GEMEENTE MEDAN

OVER HET JAAR

1 9 2 4

INHOUD.

	Blz.		Blz.
ALGEMEEN VERSLAG	5—96	Chineezten te Medan gedurende de jaren 1919-1924 . . .	bijl. XI
Inleiding	5—8	Overzicht omtrent overlijden betr. de Gemeente Medan . . .	bijl. XIIb
Armenzorg	19—21	Statistiek van overlijden te Medan in het jaar 1924 . . .	bijl. XIIa
Begraafplaatsen	21—23	Bordeelverbod	41—46
Begrooting	23—24	Contrôle Gemeente financiën	57—62
Begrotingsrekening 1923	23—24	Gewest. accountantsdienst	57—60
Begrooting 1924	23	Voorlichting bij de financiële administratie van wege het Decentralisatiebureau	60—62
Overzicht van de netto opbrengst van de wisselvallige ontvangsten der begrooting 1924	bijl. IV	Decentralisatie	46—53
Begrotingsvoorschriften	24	Burgemeester—Hoofd van Plaatselijk Bestuur	46—49
Belastingen en andere heffingen	25—40	Conferentie van Burgemeesters en Secretarissen in Nederlandsch-Indië	49—50
Vergelijkend overzicht van de opbrengst der gedurende de jaren 1912 t/m 1924 in de Gemeente Medan geheven belastingen	bijlage II	Decentralisatiecongres	49
Drankvergunningrecht	25—26	Decentralisatie wee	51
Hondenbelasting	26	Decentralisatiewetgeving	50
Gem. Inkomstenbelasting	26—28	Gemeente ordonnantie	51
Wijziging van het systeem van vaststellen der aanslagen	28—31	Provincie ordonnantie	51
Wijziging van het tarief der—	31	Raadscommissien	53
Denkbeeld om heffing en invordering van locale belastingen gelijktijdig met die van Landsbelastingen te doen geschieden door de Landsadministratie	31—32	Samenwerking tusschen Hoofd van Plaatselijk Bestuur en Gemeente inzake de bestrijding van het clandestiene stoken van arak	68
Opcentenheffing of eigen belasting	32—34	Wethouders	52
Vergelijkend overzicht van de opbrengst der — volgens kohier	bijlage III	Drankvergunning. Overzicht van uitgereikte —	bijl. XIII
Hasil tanah	36—37	Financiën.	53—57
Heerendienst afkoopgelden	37	Accrestoeslag	53—55
Keurloonen	169	Begrotingsrekening dienst 1924	55—57
Pasargelden	202	Staat der als reserve belegde gelden	bijl. VI
Recht op overschrijving van grondrechten	37	Goederen. Staat der onroerende —	bijl. V
Recht op waarmede van onderhandsche geschriften	37	Holland Indië vlucht	62—65
Slachtloonen	168	Kiezers. Opgave van hetaantal — voor den Gemeenteraad	bijl. I
Staangelden van circussen, warongs en dergelijke	38	Kiezerslijst	15
Stalloonen	169	Licenties	40—41
Vergoeding wegens het onderzoek van bouwaanvragen	38	Onderwijs	65—66
Vergoeding voor het weghalen van faecaliën	38	Gemeentelijke	65
Vermakelijkheidsbelasting	34—36	Cursus	66
Bijdragen in de kosten van aanleg van nieuwe wegen	39—40	Meisjes kopschool	65
Bestuur der Gemeente	8—15	Onderwijsenquete	65
Bevolking		Overzicht betr. de scholen te Medan gedurende 1924	bijl. XIV
Overzicht omtrent het aantal geboorten en huwelijken van Europeanen, Japanners en		Pandhuisbedrijf. Overzicht omtrent het — gedurende de jaren 1920 t/m 1924	bijl. X
		Personeel	16—19
		Contrôle op de naleving der Gemeent: verordeningen	18
		Dierenbescherming	18

	Blz.
Geneeskundige behandeling van het Inlandsch personeel der Gemeente	74
Herziening van de rechtspositie van den Adjunct Commissie ter Secretarie F. Fliers	17—18
Pensioensregeling J. Hogervorst, Directeur der Gemeentewerken	17
Vervanging van den Gemeente Ontvanger	19
Administratie van het Gemeent: Woningbedrijf	18—19
Pensioensregeling voor Inlandsch personeel	66—67
Schulden. Staat der — wegens leeningen	bijl. VII
Overzicht der werken bekostigd uit de f 1.000.000 Nillmijleening	bijl. VIII
Verkiezingen	15
Verlichting	68—70
Electriche straatverlichting	69
Gasstraatverlichting	69
Volksraad	70
Voertuigen. Overzicht van geregistreerde —	bijl. IX
Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih”	70—72
Werkeloosheid	72—74
Ziekenzorg	74—96
Hospitaalkwestie	80—96
Vrouwenhospitaal te Medan	78—80
Verpleging van zieken door bemiddeling van de Gemeente in het Hospitaal van de D. S. M. te Poeloe Brayan	74
Overeenkomst met de Vereeniging voor ziekenverpleging ter Oostkust van Sumatra	74—77
VERSLAG VAN DEN DIENST DER GEMEENTEWERKEN	97—161
Afwateringswerken	119—122
Afwatering Kampong Petisah en Darat	121
Afwatering Nieuw Polonia	121
Afwatering kampong Soengei Kerah en Sidodadi	121
Normaliseering van de Soengei Kerah	119
Bouwwerken. (nieuwe)	114—115
Bouw van badhuizen	115
Bouw van woningen op het emplacement van Gemeentewerken	114
Bouw van woonhuizen aan den Padang Boelanweg en aan de Oranje Nassastraat	114
Bouw van woningen in kampong Padang Loemba	114
Bouw van een dienstgebouw	

	Blz.
achter het Raadhuis	114
Woningbouw in Sidodadi	115
Bouw van een verbrandingsoven	115
Bouwtoezicht	130—135
Algemeene beschouwingen	130
Bouwvergunningen	131
Afgewezen verzoeken om bouwvergunningen	132
Intrekking van verleende bouwvergunningen	132
Afkeuring en opruiming van bouwvallige huizen	133
Inspecties	132
Rooigelden	132
Werkzaamheden in het belang der openbare gezondheid en veiligheid	133
Werkzaamheden van het gemeent: Bouwtoezicht over de jaren 1915 t/m 1924 voortvloeiende uit de bepalingen der Medansche Bouwverordening	148
Werkzaamheden van het Gemeent. Bouwtoezicht over de jaren 1920 t/m 1924, voortvloeiende uit de bepalingen der Kampongbouwverordening	149
Bruggen	107—108
Bouw van een nieuwe brug over de Baboera	107
Brug over de Soengei Kerah	108
Onderhoud van bruggen	107
Commissies.	
Technische Commissie	97
Diversen	135—136
Esplanade	135
Hongkongkeur	135
Huis Paleisweg hoek Smidstraat	136
Hydranten	136
Muziektent	135
Particuliere terreinen	136
Straatnaamborden	135
Verkeersveiligheid	136
Verzamelsreservoir	135
Vliegtocht Holland-Indië	136
Duikers.	108—109
Aanleg van nieuwe duikers	108
Onderhoud van duikers	108
Gemeente gebouwen	111—113
Openbare badhuizen en privaten	113
Brandspuithuizen	113
Deli Clubgebouw	113
Dienstwoningen	112
Kantoor, werkplaats en loodsen van Gemeentewerken	112
Onderhoud van gebouwen	111

	Blz.
Oranje bioscoop	112
Pasargebouwen	113
Raadhuis	112
Kampong Djati Oeloe	113
Kampong Skip	113
Goten	109—110
Doorspoeling der goten	110
Nieuwe goten	110
Gewoon onderhoud, uitbrei- ding en zware herstelling der gemetselde goten	109
Onderhoud der gegraven parits	110
Grasaanplant	111
Kampongverbetering	122—129
Kampongrapport	128
Kwekerijen	111
Materieel	100—101
Staat van het materieel op 31-12-1924	138
Openbare reiniging	116—119
Faecaliëndienst	118
Schoonhouden van goten	116
Schoonhouden van rivieren	119
Sproeidienst	117
Straatreiniging	116
Vuilnis ophaaldienst	117
Personeel	97—99
Werklieden	98—99
Staat van de in 1924 bij Gemeentewerken in dienst zijnde werklieden	137
Plantsoenen	110—111
Onderhoud van plantsoenen	110
Rioleering	121—122
Sproeidienst . Wijkverdee- ling van den —	141—144
Trekdiere	99—100
Veegdienst . Wijkverdee- ling van den —	139
Verordeningen	134—135
Drankverordening	134
Medansche Hotelverorde- ning	134
Opslag van licht brandbare vloeistoffen	135
Verwerkte bedragen . Staat der door Gemeentewerken in 1924 —	152—161
Volkshuisvesting	122—129
Bouwen van model kam- pongwoningen	126
Kampong Padang Loemba	122
Kampong Sidodadi (1e ge- deelte)	124
Kampong Sidodadi (2e ge- deelte)	123
Onderhoud van de Gemeent- kampongs	128
Aantal door de Gemeente in het belang der Volkshuis- vesting gebouwde woningen	126

	Blz.
Verdere plannen	127
Vuilnis ophaaldienst . Wijkverdeling van den —	145—147
Faecaliëndienst	118
Wegen	101—107
Aanleg van nieuwe wegen	104—106
Verwerkte materialen	106—107
Gewoon onderhoud	101
Overname van wegen	106
Zware herstelling van wegen	102
Wegbeplanting	110—111
Beplanting langs de wegen	111
Wegenplannen	115—116
Wegenplan ten Oosten van de Klingenstraat	115
Wegenplan kampong Pa- dang Loemba	115
Wegenplan Nieuw Polonia	116
Wegenplan terrein B. O. W. aan den Residentenweg	116
Wegenplan kampong Sido- dadi	115
VERSLAG VAN DEN DIENST DER OPENBA- RE GEZONDHEID	163—210
<i>a. Gemeente Slachthuis</i> . Staat van afkeuringen	163—179 166
Exploitatie	164—170
Ingevoerd vleesch	165
Slachtingen	164
Stallingen	166
Financieel overzicht	168—170
Staat van aanleg en uit- breidingen	178—179
Staat der aflossingen en der betaalde rente tot 1-1-1925	179
Begrotingsrekening 1924. Staat van ontvangsten en uitgaven benevens de exploi- tatierekening 1924	176—177 174—175
Staat betr. de losse inven- taris	178
Gebouwen	163
Geslachte dieren . Staat van het aantal op het Ge- meente Slachthuis — gedu- rende 1924.	172
Vergelijkende staat met be- trekking tot het aantal geslachte dieren over 1913 t.m. 1924	172
Gestalde dieren . Staat van het aantal—gedurende 1924	173
Personeel	163
Staat van het personeel op 31-12-1924	171
Slachthuiscommissie	163
Slachtbelasting	167
Slacht- en Vleeschkeur	166
Veeprijzen gedurende 1924	173
Vleeschprijzen	166
Vleeschprijzen ged: 1924	173
<i>b. Melkcontrole</i>	181—187

	Blz.
Melkonderzoek	182—183
Katalase	183
Onderzoek voor particulie- ren	183
Reductietijden	183
Graad van reinheid	183
Aantal monsters	185
Gemiddelde samenstelling der onderzochte melkmonsters in 1924	186—187
Soortelijk gewicht	182
Gemiddeld soortelijk ge- wicht bij 27° C	184
Vetgehalte	182
Vetprocenten	184
Gemiddelde vetprocenten	184
Vetvrije droge stof	182 en 185
Zuurgraad	183
Melkverordening	183
Aanvulling	183
Overtredingen	183
c. Pasarwezen	189—206
Financieel overzicht der pasars	192—193
Staat der ontvangsten en uitgaven benevens de exploi- tatierkening van het Gem: pasarbedrijf 1924	202—203
Gemeent: pasarbedrijf	190—193
Pasar Petisah	190
Staat van het aantal ver- huurde M ² der Gemeente Pa- sar Petisah gedurende 1924	200
Vischpasar	190—192
Staat van het aantal ver- huurde M ² benevens der hoe- veelheden aangebrachte visch op de Gem: Vischpasar gedu- rende 1924	196—199
Particuliere pasars	189—190
Pasarcredietwezen	194
Balans van het—op 31-12-1924	195
Stand van het—op 31-12-1924	204
Pasarprijzen . Vergelijking tusschen de prijzen van ver- schillende levensbehoeften op de pasars te Medan over 1923 en 1924.	205—206
d. Voerwezen	207
e. Reglement op het maken en verkrijgbaarstellen van ijs en koolzuurhouden- de wateren	207
f. Broodverordening	208
g. Hotelverordening	209
h. Hondenkeur	210
VERSLAG VAN HET GE- MEENTELIJKE BUREAU VOOR GRONDZAKEN	211—252

	Blz.
Algemeen gedeelte	211
Grondbedrijf	232—236
Bedrijfsrekening van het grondbedrijf 1924	235—236
Grondzaken	212—226
Diversen	224
Grondafstand aan het Gou- vernement	215
Grondafstand aan particu- lieren	218
Hasil tanah	214
Ladangs	219
Opmetingen	212
Regeling van grondrechten	212
Verponding	224
Overschrijvingen	226—232
Volkshuisvesting	236—241
Woningbedrijf	241—252
Balans per 31 December 1924	244
Bedrijfsrekening van het woningbedrijf 1924	244
Diverse bijlagen bij de be- drijfsrekening van het Wo- ningbedrijf	245—252
HUURCOMMISSIE	253—261
Administratie	254
Samenstelling der Com- missie	253
Opheffing der Huurcom- missie	257—261
Personeel	254
Uitspraken	255
VERSLAG EUROPEE- SCHE ARBEIDSBEURS 1924/1925	263—269
Aanvraag van werkgevers	268
Algemeene beschouwingen	268
Bestuur	263
Doel	263
Oprichting	263
Plaatsing werkzoekenden	265
Bereikte resultaten	265
Werkwijze	264
MEDANSCHIE VRIJ- WILLIGE BRANDWEER	271—278
Branden	272
Financiën	273
Inspecties	272
Ledenlijst	275
Materialen	273
Staat van materiaal in gebruik en in reserve op 31/12-1924	277
Oefeningen	272
Personeel	271
Vergaderingen	272
Wijkverdeling	278
VERSLAG VAN DE SEKOLAH DERMA.	279—28

z.
1
—236
—236
—226
24
15
18
14
19
12
12
24
5—232
5—241
1—252
244
244
5—252
3—261
254
253
57—261
254
255
263—269
268
268
263
263
263
265
265
264
271—278
272
273
272
275
273
277
272
271
272
278
279—28

VERSLAG

der Gemeente Medan over het jaar 1924.

ALGEMEEN GEDEELTE.

Samengesteld door E. W. F. B. L. Hendricks

Secretaris der Gemeente Medan.

Inleiding.

Met het jaar 1924 werd de eerste 15-jarige periode van het bestaan der Gemeente Medan afgesloten. Deze periode is lang genoeg om te kunnen beoordeelen wat de instelling „Gemeente Medan” voor de „Stad Medan” is geweest, m.a.w. wat de Decentralisatie in dit Gewest en inzonderheid te Medan heeft beteekend. En als dan op het verstreken tijdvak wordt teruggezien is er veel dat tot tevredenheid stemt. Het Medan van 1924 vergeleken met het Medan van 1909 bewijst duidelijk dat de Decentralisatie hier inderdaad goede vruchten heeft opgeleverd.

Dit is zeker in de eerste plaats te danken aan den geest van initiatief en van selfhelp, die in dit Gewest heerscht, een geest die niet is een van vragen en wachten, maar die doet aanpakken en tot standbrengen met eigen krachten wat voor de eigen ontwikkeling wordt noodig geacht.

Diezelfde geest, hoewel gehouden in een gareel van wettelijke bepalingen, kwam ook tot uiting in het gemeentelijke werk, zonder daarbij te leiden tot overschatting van krachten met als gevolg, dat de Gemeente topzwaar zou zijn geworden. Integendeel is te Medan steeds een voorzichtig financieel beleid gevoerd en het verloop van de oorlogsjaren is daar om te bewijzen, dat een zeker conservatisme tot bestwil der Gemeente is geweest.

Erkend moet worden dat het fundament, waarop deze Gemeente rust, gelegd door de instellingen die aan de Gemeente vooraf gingen, goed is. Het op dat fundament door de Decentralisatie opgetrokken gebouw mag zeer zeker „hecht en weldoortimmerd” genoemd worden.

De omstandigheid, dat de Gemeente Medan over het algemeen over voldoende middelen beschikte, is oorzaak geweest, dat financiële bijstand (subsidie) van het Gouvernement voor buitengewo-

ne kostbare werken slechts zelden werd ingeroepen (en verkregen) t. w.:

1. in 1914 voor de verbetering van den Padang Boelanweg, voor welk doel een subsidie genoten werd van f 57.000.—;
2. in 1923 voor de verbetering van de Soengei Kerah tot een bedrag van f 150.500.—;
3. in 1925 voor werken in het belang der volkshuisvesting tot een bedrag van f 93.000.—).

De invoering van een matige inkomstenbelasting, het verkrijgen van de opbrengst der hasil tanah, de goede uitkomsten van de gemeente bedrijven hebben niet nagelaten de middelen der Gemeente gezond te doen blijven.

De aderlating, die het Gouvernement de financiën der Gemeente Medan heeft doen ondergaan door de sterke vermindering van den accrestoeslag, noodzaakt wel naar eenige blijvende compensatie om te zien. Doch waar de financiële lasten aan Medan's burgerij opgelegd niet drukkend zijn zal een verzwaring van die lasten niet bovenmatig behoeven te zijn en tegen een eventuele verzwaring kan redelijkerwijs dan ook geen bedenking bestaan, te meer niet omdat Medan nooit boven zijn krachten geleefd heeft en het een verzwakte financiële positie niet te danken heeft aan eigen schuld.

Nagaande wat tijdens het bestaan der Gemeente Medan is tot standgekomen, mag als voornaamste genoemd worden:

uitbreiding van het wegnnet (het aantal K. M. weglengte verdubbelde ongeveer)

verbetering (door verbreedten, verhardten en asfalteeren) van wegen,

aanleg en verbetering van kampongwegen,

verbetering van den waterafvoer,

„ „ „ faecaliënverwijdering door stelselmatige uitbreiding van het beerputtenstelsel,

„ „ „ de straatverlichting,

verbetering van de vuilverwijdering,

„ „ „ volkshuisvesting, o.m. door den bouw van ruim 320 woningen,

uitbreiding van drinkwatervoorziening in de kampongs,

bouw van badhuizen in de kampongs,

vermeerdering van brandkranen,

oprichting van een abattoir,

invoering van toezicht op melk, brood, vleesch, visch, groenten en vruchten.

„ „ toezicht op hotels, eet- en drinkhuizen,

„ „ reinigingsdienst,

„ „ een bouw- en woningtoezicht,

verbetering van het pasarwezen,

„ „ „ toezicht op het voerwezen,
ziekenzorg,

steunverleening, hetzij met geld, hetzij op andere wijze, aan inrichtingen van openbaar nut, als blindeninstituut, kindervacantiekolonie, internaat van Inlandsche ziekenverpleegsters, zweminrichting, bij rampen, onderwijsinrichtingen.
verstrekken van rijst aan de arme bevolking.

Voorts werden verschillende wettelijke regelingen verbeterd of door nieuwe vervangen, waarvan allereerst is te noemen de Medansche Bouwverordening.

De Regeering ging geleidelijk meer gebruik maken van de Locale Raden door aan hen over te dragen de behartiging van belangen die te voren door het Gouvernement of zijne diensten zelf werden verzorgd, als Europeesche en Inlandsche Schoolcommissie, het maken van regelingen ter zake van het begraven van lijken toezicht op begraafplaatsen, op de fabrikatie van ijs- en koolzuurhoudende wateren, inzake de zieken verzorging, het pasarwezen, overdracht (op verzoek der gemeente) op den Gemeenteraad van Medan van de rechten, bevoegdheden en verplichtingen voor het Land voortvloeiende uit de aan de Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih” verleende waterleiding concessie.

Niet onvermeld mag verder blijven, dat het grondgebied der Gemeente tweemaal werd uitgebreid, de laatste keer ten gevolge van den grondruil met de Deli Maatschappij, en dat de zoo belangrijke grondschenking tot stand kwam, die de Gemeente eigenares maakte van den grond waarop de stad Medan is gebouwd.

Het afgelopen verslagjaar in het bijzonder beschouwende zal uit de geboden verslagen kunnen blijken, dat het jaar 1924 in allerlei opzichten een belangrijk jaar was. Onderwerpen van beteekenis werden aan de orde gesteld en afgehandeld.

De Regeering nam eenige beslissingen, die voor de Gemeente van belang zijn, met name dat in beginsel niet langer bezwaar bestaat tegen het afstaan *in eigendom* aan de Gemeente van strooken landsgrond voor wegaanleg, en voorts dat het uitsluitend

recht der Gemeente om vergunning te verleenen voor het oprichten van particuliere passars werd bevestigd.

Het jaar 1924 bracht echter niet de zoozeer begeerde oplossing van het vraagstuk der financieele verhouding tusschen Land en Locale Raden.

Daarentegen werd zonder vorm van proces voor 1925 de accrestoeslag verminderd tot de helft van het bedrag ad f 106.426.— over 1924 genoten.

Deze sterke vermindering van inkomsten zal natuurlijk niet nalaten tot beperking van den gemeentelijken arbeid te leiden, en ongetwijfeld is er meer dan ooit reden tot voorzichtigheid, maar, indien op dezelfde rustige wijze wordt voortgewerkt als in het afgelopen tijdvak het geval was, is er geen aanleiding om de toekomst van Medan donker in te zien.

Het wil voorkomen dat de toon, die geklonken heeft bij de behandeling van de ontwerp-begrooting 1925, noodeloos somber is geweest, waardoor onzekerheid is veroorzaakt. Uit een financieel schema voor de jaren 1925 — 1928 opgemaakt ten behoeve van de financieele Commissie, mag, al werden de cijfers onder groot voorbehoud gegeven, worden afgeleid dat, rekening houdende met de meer en meer toenemende verbetering van den economischen toestand in het Gewest en met de gunstige vooruitzichten die voor dit Gewest geopend zijn, de inkomsten der Gemeente op natuurlijke wijze zullen vermeerderen, terwijl verschillende uitgaven, niet of niet noemenswaard zullen vermeerderen dan wel verminderen.

Met het bovenstaande worde dit verslag ingeleid, in de hoop dat het zal bijdragen tot het verkrijgen van een goed inzicht in de werking van de Indische Decentralisatie in het algemeen en te Medan in het bijzonder.

BESTUUR DER GEMEENTE.

Het voorzitterschap van den Gemeenteraad werd gedurende het verslagjaar uitgeoefend door den Burgemeester D. Baron Mackay.

Door het vertrek van de Heeren J. de Waard en G. van Altena met buitenlandsch verlof werden deze Raadsleden bij Gouvernementsbesluit van 29 April 1924 No. 37 eervol ontheven van hunne functie van respectievelijk 1en en 2en vervanger van den Burge-

meester en werden bij hetzelfde besluit tot die functies aangewezen respectievelijk de Raadsleden Ir. J. W. Duys en G. Lodder.

Wegens verlof van den Burgemeester van 26 Januari tot en met 2 Februari 1924 trad de Heer J. de Waard als vd. Burgemeester op en van 4 tot en met 25 Juli 1924 werd de Burgemeester vervangen door den Heer Ir. J. W. Duys..

Begin 1924 was de Gemeenteraad als volgt samengesteld.

Jaar van aftreding 1924.

Europeanen.

Ir. J. W. Duys

A. E. Prosée

A. P. Varekamp

J. D. Wardenburg.

Inlanders.

Abdullah Loebis

Achmad Saleh

Baharoeddin

Mohamad Noech.

Vreemde Oosterlingen.

Jap Soen Tjhay.

Jaar van aftreding 1927.

Europeanen.

G. van Altena

H. H. Cohen

Dr. R. A. A. Fruin

G. Lodder

Mr. A. L. A. van Unen

J. de Waard.

Inlanders.

Raden Noernkali.

Vreemde Oosterlingen.

Gan Hoat Soei.

Wegens vertrek traden in het verslagjaar af de Heeren Baharoeddin en J. de Waard.

De vacatures werden aangevuld door de Heeren Toga Pane en J. H. Gaade.

De Heer J. H. Gaade, die van 23 September 1916 tot 1 Maart 1919 raadslid was geweest, werd bij enkele candidaatstelling gekozen.

De geloofsbrieven der nieuw verkozenen werden onderzocht en zonder bedenking goedgekeurd in de vergadering van 18 Juni 1924.

Op Dinsdag 15 Juli 1924 had de periodieke verkiezing plaats van 9 leden t.w. 4 leden behorende tot de Europeanen of met dezen gelijkgestelden, 4 leden behorende tot de Inlanders en 1 lid behoorende tot de Vreemde Oosterlingen.

Bij de stemming op 28 Juli 1924 werden verkozen:

- a. voor de groep Europeanen of met hen gelijkgestelden de Heeren:
Dr. J. A. Bartelds, Ir. J. W. Duys, A. E. Prosée* en P. W. van Rossum.
- b. voor de groep Inlanders de Heeren:
Abdul Aziz
Henny
Mohamad Thahar
Toga Pane *
- c. voor de groep Vreemde Oosterlingen de Heer:
Jap Soen Tjhay *

De geloofsbrieven werden onderzocht en zonder bedenking goedgekeurd in de vergadering van 13 Augustus 1924.

Vervolgens traden wegens vertrek af de Heeren Dr. R. A. A. Fruin en Mr. A. L. A. van Unen.

De vacatures werden aangevuld door de Heeren J. J. van der Laan en J. de Waard (de laatste was in het verslagjaar wegens vertrek met buitenlandsch verlof als raadslid afgetreden).

De geloofsbrieven der nieuwverkozenen werden onderzocht en zonder bedenking goedgekeurd in de vergadering van 14 Januari 1925.

Einde 1924 telde de Gemeenteraad de volgende Leden:
Jaar van aftreding 1927,

* herkozen.

Europeanen:

G. van Altena
H. H. Cohen
J. H. Gaade
J. J. van der Laan
G. Lodder
J. de Waard.

Inlanders:

Raden Noerngali.

Vreemde Oosterlingen:

Gan Hoat Soei.

Jaar van aftreding 1930,

Europeanen:

Dr. J. A. Bartelds
Ir. J. W. Duys
A. E. Prosée.
P. W. van Rossum.

Inlanders:

Abdul Aziz
Henny
Mohamad Thahar
Toga Pane.

Vreemde Oosterlingen:

Jap Soen Tjhay.

Gehouden werden 12 openbare raadsvergaderingen tegen 14 in 1923, terwijl 2 maal met gesloten deuren werd beraadslaagd. Het aantal raadsbesluiten bedroeg 256 tegen 250 in 1923.

Het aantal der door den Burgemeester genomen besluiten (bouw- en andere vergunningen niet medegerekend) bedroeg 100 tegen 105 in 1923.

De periodieke verkiezing van leden van verschillende Raads- en andere Commissies had plaats in de vergadering van 3 December 1924.

In verband met den wensch te kennen gegeven in de begrootingsvergadering werden de Commissies zooveel mogelijk ingekrompen. Zoo werden de Commissie voor Grondzaken en Volkshuisvesting, alsmede de Commissie van Taxatie voor de erfpachtsperceelen en voor de herziening der hasil tanah opgeheven en werd daarvoor ingesteld de Commissie voor Grondzaken, Volkshuisvesting en Taxaties bestaande uit 5 leden.

Het reglement van orde voor de Commissie voor Grondzaken en Volkshuisvesting moest door die samentrekking worden gewijzigd, doch in het verslagjaar kwam het nieuwe reglement nog niet aan de orde.

Het reglement voor de Belastingcommissie moest door het niet meer toekennen van vacatiegelden en door het benoemen in die Commissie van uitsluitend raadsleden eveneens worden gewijzigd.

In de Commissie voor Onderwijszaken, werden in verband met de beslissing genomen ter begrootingsvergadering alleen 3 Raadsleden, benoemd, die in bijzondere gevallen de hulp van deskundigen kunnen inroepen.

Het reglement van deze Commissie moest in verband daarmee worden gewijzigd.

In de begrootingsvergadering besloot de Gemeenteraad voortaan geen vacatiegelden meer toe te kennen, voor welke Commissie ook, geen oorsprong vindende in een Gouvernements ordonnantie.

Einde verslagjaar was de samenstelling der verschillende Raads- en andere Commissies als volgt:

1. Leden van de Commissie voor de Verordeningen
de Heeren:

Dr. J. A. Bartelds, Voorzitter

Ir. J. W. Duys

A. E. Prosée.

Secretaris: de Gemeente Secretaris.

2. Leden van de Technische Commissie
de Heeren:

Ir. J. W. Duys, Voorzitter

G. Lodder

Raden Noerngali

Secretaris: de Directeur der Gemeentewerken.

3. Leden van de Commissie voor de Financiën.
de Heeren:
J. H. Gaade
G. Lodder
Plaatsvervangende Leden
de Heeren:
Gan Hoat Soei
Toga Pane
Secretaris: de Gemeente Secretaris.
4. Leden van de Gezondheidscommissie
de Heeren:
H. H. Cohen, Voorzitter.
G. van Altena
Raden Noerngali
Secretaris: de Adjunct Gemeente Secretaris.
5. Leden van de Commissie van advies voor het Gemeente
Slachthuis
de Heeren:
De Voorzitter der Gezondheidscommissie.
De Voorzitter der Technische Commissie en
het oudste lid (in leeftijd) der Commissie voor de Financiën.
Secretaris: het Hoofd van den Dienst der Openbare Gezond-
heid.
6. Leden van de Belasting Commissie
de Heeren:
A. E. Prosée, Voorzitter.
Mohamad Thahar
P. W. van Rossum
Secretaris: de Controleur voor de Belastingen.
7. Leden van de Commissie voor Grondzaken, Volkshuisvesting
en Taxaties
de Heeren:
G. Lodder, Voorzitter
Dr. J. A. Bartelds
Ir. J. W. Duys
Gan Hoat Soei
Raden Noerngali

Secretaris: het Hoofd van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken.

8. Leden van de Commissie voor de vaststelling van de Kiezerslijst 1925/1926
de Heeren:
G. van Altena
Dr. J. A. Bartelds
Henny
Jap Soen Tjhay.
9. Leden van de Personeelscommissie.
de Heeren:
G. Lodder, Voorzitter
Abdul Aziz
Dr. J. A. Bartelds
Secretaris: de Gemeente Secretaris.
10. Leden van de Pasar Commissie
de Heeren:
Ir. J. W. Duys, Voorzitter
Jap Soen Tjhay
A. E. Prosée.
Ambtshalve Secretaris: het Hoofd van den Dienst der Openbare Gezondheid.
11. Gewone leden van het Stembureau
de Heeren:
H. A. Barnouw
A. P. Varekamp.
Toegevoegd lid van het Stembureau in den zin van artikel 35 lid 4 der Kiesordonnantie.
de Heer:
Achmad Marzoeki.
12. Leden van de Commissie voor Onderwijszaken ingesteld bij besluit van 21 Juni 1919 No. 86 bestond uit de Heeren:
P. W. van Rossum, Voorzitter
G. van Altena
Toga Pane
Secretaris: de Adjunct Commies F. Fliers.

13. Leden van de Commissie van toezicht op en beheer over de Sekolah Derma
De Heeren:
De Burgemeester van Medan Voorzitter
Tjik Nang
en de dames:
Mevrouw J. P. Jansen geb. van Dijk
„ E. M. Visser geb. Weuringh
„ Chadidjah.
14. De Schoonheidscommissie bestond uit:
de Heeren:
Ir. J. W. Duys
J. Hogervorst
Ir. L. de Vogel.
15. Leden van de Commissie van beheer der begraafplaats voor
lijken van Europeanen en met hen gelijkgestelden
de Heeren:
A. E. Prosée, Voorzitter.
Ds. H. A. Wiersinga.
(Gemeente-Ontvanger, Ambtshalve Lid Secretaris-Penning-
meester).
16. Leden van de Commissie voor geschillen inzake de Concessie
der Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih”.
de Heeren:
Ir. J. W. Duys (voor de Gemeente).
Hoofdadministrateur der Deli Maatschappij (voor de Water-
leiding Maatschappij „Ajer Beresih”).
A. W. G. Stigter (aangewezen door den President van den
Raad van Justitie).

Kiezerslijst en Verkiezingen.

De kiezerslijst voor het jaar 1924/1925 bevatte bij de voor-
loopige vaststelling op 31 Maart 1924 472 namen, welk aantal bij
de definitieve vaststelling kon worden vermeerderd met 55 namen.
In totaal bevatte de lijst 527 namen van kiezers te verdeelen als
volgt:

480 Europeanen, 46 Inlanders en 1 Vreemde Oosterling (zie verder bijl: 1).

De juistheid van de lijst bedoeld in artikel 8 der Kiesordonnantie liet nog al te wenschen over.

Ook dit jaar kostte het wederom veel moeite, velen, die voor plaatsing op de kiezerslijst in aanmerking kwamen, tot het verstrekken der vereischte gegevens te nopen. Eerst middels telefonisch verzoek door den Gemeente Secretaris persoonlijk gelukte het van het meerendeel van vorenbedoelde 55 personen de gegevens te verkrijgen. Dit treft te meer als men weet, dat velen zich op het oogenblik van eene verkiezing komen beklagen, niet op de kiezerslijst te zijn geplaatst. Alsdan wordt de fout in plaats van aan eigen onverschilligheid of nalatigheid geweten aan de samenstellers der lijst.

Gehouden werden 2 tusschentijdsche verkiezingen en 1 periodieke verkiezing.

1e. verkiezing 2 vacatures (1 Europeaan en 1 Inlander) candidaten 1 Europeaan en 2 Inlanders.

Gekozen bij enkele candidaatstelling 1 Europeesch lid, gekozen bij stemming 1 Inlandsch lid.

Deelgenomen werd aan deze stemming door 74 kiezers.

2e. (periodieke) verkiezing 9 vacatures (4 Europeanen, 4 Inlanders en 1 Vreemde Oosterling).

Candidaat gesteld werden 6 Europeanen, 8 Inlanders en 2 Vreemde Oosterlingen, zoodat eene stemming moest worden gehouden.

Deelgenomen werd aan de stemming door 228 kiezers.

3e. verkiezing 2 vacatures (2 Europeanen).

Candidaten 5 Europeanen.

Bij eerste stemming, waaraan 248 kiezers hebben deelgenomen, werd geen volstrekte meerderheid van stemmen verkregen, zoodat op 23 December 1924 eene herstemming moest worden gehouden over 4 candidaten.

Bij herstemming gekozen 2 Europeesche leden. Deelgenomen werd aan de herstemming door 294 kiezers.

Personeel.

A. Het bureau van den Burgemeester onderging geen uitbreiding.

B. Gemeente Secretarie.

E. W. F. B. L. Hendricks, Gemeente Secretaris,
L. J. Winckel, Adjunct Secretaris,
F. Fliers, Adjunct Commies,
Mejuffrouw M. J. L. Dirk, Adjunct Commies,
4 Inlandsche klerken.
Mutaties in het personeel kwamen niet voor.

Pensioensregeling J. Hogervorst, Directeur der Gemeentewerken.

Het bleek, dat de overeenkomst krachtens raadsbesluit van 17 Mei 1922 No. 111 gesloten met den Heer J. Hogervorst, Directeur der Gemeentewerken, ter zake van diens pensioen, weduwenpensioen en onderstand, niet overeenstemde met de bepalingen van het Europeesch Locaal Pensioenreglement, bepaaldelijk met betrekking tot het geldigmaken voor pensioen van Hollandschen diensttijd.

Waar het de uitdrukkelijke bedoeling van den Gemeenteraad is geweest den Heer Hogervorst en zijn gezin een recht te verzekeren geheel overeenkomstig aan dat omschreven in het Europeesch Locaal Pensioenreglement, alzoo met geheel dezelfde rechten en verplichtingen voor beide partijen, diende de gesloten overeenkomst te worden gewijzigd.

Op voorstel van den Burgemeester besloot de Raad in zijne zitting van 16 Juli 1924 daartoe en machtigde hij den Burgemeester tot het sluiten van een nieuwe overeenkomst.

Herziening van de rechtspositie van den Adjunct Commies ter Secretarie F. Fliers.

In de begrootingsvergadering van 29 October 1924 bracht een der Leden de rechtspositie van den Adjunct-Commies ter Gemeente Secretarie F. Fliers ter sprake en lokte een besluit uit, waarbij den Burgemeester werd uitgenoodigd om met de Personeelscommissie de rechtspositie van genoemden gemeentebeambte, die bij zijn indienst-treding tot de categorie van „ambtenaren” behoorde, te onderzoeken en terzake rapport uit te brengen aan den Gemeenteraad.

Genoemde beambte werd in de gelegenheid gesteld zijn verzoek te formuleeren in een rekest, hetwelk met een begeleidend schrijven van den Gemeente Secretaris aan den Burgemeester werd aangeboden.

Het schrijven van den Gemeente Secretaris hield in het voorstel om den Adjunct Commies Fliers met ingang van 1 Januari 1925 te benoemen tot 2en Commies op een salaris van f 200.— tot f 350.—

per maand plus 50% tropentoeslag, met als gevolg dat de Heer Fliers wederom „ambtenaar” zou worden.

Het onderwerp kwam in het verslagjaar niet meer in behandeling bij den Gemeenteraad.

Controle op de naleving der Gemeente verordeningen.

Aangezien het aanstellen van een Controleur voor de naleving der Gemeente verordeningen om financiële redenen steeds moest worden nagelaten werd omgezien naar een oplossing om in een en ander zonder uitgaven zooveel mogelijk te voorzien.

Een bespreking tusschen den Burgemeester en de Hoofden van de gemeente diensten tijdens een der dienstchefsvergaderingen leidde tot het voorstel aan den Gemeenteraad om onderscheidene gemeente-ambtenaren te belasten met het toezicht op de naleving der verschillende verordeningen. Voorzooveel noodig werden daartoe de betrekkelijke verordeningen aangevuld en/of gewijzigd.

De aanwijzing had plaats in de raadsvergaderingen van 21 Mei en 1 October 1924 waarna de vereischte beëdigingen door het Hoofd van Gewest en het Hoofd van Plaatselijk Bestuur geschiedde.

Dierenbescherming.

Naar aanleiding van een verzoek van het Hoofdbestuur van de Nederlandsch Indische Vereeniging tot bescherming van Dieren verzocht de Gouverneur der Oostkust van Sumatra te mogen vernemen of er bij den Burgemeester bezwaren bestaan tegen de aanwijzing van gemeente ambtenaren tot onbezoldigd politieopziener op den voet van het bepaalde in Staatsblad 1910 No. 271.

Een viertal gemeenteambtenaren verklaarden zich bereid tot onbezoldigd politieopziener te worden aangesteld, tegen welke aanstelling de Burgemeester geene bedenking had.

De aanwijzing geschiedde alstoen bij besluit van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra van 6 Augustus 1924 No. 905.

Administratie van het Gemeentelijk Woningbedrijf.

Het Lid van den Gemeenteraad G. Lodder stelde bij brief van 12 November 1924 aan den Burgemeester voor om de administratieve werkzaamheden van het Gemeentelijk Woningbedrijf op te dragen aan den Adjunct Secretaris den Heer L. J. Winkel.

Genoemd Raadslid had zich te voren persoonlijk op de hoogte gesteld van alle werkzaamheden die op het Bureau voor Grondzaken worden verricht en achtte het noodig om het Hoofd van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken, welke Dienstchef in 1922 mede aangewezen was om op te treden als Directeur van het Gemeentelijk Woningbedrijf, te ontheffen van laatstgenoemde functie, ten einde meergenoemd Hoofd in staat te stellen vooral werkzaam te zijn voor de verbetering van de grensbepaling der grantperceelen.

Bij brief van 14 November 1924 No. 1906 werd aan den Burgemeester medegedeeld welke wijzigingen in verband met het voorstel „Lodder” in de werkverdeeling ter Gemeente Secretarie diende, te worden aangebracht, en daarbij werd er tevens de nadruk opgelegd dat eenige verlichting van de taak van den Gemeente Secretaris noodig zou zijn, omdat de beoogde wijziging den Adjunct Secretaris in nog meerdere mate dan alreeds het geval is aan den Secretariedienst zal onttrekken.

Op dezerzijdsch voorstel is thans de Adjunct Secretaris in de morgenuren belast uitsluitend met Secretarie werkzaamheden en in de middaguren met de werkzaamheden van de Huurcommissie, Europeesche Schoolcommissie en het Gemeentelijk Woningbedrijf. Op voorstel van den Burgemeester besloot de Gemeenteraad in zijne vergadering van 3 December 1924 als was aangegeven door den Heer Lodder en benoemde den Adjunct Secretaris met ingang van 1 Januari 1925 tot Administrateur van het Gemeentelijk Woningbedrijf.

Vervanging van den Gemeente Ontvanger.

Wegens afwezigheid met buitenlandsch verlof van den Gemeente-Ontvanger werd de Adjunct Secretaris van 17 Maart tot 17 November 1924 met de waarneming van diens functie belast.

ARMENZORG.

In den loop van Februari 1924 wendde het Bestuur der Vereeniging „Hulpfonds ter Oostkust van Sumatra” zich tot den Gemeenteraad met verzoek als lid tot de Vereeniging toe te treden.

Dit verzoek stelde den Gemeenteraad voor het feit, de vraag of de Gemeente zich met algemeene armenzorg kan inlaten, principieel te behandelen.

In overeenstemming met de meerderheid der Commissie voor de Financiën had de Burgemeester in zijn brief van 5 Maart 1924 No. 228 het voorstel gedaan om als Lid der vereeniging toe te treden en een contributie te betalen van f 100.— per jaar.

In de Raadsvergadering van 12 Maart 1924 lokte het verzoek een langdurige bespreking uit. Daarbij traden de volgende punten naar voren:

- a. inwilliging van het verzoek brengt mede de verplichting tot het verleen van steun ook aan goedgekeurde vereenigingen ten behoeve van Inlanders en Chineezzen, indien daarom gevraagd wordt. Deze consequentie werd aanvaard.
- b. het vraagstuk der werkloosheid heeft in Indië een bijzonder karakter en lijkt hier minder ernstig dan in Europa, doch is in werkelijkheid zorgwekkender, vooral door de moreele gevolgen der werkloosheid, doch ook omdat de Europeesche werklooze meestal iemand is zonder eenige vakkennis, die in de cultures heeft gewerkt en niet voor ander werk geschikt is en voorts omdat men blijkbaar nog veelal de voorkeur blijft geven aan het betrekken van personeel uit Holland, welke laatste omstandigheid de oplossing van het vraagstuk zeer bemoeielijkt.
- c. velen der werkloozen zijn weer door de cultures opgenomen, de overgeblevenen zijn om allerlei redenen toch niet meer te helpen.
- d. tegen het verleen van steun aan het hulpfonds bestaat principieel geen bezwaar, doch toetreding als lid met betaling van het luttele bedrag van f 100.— aan contributie per jaar komt niet de juiste wijze voor.
- e. hulpverleening kan alleen geschieden met een flink bedrag in den vorm van subsidie, waartegenover de Raad volledig inzicht dient te verkrijgen in de omstandigheden der te steunen personen.

De Burgemeester wees er op, dat de Raad in zijn bespreking in de eerste plaats beschouwde de werkloosheid en pas in de tweede plaats het verzoek van het Hulpfonds om steun. De eerste kwestie is niet aan de orde, m.a.w. een principieele beschouwing van het vraagstuk der armenzorg of der werkloosheid kan thans achterwege blijven, omdat het verzoek om steun op zich zelf bekeken moet en kan worden. Voorts zou het toekennen van subsidie in stede van het betalen van contributie het karakter der steun-verleening geheel veranderen, waarbij nog komt, dat een contributie een vast bedrag is, terwijl subsidie zoo gemakkelijk verhoogd wordt. Het toetreden als Lid is de eenige handeling, die de Gemeente op het oogenblik kan doen zonder gevaar, dat daarmee een sprong in het duister wordt gedaan.

De Raad verwierp het voorstel van den Burgemeester en besloot tot het verleen van subsidie ad f 100.— voor het jaar 1924.

Een der Leden stelde vraag of de Voorzitter binnen afzienbaren tijd aan den Raad zou willen overleggen gegevens omtrent de werkloosheid onder de Europeanen en Inlanders, omdat eerst dan het vraagstuk der armenzorg goed is te overzien.

De Burgemeester antwoordde, een toezegging als gevraagd werd thans niet te kunnen doen, want dat daartoe noodig zou zijn eerst een uiteenzetting te geven van wat de bemoeienis der Gemeente met armenzorg met zich brengt en van het standpunt dat de Burgemeester in deze inneemt.

Het vraagstuk werd alstoen aan de aandacht van den Raad en den Burgemeester aanbevolen.

(Zie verder onder hoofd Werkloosheid).

BEGRAAFPLAATSSEN.

Onder dagteekening van 1 Maart 1924 werd den Burgemeester een nota met bijlagen van de hand van den Gemeente Secretaris aangeboden omtrent de begraafplaatsen in Medan.

Die nota geeft een overzicht van de zich te Medan bevindende begraafplaatsen en graven en toont aan de wanorde, die ten deze te Medan bestaat. Elk onderdeel van Medan's bevolking heeft een of meer begraafplaatsen. Behoeftte aan begraafplaatsen bestaat feitelijk niet. Er kan niet gesproken worden van een te weinig doch eerder van een te veel.

Het blijkt, dat voor vrijwel alle begraafplaatsen of geen of slechts ondeugdelijke bewijsstukken omtrent het recht op den grond, noch eenige behoorlijke vergunning om den grond als begraafplaats te te mogen gebruiken, bestaat. De omstandigheid, dat de begraafplaatsen reeds tal van jaren in gebruik zijn, maakt het ordenen van deze chaos zooveel te moeilijker. Verschillende der begraafplaatsen verkeerden in gebrekkigen toestand.

Van de aanwezige begraafplaatsen is die voor de Europeanen slechts openbaar, m.a.w. staat onder toezicht van de Gemeente. Alle andere zijn particuliere en bij een bepaalde bevolkingsgroep in gebruik of voor personen van eene bepaalde familie dan wel voor de bewoners van een bepaald stadsgedeelte bestemd. Wegens het feit dat al die bijzondere begraafplaatsen reeds jaren door de betrokken bevolkingsgroep gebruikt worden maakt het practisch onmogelijk het eenig juiste principe toe te passen dat de voorziening in de behoefte aan begraafplaatsen, als zijnde allereerst een zaak van openbare hygiene, bij uitsluiting aan de Gemeente behoort.

Immers al zijn de rechten van belanghebbende zoo niet twijfelachtig dan toch zeer onvolledig, het is niet gewenscht die onvolledige rechten aan te tasten, ze wellicht van onwaarde te verklaren, omdat de bedoeling om de gronden voor begraafplaats in gebruik te geven of om toe te laten, dat ze daarvoor gebruikt worden, onmiskenbaar is.

De bedoeling om die zorg aan de Locale Overheid op te dragen komt al reeds uit in de Stichtingsordonnantien van de Locale Resorts, doch zij blijkt vooral uit de ordonnantie van Staatsblad 60 van 1923 waarbij artikel VII der ordonnantie van 15 December 1864 (Staatsblad 196) zoodanig gewijzigd is, dat thans de regeling van deze materie aan de Locale Raden is toegekend.

De nota geeft als oplossing der kwestie aan om de begraafplaatsen, die niet in goeden staat verkeerden of ongunstig gelegen zijn, te sluiten of te verplaatsen, de overige begraafplaatsen met eene vergunning van de Gemeente te laten in handen van hen, die thans die begraafplaatsen gebruiken, de onvolledige rechten tot deugdelijke te maken en verder regelingen in het leven te roepen die der Gemeente het toezicht geven en haar in staat stellen daar waar noodig in te grijpen.

Ten slotte wordt het noodig geacht om zoo mogelijk het begraven zelf aan regels te onderwerpen om het willekeurig aanleggen van begraafplaatsen in de kampongs geheel te verbieden.

Uit het onderzoek is tevens gebleken dat:

- a. voor de groepen Europeanen, Japanners, Inlanders en Chineezzen geen behoefte aan meer terrein voor begraafplaatsen bestaat. (De begraafplaatsen der Chineezzen nemen op een enkele uitzondering na groote uitgestrektheden gronds in beslag).
- b. terrein voor een nieuwe begraafplaats noodig is voor de Inlandsche Christenen, voor de Hindoe-Klingaleezen en voor de Bengaleezen (verbrandplaats), wegens de ongunstige ligging der bij die groepen in gebruik zijnde begraafplaatsen, voor de Inlandsche en Chineesche gestraften, omdat de voor dezen bestemde begraafplaats vol is.
- c. nagegaan dient te worden of kunnen worden gesloten de begraafplaats voor Inlandsche Christenen, de vele in de kampongs verspreid liggende kleine Inlandsche begraafplaatsen, die der Hindoe-Klingaleezen en de verbrandplaats der Bengaleezen.

De nota kwam ter sprake bij de behandeling der ontwerp-begroo-ting 1925, in welke begrooing alreeds een post van f 3000.— was uitgetrokken voor den aanleg van nieuwe begraafplaatsen, n.l. ter

vervanging van de begraafplaatsen aan de Ceylonstraat, welke zeer zeker allereerst voor verplaatsing in aanmerking komen. Met de bedoeling een terrein in Petissah aan de grens der Gemeente voor het doel beschikbaar te stellen ging de Gemeenteraad accoord. Het ontwerpen van regelingen als in de nota noodig geacht, werd ter hand genomen, doch konden gedurende het verslagjaar nog niet worden aangeboden.

BEGROOTING 1924.

De begrooting 1924 werd vastgesteld ter raadsvergadering van 30 October 1923 en zonder eenige bemerking door den Gouverneur der Oostkust van Sumatra goedgekeurd bij diens besluit van 17 November 1923 No. 1388.

De oorspronkelijke raming bedroeg voor den gewonen dienst f 751.760.52 en voor den buitengewonen dienst f 482.280.08, welke in den loop van het dienstjaar bij begrootingswijzigingen werden verhoogd respectievelijk tot f 795.522.06 en f 747.144.97.

Begrootingsrekening Dienst 1923.

De begrootingsrekening voor 1923 werd voorloopig vastgesteld bij raadsbesluit van 16 Juli 1924 No. 130.

De ontvangsten bedroegen	f 1.582.944.87
de uitgaven	„ 1.342.715.89

De dienst sloot met een saldo van	f 240.228.98
-----------------------------------	--------------

De uitgaven voor niet gereed gekomen werken, welke naar den dienst 1924 werden overgeschreven bedroegen:	„ 47.388.21
---	-------------

Het feitelijke batig slot bedraagt dus	f 192.840.77
--	--------------

Daar de saldi van voorgaande dienstjaren bij de begrootingsrekeningen steeds worden overgebracht, geeft bovenstaand saldo weer, het resultaat van het dienstjaar 1923 met alle daaraan voorafgaande dienstjaren.

Bij de vaststelling der begrooting voor 1924 werd over boven-	
genoemd saldo ad	f 240.228.98
reeds direct beschikt tot een bedrag ad	„ 139.993.02
	f 100.235.96
Voor niet gereed gekomen werken beschikt over	„ 47.388.21
	f 52.847.75
Voor uitgaven van de begrooting 1924 werd in	
den loop van het dienstjaar bij begrotingswij-	
zigingen nog beschikt over	„ 11.691.45
	f 41.156.30
Restant	
zijnde het overschot ten voordeele van de begrotingsrekening 1924	
uit het saldo der rekening 1923.	

Begrootingsvoorschriften.

Bij de behandeling der ontwerp-begrooting voor 1925 konden verschillende Raadsleden zich niet vereenigen met de opvatting neergelegd in de voorschriften omtrent de inrichting der gemeente-begrooting, dat de totalen van inkomsten en uitgaven der Gemeentebedrijven opgenomen zijn in het hoofdstuk voor den buitengewonen dienst. Op het vreemde van de in de voorschriften gevolgde indeeling was dezerzijds reeds gewezen in het jaarverslag over 1923 (zie bladzijde 26 2e. en 3e. zinsnede van boven). Gemeend wordt dat wegens hun karakter de ontvangsten en uitgaven van de gemeentebedrijven thuisbehooren in den gewonen dienst. Met deze meening werd ingestemd.

Bij het beoordeelen van den financiëleen toestand der Gemeente heeft de Gemeenteraad dan ook geen rekening gehouden met de theorie, doch zijn eigen inzicht ten deze gevolgd.

Bij brief van 18 December 1924 No. 2116 heeft de Burgemeester, gevolg gevende aan den wensch van den Raad, zich ter zake tot den Landvoogd gewend met verzoek te willen overwegen of 's Raads opvatting niet juister is dan die der bovengenoemde voorschriften en, ingeval geen termen tot wijziging der voorschriften in den door den Raad gewenschten zin bestaan, de motieven te willen doen mededeelen, die leidden tot de gegeven indeeling.

Einde van het verslagjaar was nog geen uitsluitsel ter zake ontvangen.

Belastingen en andere heffingen. (Zie Bijl: II).

Gedurende het verslagjaar werden de volgende belastingen en retributiën geheven:

1. Drankvergunningsrecht.
2. Hondenbelasting.
3. Inkomstenbelasting.
4. Vermakelijkheidsbelasting.

Van deze belastingen worden die genoemd sub 1° en 3° geheven volgens kohier.

Daarnaast worden geheven:

5. hasil tanah:	Controleursgrants.
(periodieke vergoeding voor	Sultansgrants.
uitgegeven grondrechten).	Deli Maatschappijgrants.
	Voorloopige bewijzen.
	Gemeentegrants.
6. Heerendienst afkoopgelden.
 7. recht op de overschrijving van grondrechten.
 8. recht op waarmede van onderhandsche geschriften.
 9. staangelden van circussen, warongs en dergelijke.
 10. vergoeding voor het weghalen van faecaliën.
 11. vergoeding voor het weghalen van vuilnis.
 12. vergoeding voor het onderzoek van bouwvragen.
 13. bijdragen in de kosten van wegaanleg (wegengeld).
 14. slachtloonen.
 15. keurloonen.
 16. stalloon.
 17. pasargelden.

1. Drankvergunningsrecht. (Zie Bijlage XIII).

Bij besluit van 13 Augustus 1924 No. 154 werd de Commissie voor de verordeningen uitgenoodigd een algeheele herziening van de drank- en vergunningsverordening ter hand te nemen. Gedurende het verslagjaar kwam deze herziening nog niet tot stand.

Het maximum aantal voor 1925 uit te reiken vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein werd bij raadsbesluit van 16 Juli 1924 No. 131 bepaald op 50 evenals in 1923 t.w. 33 voor verkoop per glas (tevens per flesch) en 17 voor verkoop per flesch.

Het kohier voor het dienstjaar 1924 was vastgesteld op

f 17.890.— Hierop werd ontvangen gedurende 1923 f 16.955.— De opbrengst uit dit middel was voor 1923 geraamd op f 20.000.—

Vijf bezwaarschriften kwamen in, waarvan er 3 werden afgewezen en op de 2 overige aanslagen in totaal f 300.— vermindering werd toegekend.

Overgeschreven werden 5 vergunningen en ingetrokken 1.

De raming van het dienstjaar 1924 bedroeg f 17.000.— Het kohier voor 1925 werd vastgesteld in de raadsvergadering van 3 December 1924 tot een bedrag van f 18.345.— dus f 1345.— hooger dan de raming 1924. De netto ontvangsten gedurende het verslagjaar bedroegen f 19.185.—, alzoo f 2.185.— boven de raming.

2. Hondenbelasting.

Geregistreerd werden in het belastingjaar 1923/1924 579 honden (tegen 597 in het belastingjaar 1922/1923), terwijl 125 duplicaat penningen werden afgegeven (tegen 167 duplicaat penningen over 1922/1923).

De opbrengst bedroeg, verkoop van duplicaat penningen en boete inbegrepen, f 2.720.81, of f 579.19 minder dan de raming voor 1924 en f 476.69 minder dan de opbrengst over 1923.

Ten einde meer resultaat te verkrijgen met het opvangen van honden, kwam het beter voor aan de hondenvangers uitsluitend premie te betalen ad f 0.40 per hond.

Bij de behandeling der ontwerp begrooting 1925 gaf de Raad te kennen een wijziging van het tarief dezer belasting te wenschen, in dier voege dat voortaan voor den eersten hond f 5.— en voor den tweeden en volgende hond f 10.— per hond betaald zal worden.

In het verslagjaar kwam de beoogde wijziging nog niet aan de orde.

3. Gemeentelijke Inkomstenbelasting.

De netto ontvangst over het verslagjaar bedroeg f 129.559.02 of f 39.559.02 meer dan de raming, doch bleef f 41.896.41 beneden de opbrengst over 1922 en f 12.300.06 lager dan die over 1923.

Het overzicht gegeven in bijl: III geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Het totaal aantal aangeslagenen in de Gemeentelijke Inkomstenbelasting is gestegen met 96 ontstaan als volgt:

groep Europeanen	meer	34	
„ Inlanders			minder 35
„ Chineezen	„	92	
„ Andere Vreemde Oosterlingen	„	5	
in totaal	meer	131	minder 35
	—	35	
	meer	96	

Het totaal bedrag van het belastbaar inkomen			
steeg voor de groep Europeanen	met f	101.320.—	
verminderde „ „ „ Inlanders			f 25.500.—
steeg „ „ „ Chineezen	„ „	1.260.900.—	
„ „ „ „ And. Vr. Oosterl. „ „	„ „	244.700.—	
in totaal meer	f	1.606.920.—	minder f 25.500.—
	„	25.500.—	
	f	1.581.420.—	

Ondanks de stijging van het aantal aanslagen en het bedrag van het belastbaar inkomen daalde voor de groep der Europeanen het bedrag der belasting met f 3479.60.

De oorzaak hiervan is vermoedelijk tweeeërlei:

- 1°. het verschil in belasting op de grens van 2 klassen, waardoor een geringe daling in het belastbaar inkomen een onevenredige groote daling in belasting tengevolge kan hebben;
- 2°. de invloed van de aanslagen naar tijdsgelang, waarvan het belastbaar inkomen het totaal cijfer ten volle verhoogt, terwijl het bedrag van den aanslag slechts over een korten termijn in aanmerking komt.

Het aantal bezwaarschriften tegen de hoegrootheid van den aanslag, bedroeg in 1924 30 tegen 20 in 1923, terwijl het aantal gevallen waarin vermindering dan wel vrijstelling werd toegestaan in 1924 28 bedroeg tegen 14 in 1923.

Bij de groep der Inlanders doet zich het verschijnsel voor, dat het aantal aangeslagenen alsook het totaal bedrag van het belastbaar inkomen verminderde, doch het bedrag der belasting practisch gesproken gelijk bleef.

De oorzaak hiervan moet gezocht worden in de omstandigheid, dat in de allerlaagste inkomens eene opschuiving naar hogere inkomens heeft plaats gehad. Het is hierbij opvallend dat het aantal bezwaarschriften terzake van de opgelegde aanslagen slechts 8 bedraagt tegen 7 in het dienstjaar 1923. Van de ingediende bezwaren moesten 6 worden toegewezen tegen 5 in 1923.

Voor de overige groepen der bevolking nam het aantal bezwaarschriften wegens te hoogen aanslag eveneens belangrijk toe. Daarbij blijkt o.m. dat voor de groep der Chineezzen de gevallen waarin de bezwaren afgewezen moesten worden, aanzienlijk meer is dan waarin de aanslag werd behouden.

In totaal verbeterde in 1924 de verhouding tusschen afwijzen der reclames en vermindering der aanslagen n.l. in 1923 14 afwijzingen tegen 28 verminderingsen, in 1924 43 afwijzingen tegen 70 verminderingsen.

Het is niet gewaagd uit een en ander de conclusie te trekken, dat de economische toestand van Medan's bevolking in haar geheel bezig is te verbeteren. Die verbetering schijnt echter meer de niet-Europeesche bevolking dan de Europeesche bevolking ten goede te komen. Voor de groepen der Inlanders en Chineezzen wijzen de cijfers de grootste verbetering aan.

Het Raadslid J. H. Gaade bood bij brief van 6 September 1924 een ontwerp van een herziene Gemeentelijke Inkomstenbelasting verordening aan. Dit ontwerp had tweeerlei bedoeling:

- a. wijziging van het systeem van vaststellen der aanslagen.
- b. wijziging van het tarief.

- a. Wijziging van het systeem van vaststellen der aanslagen.

De Heer Gaade beoogde „vermijding voor de Gemeente van „werk dat reeds door het Land wordt verricht”.

Het terzake ontworpen artikel luidde:

„Art. 5. Het belastbaar inkomen is het jaarlijksch zuiver inkomen „waarover de belastingplichtige voor het betrekkelijke belasting- „jaar in de landsinkomstenbelasting is aangeslagen”.

In verband met dit artikel bepaalde het ontwerp „Gaade” verder in artikel 9:

„De Burgemeester maakt aan de hand van de gegevens om- „trent de in artikel 5 bedoelde belastbare inkomens hem door de „landsbelasting-administratie verstrekt de kohieren op.

Het voorstel had geen gunstig onthaal.

De Commissie voor de Verordeningen gaf in haar brief van 17 October 1924 No. 11/C.V. te kennen, het noodig te achten, dat de Gemeenteraad eerst uitspraak deed omtrent de vraag „of van „het bestaande systeem van aanslag zal worden afgeweken”, omdat bij ontkennende beantwoording dier vraag het behandelen door de Commissie van de ontwerp-verordening overbodig is.

De Commissie verklaarde dat wijziging van het systeem van aanslag haar in geen enkel opzicht noodzakelijk voorkomt, wegens het gebrekkige van de landsbelastingadministratie.

Voorts noemde de Commissie de aanneming van het voorgestelde systeem „een terugtreden op den afgelegden weg naar „decentralisatie”, en wees nader op de nadeelige financieele gevolgen voor de Gemeente door het niet-denkebeeldige gevaar dat achterstand in den aanslag zal ontstaan.

Toepassing van het denkbeeld van den Heer Gaade zou volgens de Commissie verder medebrengen noodzakelijk ontslag van personeel en dan is het te bezien of dit bezuiniging zou beteekenen, terwijl overplaatsing van de vrijgekomen krachten naar een anderen tak van dienst niet mogelijk is.

De Commissie wijst in het slot van haar advies er op, dat de algemeene economische toestand in de eerste plaats rust in de op te leggen lasten eischt, waarom haar „elke wijziging eener belastingverordening in den aangegeven zin, die niet tevens welomlijnde „bezuiniging en verlaging van belasting met zich brengt ongewenscht en ontijdig voorkomt”.

De Burgemeester stelde in zijn brief aan den Gemeenteraad van 6 December 1924 No. 2062 in het licht:

- 1°. dat artikel 81 der „Herziene ordonnantie op de inkomstenbelasting 1920” den Voorzitters van Locale Raden bevoegd verklaart om kosteloos inzage en afschrift of uittreksel te nemen of te doen nemen door eigen personeel van alle gegevens die de landsadministratie heeft betreffende het inkomen der locale belastingplichtigen.
- 2°. dat van die bevoegdheid door Medan gebruik gemaakt wordt, doch dat de maatregel tot voor korten tijd alle waarde miste wegens den grooten achterstand in het vaststellen der aanslagen waaronder dan juist de belangrijkste waren, met als gevolg derving voor de Gemeente van inkomsten op de ontvangst, waarvan in het dienstjaar zelf was gerekend.

- 3°. het door den Heer Gaade beoogde zonder wijziging der bestaande verordening alreeds mogelijk is.
- 4°. het geen voordeel te achten, dat door het systeem „Gaade” de gemeentelijke Inkomsten belasting administratie zou komen te vervallen, omdat de gemeentelijke dienst zich heeft doen kennen als een dienst die vlot weet te werken, zoodat de aanslag reeds in de eerste 9 maanden in het jaar vrijwel is afge-loopen.
- 5°. dat de Heer Gaade bij zijn systeem een even vluggen aanslag niet mogelijk acht,
- 6°. dat het publiek en de Gemeente door de zooveel lateren aanslag benadeeld worden,
- 7°. dat de Heer Gaade niet in cijfers kan aantoonen, doch slechts de „overtuiging” heeft dat door zijn systeem de opbrengst der gemeentelijke inkomstenbelasting hooger zal zijn.
- 8°. dat tegenover de opgesomde nadeelen erkend moet worden dat het verrichten van hetzelfde werk voor hetzelfde doel door twee afzonderlijke diensten niet juist is te achten, tenzij door samensmelting der werkzaamheden èèn der diensten nadeel zou ondervinden.

Bij dit schrijven was een overzicht omtrent de aanslagen van Chineezzen gevoegd, waaruit blijkt, dat de Gemeente hooger aanslaat dan het Gouvernement, alsmede dat het aantal Chineezzen met een belastbaar inkomen van f 1200 en hooger door de Gemeente aangeslagen bedraagt $\pm$ 1500 tegen 400 door de Gouvernements-administratie aangeslagen.

Het voorstel „Gaade” kwam in behandeling in de Raadsvergadering van 17 December 1924.

De Heer Gaade bestreed alstoen vooral de juistheid van den aanslag door de Gemeente en legde er den nadruk op dat die juistheid voor alles gaat. Voorts produceerde dit Lid cijfers die te voren niet waren medegedeeld.

Tegen de bewering van den Heer Gaade omtrent het te hoog aanslaan door de Gemeente wees de Burgemeester op het feit, dat geenszins gebleken is, dat de aanslagen der Gemeente foutief waren, want bezwaarschriften werden niet ingediend.

Op voorstel van den Heer Lodder werd besloten het voorstel aan te houden en den Heer Gaade te verzoeken aan den Gemeenteraad over te leggen de nadere gegevens en daarna het voorstel opnieuw in behandeling te nemen.

In antwoord op een verzoek, dat de Burgemeester deed ter voldoening aan het bepaalde in vorenvermeld Raadsbesluit liet de Heer Gaade weten gaarne bereid te zijn alle mogelijke gewenschte inlichtingen voor zoover zijn ambtsgeheim zulks niet verbiedt mondeling te willen verstrekken, tevens meenende dat de door hem ter raadszitting van 17 December opgesomde gegevens wel als leiddraad voor de her behandeling van zijn voorstel kunnen dienen.

In het verslagjaar kwam dit onderwerp niet meer in behandeling.

b. Wijziging van het tarief der Gemeentelijke Inkomsten belasting.

Dit voorstel vond in het verslagjaar geen behandeling meer, zulks als gevolg van de wenschelijkheid om vooraf een uitspraak te verkrijgen omtrent het voorstel „Gaade” om het systeem van vaststellen der aanslagen te wijzigen.

Denkbeeld om heffing en invordering van locale belastingen gelijktijdig met die van Landsbelastingen te doen geschieden door de Landsadministratie.

De Wnd. Adviseur wendde zich bij schrijven van 7 November 1924 No. 1583/RI tot de Locale Raden met het verzoek het gemotiveerd gevoelen te mogen vernemen omtrent het denkbeeld om heffing en invordering van locale belastingen te doen geschieden door de Landsadministratie. Beoogd werd om ter tegemoetkoming aan bezwaren tegen de heffing van gemeentelijke belasting en ter bezuiniging op de kosten van heffing een regeling te treffen dat de gemeentelijke belastingen voortaan slechts zullen worden geheven in den vorm van opcenten op de Landsbelastingen en dat de inning door het Land zal geschieden middels de landsformulieren.

De Gemeente Secretaris richtte naar aanleiding van deze circulaire een uitvoerige nota gedagteekend 29 December 1924 tot den Gemeenteraad.

Bedoelde nota wees er op dat de lezing der circulaire het volgende in het oog doet springen:

a. Het denkbeeld zooals het omschreven is in het bovenschrift der

circulaire beteekent niets anders dan het op nieuw aan de orde stellen der oude kwestie:

opcenten heffing of eigen belasting.

- b. Het denkbeeld heeft zijn ontstaan te danken aan de bezwaren van een aantal ingezetenen eener *bepaalde* gemeente tegen de wijze van heffing door *die* gemeente van de door haar geheven belastingen.
- c. Die ingezetenen hebben zich blijkbaar ook gericht tegen de kosten die door die *bepaalde* Gemeente gemaakt worden voor de heffing van hare belastingen.
- d. De Adviseur voor de Decentralisatie beoogt de omzetting van *de* gemeente belastingen in de opcenten.
- e. In het schrijven spreekt de Wnd. Adviseur van opcenten op *de* landsbelastingen.
- f. De heffing van belastingen middels opcenten zal naar de bevoordingen der circulaire bezuiniging voor de Gemeente moeten beteekenen.

Het schrijven van den Wnd. Adviseur voor de Decentralisatie is van wijder strekking dan het voorstel „Gaade”, dat tot doel heeft wijziging der Gemeentelijke Inkomstenbelasting verordening in dier voege dat de aanslag geschiedt uitsluitend op de gegevens van den Gouvernements belastingdienst.

De zes punten hiervoren genoemd worden achtereenvolgens behandeld.

De nota liet o.m. uitkomen dat:

1. het denkbeeld van den Wnd. Adviseur beteekent het doen van een groote schrede terug op den weg die moet voeren tot autonomie en zelfbestuur der Locale Raden,
2. het heffen van opcenten op 's Lands belastingen te maken tot het systeem van locale belastingheffing een miskenning is der plaatselijke zelfstandigheid op financieel gebied en de locale ressorten daarmede algeheel afhankelijk worden van het Gouvernement en van het gehalte van zijn administratie, terwijl door de uniforme regeling voor alle Locale Raden het niet mogelijk zal zijn met plaatselijke omstandigheden rekening te houden, wat wel kan bij eigen belastingheffing,
3. de Gemeenteraad alle controle verliest op alles wat de belastingen der Gemeente betreft en alsdan de belangen der burgerij in deze niet meer naar behooren kan behartigen,

4. de opheffing van opcenten dezelfde opbrengst zal moeten leveren als de eigen belastingheffing,
5. de belastingbetalers alle inzicht verliezen omtrent hetgeen zij in de lasten der Gemeente bijdragen, zeer tot schade van de belangstelling voor de gemeentezaak,
6. de kosten verbonden aan een opcentenheffing voor de Gemeente geen enkel voordeel levert, omdat dit systeem niet een gemeentelijke belasting dienst ten volle overbodig maakt, zulks in verband met enerzijds de verplichting tot het betalen van collecteloon en anderzijds met den aanslag van forensen en van personen die zich tusschentijds in de gemeente vestigen. (Een bijgevoegd vergelijkend overzicht geeft aan dat opcenten heffing voor Medan zelfs duurder is dan eigen belastingheffing).

Waar het denkbeeld van den Wnd. Adviseur zijn ontstaan te danken schijnt te hebben aan de bezwaren van een aantal ingezetenen *eener bepaalde* gemeente tegen de wijze van heffing door *die* gemeente van de door haar geheven belastingen en er alzoo slechts sprake was van *een enkele* gemeente, werd er op gewezen dat de wijze van heffing te Medan nog nimmer tot oppositie aanleiding heeft gegeven en het optreden van den gemeentelijken belastingdienst van Medan gunstig af steekt bij dat van den Gouvernements belastingdienst.

Zooals reeds gezegd blijkt uit het bij de nota gevoegde overzicht zijn de kosten die Medan heeft te maken voor een eigen belasting administratie niet groot en er wordt geen voordeel verkregen door verandering van systeem, zoodat het motief „bezuiniging” voor Medan niet kan gelden.

De nota legt er verder den nadruk op „dat in dezen tijd met „het woord „bezuiniging” nogal eens gesold wordt en dat het „opperen van allerlei denkbeelden om minder geld uit te geven” „nog niet wil zeggen dat verwezenlijking dier denkbeelden tot „resultaat zal hebben dat op de juiste manier „bezuinigd” „wordt” „en dat „de houding die in den laatsten tijd in Indië tegen de in „stelling „gemeente” wordt aangenomen niet steeds getuigt van „goed inzicht om niet te zeggen dat — zeer ten onrechte — een „zekere anti-gemeente stemming is ontstaan, die een bedenkelijk „karakter dreigt aan te nemen”.

De Decentralisatie wetgeving laat in tegenstelling met de Hollandsche gemeenten de Indische Locale Raden vrijwel geheel vrij op het gebied van belastingheffing, zoodat het verplichtend

stellen van het toepassen der opcentenheffing inderdaad een ernstige beknotting van het bestaande recht van belastingheffing beteekent.

Inning der belastinggelden door het Gouvernement ten behoeve van de Gemeente zal voorts blijken ten nadeele van de Gemeente te zijn. Hierop werd alreeds gewezen bij de bespreking van het voorstel „Gaade”.

De nota erkent dat het onjuist is twee administraties te bekostigen voor hetzelfde doel, maar de feiten bewijzen, dat de Gouvernements belastingadministratie nog steeds te gebrekkig werkt, dat zij de gemeentelijke administratie zonder bezwaar zou kunnen vervangen.

Ten slotte wijst de nota er op, dat het vraagstuk door den Wnd. Adviseur ter sprake gebracht ten nauwste verband houdt met de regeling der financieele verhouding tusschen het Land en de Locale Raden en dat het niet juist is een ingrijpende wijziging in het gemeentelijke belasting wezen ter hand te nemen zonder daarbij tevens die verhouding te regelen.

Het rondschrjven van den Wnd. Adviseur voor de Decentralisatie kwam in het verslagjaar niet meer in behandeling bij den Gemeenteraad.

4. Vermakelijkheidsbelasting.

De daling van de opbrengst uit dit middel, welke aanving in het jaar 1922, hield in het verslagjaar aan.

De nettoopbrengst verminderde van f 32.384.22 in 1923 tot f 27.406.09 in 1924 of wel met f 4.978.13. De raming 1924 bedroeg f 38.000.—, zoodat de ontvangst over 1924 f 10.593.91 beneden die raming bleef.

In 1924 werden verkocht aan plaatsbewijzen (zonder rekening te houden met teruggegeven plaatsbewijzen) in totaal 587.915 tegen 709.932 in 1923 = 122.017.— minder. Het aantal voor 1924 laat zich verdeelen als volgt:

boven f 1.—	f 1.— en daar beneden.
(Europeesche bezoekers)	(Inlandsche en Chin. bezoekers)
115.045.—	472.870.—
tegen 60.234.— in 1923 of	tegen 640.698.— in 1923 of
meer 54.811.— in 1924	meer 176.828.— in 1924

De verdeling van de *bruto* opbrengst der gemaklijkhedenbelasting is:

van Europeesche bezoekers	f 10.393.25 in 1924
tegen	„ 9.241.80 in 1923
of <i>meer</i> in 1924	f 1.151.45

Voor Inlandsche en Chineesche bezoekers	„ 19.937.48 in 1924
tegen	„ 25.692.40 in 1923
of <i>minder</i> in 1924	f 5.754.92

Bepaaldelijk het bioscoopbezoek beschouwende zijn de *bruto* cijfers als volgt:

Europeesche bezoekers	35.635 in 1924
tegen	39.259 in 1923
of <i>minder</i> in 1924	3.624
Inlandsche en Chineesche bezoekers	250.603 in 1924
tegen	343.591 in 1923 *)

of <i>minder</i> in 1924	92.988
--------------------------	--------

Bij het nagaan der bovengegeven cijfers dient in aanmerking te worden genomen, dat het *bruto* aantal verkochte plaatsbewijzen voor de in 1923 gehouden pasar malam feestelijkheden heeft bedragen 70866 stuks.

Uit bovengegeven cijfers blijkt dat nog steeds de niet-Europeesche bevolking aanzienlijk meer bijdraagt in de gemaklijkhedenbelasting dan de Europeesche; voor 1924 is de verhouding ongeveer 2 : 1.

Het aandeel geleverd door het Europeesche deel der bevolking is echter stijgende.

Uit de cijfers gegeven omtrent het bioscoopbezoek mag niet worden afgeleid dat het bezoeken van gemaklijkheden door het niet-Europeesche gedeelte der bevolking afnemende is; het zijn de Chineesche wajangvoorstellingen die ten koste van de bioscopen een groot deel der bevolking tot zich trekken. Dit kan blijken uit de volgende vergelijking.

*) in 1922	214.400
in 1921	355.400

In 1923 werden voor de Chineesche wajangvoorstellingen bruto 85050 plaatsbewijzen verkocht welk aantal in 1924 steeg tot 140.704.

De mindere ontvangst uit de vermakelijkheidsbelasting is ook voor een deel toe te schrijven aan het feit dat de Esplanade niet voor circussen en carnival shows beschikbaar werd gesteld. Een tweede gevolg hiervan is dat eveneens minder ontvangen werd aan staangelden voor circussen, warongs en dergelijke.

In het jaarverslag over 1923 (blz. 19) is er reeds op gewezen dat de achteruitgang van de opbrengst der vermakelijkheidsbelasting voor een goed deel zijn oorzaak vindt in de wijziging die de aard der vermaken gezocht door het Europeesche publiek heeft ondergaan. Het zijn de veelvuldige danspartijen in de hotels die grooter aantrekkelijkheid schijnen te hebben dan de andere vermaken in Medan geboden. Deze wijziging van den smaak van het publiek noodzaakte tot eene herziening van de vermakelijkheidsbelastingverordening. In Juni 1924 werd door den Gemeentesecretaris een ontwerp tot wijziging der verordening aangeboden, in welk ontwerp o.m. werd voorgesteld de vermakelijkheden in de hotels ook te belasten en wel danspartijen met f 2.— per M² per dag, voor muziekpartijen, dinerconcerts en en dergelijke met f 20.— per dag.

Dit systeem, dat overigens in Europa wordt toegepast en zeer zeker als het billijkste moet worden beschouwd, bleek wegens de hooge bedragen die alsdan betaald zouden moeten worden onbruikbaar. Ondervond het onderwerp om die reden veel critiek, daarnaast bleek toch, dat de billijkheid om de hotelvermakelijkheden te belasten erkend werd en dat was ten slotte hoofdzaak. Met de omwerking van het ontwerp werd echter gewacht tot 's Raads uitspraak ten deze werd verkregen hetgeen in de begrootingsvergadering geschiedde.

De Commissie voor de Verordeningen achtte intusschen blijkens haar schrijven van 18 October 1924 No. 13/C.V., de wijziging, andere punten dan het belasten der hotelvermakelijkheden betreffende, te ingrijpend en niet noodzakelijk en verzocht omwerking van het ontwerp.

De omwerking werd toen ter hand genomen doch kwam in het verslagjaar niet meer gereed.

5. Hasil-tanah.

De betrekkelijke registers gaven voor 1924 een te verkrijgen opbrengst aan ongeveer gelijk aan die van 1923 d.i. $\pm$ f 157.000.—

Ontvangen werd in 1924 f 140.412.28 tegen f 120.215.04 in 1923.

Het proces Goerditsingh contra de Gemeente kwam in het ver-

slagjaar nog niet tot een einde zoodat met het oog op de onzekere financieele gevolgen van dat proces de opbrengst der hasil tanah uit de Controleursgrants aanmerkelijk lager geraamd werd. Gedacht werd aan de mogelijkheid dat restitutie van hasil tanah zal moeten geschieden, zoodat de lagere raming van de opbrengst feitelijk eene verrekening inhield. De raming die voor 1923 f 125.000.— was, werd voor 1924 gesteld op f 94.000.— of f 31.000.— lager. De om deze reden opzettelijk laag gehouden raming alsmede de ontvangst in Januari 1924 van een bedrag ad f 16.000.— dat betaald behoorde te zijn in 1923 verklaren het groote verschil tusschen raming en werkelijke opbrengst van de jaren 1923 en 1924.

De inning der hasil tanah gaf geen aanleiding tot moeilijkheid, doch zij vroeg wederom meer dan gewone activiteit van den betrokken dienst.

6. Heerendienstafkoopgelden.

Uit dit middel werd ontvangen f 24.539.76 of f 9.539.76 meer dan geraamd. Die meerdere ontvangst is veroorzaakt door het storten in de gemeentekas in begin 1924 van een bedrag ad f 8.777.50, dat geind was in einde 1923.

Het jaar 1924 op zich zelf beschouwende leverde dit f 654.26 boven de raming.

De maatregel, genomen tegen het einde van 1923 (zie jaarverslag 1923 bladz. 20) tot het van Gemeentewege bezoldigen van een tijdelijk beambte ten dienste van den Controleur van Beneden Deli uitsluitend voor het opsporen van heerendienstplichtigen, heeft inderdaad betere resultaten gegeven en werd daarom bij de vaststelling der begrooiting voor 1925 bestendigd.

8. Recht op overschrijving van grondrechten.

De raming voor 1924 bedroeg f 7000.— tegen f 6000.— voor 1923 de opbrengst over het verslagjaar was

„ 6929.25 „ „ 7254.75 „ „

of — f 70.75 tegen ± „ 1254.75 „ „

De opbrengst 1924 was alzoo f 325.50 lager dan die over 1923.

Zie voor verdere toelichting het jaarverslag van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken.

7. Recht op de waarmerking van onderhandsche geschriften.

Het aantal waarmerkingen bedroeg in:

1919/1920	1921	1922	1923	1924
189	42	123	155	200

De opbrengst was geraamd op f 150.—, de werkelijke ontvangst bedroeg f 226.— dit is f 76.— meer dan die raming en f 63.— meer dan over 1923 was ontvangen.

9. Staangelden van circussen, warongs en dergelijke.

De inkomsten uit dit middel zijn vergeleken bij 1923 stijgende. De opbrengst over 1923 bedroeg f 7.199.40 tegen f 10.229.45 over 1924 of f 3030.05 meer. De raming 1924 ad f 8000.— werd overtroffen met f 2.229.45. Het niet-toelaten van circussen en dergelijke op de Esplanade is van nadeeligen invloed geweest op de opbrengst. Dit verbod dient te worden opgeheven.

Het is te verwachten dat in de toekomst de opbrengst zal toenemen.

10. Vergoeding voor het weghalen van faecaliën.

In 1924 werd bij een raming van f 15.000.— f 15.547.— ontvangen of f 547.— meer.

De opbrengst 1923 bedroeg bij een raming van f 18.000.— f 13.602.50, dus f 1.944.50 minder dan over 1924.

De inkomsten uit dezen hoofde zijn langzamerhand stijgende.

11. Vergoeding wegens het onderzoek van bouw-aanvragen.

De raming voor 1924 bedroeg f 5000.— ontvangen werd f 4.806.56 d.i. f 193.44 minder en f 2.368.74 minder dan de opbrengst 1923.

Het tempo van de in het jaarverslag 1923 geconstateerde verbetering in het bouwbedrijf versnelde in het verslagjaar niet belangrijk. Er was echter wel aanleiding om de raming voor het jaar 1925 f 1000.— hooger te stellen dan die over 1924.

De bijbouw van Europeesche woningen was in het verslagjaar gering en de vraag of de behoefte aan behoorlijke en niet te dure woonhuizen voor Europeanen nog steeds bestaat, kan dan ook nog altijd gerust met „ja” beantwoord worden.

De reden waarom dan niet gebouwd wordt is eensdeels te zoeken in het feit, dat het meerendeel der Chineesche en Britsch Indische bouwondernemers niet meer bouwt, tengevolge van de financieele klappen, die in die groepen gevallen zijn. Anderdeels valt te con-

stateeren, dat particulieren hun geld meestal niet in het bouwen van woningen beleggen.

Een belangrijke factor is voorts het bouwen van een flink aantal huizen door de Gemeente die tegen billijken prijs verhuurd worden.

Verder weerhoudt de daling van de grondprijzen geldschietters van het verleenen van bouwcredieten, terwijl ten slotte de invloed schijnt te worden ondervonden van een gevoel van onzekerheid, dat gezegd wordt bij vele grondbezitters in verband met den afloop van grondrechten te zijn ontstaan.

Het bouwen in de kamongs neemt toe, wat mede wijst op een verbetering van den economischen toestand der Inlandsche bevolking.

12. Bijdragen in de kosten van aanleg van nieuwe wegen.

De ontvangst uit de hierbedoelde bijdragen was bij de vaststelling der begrooting geraamd op f 6000.—. De bekende moeilijkheden, waarvan in het jaarverslag over 1923 (bladzijden 22 — 25) uitvoerig melding is gemaakt, bleven gedurende het verslagjaar onveranderd voortbestaan. De ontvangst bedroeg f 4.288.— en bleef dus met een vrij belangrijk bedrag beneden de raming.

Door den Gemeente Secretaris werd in het verslagjaar wederom veel moeite gedaan om de achterstallige gelden binnen te krijgen doch met weinig succes.

Ten einde tot een oplossing te geraken werd dezerzijds de kwestie in de vergadering van de Financieele Commissie gebracht van 9 Augustus 1924. Ter sprake kwam alstoen de brief van den Gemeente Secretaris gericht aan den Burgemeester van 8 December 1923 No. 1766. (zie jaarverslag 1923 bladz. 23). De Gemeente Secretaris wees op het feit dat de achterstalligheid voornamelijk betreft wegen die eerst jaren, nadat de verschuldigdheid tot het betalen van de bijdrage was ontstaan werden aangelegd. In vele gevallen was in dien tusschentijd het grondrecht overgedragen en de nieuwe rechtverkrijgenden weigerden te betalen, ondanks hunne verplichting daartoe. De Gemeente Secretaris liet verder uitkomen dat eenige schuldenaren kosteloos grond aan de Gemeente hadden afgestaan en het daarom billijk zou zijn de waarde van dien grond in mindering van de schuld te brengen, alsmede dat ook rekening gehouden dient te worden met het feit dat eenige wegen nog niet zijn aangelegd en het mitsdien billijk zou zijn de betaling der voor die wegen verschuldigde bijdragen zoolang op te schorten. Gevraagd werd toestemming om de onwil-

ligen thans gerechtelijk aan te spreken. De Commissie kon zich met een en ander wel vereenigen, doch wenschte een overzicht te ontvangen van alle vorderingen met de daarbij behoorende bijzonderheden. De samenstelling van het overzicht werd ter hand genomen. In het verslagjaar kwam het onderwerp niet opnieuw ter sprake.

Het ontwerp van den Gemeente Secretaris, vermeld op bladzijde 24 en 25 van het jaarverslag 1923, beoogende een algeheele herziening der regeling van de betaling van wegegeld, kwam in het verslagjaar niet verder in behandeling, zulks mede in verband met het feit dat door het Hoofd van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken de wenschelijkheid ter sprake was gebracht om tot de heffing van een straatgeldbelasting over te gaan. De invoering van laatstgenoemde heffing in den gegeven vorm kon echter geen steun vinden.

14, 15 en 16. Slacht- Keur- en Stalloonen.

16. Pasargelden.

Zie daarvoor het jaarverslag van den Dienst der Openbare Gezondheid.

LICENTIES.

De sterke vermindering door de Regeering van den accres-toeslag dwong van zelf meer dan ooit om na te gaan, welke mid-delen de Gemeente ten dienste staan om de blijvende derving van een belangrijk deel der inkomsten zoo niet geheel dan toch gedeel-telijk blijvend aan te vullen. Als een dier middelen werd dezerzijds gedacht aan de mogelijkheid om op de wijze van het Engelsche „licensesysteem”, bepaalde soorten vergunningen voortaan af te geven tegen betaling en telkens voor den duur van één jaar.

Het wil voorkomen, dat vergunningen voor het hebben en houden van een hotel, eethuis en dergelijke en voorts aan melk-, brood- en vleeschverkoopers, slagers, hongkongverhuurders en-trekkers, sado-en grobakvoerders voor afgifte tegen eene jaarlijk-sche betaling in aanmerking kunnen komen, alle vergunningen voor de afgifte waarvan de Overheid periodiek vele en bijzondere zorg heeft te wijden.

Overwogen werd dat het z.g. license-systeem zich door zijn eenvoud aanbeveelt, want het eischt geen inningskosten, terwijl de ermede te verkrijgen registratie van beteekenis is voor allerlei doeleinden, o.m. het werk der politie kan vergemakkelijken.

Het vorderen van betaling voor het verkrijgen van een ver-

gunning is toegelaten bij Regeeringsrondschrijven van 12 Mei 1910 No. 1045a (Bijblad Staatsblad No. 7221).

Hoewel uit de bewoordingen van aangehaalde circulaire niet is af te leiden dat het voorgestane systeem als middel om blijvend inkomsten te verkrijgen niet is toegelaten wekte het woord „licens-systeem” eenige onzekerheid omtrent de toelaatbaarheid er van.

De gelegenheid om tot een uitspraak te geraken werd dezerzijds aangegrepen met een wijziging van de Medansche Hotelverordening, welke verordening wijziging behoefde.

De Gemeente Secretaris bood bij schrijven van 5 December 1924 No. 2031 den Burgemeester een ontwerp tot wijziging en aanvulling der Medansche Hotelverordening, aan, volgens hetwelk elke vergunning voortaan afloopt op den 30sten April van elk jaar, tenzij de vergunning eerder is ingetrokken. Het aanvragen van een nieuwe vergunning kan na afloop der oude telkens mondeling geschieden ten minste twee weken vòòr het verstrijken der loopende vergunning. Het bedrag van het voor elke vergunning te betalen recht is bepaald op f 36.— per vergunningsperiode.

Gedurende het verslagjaar kwam de ontwerp wijziging en daarmee het principe daarin neergelegd niet in overweging bij den Gemeenteraad.

Het is geenszins de bedoeling om, als èn de Raad èn de Regeering het beoogde systeem goedkeuren, het aan te sturen op de toepassing van het systeem op allerlei vergunningen.

Echter kunnen behalve de bovengenoemde vergunningen zoo noodig nog voor het betalen van een vergunningsrecht in aanmerking worden gebracht, opslagplaatsen en verkoopplaatsen van timmerhout, brandhout, houtskool, petroleum, lucifers en vuurwerk, alsmede uitdragerijen.

BORDEELVERBOD.

Bij schrijven van 6 Juni 1924 No. 30 verzocht de Voorzitter van den Gemeenteraad van Padang aan alle Locale Raden aan genoemden Gemeenteraad hun gevoelen mede te deelen over het voor en tegen van eene eventueele opheffing van het bordeelverbod, in verband met de bestrijding van den vrouwenhandel en van de geslachtsziekten.

Het verzoek van Padang gaf aanleiding er dezerzijds op te wijzen, dat het onderwerp door Padang in behandeling genomen uitsluitend een taak van de algemeene Regeering is, en niet eene

van de Gemeenten. Daarbij werd de aandacht er op gevestigd dat het Wetboek van Strafrecht in de artikelen 295 — 298 de materie regelt en dat het dan ook om de laatste reden was, dat de Gemeente Medan bij de laatste 5-jaarlijksche herziening der strafverordeningen, hare verordening tot regeling der sluiting van openlijke huizen van ontucht schrapte. Het onderwerp is van zoodanigen omvang en belangrijkheid dat zonder voorafgaande bestudeering er van in een gemeenteraadsdebat de oplossing van het vraagstuk niet is te verkrijgen, want het verzoek van Padang houdt niets meer of minder in dan de pro's en contra's tegenover elkaar te stellen ten einde een conclusie te kunnen trekken.

Uit het verzoek van Padang blijkt niet of de bedoeling voorzit te geraken tot eene regeling van den algemeenen wetgever dan wel tot regelingen van elk lokaal ressort afzonderlijk (zij het dan wellicht uniform). Het komt voor dat slechts van een algemeene regeling heil is te verwachten.

De conclusie van deze beschouwing was, dat in overweging gegeven werd den Raad voor te stellen, aan den Gemeenteraad van Padang te antwoorden, dat eene bespreking van het onderwerp in den Gemeenteraad niet wenschelijk voorkomt, aangezien daarvan geen practische resultaten te verwachten zijn.

De Burgemeester deed in zijn brief van 27 Juni 1924 No. 837 een voorstel aan den Gemeenteraad in den aangegeven geest. Het Lid Dr. Cohen gaf in de zitting van den Gemeenteraad van Juli een uitvoerige beschouwing en deed zich daarin kennen als een voorstander van uitsluitende Regeeringsregeling. Genoemd Lid ontvouwde het volgende werkprogramma:

1. De overheid neme geen enkelen maatregel die de clandestiene prostitutie met al hare groote gevolgen in de hand werkt.
2. De overheid neme op energieke wijze stelling tegenover het instituut van de onbevoegden, die geneeskundige behandeling uitoefenen en zoo uiterst uitgebreid hier vertegenwoordigd is. Daarbij verbiede zij den verkoop van kwakzalversmiddelen, hetgeen hier in het groot gebeurt.
3. De staat neme maatregelen ter verbetering der woningtoestan- den voor de Inlanders en moet middelen aanwenden ter verkrijging van een hooger zedelijk bewustzijn (aan het leer- program der scholen moet hieraan bijzondere aandacht gegeven worden).

4. Door schrift en woord en beeld, vooral dit laatste met het oog op de talrijke analphabeten, moet de staat meer kennis verspreiden over oorzaak en gevolgen der geslachtsziekte; een eventueel in te stellen hulpartsenstand, zooals destijds bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst is gepropageerd kan hier veel goed doen.
5. De behandeling der geslachtsziekten moet gemakkelijk en zoo veel mogelijk *kosteloos* gedaan worden. Om dit te bereiken behoort de Burgerlijke Geneeskundige Dienst zich in verbinding te stellen met alle artsen in Indië om tot een economische oplossing te komen.
6. Aan den geneesheer moet het beperkte recht toegewezen worden om domme en onwillige patienten in bepaalde gevallen tot behandeling te dringen of te dwingen. Politioneele maatregelen moeten tot het alleruiterste beperkt worden. Groote tact is conditio sine qua non om niet het tegenovergestelde te bereiken.
7. Bestrijding der prostitutie moet vallen onder reeds bestaande algemeene wetten, dus niet onder speciale wetten tegen prostitutie, ik denk hier b.v. aan verordeningen tot behoud van de openbare orde.
8. De staat moet invloed uitoefenen op de bepalingen der levensverzeker. Maatschappijen, die dan met meer of minder dwang hunne verzekerden zouden kunnen noodzaken zich te laten behandelen.

en eindigde zijne beschouwing met als antwoord aan den Gemeenteraad van Padang aan te geven: „Voorstel aan de Regeering om „een commissie te benoemen, werkende volgens een programma in „het bovenstaande, zij het dan ook onvolledig, aangegeven; „welker taak zal zijn een oplossing te vinden tot verbetering der „bestaande toestanden”.

Aangezien de Gemeenteraad niet in staat was de kwestie te beoordeelen stelde de Voorzitter ter vergadering voor haar te doen behandelen door de afdeelingen die het ontwerp der Gemeentebegroeting 1925 onderzoeken en wel na afloop van dat onderzoek.

Hiertoe werd besloten.

De behandeling in de afdeelingen vond plaats in October 1924 en had tot resultaat dat beide afdeelingen zich niet bevoegd achtten een uitspraak te geven.

Naar aanleiding van het verzoek van den Gemeenteraad van Padang verzocht de Gemeente Secretaris aan den Consul Generaal

der Nederlanden te Singapore de regelingen te willen toezenden welke terzake vanwege het Britsche Koloniale Gouvernement en/of vanwege de Stedelijke Overheid bestaan of wel in bewerking zijn.

In antwoord daarop zond de Consul Generaal het rapport uitgebracht door de Venereal Diseases Committee in 1923 aan de Legislative Council of the Straits Settlements.

In zijn begeleidend schrijven zegt de Heer Borger o.m. „Zoo is het mij bekend, dat in Shanghai, dat ten deze wegens zijn internationaal karakter van belang is, het systeem van licensing of „brothels” op aandringen van de Moral Welfare League” overgegaan is tot bordeelverbod door „jaarlijksche intrekking van de vergunningen, hetgeen reeds tot gevolg heeft, dat de clandestiene „bordeelen meer en meer toenemen en zich verspreiden over de „Internationale nederzitting tot in de deftige buurten”.

Wegens de bijzondere aandacht die in Scandinavische landen aan het onderwerp wordt gegeven, richtte de Gemeente Secretaris, op verzoek van den Heer Cohen in zijne hoedanigheid van Voorzitter der Gezondheidscommissie, een schrijven aan de Consuls Generaal der Nederlanden te Stockholm en te Kopenhagen, waarin behalve om toezending van statistische en andere gegevens beantwoording van de volgende vragen werd verzocht:

- 1°. Bestaat in de Scandinavische landen nog steeds algeheele gedwongen behandeling en aangifte van venerische ziekte?
- 2°. Gebeurt de behandeling kosteloos en hoeveel kost dat den staat?
- 3°. Hoe is 't eventueele systeem van aangifte (zie 1°) ingericht?
- 4°. Is er geregelde keuring en registratie der prostituees, zoo ja, is het aantal geslachts-ziekten onder deze afnemende?
- 5°. Is het aantal geslachts-ziekten der bevolking afnemende?
- 6°. Indien er geregelde keuring der prostituees bestaat, hoeveel keer per week?
- 7°. Zijn er bordeel-wijken?
- 8°. Wat zijn de strafbepalingen en worden die eventueel ook uitgevoerd?
- 9°. Hoe werkt de controle op bordeelen en zijn inwonsters (komt er corruptie voor)?
- 10°. Hebben de Gemeenten bemoeienis met dit onderwerp en zoo ja welke bevoegdheden of verplichtingen zijn alsdan aan de Ge-

meente-besturen toegekend en opgelegd, of zijn de Gemeenten in deze geheel zelfstandig?

11°. Waarin bestaan de Gemeentelijke regelingen?

Op deze vragen werd door genoemde Consuls generaal onder bijvoeging van stukken geantwoord als volgt.

Consul Generaal voor Zweden.

Antwoordt op Vraag 1.

In Zweden bestaat gedwongen aangifte en behandeling van venerische ziekten.

Antwoord op vraag 2.

Degeen, die aangetast is door eene venerische ziekte, is verplicht zich aan geneeskundige behandeling te onderwerpen, die, indien de zieke zulks wenscht, op staatskosten geschiedt door bepaalde dienst-geneesheeren. In gemeenten van 20.000 inwoners of daarboven, is de gemeente verplicht de voor dit doel benoodigde policlinieken in te richten. Kosten van lokaal en verpleegster voor eene dergelijke policliniek worden door de gemeente gedragen: salaris van den geneesheer enz. wordt door den Staat betaald.

De door den Staat betaalde uitgaven voor dergelijke onderzoeken, behandeling en geneesmiddelen bedroegen:

in 1919	Kr.	253.646,31
„ 1920	„	849.129,50
„ 1921	„	1.000.828,13
„ 1922	„	945.002,36
„ 1/1 — 30/6 1923	„	284.226,53
„ 1/7 1923 — 30/6 1924	„	642.468,93

Antwoord op vraag 3.

Elke geneesheer, die een geval van besmettelijke geslachts-ziekte constateert, is verplicht daarvan kennis te geven aan den betreffenden ambtenaar. Deze kennisgevingen worden naar den eersten provincialen geneesheer en zekere daarmede gelijkgestelde stedelijke geneesheeren doorgezonden, die 2 malen per maand rapport moeten indienen bij „Medicinalstyrelsen” („Medicinale bestuur”).

Antwoord op vragen 4, 6 & 9.

Gereguleerde prostitutie bestaat hier te lande niet.

Antwoord op vraag 5.

Het aantal venerische ziektegevallen is afnemende.

Antwoord op vraag 7.

Bordeel-wijken bestaan er niet.

Antwoord op vraag 8.

De Zweedsche strafwet Hoofdstuk 14 § 21, stipuleert straf voor dengene, die, wetende of vermoedende door geslachtsziekten in besmettelijk stadium aangetast te zijn, door geslachtsomgang of andere ontucht iemand anders in gevaar brengt besmet te worden. In dezelfde wettelijke paragraaf wordt eveneens straf gestipuleerd voor hem, die op andere wijze opzettelijk of ten gevolge van grove onachtzaamheid iemand anders in gevaar brengt door geslachtsziekte besmet te worden. In de wet van 20 Juni 1918 aangaande maatregelen tegen uitbreiding van geslachtsziekten, waarvan exemplaar bijgevoegd wordt, komen eveneens strafbepalingen voor.

Antwoord op vragen 10 en 11.

De bemoeienis der Gemeenten blijkt eveneens uit de wet van 20 Juni 1918.

Beide Consuls zonden voorts officieele afdrukken van de wettelijke regelingen.

Aangezien de vertaling daarvan nog niet gereed kwam, kon de behandeling van het onderwerp nog niet worden voortgezet.

DECENTRALISATIE.

Burgemeester — Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Het vraagstuk „Burgemeester — Hoofd van Plaatselijk Bestuur” behoort nog altijd tot de vele en oude vraagstukken van wezenlijke beteekenis voor de Decentralisatie die dringend om oplossing vragen.

De jaarverslagen der Gemeente Medan hebben niet nagelaten mede te helpen om den wensch van de Locale Raden ten deze luider te doen klinken.

Te Medan is de samenwerking tusschen het Gemeentebestuur en het Hoofd van Plaatselijk Bestuur goed, steeds wordt over en weer overleg gepleegd en samengewerkt, hetgeen o.m. kan blijken uit hetgeen onder het hoofd „Samenwerking tusschen Hoofd van „Plaatselijk Bestuur en Gemeente inzake de bestrijding van het clan-„destien stoken van arak” in dit verslag is vermeld.

Waar echter den Locale Raden alle bevoegdheid is toegekend tot het maken van strafverordeningen daarin alleen beperkt door de

algemeene wetgeving, is botsing tusschen het Gemeente Bestuur en het Hoofd van Plaatselijk Bestuur waar deze als Hoofd der Politie optreedt zeer licht mogelijk. Die mogelijkheid dient vòòr alles weggenomen te worden. Daartoe zijn twee middelen voorhanden, n.l. de Burgemeester worde Hoofd van Plaatselijk Bestuur of wel de bestaande bepalingen in allerlei wettelijke regelingen worden zoodanig herzien, dat de bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur zóó scherp worden omlijnd, dat nimmer getreden kan worden op het gebied, dat der Gemeente behoort en twijfel wie op een gegeven oogenblik bevoegd is, niet meer bestaat.

Bezien in dit licht krijgt het bekende conflict te Medan van 19 Mei 1924 inzake de bevoegdheid van het regelen van verkeer op den openbaren weg inderdaad beteekenis.

De geschiedenis van dit conflict, die om het principieele der kwestie in dit jaarverslag niet mag ontbreken, is in het kort als volgt.

Op 19 Mei 1924 was tijdens de vergadering van den Cultuurraad in het gebouw van de A. V. R. O. S. staande Paleisweg hoek Soekamoelia door het Hoofd der Politie het verkeer over het gedeelte van genoemde wegen langs het Avrosgebouw stop gezet en langs andere wegen geleid. Dit geschiedde, nadat tevoren het plaatsen (eveneens op last van het Hoofd der Politie) van borden met het verzoek om geen signalen te geven geen succes had opgeleverd.

De Burgemeester verzocht het Hoofd van Plaatselijk Bestuur te mogen vernemen, op welke wettelijke bepaling de handelingen van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur steunden. In zijn schrijven verwees de Burgemeester naar de Gemeentelijke verkeersverordening, waarvan artikel 7 zegt:

„I. Met inachtneming van het bepaalde bij artikel 3 van het „Motorreglement (St. 1917 No. 73):

- „a. wijst de Gemeenteraad de wegen en bruggen aan, welke niet „door vrachtvoertuigen en vrachtmotorrijtuigen mogen worden „den bereden, dan alleen om aldaar goederen te laden of te „lossen en de wegen welke in het geheel niet door voertuigen, „motorrijtuigen, motorrijwielen of rijwielen mogen worden „bereden;
- „b. kan de Burgemeester het verkeer op de wegen beperken, een „bepaalde richting daaraan voorschrijven, dan wel een weg „tijdelijk doen sluiten, hetzij voor alle verkeer, hetzij voor „bepaalde middelen van vervoer.

„2. In de gevallen, in de vorige alinea bedoeld, maakt de Bur-

„gemeester de beslissingen in een of meer plaatselijke bladen bekend en doet ter plaatse zooveel mogelijk waarschuwborden, en andere noodzakelijke veiligheidsmiddelen aanbrengen.

„3. Op de bruggen wordt langzaam gereden!!”

en naar het bepaalde in Staatsblad 1918 No. 12, dat in artikel 1 sub c zegt:

„De politie is bevoegd:

„c. 2e. hare ter voorkoming van ongelukken en ter regeling van „het verkeer op openbare wegen en plaatsen gegeven bevelen en aanwijzingen zoo noodig met geweld te doen „gehoorzamen”.

De aangehaalde bepalingen naast elkaar stellende komt het voor dat de bevoegdheid in vorengenoemd Staatsblad gegeven in art. 1 sub c 2e bezwaarlijk kan dienen als steun voor het optreden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, omdat het uitoefenen van die bevoegdheid grond moet vinden in feiten *op* den openbaren weg, die gevaar voor personen dan wel stoornis van het verkeer op den openbaren weg veroorzaken en alzoo een *onmiddellijk* ingrijpen noodig maken.

De regeling van het verkeer, ingeval te voren bekend is, wat op den openbaren weg zal geschieden, komt den Burgemeester toe en het is de politie veroorloofd *zelfs geweld* te gebruiken om aan hare bevelen ter uitvoering van de door den Burgemeester vastgestelde regeling kracht bij te zetten.

Waar artikel 7 lid 1 sub b den Burgemeester bevoegd verklaart tot het *tijdelijk* doen sluiten van wegen, hetzij voor alle verkeer, hetzij voor bepaalde middelen van vervoer, komt het voor, dat de Burgemeester mede bevoegd is wegens feiten *binnenshuis* het verkeer te regelen. Te denken is hierbij aan het verkeer langs ziekenhuizen, langs woningen waarin zich een ernstige zieke bevindt, langs kerken tijdens een godsdienstoefening of langs gebouwen waarin bijeenkomsten worden gehouden van den Cultuurraad of den Gemeenteraad en dergelijke op Hoog Gezag ingestelde besturende colleges.

Ook is een mogelijk beroep op artikel 174 van het Wetboek van Strafrecht niet te aanvaarden, omdat geen sprake was van het opzet om door het maken van gedruisch de „geoorloofde openbare” vergadering van den Cultuurraad te verstoren.

In zijn antwoord deed het Hoofd van Plaatselijk Bestuur wel relaas van het gebeurde, doch onthield zich er van aan te geven

waarop zijn handeling gebaseerd was, en deelde voorts mede de principieele quaestie, of de Politie het recht had regelend op te treden om het vergaderen van den Cultuurraad ongestoord mogelijk te maken, aan het oordeel van den Procureur Generaal en van den Adviseur voor de Decentralisatie te zullen onderwerpen.

In zijne vergadering van 21 Mei 1924 verzocht de Gemeenteraad inlichtingen omtrent het gebeurde.

De Burgemeester wendde zich op 26 Mei, 2 en 7 Juni 1924 eveneens tot den Procureur Generaal en tot den Adviseur voor de Decentralisatie.

In het verslagjaar werd echter nog geen uitsluitsel verkregen.

Uit het bovenstaande blijkt dat oplossing van het vraagstuk in den aanhef dezes genoemd dringend noodzakelijk is.

Decentralisatiecongres.

Om financiële redenen nam de Gemeente Medan ook in het verslagjaar niet deel aan het Decentralisatie congres.

Conferentie van Burgemeesters en Secretarissen in Nederlandsch-Indië.

In het verslagjaar werd een tweede conferentie gehouden van Burgemeesters en Secretarissen in Nederlandsch-Indië samenvallende met het Decentralisatiecongres en de jaarvergadering der Vereeniging van Locale Ambtenaren.

Het is tot nog toe de bedoeling deze drie besprekingen, hoewel ieder zelfstandig, te doen aansluiten. Door een juist contact tusschen alle partijen zullen ongetwijfeld de belangen der Decentralisatie op vruchtbare wijze behartigd kunnen worden.

Tot de omvorming dezer organisatie tot eene vereeniging werd nog niet overgegaan, aangezien de drang daartoe nog niet sterk gesproken heeft.

Op de agenda van de conferentie 1924 kwamen o.m. de volgende belangrijke punten voor:

overdracht van bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur op den Burgemeester (in 1923 ook besproken);

regeling van de financiële verhouding tusschen Land en Locale ressorten;

het passeeren van de Burgemeesters in de gemeenten bij de politieconferenties, bestuursconferenties, regentsbenoemingen enz.;

Armenzorg door de Gemeenten.

Terzake van het onderwerp Burgemeester-Hoofd van Plaatselijk Bestuur moge worden vermeld, dat de meening in Medan in den laatsten tijd meermalen en met nadruk uitgesproken, ook elders gehuldigd wordt, n.l. dat zeer veel van de bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur *reeds nu kunnen en ook moesten worden overgedragen* en dat het voor de Gemeenten een *gebiedende eisch* is om geen bemoeienissen meer vrijwillig te aanvaarden, zonder beschikbaarstelling van de noodige fondsen.

Uit het vermelde kan blijken dat de conferenties alle steun en belangstelling verdienen.

Van de zijde der Regeering wordt voor deze conferenties wel belangstelling getoond, in hoeverre echter Zij met de besprekingen en de geuite meeningen en wenschen der conferenties rekening houdt of heeft gehouden blijkt niet.

Decentralisatie wetgeving.

In het verslagjaar onderging de Decentralisatie wetgeving wederom eenige wijziging t.w.

- I. Bij Staatsblad 141 van 28 Maart 1924 (G. B. van 28 Maart 1924 No. 46) werden in artikel 55 der Locale Raden Ordonnantie de woorden „Directeur van Justitie” en „Directeur” vervangen onderscheidenlijk door „Adviseur voor de Decentralisatie” en „Adviseur”.

Deze wijziging beteekent dat voortaan de verordeningen der Locale Raden inhoudende strafbepalingen alvorens te worden afgekondigd ter beoordeeling moeten worden gezonden aan den Adviseur voor de Decentralisatie.

De wijziging trad in werking per 1 April 1924.

- II. Bij Koninklijk Besluit van 4 October 1924 No. 12 kwam tot stand eene wijziging van het Decentralisatie besluit.

Zij houdt verband met de samenstelling der Raden (artikel 1 Decentralisatie besluit) uit:

onderdanen-Nederlanders,

„ -niet-Nederlanders van inheemschen oorsprong en

„ - „ - „ van vreemden oorsprong.

Bepaald wordt dat, waar een dezer bevolkingsgroepen niet in voldoende aantal aanwezig is met betrekking tot die groep, van de voren aangegeven verdeeling kan worden afgeweken. Bij ordonnantie wordt ten slotte voor elken raad het aantal raadsleden zoo-

mede de verdeeling van dit aantal over de bevolkingsgroepen geregeld.

Uit de wijziging van artikel 1 D. B. vloeide eene wijziging van artikel 5 D. B. voor.

In laatst genoemd artikel behoefde niet langer sprake te zijn van de vereischten voor het passieve kiesrecht waarom de woorden die daarop betrekking hadden zijn geschrapt.

De wijziging is opgenomen krachtens G. B. 27 November 1924 No. 5 afgekondigd in Indisch Staatsblad van 9 November 1924 No. 535 en treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen tijdstip. Dit tijdstip is nog niet bepaald.

Gemeente Ordonnantie.

Hieromtrent werd gedurende het verslagjaar niets naders vernomen.

Provincie ordonnantie.

Deze werd vastgesteld bij Staatsblad 81 van 18 Maart 1924.

De invoering ervan heeft nog niet plaats gehad.

Decentralisatiewee.

Van de hand van het Lid der Commissie den Heer Mr. C. Ph. C. E. Steinmetz die voor de Regeering naar de Oostkust van Sumatra uitgezonden was om plaatselijk te onderzoeken of de Locale Raden de accreshalveering zouden kunnen verdragen, verscheen onmiddellijk na beeindiging van het onderzoek in de Javabode van 11 en 12 November 1924 een artikel onder den naam „Decentralisatiewee” aanvankelijk onderteekend door „Perseverant”.

Het artikel, dat blijkbaar allereerst dienen moet om de salariëering van de Locale ambtenaren te becritiseeren, en verder, grootendeels middels algemeenheden, critiek oefent op de Locale Raden, maakt den indruk een poging te zijn om de decentralisatie voor te stellen als een vrijwel algeheele mislukking.

De lezing wekt daarbij de gedachte, dat de schuld van die mislukking gezocht moet worden bij de onbekwame dan wel onmachtige locale raden zelf, en dat zij mede het gevolg is van het ontbreken van financieel toezicht.

De decentralisatie is ondanks de ernstige fouten die gemaakt zijn waard op andere en juistere wijze becritiseerd te worden. De Heer Steinmetz is allerminst de „vriend” die feilen toont.

De daad van den Heer Steinmetz lokte in de vergadering van den Gemeenteraad van 3 December een motie uit, voorgesteld door het Lid Lodder luidende als volgt:

„De Gemeenteraad van Medan,
„kennis genomen hebbende van het artikel „Decentralisatie-wee”
„door Mr. C. Ph. C. E. Steinmetz, opgenomen in de Javabode van
„11 en 12 November 1924, in welk artikel zeer kleineerend wordt
„geschreven over verschillende locale raden,
„constateert met ergenis en verwondering dat een door de Regee-
„ring met een enquête belaste ambtenaar de vrijheid kon vinden
„om de resultaten van deze enquête aan te wenden tot particuliere
„journalistieke doeleinden, temeer nog waar een officieel rapport
„van deze enquête nog steeds niet ter kennis is gebracht van de
„betrokken locale raden:”

„Spreekt de hoop uit, dat de Regeering in den vervolge bij
„dergelijke aangelegenheden onbescheidenheden van dezen aard
„zal weten te voorkomen”,

„besluit:

„deze motie met een afschrift der notulen van de vergadering
„waarin de motie werd vastgesteld ter kennis te brengen van Zijne
„Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
„den Adviseur voor de Decentralisatie, en van de andere Locale
„Raden ter Oostkust van Sumatra met verzoek aan deze laatsten
„daaraan adhaesie te willen betuigen”.

De voorsteller bedoelde met zijne motie voornamelijk te laten uitkomen dat het niet juist is om van op ambtelijke wijze verkregen gegevens, die dus ook slechts voor ambtelijke doeleinden gebezigd konden worden, gebruik te maken op de wijze als de Heer Steinmetz deed, waar bovendien de Gemeenteraad van het ambtelijke rapport geen kennis droeg (en ook nimmer heeft gekregen).

Met een stem tegen werd de motie aangenomen.

Van den Plaatselijken Raad van het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra werd bericht ontvangen dat het College niet genegen was de gevraagde adhaesie te betuigen.

Van de overige Locale Raden ter Oostkust werd gedurende het verslagjaar nog geen bericht ontvangen.

Wethouders.

Mocht in het verslag over 1923 uitgesproken worden (blz. 29)
„dat, de Raad niet voor de aanstelling van Wethouders is gestemd”,

niettemin kwam bij de behandeling der ontwerpbegrooting voor 1925 de kwestie wederom ter sprake en werd in een der afdeelingen door enkele Leden te kennen gegeven, dat toch op de aanstelling van wethouders aangestuurd dient te worden en dat, als niet nu reeds tot die aanstelling overgegaan kan worden, bij wijze van overgangsmaatregel, de Financieele Commissie tezamen met het Gemeentebestuur aangewezen zou kunnen worden om als het ware het Dageelijksch Bestuur (in den geest van een College van Burgemeester en Wethouders) der Gemeente te vormen. Het was daarbij voorts de bedoeling aan de Leden der Financieele Commissie vacatiegelden toe te kennen. De wensch werd geuit dat de Burgemeester terzake inleidende besprekingen zou voeren met de Voorzitters der diverse raadscommissiën.

Dit denkbeeld werd door den Burgemeester in de memorie van antwoord op het verslag van het afdeelingsonderzoek der ontwerp-begrooting overgenomen.

Het voorstel vond geen bijzondere bijval en kwam bij de vaststelling der begrooting na de daarop bij de algemeene beschouwingen geoeffende critiek niet in behandeling.

Raadscommissiën.

Bij de bespreking omtrent de aanstelling van wethouders werd de wenschelijkheid uitgesproken voortaan de Raadscommissiën tot het kleinst mogelijke aantal leden te beperken en uitsluitend uit raadsleden te doen bestaan tevens kwam daarbij ter sprake het toekennen van vacatiegelden aan de Leden dier Commissiën.

Het toekennen van vacatiegelden werd niet gewenscht, terwijl ingestemd werd met denkbeeld uitsluitend Raadsleden in de Commissiën op te nemen.

Dit besluit leidde er toe dat de begrootingsposten het uitbetalen van vacatiegelden betreffende kwamen te vervallen en hierdoor bezuinigd werd.

FINANCIËN.

Accrestoeslag.

De vrees geuit in het Jaarverslag over 1923 (bladz. 34) werd bewaarheid. De Regeering ging er zonder meer toe over om voor 1925 den accrestoeslag voor alle Locale Raden te halveeren, waardoor voor Medan het bedrag voor 1925 werd bepaald op f 53.213.—

Medan had zich wederom bijtijds op de hoogte gesteld van wat

stond te wachten, zoodat ook tijdig de toestand onder oogen gezien kon worden.

Hoewel bij de Ontwerp Landsbegrooting voor 1925 gerekend was op de halveering van den accrestoeslag, werd daarnaast een memorie-post opgebracht dienende om „daaruit enkele locale res-„sorten te helpen, welke hulp eventueel onvermijdelijk zal blij-„ken te zijn ter handhaving van een behoorlijken gang van zaken „bij de locale huishouding”. Ten einde te kunnen nagaan waar hulp moest worden verleend benoemde de Regeering een Commissie van 2 personen, n.l. de Heer J. P. Gerke, ambtenaar bij de Generale Thesaurie, en F. Strik, ambtenaar ter beschikking van den Adviseur voor de Decentralisatie, om met de locale besturen besprekingen te voeren en verslag uit te brengen een en ander te verrichten vòòr de najaarszitting 1924 van den Volksraad.

Aangezien wegens gebrek aan tijd de vorengenoemde commissie vermoedelijk niet naar de Oostkust zou kunnen komen gaf de Wnd. Adviseur voor de Decentralisatie den Gouverneur der Oostkust van Sumatra te kennen het op prijs te stellen, indien deze aangelegenheid voor de Oostkustsche Raden schriftelijk kon worden behandeld, doch liet daarbij reeds dadelijk uitkomen, dat voor die Raden de kans op een suppletietoeslag gering zou zijn. In het terzake aan den Gouverneur der Oostkust van Sumatra gericht schrijven zegt de Burgemeester aan het slot:

„Gezien de mededeeling, dat de heeren voornoemd reeds ge-„vens verzameld hebben, en in aanmerking nemende, dat op het kan-„toor voor de Decentralisatie alle gegevens betreffende Medan's „financieelen toestand bekend zijn, zoowel door onderscheidene „begrootingen als door andere bescheiden, meen ik mij thans te „moeten onthouden van het doen eener poging om de overtuiging „te vestigen, dat Medan onvermijdelijk hulp noodig heeft van de „Regeering in den vorm van een toeslag op de accresuitkeering, „een en ander als bovenbedoeld, ter handhaving van een behoor-„lijken gang van zaken bij de locale huishouding”.

Buiten verwachting was het de meergenoemde Commissie, waarin de Heer Gerke vervangen was door den Heer Mr. C. Ph. C. E. Steinmetz, ambtenaar van het Departement van Financiën afdeling Generale Thesaurie, ter Oostkust te zien komen. Een telefonisch bericht van het Gouverneurskantoor stelde het Gemeentebestuur van de komst der Commissie op de hoogte. Op Zondag 21 September 1924 vond eene bespreking plaats, bijgewoond door de Leden

der Commissie voor de Financiën, en de hoofden der verschillende Diensten.

Den zeer beperkten tijd in aanmerking nemende werd aan de hand van de begrooting een zoo volledig mogelijk beeld gegeven van de financieele kracht der Gemeente, waarbij van de zijde der Gemeente mede naar voren werd gebracht, dat de wensch van de Regeering om te Medan een Ziekenhuis te stichten voor Medan eene buitengewone bezwaring van het gemeentelijk budget zal beteekenen, zoodat dus de opgelegde accreshalveering boven de kracht der Gemeente gaat.

Voorts wees de Regeerings Commissie er op, dat de vermindering van inkomsten ten deele te danken is aan de Gemeente zelf, die er toe overging om in 1923 het tarief der Gemeentelijke Inkomstenbelasting te verlagen; immers daardoor verminderden de inkomsten per jaar met f 30.000.—

Op Dinsdag 23 September 1924 had nog een korte bespreking plaats bijgewoond door den Gemeente Secretaris. Alstoën verzocht de Commissie inlichtingen omtrent de reserves der Gemeente. De Burgemeester stelde de Commissie een beredeneerd overzicht der reserves ter beschikking.

De Commissie gaf te kennen den indruk te hebben gekregen, dat Medan geen hulp behoefde.

De geschiedenis van de accresregeling werpt een schaduw op de Indische Decentralisatie. Eèn voordeel valt echter te boeken, n.l. dat de gang van zaken en de op de houding der Regeering geoefende critiek, het doen behandelen van het vraagstuk der regeling van de financieele verhouding tusschen Land en Gemeenten hebben bevorderd, zoodat de kans bestaat dat binnen afzienbaren tijd zekerheid in de plaats van de thans bestaande onzekerheid zal komen en de Raden zullen weten waaraan zij toe zijn.

Begrootingsrekening dienst 1924. (Zie Bijlagen IV, V, VI, VII en VIII).

De begrootingsrekening van den dienst 1924 wijst aan:

Gewone dienst.

Ontvangsten.

Raming na wijzigingen f 795.522.06

	Transport	f 795.522.06
meer dan geraamd	f 149.278.38	
minder dan geraamd	„ 18.856.54	

Netto meer ontvangen „ 130.421.84

Werkelijke ontvangsten. f 925.943.90

Uitgaven.

Raming na wijzigingen	f 795.522.06
minder dan geraamd f 61.243.51	
meer dan geraamd . „ 2.318.48	

netto minder uitgegeven „ 58.925.03

Werkelijke uitgaven. „ 736.597.03

saldo f 189.346.87

Buitengewone dienst.

Ontvangsten.

Raming na wijzigingen	f 747.144.97
meer dan geraamd	f 30.026.53
minder dan geraamd	„ 266.720.14

netto minder ontvangen „ 236.693.61

Werkelijke ontvangsten. f 510.451.36

Uitgaven.

Raming na wijzigingen	f 747.144.97
meer dan geraamd f 18.563.59	
minder dan geraamd „ 255.257.20	

netto minder uitgaven „ 236.693.61

Werkelijke uitgaven. f 510.451.36

saldo nihil.

bij saldo gewone dienst. f 189.346.87

Aldus totaal vermoedelijk saldo dienst 1924. f 189.346.87

Transport .	f 189.346.87
De uitgaven voor niet gereed gekomen werken, welke naar den dienst 1925 werden overgeschreven bedroegen.	f 38.261.67
Het feitelijke batig slot bedraagt dus	f 151.085.20

waarover ten behoeve van den dienst 1925 reeds werd beschikt, bij de vaststelling der begrooting tot een bedrag van f 69.169.43 en voor wijzigingen dier begrooting tot een bedrag van f 5080.—

Ultimo Maart 1925 is dus van het voorloopig becijferde saldo der rekening 1924 in de begrooting 1925 ingebracht totaal f 112.511.10 en nog niet ingebracht het restant ad f 76.984.44.

CONTROLE GEMEENTEFINANCIËN.

Gewestelijke Accountantsdienst.

Als uitvloeisel van het besluit van den Plaatselijken Raad van het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra genomen ter vergadering van 21 — 24 Januari 1924 richtte de voorzitter van genoemden Raad zich tot den Gemeenteraad met het voorstel „te over„wegen of ook kan worden medegewerkt ten einde voor de locale „raden in dit gewest (en de Landschapskassen) een gemeenschap„pelijken accountantsdienst in te richten, waarbij de betaling der „kosten zoude kunnen geschieden naar gelang van de budgetbe„dragen der belanghebbenden”.

Dit voorstel beoogt hetzelfde als het voorstel door het toenmalige Lid van den Cultuurraad den Heer J. Tideman gedaan in Mei 1921, aan welk voorstel geen verder gevolg is gegeven.

Dezerzijds werd in een uitvoerig schrijven een beschouwing gegeven over het bovenvermelde voorstel. Uit het overzicht van de eindcijfers der begrootingen van de ter Oostkust bestaande Locale Raden en Landschappen bleek dat Medan op een na het hoogste begrootingseindcijfer heeft, m.a.w. op een na de hoogste bijdrage in de kosten van een gewestelijken accountantsdienst zou moeten leveren, n.l. $\pm 12\frac{1}{2}\%$. Waar door velen alleen heil verwacht wordt van een z.g. commercieele boekhouding werd er in de beschouwing o.m. op gewezen dat de bestaande comptabele voorschriften bij goede en zorgvuldige naleving eene goede controle opleveren en voorts dat de voorgeschreven comptabele registers, en wel wegens de scheiding gemaakt tusschen de be-

heersboekhouding d.i. de comptabele administratie ter Gemeente Secretarie en kasboekhouding gevoerd door den kashouder (gemeenteontvanger), alle zijn terug te vinden in de z.g. handelsboekhouding en een overeenkomstige rol vervullen als in de handelsboekhouding.

Het bovenbedoelde schrijven laat verder uitkomen, dat te Medan behalve op het richtige boeken der ontvangsten en uitgaven mede gelet wordt op hetgeen de begrooting omtrent de wijze van besteden der gelden (aantal werkkrachten, loonen, aan te koopen materialen) bepaalt en dat er op wordt toegezien dat zooveel mogelijk de bewijsstukken aanwezig zijn.

De nadruk werd er op gelegd dat de factor vertrouwen steeds blijft bestaan.

De vraag werd gesteld wat men zich van een accountantsdienst voorstelt. Indien verwacht wordt, dat een dergelijke dienst meer zekerheid zal verschaffen, dat de boekhouding richtig gevoerd wordt, dan worde verwezen naar de voorschriften, die zeggen hoe de boekhouding gevoerd moet worden. Te Medan worden die voorschriften behoorlijk nageleefd.

In herinnering werd gebracht dat de financieele controle met eigen krachten wordt uitgeoefend, zulks ingevolge 's Raads beslissing van December 1921, waarbij die controle is opgedragen aan den Gemeente Secretaris. Aan het financieel beleid van de Diensthoofden wordt door den gemeentelijken controledienst niet getornd, omdat gemeend wordt, dat die bevoegdheid niet toekomt aan den controledienst en ook niet kan worden toegekend aan een accountant, doch uitsluitend toekomt aan den Burgemeester, de Commissie voor de Financiën en den Gemeenteraad. Voor die opvatting is een goede reden en wel deze, dat de diensten te werken hebben volgens de begrooting, waarvan ook de onderdeelen der verschillende uitgaven worden vastgesteld door den Gemeenteraad, terwijl afwijking slechts toegelaten is, hetzij met voorafgaande toestemming van den Burgemeester of Commissie voor de Financiën dan wel Gemeenteraad, hetzij met bekrachtiging door den Gemeenteraad.

In meergenoemd schrijven werd alreeds uitgesproken, dat de controle thans vanwege de gemeente secretarie gevoerd zich bepaalt tot zakelijke d.i. administratieve controle en niet tot persoonlijke. Het uitoefenen van persoonlijke controle is niet bedoeld door den Gemeenteraad en wordt dan ook niet uitgeoefend.

De conclusie van het schrijven was, dat aan het deelnemen in den voorgestelden gemeenschappelijken accountantsdienst vele bezwaren voor de Gemeente verbonden zijn, — dat de urgentie van het deelnemen er aan niet groot is, en dat Medan meer zou hebben te betalen dan het belang dat zij bij den beoogden maatregel heeft. De Gemeente ontvanger wees in een schrijven nog eens uitvoeriger, meer bepaald op de moeilijkheid, zoo niet onbillijkheid om de bijdragen voor elken deelhebber in de kosten van den voorgestelden accountantsdienst te regelen naar het eindcijfer der begrooting. Immers, zoo toonde de gemeente ontvanger in zijn schrijven aan den Burgemeester aan, zijn de voor cultuurraad en landschapskassen te verrichten controlewerkzaamheden beperkter dan voor de gemeenteraden, omdat bij de eersten een klein aantal groote bedragen, bij de laatsten een groot aantal kleine bedragen te controleeren zijn. Voor Cultuurraad en Landschappen zouden weer dure dienstreizen noodig zijn. Alles bij elkaar genomen zou de controledienst voor Medan van de 24 werkdagen gemiddeld per maand slechts 3 dagen beschikbaar kunnen hebben (wegens $\frac{1}{8}$ aandeel in de kosten). Ook uit deze beschouwing kan blijken dat voor het deelnemen in den beoogden accountantsdienst voor Medan al zeer weinig aanleiding bestond.

In zijn terzake dienend voorstel aan de Commissie voor de Financiën uit den Gemeenteraad herinnerde de Burgemeester aan 's Raadsbeslissing van December 1921 om den Gemeente Secretaris te belasten met de financieele controle en aan 's Raads uitspraak voor de financieele controle geen specialen accountant te wenschen, zoodat waar het College geen aanleiding vond om op een en ander terug te komen, om die reden het voorstel van den Cultuurraad afgewezen diende te worden.

De Commissie voor de Financiën was van oordeel dat in de controle van de verschillende administratiën en kassen der gemeente genoegzaam is voorzien en dat voor Medan de urgentie niet bestaat tot het deelnemen in een gewestelijken accountantsdienst. Gemeend werd voorts dat het begrip accountantsdienst nog niet scherp omlijnd is en daaraan dikwijls een verschillende maar vooral uitgebreide waarde wordt gegeven. Om die reden achtte men het wenschelijk te vernemen hoe de Cultuurraad zich den in het leven te roepen accountantsdienst denkt ten einde alsdan nader te overwegen of tot deelneming daarin door de Gemeente alsnog aanleiding is.

Het voorstel in dien geest aan den Gemeenteraad gedaan vond bespreking in de zitting van 9 April 1924. Algemeen achtte het Col-

lege om de bovenuiteengezette redenen deelneming in een accountantsdienst niet noodig. De nadruk werd er daarbij opgelegd dat ten gevolge van den storm van fraudes in allerlei diensten voorgekomen een wonderlijke voorstelling is ontstaan omtrent de alwetendheid en doeltreffendheid van accountants, wat heeft geleid tot de meening, dat in het hebben van een accountant „het” middel in deze is gevonden.

Hoewel de Raad duidelijk te kennen gaf voor een afzonderlijken accountantsdienst geen groot bedrag te willen beschikbaar stellen, wilde het College anderzijds het voorstel van den Cultuurraad niet zonder meer afwijzen en machtigde den Burgemeester den Voorzitter van laatstgenoemd College te antwoorden, dat de Gemeenteraad wegens het verschil omtrent de beteekenis van het begrip „accountantsdienst”, gaarne nader ingelicht wenscht te worden omtrent de inrichting en werking van den Gewestelijken accountantsdienst, alvorens definitief omtrent het al of niet deelnemen aan dien dienst te besluiten, voorts daarbij uitsprekende het doen van groote uitgaven voor de eventueele deelname niet wenschelijk te achten.

Op dit schrijven werd vanwege den Cultuurraad niets nader vernomen.

Voorlichting bij de financieele administratie vanwege het Decentralisatiebureau.

Het vraagstuk van de financieele contrôle bij de Locale Raden had gedurende het verslagjaar in bijzondere mate de aandacht van den Adviseur voor de Decentralisatie. Deze richtte zich bij rondschrijven van 18 Sept. 1924 No. 1264/D¹ tot een aantal Locale Raden terzake van de „administratieve voorlichting van locale Raden in comptabele aangelegenheden”. Aangehaald rondschrijven beoogde eene uitbreiding van het kantoor van den Adviseur met een of twee ambtenaren, speciaal werkzaam te stellen voor het geven van voorlichting en hulp bij de comptabele administratie, bij het opmaken der begrotingsrekening en het behandelen van andere comptabele kwesties en daartoe bedoelde ambtenaren te laten rondreizen.

De Adviseur overwoog daarbij dat, waar een voorstel tot personeelsuitbreiding geheel op kosten van het Land bij de Regeering weinig kans van slagen zou hebben, de Locale Raden die van de hulp van bedoelde ambtenaren partij wenschen te trekken, bereid zouden zijn per jaar bijv. f 1000.— of f 1200.— beschikbaar te stellen ter bestrijding van de kosten der uitbreiding.

Onder aanbieding van een afschrift van dit rondschrijven onderwierp de Adviseur aan het oordeel van den Gemeenteraad de vraag „of wellicht op eenigerlei wijze voor het ressort zou kunnen worden „gestreefd naar betere regeling van de financieele controle”, in welk geval de Adviseur eventueele voorstellen van den Gemeenteraad „ter „verkrijging van meerdere samenwerking gaarne zal overwegen”.

In zijne vergadering van 3 December 1924 vereenigde de Gemeenteraad zich zonder hoofdelijke stemming met het voorstel van den Burgemeester vervat in diens schrijven van 14 November No. 1583. Genoemd voorstel wees er op dat de controle der Gemeente-financiën de aandacht heeft van de Financieele Commissie en verwees naar de behandeling van het onderwerp in de Raadszitting van 9 April 1924 (zie eerste deel van dit hoofdstuk). Op grond van de feiten dat te Medan de financieele controle geschiedt in den geest als de Adviseur in zijn rondschrijven aangeeft en de verre afstand een practisch nut van deelname in de gedachte organisatie illusoir maakt en alzoo de kosten van deelneming voor Medan weinig of geen voordeel afwerpen, concludeerde de Burgemeester, dat deelneming voor Medan niet noodig is, en dat het niet noodig doch ook, wegens de algemeene strekking die zij moeten hebben, bezwaarlijk is, om voorstellen te doen als de Wnd. Adviseur wenscht.

De voorschriften, die betrekking hebben op de financiën der gemeente zijn in den laatsten tijd meermalen ter sprake gekomen en uit een en ander moet worden opgemaakt dat die voorschriften thans minder of misschien zelfs niet meer bruikbaar worden geacht. Aanleiding hierin zal vermoedelijk gevonden worden in de vele fraudes die in allerlei diensten zijn voorgekomen.

De voor de Locale Raden geldende financieele voorschriften zijn echter zeer wel bruikbaar en laten voor elk Locaal Ressort alle gelegenheid daarnaast om die interne maatregelen te nemen en eigen voorschriften te geven die het zelf noodig acht. Uit hetgeen uit officieele mededeelingen en uit dagbladen omtrent het voeren der financieele administratie door Locale Raden bekend is geworden is de fout meer te zoeken in het niet-naleven der voorschriften en waar dat gebeurt helpen de beste voorschriften niets.

Het behoorlijk naleven der financieele voorschriften is een der eerste eischen voor het voeren van een goed financieel beleid.

Het zijn de financiën die den omvang van den arbeid der gemeente bepalen. Is de administratie van ontvangsten en uitgaven fou-

tief of achter, of onvolledig of zelfs, zooals ook schijnt te zijn voorgekomen, wel in het geheel niet bijgehouden, dan is geen behoorlijke begrooting te maken en wordt alle inzicht gemist in de financieele kracht der gemeente. Dit werkt verlamvend, terwijl er de grofste fouten het gevolg van zijn.

Onder het hoofd „Gewestelijke accountantsdienst” werd alreeds medegedeeld dat te Medan de financieele controle van de diverse administraties opgedragen is aan den Gemeente Secretaris — die daarvoor wordt bijgestaan door den zen commies Fliers en den ien klerk Marinus.

Er wordt met ernst naar gestreefd om de werkzaamheden, bepaaldelijk die der controle zoo goed mogelijk en in overeenstemming met de bedoeling van den Gemeenteraad te verrichten. Er dient echter onderscheid gemaakt te worden tusschen administratieve en persoonlijke controle. Te Medan wordt uitsluitend administratieve controle geoefend, d.i. controle van achter de schrijftafel. Persoonlijke controle blijft alzoo achterwege, omdat die niet gewenscht werd.

Het verrichten der werkzaamheden ten behoeve van de financieele controle vorderen veel tijd en aandacht, vaak meer dan daaraan tengevolge van andere en de overige financieele werkzaamheden kan worden gegeven.

Binnen afzienbaren tijd zullen dan ook de voor dit belangrijke deel van het Secretarie werk beschikbaar gestelde krachten geheel en al onttrokken moeten worden aan de deelname van de overige Secretarie werkzaamheden, opdat alsdan inderdaad mede een goede werking van den dienst en der controle kan worden verkregen.

HOLLAND—INDIE VLUCHT.

De geschiedenis van het jaar 1924 levert een der belangrijke bladzijden van het geschiedboek van Groot-Nederland, want in dit jaar kwam de eerste luchtverbinding Nederland — Indië tot stand en in die verbinding is Medan de eerste Nederlandsch Indische stad geweest waar de flinke ondernemers van deze vliegtocht voet aan land zetten. In dit jaarverslag mag eene vermelding van deze gebeurtenis dan ook niet ontbreken; ook de Gemeente heeft van haar kant blijk gegeven mee te leven in het groote feit.

De vliegtocht voorbereid zijnde in Nederland, vertrokken de drie Nederlanders A. N. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop (leider), H. van Weerden Poelman (piloot) en P. A. van den Broeke (mecanicien) den ien October met het toestel de F VII van Amsterdam.

In Indië zou het driemanschap, gekomen aan het einddoel: Batavia, worden ontvangen door den Gouverneur-Generaal, welke ontvangst zou worden voorbereid door de Nederlandsch Indische Vereeniging voor luchtvaart. Niet zoodra was het vertrek der vliegers uit Holland te Medan bekend, of er had ten huize van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra, op diens verzoek en dat van den Heer Lutjens, Hoofdadministrateur der Deli Maatschappij, een samenkomst plaats van een 16-tal heeren. Hierdoor werd een „Comité tot ontvangst van de vliegers der Holland-Indië vlucht” gevormd. Alle te nemen maatregelen werden overwogen om te geraken tot een feestelijke ontvangst en een luisterrijk onthaal te Medan, waarbij mede dankbaar gebruik werd gemaakt eerst van de aanwijzingen van den uit Java overgekomen luitenant-vlieger Kengen, later van die van den eveneens uit Java overgekomen luitenant-vlieger Van Lent. Alles voor de ontvangst der vliegers in gereedheid gebracht zijnde, kwam de tijding, dat wegens lekken radiator een noodlanding bij Philippopel het driemanschap noodzaakte tot oponthoud. Den 2en November werd de tocht hervat, die ten doel hebbende aan het Nederlandsche handelsluchtverkeer Holland — Indië een stoot te geven, door een ieder met spanning werd gevolgd. Was tot Philippopel alles vlot van stapel geloopt, eenmaal van daar vertrokken was voorspoed bij het afleggen van den verderen luchtweg het deel der vliegers. Kort vóór de vermoedelijke aankomst ter Oostkust werd nogmaals nagegaan of alles ter ontvangst gereed was. Mede aan de geslaagde geldinzameling was het te danken, dat een voortreffelijke ontvangst ter Oostkust als verzekerd was. Den 21en November werd het afgesproken sein, het loeien der sirene van de „Ajer Beresih” te Medan, gehoord en als een lawine stroomden de menschen naar het (nieuwe) raceterrein alwaar de landing zou plaats vinden. Helaas had het te zwaar geregend, dan dat de ten Zuiden van het raceterrein gelegen nog niet geheel in orde zijnde vlieghaven reeds kon worden gebruikt. Tegen kwart vóór één 's middags was de F VII duidelijk zichtbaar in het Oosten. Het groote moment van de eerste landing van Nederlanders op Nederlandsch-Indisch grondgebied, gekomen uit Nederland met een Nederlandsch vliegtuig, was aanstaande. Al dichter en dichter naderde de F VII, de hoera's dreunden reeds door de lucht, de F VII cirkelde nog eenmaal rond de tribune, en ten 12u 57 raakten de wielen van het vliegtuig den Nederlandsch-Indischen bodem ter Oostkust van Sumatra, onder daverende toejuichingen van de duizenden toeschouwers, terwijl de S. O. K. de welkomstmarsch speelde, spe-

ciaal ter eere der vliegers gecomponeerd door den Kapelmeester. De Gouverneur der Oostkust van Sumatra heette, namens de Regeering van Nederlandsch-Indië, de bemanning der F VII van harte welkom, lauwerkransen werden hen om den hals gehangen, de eerewijn ging rond. Daarna werd met muziek voorop in auto's naar Medan gereden, en na een toertje door de stad stilgehouden ten Gemeentehuize alwaar de vliegers door den Burgemeester namens de inwoners van Medan werden toegesproken, en hun souvenirs werden aangeboden. Een Oostersche bloemenhulde, een druk bezochte receptie in de Witte Sociëteit, een feestdiner en eenige dejeuners, alsmede een ontvangst ten paleize van den Sultan van Deli maakten op 21 en 22 November punten uit van het feestprogram. Zondag 23 November des morgens om 7u 15 in tegenwoordigheid van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra, den Burgemeester van Medan, den Sultan van Deli, den Sultan van Langkat, vooraanstaande personen der Cultures, van handel, scheepvaart en industrie, verdere autoriteiten, en zeer vele andere belangstellenden, steeg het driemanschap op in de F VII, vertrekkende onder daverende hoera's op weg naar Muntok. Den 24en November werd het einddoel, Batavia, bereikt en aldaar werden de vliegers onder groot enthousiasme door den Gouverneur-Generaal welkom geheeten. Als erkenning van de waarde toe te kennen aan de geslaagde vliegtocht Holland-Indië werden door de Nederlandsche Regeering aan de vliegers onderscheidingen toegekend, welke door den Gouverneur-Generaal werden uitgereikt. Einde verslagjaar bevonden de vliegers zich in Java alwaar zij in onderscheidene plaatsen hartelijk werden ontvangen.

In de vergadering van den Gemeenteraad van 3 December 1924 wijdde de Burgemeester nog eenige woorden aan de aankomst van de eerste Hollandsche vliegers in Nederlandsch-Indië.

Ofschoon behoorende tot verslagjaar 1925, moge hier nog met een enkel woord gewag worden gemaakt van de terugkomst der vliegers in Medan, en van hun vertrek naar Nederland. Den 17en Maart 1925 kwamen zij per K. P. M.-stoomer te Belawan aan, en werden aldaar afgehaald namens het Comité van ontvangst. De Heer van der Hoop hield te Medan, Pematangsiantar, Tebing Tinggi en Pangkalan Brandan causeriën met lichtbeelden. Den 21en Maart 1925 had door den Gouverneur der Oostkust van Sumatra de feestelijke onthulling plaats van het Deli-monument, opgericht in herinnering aan den welgeslaagden vliegtocht Holland — Indië. De onthulling had plaats in tegenwoordigheid van de vliegers, autoriteiten,

en vele belangstellenden. Het Deli-monument is geplaatst bij den ingang naar de tribune van het raceterrein, met het front naar de vlieghaven. Op 21 Maart 1925 had nog een feestelijkheid ter eere van de vliegers plaats, waarna in den morgen van den 22en den vliegers met de muziek voorop uitgeleide werd gedaan eerst naar het station vervolgens naar Belawan en ten slotte tot aan boord van het S.S. „Patria”, welk schip dien dag huiswaarts ging.

ONDERWIJS.

Zie bijlage XIV.

Gemeentelijke Duitsche Cursus.

Overzicht van het aantal leerlingen van den Gemeentelijken Duitschen Cursus over het jaar 1924.

	Eerste klas		Tweede klas		Derde klas		Totaal	
	Bet.	Gratis	Bet.	Gratis	Bet.	Gratis	Bet.	Gratis
1 Jan. 1924	15	6	8	2	4	1	27	9
1 Juli 1924	19	12	11	7	5	2	35	21
31 Dec. 1924	15	11	11	7	5	2	31	20

De ontvangsten bedroegen f 1073.— tegen f 2.786.60 aan uitgaven (f 2.700.— aan salarissen en f 86.60 aan boeken voor gratis-leerlingen).

De inning van het schoolgeld gaf in een enkel geval eenige moeite.

Bij de behandeling der begrooting voor 1925 wees een der Raadsleden op het nadeelig saldo dat de Duitsche Cursus oplevert en bepleitte op dien grond verhooging van schoolgeld, dat zeer matig is. Deze uiting ondervond instemming in den Gemeenteraad en enerzijds werd alstoen de wensch geuit om bij het begin van den nieuwen cursus de schoolgeldregeling en eventueel het al dan niet instandhouden van den Duitschen cursus, nader onder de oogen te zien, anderzijds om den cursus bij het einde van het loopende schooljaar geheel te staken.

De Burgemeester zegde een nader voorstel toe, dat echter in het verslagjaar nog niet werd aangeboden.

Onderwijs enquête. Zie ook jaarverslag 1923 bladzijde 35

Het rapport terzake van de in 1923 toegezegde onderwijs enquête werd door de Commissie voor Onderwijszaken aangeboden in haar schrijven van 2 October No. 18/C.O.

De Commissie kon slechts mededeelen, dat zij vragenlijsten ter beantwoording had toegezonden aan de verschillende scholen en schooltjes van diverse bevolkingsgroepen, dat ruim 10 maanden na de uitzending slechts enkele lijsten beantwoord terug kwamen en dat van de overige taal noch teeken werd vernomen, terwijl persoonlijke bezoeken eveneens geen resultaat hadden opgeleverd.

De Commissie heeft alstoen besloten hare pogingen om een inzicht in de onderwijs toestanden in Medan te verkrijgen op te geven.

Een bedroevend resultaat, waarbij het eigenaardig aandoet dat de Gemeente bij een ernstige poging om haar taak inzake het verleenen van hulp ten behoeve van de onderwijs voorziening te leeren kennen, van de kleine particuliere scholen geen steun ondervond, doch dat van diezelfde zijde de hulp der Gemeente wel wordt ingeroepen voor het verleenen van vrijstelling of restitutie van belasting ten behoeve van gemakkelijkheden door die scholen ten eigen bate gegeven.

De Gemeenteraad verleende in het verslagjaar subsidie aan een 4 tal onderwijsinrichtingen, t.w.

1. ten behoeve van een Fröbelschool
2. „ „ „ „ particuliere Hollandsch Inl. School
3. „ „ „ „ handelskursus.
4. „ „ „ „ cursus in het Nederlandsch voor Inlanders
gegeven door de Afd. Oostkust van Sumatra
van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

De instellingen 1 — 3 ontvingen dezelfde subsidie als in het voorgaande jaar.

De subsidie sub 4 genoemd zou worden uitbetaald, indien ook van het Gouvernement steun zou worden ontvangen.

Meisjes Kopschool.

Te vermelden valt nog dat bij raadsbesluit van 21 Mei 1924 No. 81 een terrein in kampong Djati ter beschikking werd gesteld van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië voor de oprichting van een Meisjes kopschool.

PENSIOENREGELING VOOR INLANDSCH PERSONEEL.

Zie ook jaarverslag 1923 bladz. 36.

De omwerking van het door den Gemeente Secretaris gemaakte ontwerp verordening terzake werd gedurende 1924 vertraagd, zoodat een nieuw ontwerp niet werd aangeboden.

In verband met den wensch geuit door de Leden in het verslag van het onderzoek der ontwerp begrooting 1925, dat tijdig gelden zullen worden gereserveerd voor de bestrijding der uitgaven van pensioneerij van Inlandsch personeel, stelde de Burgemeester voor opdracht te geven tot het maken van een verordening regelende de pensioneerij van de Inlandsche beambten en werklieden der Gemeente met uitzondering van weduwen en kinderen.

De Gemeenteraad besloot hiertoe.

Nader zal worden overwogen of al dan niet betaling van premie van de betrokkenen zal worden gevorderd.

SAMENWERKING TUSSCHEN HOOFD VAN PLAATSELIJK BESTUUR EN GEMEENTE INZAKE DE BESTRIJDING VAN HET CLANDESTIEN STOKEN VAN ARAK.

Ten behoeve van den strijd die het Gouvernement moet voeren tegen de clandestiene arakstokerij, riep het Hoofd van Plaatselijk Bestuur in October 1924 de medewerking van het Gemeentebestuur in. Het gold een Chineeschen houder van een vergunning tot verkoop van sterken drank per flesch, bij wien een hoeveelheid arak werd aangetroffen, waarvan hij onvoldoende kon aantoonen dat de verschuldigde cijns daarvoor betaald was, m.a.w. er bestond alle aanleiding om aan te nemen dat genoemde vergunninghouder clandestien gestookte arak verkocht en zodoende het Gouvernement ernstig benadeelde.

Op grond van de overtuiging dat de Gemeentelijke Overheid de Landsoverheid zooveel mogelijk heeft te steunen in haar taak en omdat het betalen van een boete niet afschrikwekkend genoeg zou werken, indien toch met het verkoopen van sterken drank zou kunnen worden doorgegaan, werd dezerzijds den raad gegeven aan den Burgemeester het verzoek te doen, om den Gemeenteraad voor te stellen den betrokken Chinees zijn vergunning tot verkoop van sterken drank te ontnemen, waartoe de verordening alle recht geeft, indien zich omstandigheden voordoen, tengevolge waarvan het voortzetten der vergunning in strijd is met de openbare orde en het algemeen belang.

De Burgemeester voldeed aan het alsnu gedane verzoek van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur en maakte daarbij gebruik van zijne bevoegdheid om den verkoop van sterken drank onmiddellijk te doen staken.

Het voorstel van den Burgemeester aan den Gemeenteraad tot intrekking van de bewuste drankvergunning, kwam in behandeling in de Raadszitting van 29 October 1924, waarbij tevens het bezwaarschrift met bijlagen van den betrokken vergunninghouder tegen de voorgestelde intrekking ter tafel werd gebracht.

Op dezerzijdsch verzoek werden de door den Chinees overgelegde bewijsstukken door Chineesche ambtenaren onderzocht en het bleek toen dat die stukken noch onderling noch met de in het bezwaarschrift gedane beweringen overeenstemden en niet het bewijs van onschuld konden leveren, hetgeen nog versterkt werd door een lateren brief van den vergunninghouder.

Hoewel het *wettig bewijs* van schuld niet was geleverd besloot de Gemeenteraad met algemeene stemmen tot intrekking der vergunning, omdat het College uitsprak vertrouwen te hebben in de mededeelingen van den Controleur en de overtuiging te hebben dat tot de intrekking alle aanleiding bestond.

VERLICHTING.

De ingevolge de betrekkelijke overeenkomsten bijgehouden registers en kaarten betreffende de gas- en electriche straatverlichting werden in het begin van het verslagjaar wederom bijgewerkt.

De steeds stijgende uitgaven voor de straatverlichting en het feit dat steden als Semarang en Batavia naar verhouding minder uitgaven voor straatverlichting hebben dan Medan leidden er toe aan genoemde gemeenten mededeeling te vragen omtrent het aantal lampen (gas en electricch) kaarssterkte der lampen en de kosten per lamp verdeeld naar soort en lichtsterkte.

Eene vergelijking was uit de verstrekte gegevens niet goed te maken, doch de indruk is verkregen dat de tarieven te Medan betaald vrij hoog zijn. Medan betaalt voor een electriche lamp van 50 kaars f 28.80 tegen f 46.40 voor een gaslamp van 100 kaars. Waar practisch gesproken het verschil tusschen de lichtsterkte van een electriche lamp en die van een gaslamp niet duidelijk waarneembaar is, en alzoo een straatverlichting met electriche lampen 50 K. evenzeer voldoet als die van 100 kaars gaslampen, terwijl de kosten aanmerkelijk lager zijn ligt het voor de hand, dat, ten einde de kosten der straatverlichting zonder nadeel van de hoedanigheid der verlichting zooveel mogelijk te verminderen, de Burgemeester te kennen gaf voortaan de straatverlichting zoo mogelijk slechts met

electrische lichtpunten te zullen uitbreiden en zoo mogelijk op de bestaande verlichting te zullen bezuinigen door omzetting van gasverlichting in electrische.

Bij de behandeling der ontwerp begrooting 1925 stemde de Gemeenteraad ten volle hiermede in.

Electrische Straatverlichting.

Per 1 Januari 1924 bestond deze uit:

474	lampen van	50 N.K.	per mnd.	474	×	f 2.40	=	f 1137.60
4	"	"	400 " " "	4	×	" 16.—	=	" 64.—
								f 1201.60

Per Ultio. December 1924.

482	lampen van	50 N.K.	per mnd.	482	×	f 2.40	=	f 1156.80
4	"	"	400 " " "	4	×	" 16.—	=	" 64.—
								f 1220.80

De electrische straatverlichting kreeg bijna geen uitbreiding.

In verschillende wijken werd een enkele lamp bijgeplaatst, tot een totaal van 8 lampen.

De electrische straatverlichting, heeft in 1924 na aftrek van inhoudingen en reducties gekost f 14.558.56 tegen f 12.688.47 in 1923.

In de electrische verlichting kwamen dit jaar bijna geen storingen voor. Slechts 3 keer n.l. in een gedeelte van het leidingnet in totaal gedurende 4 uur. Bij de behandeling der ontwerp-begrooting 1925 werd in een der afdeelingen de opmerking gemaakt dat de voltage tijdens de topuren van het electrisch bedrijf onvoldoende is.

Per 1 Januari 1924 bestond de Gasstraatverlichting uit :

244	eenl. lantaarns	ad f 46.06	per jaar	f 11.238.64
144	tweel. " " "	63.27 " " "		9.110.88
32	sterklicht " " "	201.40 " " "		6.444.80

f 26.794.32 of
" 2232.86 per maand.

Per Ultio. December 1924 was geen verandering in het aantal lampen gebracht slechts werd een lamp buiten dienst gesteld, terwijl

op een ander punt een gelijke lamp werd bijgeplaatst, terwijl voorts een persgaslamp van 1000 kaars werd vervangen door een van 2000 kaars.

De Gasstraatverlichting kostte in 1924 = f 26.812,30 tegen in 1923 f 26.747,66.

Storingen kwamen niet voor.

Eenige keeren werd geconstateerd dat hier en daar een enkele lamp gedurende eenige uren slecht of niet brandde.

Een verzoek om de Dillenburgstraat van electrische straatverlichting te voorzien werd door den Burgemeester afgewezen, terwijl door bemiddeling van de gemeente een particulieren weg van electrische straatverlichting werd voorzien; waarvan de kosten door den eigenaar van den weg aan de gemeente werden vergoed.

VOLKSRAAD.

Op Maandag 21 Januari 1924 werden in een vergadering van den Gemeenteraad twee stemmingen gehouden ter verkiezing van respectievelijk 12 tot de Europeanen en Vreemde Oosterlingen en van 12 tot de Inlanders behorende leden van den Volksraad.

Aan de eerste stemming werd deelgenomen door 13 Leden en aan de tweede door 14 Leden van den Gemeenteraad.

WATERLEIDING MAATSCHAPPIJ „AJER BERESIH”.

Wijlen het Lid van den Gemeenteraad de Heer H. E. Krol had bij de goedkeuring op 20 Juni 1923 van de winst- en verliesrekening over 1922 der Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih” gewezen op het feit, dat deze rekening niet kon dienen voor het doel dat met de beoordeeling er van door de Gemeente wordt beoogd, n.l. om aan de hand der rekeningen de netto-winst te kunnen bepalen en naar welk winstcijfer bij eventueele naasting de te betalen naastingsprijs moet worden berekend. Volgens den Heer Krol was de over 1922 aangeboden Winst- en Verliesrekening niet geheel juist, terwijl die rekening niet de concessie maar de statuten volgt, waardoor zij buiten de beoordeeling van den Raad komt te vallen.

De Gemeenteraad nam goede nota van de opmerkingen van den Heer Krol. Besprekingen van den Burgemeester en de Commissie voor de Financiën met den Beheerder der Waterleiding Mij. „Ajer Beresih” konden door uitlandigheid van dien Beheerder eerst in November 1923 worden aangevangen.

Zij leidden tot het resultaat, dat einde 1923 overeenstemming werd verkregen en de Burgemeester aan den Gemeenteraad bij zijn schrijven van 10 Januari 1924 No. 70 kon voorstellen, om, wat voortaan onder „netto winst” zal worden verstaan, in de volgende omschrijving vast te leggen :

„Onder netto winst, bedoeld bij artikel 29 der concessievoorwaarden van de Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih”, wordt verstaan hetgeen overblijft van de ontvangsten van het waterleidingbedrijf aan waterlevering, meterhuur, installatiehuur, openen dienst, kranen en keuringen, na aftrek van de exploitatie uitgaven van het waterleidingbedrijf aan personeel, onderhoud en algemeene onkosten, alsmede eene afschrijving op de bouwrekening van $1\frac{1}{4}$ %. (Artikel „29 der concessievoorwaarden”).

„Toelichting. Onder exploitatie uitgaven aan personeel zijn wel begrepen de gratificatiën aan het personeel, doch niet de tantièmes aan beheerder, directie en commissarissen. Onder algemeene onkosten zijn niet begrepen de belastingen geheven op de winst”.

Voorts om in den vervolge in het jaarverslag der Maatschappij mede een staat op te nemen, houdende posten noodig om te bepalen het bedrag der netto winst.

In overeenstemming met den wensch geuit in de Commissie voor de Financiën stelde de Burgemeester eveneens voor om, alvorens de verlies- en winstrekening goed te keuren, de cijfers daarvan voortaan te doen controleeren op kosten der Gemeente door een door den Gemeenteraad aan te wijzen deskundige. Door de Maatschappij werd verklaard volledig inzage van hare boeken te zullen geven en alle verdere hulp te zullen verleen.

In zijne vergadering van 21 Januari 1924 besloot de Gemeenteraad zonder discussie of hoofdelijke stemming overeenkomstig de voorstellen van den Burgemeester en verleende tevens machtiging tot het aangaan van een overeenkomst met meergenoemde Maatschappij ter vastlegging van de omschrijving van het begrip netto-winst.

De overeenkomst kwam op den 31sten Maart 1924 tot stand.

De samenwerking tusschen de Gemeente en de Waterleiding Maatschappij was als altijd goed.

Stoornis in de waterleiding kwam niet voor.

Het waterverdeelnnet te Medan onderging de volgende uitbreiding (ontleend aan het jaarverslag over 1924 der Maatschappij) :

Het verdeelingsnet te Medan werd uitgebreid in:						
de Merapistraat met	70	M. buisleiding van	100	m/m inw.		
de Sindorostraat „	292	„ „ „	80	„ „		
de Renbaanstraat „	68½	„ „ „	100	„ „	en in	
den Padangboe-						
lanweg	„	708	„ „ „	125	„ „	
		244	„ „ „	100	„ „	en
		629	„ „ „	80	„ „	

Aangelegd werden de dienstleidingen voor 300 perceelen en 191 huurinstallaties.

216 watermeters ter waarde van f 4631.29 werden in gebruik genomen.

In de hoofd aan- en afvoerleidingen werden controlemeters geplaatst.

WERKLOOSHEID.

(Zie ook Hoofd „Armenzorg” alsmede het jaarverslag der Europeesche Arbeidsbeurs).

De vraag door den Raad in zijne zitting van 12 Maart 1924 aan den Burgemeester gedaan om het College gegevens te verstrekken omtrent de werkloosheid te Medan gaf den Burgemeester aanleiding om zich te wenden tot Europeesche en Inlandsche vereenigingen, alsmede tot den Majoor der Chineezten te Medan met het verzoek mededeeling te willen doen van de bevinding omtrent de werkloosheid en daarbij te willen opgeven een indeeling volgens de betrekkingen waarnaar gesolliciteerd werd, uit welke betrekkingen de werkloozen werden ontslagen, met vermelding van het aantal personen dat door bemiddeling van de aangeschreven vereeniging of autoriteit werk verkreeg en van welken aard de arbeid was.

Het resultaat was dat de aangeschreven vereenigingen na herhaald verzoek lieten weten, dat zij geen inlichtingen konden geven (omdat zij zich niet met het vraagstuk bezig gehouden hebben), terwel van 1 taal noch teeken werd vernomen.

De Majoor der Chineezten verstrekke de volgende opgave.

Werkeloos waren op 13 Juni 1924:

toekang kajoe	100	orang
„ batoe	60	„
„ emas	10	„
„ djahit	50	„
„ sepatoe	10	„

toekang tjoekoer	10	„
„ tjat	40	„
koeli dari matjam ² kerdja	200	„
krani ²	50	„
Totaal	530	orang

De Vereeniging Boedi Oetomo deelde medio Augustus 1924 mede, dat de werkeloosheid onder de Javanen van weinig of geen beteekenis is, en dat zij die werkloos waren dit niet te wijten hadden aan malaise.

Wat de werkeloosheid onder de Europeesche bevolking betreft vermelden de wekelijksche opgaven opgesteld door de Europeesche Arbeidsbeurs van April tot 20 Augustus gemiddeld 80 namen wat beteekent dat gemiddeld 66 werkzoekenden (onder wie ook niet te Medan wonenden) bij de Europeesche Arbeidsbeurs zijn ingeschreven.

Dit aantal is te verdeelen als volgt:

tuinassistent	cultures	30%
machinist	technische vakken	23%
l. l. machinist		
fabrieke assistent		
opzichter en onderopzichter		
werkbaas		
electrotechniker		
monteur		
auto techniker	handel en administratie	44%
boekhouder correspondent		
administrateur		
handelsemployé		
magazijnmeester		
klerk		
stenotypist		
kantoor employé	diverse	3%
journalist		
hospitaal assistent		
gérant		
		100%

Een en ander deelde de Burgemeester bij brief van 20 Augustus 1924 aan den Gemeenteraad mede.

ZIEKENZORG.

Geneeskundige behandeling van het Inlandsch personeel der Gemeente.

Op voorstel van den Burgemeester wees als uitvloeisel van zijn in September 1923 ter zake genomen besluit, de Gemeenteraad bij zijn besluit van 1 October 1924 No. 173 het Hoofd van het Inlandsch Vrouwen Hospitaal aan tot geneeskundige belast met het verleenen van kosteloze verloskundige hulp in genoemd Hospitaal aan de echtgenooten van Inlandsche beambten en werklie-den der Gemeente.

Op dit besluit volgde op 29 October het besluit (No. 183) tot aantekening dat, ingeval de betrokkenen wegens plaatsgebrek niet kunnen worden opgenomen in het Inlandsche Vrouwen Hospitaal, kosteloze verloskundige hulp zal worden verleend door een door den Gemeenteraad aangewezen of aan te wijzen Indisch Arts, of wel door een gediplomeerde Inlandsche vroedvrouw, ter keuze van den Inlandschen beambte of werkmán.

Een en ander bedoelde dit onderwerp formeel juist vast te stellen.

Verpleging van zieken door bemiddeling van de Gemeente in het Hospitaal te Poeloe Brayan van de Deli Spoorweg Maatschappij.

Het aantal aanvragen om verpleging in het hospitaal der Deli Spoorweg Mij. gedurende het verslagjaar bedroeg:

5 Inlanders t.w. 3 kranis en 2 bedienden.

1 Chinees (kedehhouder).

Het aantal verpleegdagen dezer patienten bedroeg te zamen 115. (gemiddeld 19 en maximum 51 minimum 2 dagen).

De verpleegkosten bedroegen f 287.50 waarvan voor rekening der Gemeente is gekomen f 127.50.

Overeenkomst met De Vereeniging voor Ziekenverpleging „Oostkust van Sumatra” (Bijbouw paviljoen 2e klasse).

Het jaarverslag over 1922 maakt op bladzijde 50 melding van de poging, die mede naar aanleiding van de woorden van het Raadslid, den Arts H. H. Cohen, door het Gemeentebestuur gedaan was om van de „Vereeniging voor ziekenverpleging ter Oostkust van Sumatra” te verkrijgen den bijbouw van een paviljoen bestemd voor personen met een klein inkomen.

Mocht het al in 1923 niet gelukt zijn in deze tot een goed resultaat te komen, in het verslagjaar werd een hernieuwde poging met succes bekroond.

Het Bestuur van genoemde Vereeniging verzocht den Burgemeester bij schrijven van 16 Februari 1924 nogmaals van gedachten te willen wisselen, en deelde mede de bedoeling te hebben een 2e klasse paviljoen te willen doen bijbouwen van 10 plaatsen en het op prijs te stellen als Gemeente en Vereeniging zoodanig tot overeenstemming zouden kunnen geraken dat beide belangen het best en het meest economisch zouden zijn gediend.

Een mondelinge gedachtenwisseling, na voorafgaande bespreking met den Voorzitter der Ziekenhuis Commissie, tusschen Burgemeester en het Bestuur der Vereeniging leidde tot het volgende voorstel door het Bestuur van meergenoemde Vereeniging:

Met de Vereeniging voor Ziekenverpleging ter Sumatra's Oostkust aan te gaan een overeenkomst op basis der navolgende zes punten:

1e. Een paviljoen 2e klasse van 10 bedden wordt geheel voor rekening der Ziekenverpleging bijgebouwd. Dit paviljoen is bestemd voor 2e klasse patienten, en zal worden gebouwd zoo spoedig mogelijk na onderteekening door beide partijen van de terzake dienende overeenkomst.

2e. De exploitatie van dit paviljoen geschiedt geheel voor rekening der genoemde Ziekenverpleging.

3e. In dit paviljoen zullen worden opgenomen minvermogen- de Europeanen, en niet-onvermogen- de Inlanders en Vreemde Oosterlingen. Onder niet-onvermogen- de Inlanders en Vreemde Oosterlingen worden verstaan personen tot die groepen behoo- rende en bereid en in staat om de verpleegkosten hetzij geheel hetzij gedeeltelijk te voldoen.

4e. De kosten per patient per verpleegdag zullen gemiddeld be- dragen f 7.50, althans aanvankelijk. Deze kosten zullen zich bewegen tusschen de grenzen f 5.— en f 10.—

5e. De Gemeente verbindt zich door schriftelijke overeenkomst

zich garante te stellen voor de betaling aan de ziekenverpleging der verpleegkosten van die patienten, welke worden opgenomen met schriftelijk vastgelegd medeweten en goedvinden der Gemeente. Het blijft tot de competentie der Gemeente behooren om de aan de ziekenverpleging betaalde verpleegkosten te verhalen hetzij geheel hetzij gedeeltelijk op de betreffende patienten.

6e. In verband met het kapitaal dat in den bijbouw wordt gestoken, worde de overeenkomst gesloten voor 5 jaar met daarna stilzwijgende verlenging telkens van 1 jaar. In acht te nemen, wederzijds, een opzeggingstermijn van 1 jaar, zoodat voor het eerst daarvan kan worden gebruik gemaakt vòòr het eindigen van het 4e contractjaar. De overeenkomst treedt in werking met den eersten dag der exploitatie van bedoelden bijbouw.

Een nader schrijven van de Vereeniging stelde als duur voor een eventueel te sluiten overeenkomst een tijdvak van 5 jaar m.a. w. de Gemeente zal zich 5 jaar hebben te verbinden. Als opzeggingstermijn werd gesteld een jaar.

De Burgemeester bracht bij brief van 14 Mei 1924 No. 633 de aangelegenheid in den Gemeenteraad en stelde voor met de Vereeniging een overeenkomst aan te gaan op basis van de punten hiervoren vermeld.

Dit voorstel lokte langdurige besprekingen uit in de zitting van den Raad van 21 Mei 1924.

Het Raadslid Duys diende de volgende motie in:

„De Gemeenteraad van Medan, kennisgenomen hebbende van „de mededeelingen van den Burgemeester inzake de onderhandelingen, welke thans opnieuw gevoerd zullen worden ter verkrijging van een Centrale Ziekeninrichting”.

„overwegende dat er voor den Raad geen aanleiding bestaat „om in nadere onderhandeling te treden met den Burgerlijken „Geneeskundigen Dienst, temeer niet na het optreden van den „hoofdinspecteur van dien dienst ter gelegenheid van de pogingen, door den Gemeenteraad ingesteld ter verkrijging van een „strook gronds, van het Stadsverband voor de verbreeding van de „Smidstraat”.

„Overwegende dat ook de vage toezegging van subsidie van „Regeeringswege voor den Raad van nul en geener waarde is waar „het den Raad reeds gebleken is dat aan een positieve Regeeringsbelofte, inzake subsidie van f 150.000.— voor hygienische doeleinden, door de Regeering geen gevolg werd gegeven,

„spreekt als zijne meening uit dat de Gemeente, dank zij de „medewerking van de Vereeniging voor Ziekenverpleging ter „Sumatra's Oostkust, het in eersten aanleg gestelde doel — het „scheppen van de mogelijkheid van verpleging voor alle bevol- „kingsgroepen en voor minder gesitueerden — thans bereikt heeft.

„en besluit:

re. van deze motie afschrift te doen toekomen aan den Gou- „verneur van Sumatra's Oostkust, onder mededeeling dat de Raad „hoezeer ook den steun waardeerende, die in deze aangelegenheid „van het Gewestelijk Bestuur werd ondervonden, zich thans tot „zijn leedwezen genoodzaakt ziet een afwijzende houding aan te „nemen”.

„2e. afschrift te verleenen aan Z. E. den Gouverneur-Generaal „van Nederlandsch-Indië, den Adviseur voor de Decentralisatie, „en den Hoofdinspecteur van den Burgerlijken Geneeskundigen „Dienst”.

Al werd erkend dat de motie „Duys” zeer veel waars inhield, bleek de Raad niet genegen te zijn de motie over te nemen en wel, gelijk uit de discussies is af te leiden, omdat het College in de Hospitaalkwestie geen breuk wenschte tusschen het Gouvernement en de Gemeente.

Het voorstel van den Burgemeester bracht twee punten naar voren, n.l. gemeend werd dat de verpleegprijs van f 7.50 te hoog is en dat daardoor de niet-onvermogende Inlanders en Chineezers geen gebruik zouden kunnen maken van het te bouwen paviljoen, m.a.w. dat deze oplossing toch weer slechts gedeeltelijke voorziening zou brengen.

Voorts bleek duidelijk de wensch om tot een eigen gemeentelijke ziekenverpleging te komen. Niettemin wilde men in geen geval de gelegenheid om verbetering van verpleeggelegenheid te krijgen geboden door de Vereeniging van Ziekenverpleging voorbij laten gaan. Het voorstel werd dan ook met 1 stem tegen aangenomen waarna de motie „Duys” met 2 stemmen voor werd verworpen.

Alvorens tot definitieve vaststelling van den tekst van het te sluiten contract werd overgegaan bleken nog eenig wijzigingen noodzakelijk te zijn. Na eenige gedachtenwisseling werd overeenstemming verkregen waarna op 15 September 1924 het contract werd ondertekend. De bouw van het paviljoen kwam in het verslagjaar nog niet gereed.

Vrouwen hospitaal te Medan.

Door de welwillendheid van de Directrice van het Vrouwen hospitaal te Medan, Mejuffrouw Dr. E. A. van Teutem, werd inzage verkregen van het jaarverslag over 1924 die inrichting betreffende. Aan dit verslag is het volgende ontleend.

Gedurende het jaar 1924 waren aan het Vrouwen Hospitaal verbonden een Gouvernements Arts, Mejuffrouw Dr. E. A. van Teutem en aanvankelijk één gediplomeerde Europeesche verpleegster. Den 24en Juni werd het personeel met een tweede Europeesche verpleegster uitgebreid. Alles werd gedaan om de ziekenverzorging in het Vrouwen Hospitaal op een goed peil te brengen.

In den loop van het verslagjaar behaalde de eerst aangestelde verpleegster het vroedvrouw-diploma.

Ingevolge het verzoek van de Directrice gedaan in October 1923 om het Hospitaal wat te verbeteren en meer geschikt te maken voor de bestemming als opleidingschool voor verpleegsters en vroedvrouwen, onderging de inrichting eenige veranderingen. De verschillende gedeelten werden verbonden door overdekte gangen zeer ten gerieve van dokter, zusters en patienten. De badkamer werd door een tusschenschot, half hout, half steen, gescheiden in een waschkeuken en eigenlijke badkamer.

In de keuken werden 2 deuren aangebracht, zoodat deze nu behoorlijk afgesloten kan worden. Verder werd de inrichting verrijkt met een nieuwe goedang, waarnaast een kamer om te dienen als sterf- en doodenkamer.

Ook voor de poliklinische patienten kwam een aanmerkelijke verbetering door het aanbrengen van een overdekte wachtruimte en voor de beter gesitueerden een wachtkamer die tevens 's avonds dienst doet als leskamer voor de leerling verpleegsters.

Het steeds toenemend aantal bevallingen en zuigelingen noopte tot het vragen om een localiteit, teneinde de obstetrie en paediatric beter te kunnen behartigen. Aan dezen wensch is voldaan zoodat op 1 October 1924 aan het Vrouwen-Hospitaal een keurige nieuwe afdeling was toegevoegd, bestaande uit een verloskamer, een kraamvrouwen afdeling — met kamertjes en een zaal voor onvermogenen — een zuigelingen zaal met 3 kamertjes volgens het boxsysteem voor besmettelijke gevallen en een melk-keuken.

Aangezien operaties steeds moesten worden verricht in het oude gedeelte, in een kamer, die den chirurg alles behalve voldeed

en voorts ernstige operaties, wat betreft asepsis en antiseptis steeds met bezwaar werden ondernomen, werd naar een verbetering gezocht.

Daartoe werd de nieuwe verloskamer ingericht als operatiekamer, terwijl van de zuigelingenzaal, die bijzonder ruim is, een gedeelte kon worden afgeschut, dat werd ingericht als verloskamer. Op deze wijze is aan alle bezwaren een einde gemaakt. De vroegere operatiekamer fungeert nu als laboratorium en apotheek, alles tot meerdere verbetering der geheele inrichting.

Het ligt in de bedoeling om de appartementen, die vroeger dienst deden als kraamkamer voor onvermogenen en de apotheek en laboratorium te vereenigen en in te richten tot kinderzaal. De kamer waar vroeger de zuigelingen verzorgd werden krijgt de bestemming van isolatiekamer.

Zeër te betreuren is het, dat de toestemming tot aanschaffing van het meubilair voor de nieuwe kraam- en zuigelingenafdeeling in het verslagjaar niet werd verleend, zoodat deze mooie afdeeling maandenlang nutteloos leegstaat.

Het aantal klinische patienten bedroeg in 1924 604 en het aantal verpleegdagen 11932, d.w.z. 2548 meer dan in 1923.

De inkomsten van de verpleging bedroegen in het

1e kwartaal	f	478.31
2e „	„	836.—
3e „	„	835.50
4e „	„	687.70

Het aantal operaties bedroeg in 1924 38; de oogoperaties worden nu verricht door een oog specialist en de chirurgische of gynaekologische door den ter plaatse aanwezigen chirurg.

Gedurende 1924 werd de voeding geleverd bij aanneming tegen den prijs van f 0.30 per persoon per dag.

De voeding verbeterde.

De voorraad linnengoed eischte dringend aanvulling, zoowel ter vernieuwing van het bestaande als voor den dienst in het nieuwe gedeelte.

Einde 1924 werd de voorraad ontvangen. Verscheidene artikelen blijken echter van ondeugdelijke kwaliteit.

Het aantal leerlingverpleegsters bedroeg in den aanvang van 1924 11 internen en 3 externen; einde 1924 was het aantal gestegen tot 20 internen en 4 externen. Respectievelijk den 27sten Mei en den 15en October werden 2 mantri-verpleegsters van Solo overgeplaatst naar het Vrouwenhospitaal te Medan.

Het aantal poliklinische patienten bedroeg in 1924 2583 en het aantal consulten 11249. De inkomsten daaruit bedroegen f 1329.84.

De indeeling der uren voor de polikliniek en de aard der verstrekte hulp bleef gelijk aan die in 1923.

Ook in 1924 is de obstetrie beperkt tot het hospitaal. Wel werden in 1924 2 leerling-vroedvrouwen aangesteld, maar het aantal leerlingen is te gering, zoodat nog niemand kan worden afgestaan voor werk in de kampongs.

Op de polikliniek kwamen 95 zwangere vrouwen ter onderzoek in 402 consulten. Het aantal klinische bevallingen nam in 1924 toe n.l. van 40 tot 75. Te verwachten is dat als het meubilair voor de nieuwe kraamafdeeling aangebracht zal zijn het vragen om verloskundige hulp zal toenemen.

Alle medicijnen worden betrokken uit de militaire apotheek. Enkele eenvoudige recepten worden door de mantris en leerlingen in het hospitaal vervaardigd.

In kliniek en polikliniek werden wegens lues of framboesia 200 salvarsan injecties toegediend.

De inkomsten der poliklinische verstrekking bedroeg f 206.30.

Uit het bovenstaande blijkt dat het Vrouwenhospitaal een plaats van beteekenis gaat innemen en de inrichting zeker volle belangstelling verdient.

Hospitaal kwestie. (Zie ook jaarverslag 1923 bladzijde 41 e.v.)

Het rapport der op 24 September 1923 ingestelde Ziekenhuis Commissie, werd den Gemeenteraad aangeboden.

Het rapport vangt aan met een kort historisch overzicht van de in 1914 ontstane ziekenhuiskwestie en concludeert dat uit dit overzicht „duidelijk blijkt, dat van het Gouvernement in geen „enkel opzicht medewerking te verwachten is om te komen tot „eene oplossing van het ziekenhuisvraagstuk” en dat „practisch” „de zaak dus zoo is „dat de Burgerlijke Geneeskundige Dienst het „bestaande (lees: stadsverband) niet wil verbeteren omdat er een „nieuwe inrichting moet komen, maar medewerking tot het „stichten van zulk een nieuwe inrichting weigert. Een dergelijk „standpunt moge al bevreemding, ja verontwaardiging wekken, „de Gemeente zal er rekening mede dienen te houden”.

De Commissie meent voorts dat het vaststaat „dat indien

„men thans iets tot stand wil brengen, hierbij op geenerlei hulp „van het Gouvernement moet worden gerekend en dat verdere „correspondentie met den B. G. D. geheel en al nutteloos is”.

De Commissie acht oplossing in zijn geheel van het ziekenhuisvraagstuk zonder vooraf de meest volledige medewerking van het Gouvernement te verkrijgen „volkomen onmogelijk”.

Een volledige oplossing is slechts te verkrijgen door het zeer ongunstig gelegen Stadsverband te vervangen door een Centraal Hospitaal waarin mede gelegenheid zou moeten zijn tot verpleging van minder bemiddelde Europeanen en van niet-armlastige Inlanders en Chineezzen, terwijl ook het bestaande Vrouwen Hospitaal in het Centraal Hospitaal zou moeten worden opgenomen.

Waar echter de bouw van een Centraal Hospitaal zelfs met de te verkrijgen hulp van het Gouvernement boven de krachten der Gemeente gaat en dit in nog meerdere mate het geval is met de exploitatie is de oprichting van een Centraal Hospitaal niet uitvoerbaar.

Blijft voor practische bespreking de vraag in hoeverre de Gemeente de bestaande verpleegelegenheid voor minder vermogende Europeanen en niet-armlastige Inlanders en Chineezzen kan verbeteren.

Een en ander sluit niet uit dat de Gemeente het oog gericht blijft houden op algeheele gemeentelijke ziekenverpleging, wat ook in de lijn ligt van het streven van het Gouvernement.

Het aannemen van een afwachtende houding ten aanzien van de kosteloze zieken verpleging is volgens de Commissie volkomen te verantwoorden.

Indien de Gemeente een kern zou willen vormen zou zij op het tijdstip dat het Gouvernement actief moet worden op het gebied der kosteloos verpleging in veel sterker positie komen te staan en op haar beurt eischend kunnen optreden.

De volgende verpleegelegenheden bestaan:

1. Ziekenverpleging in de Timorstraat.
2. Stadsverband.
3. Vrouwenhospitaal.
4. Chineesch hospitaal.
5. Hospitaal der Deli Spoorweg Mij. te Poeloe Brayan.
6. Hospitaal der Deli Maatschappij, dat alleen beschikbaar is in noodgevallen (operatieve gevallen).

1. Is uitsluitend bestemd voor Europeanen en te gebruiken door personen met ruime beurs.
- 2 en 4. Zijn uitsluitend bestemd voor armlastigen.
3. Is niet voor belangrijke uitbreiding vatbaar en kan alzoo niet dienen.
5. Is uitsluitend ingericht en zeer geschikt voor niet-onbemiddelde Inlanders en Vreemde Oosterlingen.

Waar dit hospitaal op eenigen afstand van Medan ligt is het blijkbaar niet in trek, omdat het bezoeken der zieken niet zoo gemakkelijk is als naar de opvatting der niet-Europeanen wenschelijk is.

Dit Hospitaal zou zeer zeker aan de behoefte van de hier genoemde groepen der bevolking kunnen voldoen.

Voor Europeanen met middelmatige inkomens en voor niet-onvermogene Inlanders en Vreemde Oosterlingen bestaat alzoo te Medan zeer matige verpleeggelegenheid.

De opvatting is dat hierin te voorzien is:

- a. of door bijbouw van een paviljoen aan de bestaande ziekenverpleging in de Timorstraat.
- b. of door den bouw van een gelegenheid door de Gemeente zelve.

De Commissie somt de volgende oplossingen op.

- a. bouw van een centraal hospitaal.
- b. „ „ „ kleine ziekenverpleging.
voor Europeanen met kleine beurzen en niet-onbemiddelde Inlanders en Chineezers met eigen exploitatie.
- c. als b. met particuliere exploitatie (gedacht is aan Roomsche Katholieke Zusters).
- d. bijbouw aan het hospitaal der D. S. M. te Poeloe Brayan voor Europeanen met middelmatige beurzen.
- e. bijbouw van de Medansche Ziekenverpleging van paviljoens voor opname van niet-vermogene Europeanen en in ernstige gevallen van niet-onbemiddelde Inlanders en Vreemde Oosterlingen.

De oplossing onder:

- a. valt niet verder te bespreken.
- b. wordt geacht een ideaal oplossing te zijn.

De hier genoemde ziekenverpleging is dan bedoeld de kern te vormen voor een later te stichten Centraal Hospitaal. De bouwkosten worden geraamd op f 60.000.—. Deze kosten leve-

ren echter niet het grootste bezwaar. Het zijn de exploitatie kosten, te stellen op f 20.000.— à f 25.000.—, die de groote moeielijkheid vormen.

Uit de gegeven becijfering van ontvangsten en uitgaven blijkt dat het jaarlijksch nadeelig saldo zal zijn rond f 25.000.— Dit bedrag zou de begrooting te zeer bezwaren waarom de Commissie deze oplossing voor het oogenblik afraadt.

c. is het gevolg van een voorstel van een der Leden van de Commissie:

1. de Roomsch Katholieke Kerk bouwt en exploiteert het ziekenhuis met subsidie van de Gemeente.
2. de Gemeente bouwt het ziekenhuis en geeft de exploitatie in handen der Roomsch Katholieke Kerk onder nader overeen te komen voorwaarden.
3. de Gemeente bouwt en exploiteert het ziekenhuis en aanvaardt het aanbod der R. K. Kerk om als verpleegsters aan te stellen R. K. Zusters tegen verstrekking van kleding, voeding, huisvesting en tegen betaling van belastingen doch zonder salaris.

Deze voorstellen hebben het nadeel, dat de Gemeente de ziekenverpleging uit handen geeft. De Commissie liet de beslissing ervan aan den Raad over, erkennende dat deze oplossing geen groote geldelijke opoffering van de Gemeente zou vragen.

d. nader beschouwende dan blijkt dat jaarlijks een nadeelig saldo van f 12.000.— zou bestaan.

De afstand waarop dit hospitaal van Medan is gelegen doet de vrees ontstaan, dat deze oplossing zal falen waarom zij niet wordt aanbevolen.

e. wordt onder de bestaande omstandigheden de beste geacht.

Waar op het oogenblik van het indienen van haar rapport de Commissie nog niet bekend was met het besluit van het Bestuur der betrokken Vereeniging, concludeerde zij dat „voor het „geval het besluit van de ziekenverpleging in ongunstigen zin „mocht zijn gesteld”, de Raad overwege:

- „1°. de Gemeente bouwt het ziekenhuis en geeft de exploitatie in handen van de Roomsch Katholieke Kerk onder nader overeen te komen voorwaarden.
- „2°. de Gemeente bouwt en exploiteert het ziekenhuis en maakt gebruik van het aanbod van de Roomsch Katholieke Kerk om als verpleegsters aan te stellen R. K. Zusters, tegen ver-

strekking van kleeding, voeding en huisvesting en tegen betaling van de belastingen, doch zonder salaris.

Dit rapport kon niet dadelijk in behandeling genomen worden.

Kort na het verschijnen van vorenaangehaald rapport werd alhier een brief ontvangen van den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst ddo. 14 April 1924 waarin gevraagd werd te willen mededeelen in welk stadium de plannen van een gemeentelijk ziekenhuis thans verkeerden, aangezien het afbreken van de gebouwen van het Stadsverband daarmede ten nauwste verband houdt. Deze brief wekte na alles wat was voorgevallen begrijpelijkerwijze verwondering.

In zijn schrijven van 24 April 1924 No. 525 verwees de Burgemeester den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst naar de notulen der bijeenkomst van 24 September 1923 bijgewoond door genoemden Hisp. en herinnerde er aan dat alstoen niet bleek in hoeverre op Gouvernements steun zou zijn te rekenen. Verder memoreerde de Burgemeester de instelling door den Gemeenteraad van een Ziekenhuis Commissie welke rapport over het ziekenhuisvraagstuk zou uitbrengen.

De Burgemeester besloot zijn brief met de conclusie dat plannen voor een Gemeentelijk Ziekenhuis niet bestaan.

Kort na deze correspondentie, noodigde de toenmalige Gouverneur der Oostkust van Sumatra den Burgemeester en verschillende geneeskundigen uit tot het houden van eene bespreking „over een eventueel op te richten Centraal Ziekenhuis te Medan „met opleiding voor verplegers”.

Deze bespreking werd gehouden op 24 Mei 1924 en vanwege de Gemeente nog bijgewoond door den Gemeente Secretaris, den Directeur en Adjunct Directeur der Gemeentewerken.

Het bleek dat het beleggen der bijeenkomst het gevolg was van een telegram van den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst aan den Gouverneur der Oostkust van Sumatra waarin genoemd Diensthooft mededeelde genegen te zijn de opleiding van verpleegkrachten te bevorderen in een goed algemeen Ziekenhuis. Voorts dat als de Gemeente of eene vereeniging f 40.000.— kan fourneeren de Regeering vermoedelijk f 120.000.— subsidie zal geven. Verder bleek uit het telegram, dat het verbreden van de Smidstraat langs het stadsverband volstrekt afhankelijk is van de oprichting van een ruimer hospitaal.

De Gouverneur liet uitkomen, dat het telegram niet het gevolg is van eenige vraag zijnerzijds.

De Gouverneur verdeelde het onderwerp: in 3 vraagpunten:

1. Is er behoefte aan verplegend personeel?
2. Op welke wijze dient die opleiding te geschieden.
3. Is het dan mogelijk een centraal hospitaal tot stand te brengen zoodanig dat alle partijen die belang hebben bij die opleiding in de inrichting en exploitatie deelnemen.

Naar het inzicht der vergadering diende de kwestie van op-richting van een centraal hospitaal het eerst aan de orde te komen, aangezien van opleiding geen sprake kan zijn als er geen goede verpleeggelegenheid bestaat.

Vanzelf kwam bij dit onderwerp ter sprake de beslissing die genomen stond te worden omtrent de overeenkomst aan te gaan met de Vereeniging van Ziekenverpleging en men vreesde dat het sluiten daarvan de tot standkoming van een Centraal Hospitaal zou verhinderen.

De bespreking eindigde met het verzoek aan den Burge-meester om aan den Gemeenteraad mede te deelen dat de Ver-gadering groote adhaesie betuigde aan het denkbeeld van den Burgemeester om een centraal hospitaal te stichten dat zal zeilen onder de vlag der Gemeente Medan, doch tot standgebracht door de samenwerking van Gouvernement, Gemeente, Cultuurraad, Landschappen en Cultuurmaatschappijen en staande onder een Commissie van Toezicht met eenige zelfstandigheid, waarin met de Gemeente Medan ook de andere belanghebbenden vertegenwoordigd zijn.

De vrees werd reeds dadelijk geuit, dat van de zijde der Cul-tuurmaatschappijen niet op samengaan gerekend zal kunnen wor-den, omdat die maatschappijen zich zelf zullen blijven helpen en dus hun eigen verpleeginrichtingen zullen blijven behouden

De Burgemeester zegde toe den Gemeenteraad de adhaesie-betuiging te zullen overbrengen en voldeed aan zijne toezegging in de vergadering van 21 Men 1924.

Van het gesprokene der vorenvermelde bijeenkomst werden notulen opgemaakt en zoowel aan de Sprekers als aan den Hoofd-inspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst toegezonden.

Op 30 Juni 1924 (No. 877) richtte de Burgemeester een

schrijven tot den Gemeenteraad naar aanleiding van de door dezen met den Voorzitter der Ziekenhuis Commissie gehouden besprekingen.

De Burgemeester, die zich gedurende het geheele verloop der hospitaalkwestie steeds een voorstander heeft betoond, bedoelde met die bespreking na te gaan of de noodzakelijkheid om tot de stichting van een centraal hospitaal te komen nog steeds bestaat.

De conclusie was dat ondanks de overeenkomst met de Vereeniging voor Ziekenverpleging die noodzakelijkheid nog steeds aanwezig is.

In verband met de vergadering op 24 Mei 1924 belegd door den Gouverneur der Oostkust van Sumatra achtte de Burgemeester het noodig in zijn laatstaangehaalden brief de volgende punten aan den Gemeenteraad ter beslissing voor te leggen:

1. De urgentie om te geraken tot een goed ingericht Centraal Ziekenhuis hier ter plaatse wordt erkend.

2. Het Centraal Ziekenhuis kome tot stand op den grondslag van Staatsblad 1917 No. 229 (Gouvernement 3/4, Gemeente 1/4).

3. Het gedeelte, dat door het Gouvernement niet wordt bijgedragen, zal niet ten volle voor rekening der Gemeente komen, noch wat betreft de stichtingskosten, noch wat aangaat de uitrustingskosten, vernieuwingskosten, uitbreidingskosten en exploitatiekosten, doch worden verdeeld op nader overeen te komen wijze onder meerdere deelgenooten.

4. De Gemeente bestemt een terrein aan het oude race-terrein, gelegen aan de Wilhelminastraat hoek Ceramstraat, voor de stichting van een Centraal Ziekenhuis. Aan de Regeering ware alsdan mede te deelen, dat indien de zekerheid bestaat dat het Centraal Ziekenhuis aan het oude race-terrein zal verrijzen, de Gemeente geen prijs meer stelt op het bestemd-zijn voor een Centraal Ziekenhuis van het terrein bij den Gloegoerweg in de nabijheid van den Spoorweg naar Bindjei.

5. De waarde van den grond ($\pm$ 3,9 H. A.) aan het race terrein ten behoeve van het Centraal Ziekenhuis wordt gesteld op f 1.— per M², gezien het algemeen belang dat door de stichting van een Centraal Ziekenhuis wordt gediend. Naar dezen maatstaf zal de waarde van den grond door de Gemeente worden ingebracht.

6. Met betrekking tot de kosten verbonden aan de stichting, uitrusting, vernieuwing en uitbreiding van datgene wat uitmaakt of behoort tot de z.g. betalende afdeeling, alsmede met betrekking tot het tekort op de exploitatiekosten der z.g. betalende afdeeling, neemt de Gemeente voor haar rekening de totaalkosten gedeeld door het aantal deelgenooten (het Gouvernement niet medegerekend) en verminderd met het bedrag van inbreng aan grondwaarde; met dien verstande, dat het bedrag — aldus verkregen — een zeker maximum, nader door den Gemeenteraad te bepalen, niet mag overschrijden. De kosten verbonden aan de stichting der werken voor afvoer der afvalstoffen worden gerekend te behooren tot de stichtingskosten van het Centraal Ziekenhuis.

7. Ten aanzien van de kosten van stichting, uitrusting, vernieuwing en uitbreiding, een en ander voorzoover niet ten laste van het Gouvernement komende, en betrekking hebbende op de afdeeling voor behoeftige en minvermogende patienten, neemt de Gemeente voor haar rekening de totaalkosten gedeeld door het aantal deelgenooten (het Gouvernement niet medegerekend), met dien verstande, dat het aldus verkregen bedrag een zeker maximum — nader door den Gemeenteraad te bepalen — niet overschrijdt.

8. Betreffende het tekort op de exploitatiekosten, welke niet ten laste van het Gouvernement komen en die betrekking hebben op de Afdeeling voor behoeftige en minvermogende patienten neemt de Gemeente voor haar rekening het bedrag besteed ten behoeve van die personen, welke binnen de grenzen van Medan gevestigd zijn. Als gevestigden binnen de grenzen van Medan worden aangemerkt zij, die ten genoegen van het Gemeentebestuur kunnen aantonen reeds 12 achtereenvolgende maanden te Medan gevestigd te zijn, en ook zij die kennelijk — uitsluitend ter beoordeeling van het Gemeentebestuur — doortrekkend zijn.

9. Het Centraal Ziekenhuis is niet bestemd voor opname van paupers, bedelaars en dergelijke personen. Evenmin is het bedoeld als doorgangshuis voor krankzinnigen, tenzij eene speciale inrichting voor krankzinnigen de gelegenheid biedt tot opname van de zulken.

10. In het ontbrekende bedrijfskapitaal, als gevolg van het nog-niet-ontvangen zijn der Gouvernements subsidie wordt door de Gemeente deelgenomen voor de totale som gedeeld door het

aantal deelgenooten (het Gouvernement niet medegerekend), met dien verstande dat het aldus verkregen bedrag een zeker maximum — nader door den Gemeenteraad te bepalen — niet overschrijdt.

De financieele gevolgen van dit voorstel konden uit den aard der zaak niet dadelijk vastgesteld worden. Met het oog daarop werd bedoeld nader een maximum vast te stellen.

De Burgemeester meende dat de Raad thans in staat was te beslissen omtrent al dan niet samenwerking.

Het schrijven van den Burgemeester hiervoren gememoreerd kwam in behandeling ter raadsvergadering van 16 Juli 1924. De Raad bleek niet genegen te zijn op de voorstellen in te gaan. De vervangend Burgemeester deed daarbij mededeeling van eenige berichten ontvangen van den Fungeerend Inspecteur van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst ter plaatse welke berichten hierop neerkwamen dat

de B. G. D. bezig was een schema te bewerken voor een hospitaal, het Gouvernement in totaal *f* 150.000.— beschikbaar stelt n.l. *f* 120.000.— voor de oprichting *f* 30.000.— voor de eerste uitrusting van het hospitaal,

het hospitaal gesubsidieerd zal moeten worden volgens de bepalingen van Staatsblad 1917 No. 229, wat wil zeggen dat van het nadeelig saldo op de exploitatie der afdeeling voor behoeftigen en minvermogenen $\frac{3}{4}$ komt voor rekening van het Gouvernement en $\frac{1}{4}$ voor de Gemeente,

gerekend wordt op een inrichting voor $\pm$ 100 patiënten;

van de subsidie in dit jaar nog *f* 80.000.— zal worden uitgekeerd en de rest in 1925, om welke reden de B. G. D. ook aandringt op een spoedige beslissing, daar bij uitstel de beschikbaarstelling der gelden onmogelijk zal worden,

de Gemeente den grond voor de inrichting gratis zal moeten afstaan, waar tegenover door het Gouvernement de grond van het Stadsverband aan de Gemeente zal worden afgestaan,

de Burgerlijke Geneeskundige Dienst instemt met de oprichting van het hospitaal op het raceterrein,

de behoeftige patienten gratis geholpen moeten worden doch voor patienten van politie en dergelijke minstens *f* 1.50 doch vermoedelijk iets meer, en maximum *f* 3.— in rekening gebracht mag worden,

de exploitatiekosten voor de verschillende onderdeelen de door de Regeering te stellen limieten, niet te boven mogen gaan,

bij noodzakelijke uitbreiding de Regeering wederom $\frac{3}{4}$ van de kosten daarvan bijdraagt,

de Regeering helpen wil met het beschikbaarstellen van Indische Artsen en verpleegsters.

Het personeel van het ziekenhuis zal Gemeenteambtenaar worden, waarbij het echter mogelijk is dat de B. G. D. de kosten van den Indisch Arts geheel betaalt. Bovendien zou de Gemeente het bestaande Vrouwen hospitaal, dat dan kraaminrichting wordt, gratis kunnen verkrijgen, waarna dan weer van de exploitatie dier inrichting $\frac{3}{4}$ voor rekening van het Gouvernement zal komen. Een beter voorstel is van den B. G. D. niet te verwachten de nadruk werd er daarbij opgelegd dat alleen de Gemeente Medan deze gunstige voorwaarden kan erlangen.

Tijdens de behandeling in de raadsvergadering van 16 Juni 1924 droeg de Gemeenteraad kennis van het voornemen van den Burgemeester tot het houden van een bespreking op 1 Augustus 1924 van belanghebbenden en belangstellenden ten behoeve van de stichting en de exploitatie van een Centraal Ziekenhuis te Medan. Gevraagd werd nu of het houden van die vergadering nog eenigen zin had en de Raad, zich daarbij van het resultaat dier bespreking weinig voorstellende, was van oordeel dat de bespreking gevoegelijk achterwege kon blijven.

Toen de Burgemeester na zijne afwezigheid kennis kreeg van de ontvangen berichten werd de voorgenomen bespreking ook voor onbepaalde tijd uitgesteld.

De Raad besloot in de meergenoemde vergadering van 16 Juli 1924:

„De Commissie voor de Financiën uit te noodigen om na te gaan de vermoedelijke gewone inkomsten en de vermoedelijke gewone uitgaven der gemeente in de naaste toekomst, bepaalde, met het oog op de kosten van exploitatie die bij eventueele oprichting van een gemeentelijk ziekenhuis daarvoor ten laste van de gemeente begroting zullen moeten komen en daarvan zoo spoedig mogelijk rapport uit te brengen aan den Gemeenteraad;

„De Ziekenhuiscommissie alsmede de Technische Commissie uit te noodigen om de vanwege den Burgerlijken Geneeskundigen

„Dienst toegezegde gegevens ten behoeve van de eventueele op-
„richting van een gemeentelijk ziekenhuis zoo spoedig mogelijk
„na ontvangst ervan in behandeling te nemen een daarvan rapport
„uit te brengen aan den Gemeenteraad”.

Zooals gezegd was, aan den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst een afdruk toegezonden van de notulen der bespreking van 20 Mei 1924. Genoemd Hoofd van Dienst richtte zich, mede naar aanleiding daarvan, tot den Burgemeester bij schrijven van 26 Juli 1924, No. 9377 en gaf daarin een verklaring omtrent de met den Gouverneur der Oostkust van Sumatra gewisselde telegrammen. Het bleek, dat de aanleiding tot die telegrammenwisseling was, het verzoek van het Gewestelijk Bestuurshoofd om machtiging tot belangrijke uitbreiding van het aantal leerling verpleegsters in het Inlandsch Vrouwen hospitaal. Een en ander had den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst genoopt der Regeering de voorstellen te doen door den Fungeerend Inspecteur van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst te Medan aan den Burgemeester medegedeeld. De toezending van een ontwerp voor een ziekenhuis van $\pm$ 140 à 150 patienten met daarbij behorende begrooting werd beloofd.

Van vorenbedoeld schrijven deed de Burgemeester mededeeling aan den Gemeenteraad en op 30 Juli 1924 seinde de Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst, dat de Regeering conform zijn voorstellen had besloten en de noodige machtiging had verleend.

De Burgemeester achtte het raadzaam om alvorens de Hospitaalkwestie verder te behandelen, de ontvangst der toegezegde stukken af te wachten en deed hiervan bij schrijven van 16 Juli 1924 No. 1186 mededeeling aan den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

Aangezien op 2 September d.a.v. de beloofde stukken nog niet waren ontvangen verzocht de Burgemeester bij brief van dien datum No. 1470 om spoedige toezending.

Deze brief kruiste het schrijven van den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst van denzelfden datum, dat hier op 8 September 1924 werd ontvangen met teekening en toelichting op de exploitatie rekening.

Bedoeld was daarbij dat het ontwerp door den dienst der

Gemeentewerken verder zou worden uitgewerkt en begroot, terwijl de exploitatierekening zoo noodig kon worden gewijzigd zonder dat een en ander tot een kostbaarder opzet of exploitatie zou mogen leiden. Tevens werd in uitzicht gesteld, dat de reeds toegezegde subsidie van f 150.000.— zoo noodig nog zou kunnen worden verhoogd als met de noodige zuinigheid te werk zou worden gegaan. Wat de grondkwestie betreft werd aanbevolen deze middels eene eenvoudige grondruiling op te lossen zonder daarbij te gaan discussieeren over de waarde der te ruilen gronden.

Een en ander werd dadelijk in behandeling genomen. Aan een Hollandsche firma werd telegrafisch opgave gevraagd van de kosten van een complete inrichting voor een nieuw op te richten hospitaal voor 120 patienten, terwijl de uitgestelde bespreking met belanghebbenden en belangstellenden opnieuw werd uitgeschreven op 15 September 1924.

Het Planters Comité, dat o.m. ook uitgenoodigd was tot het bijwonen dezer bespreking, liet weten dat het Comité sedert 12 Juli reeds op andere wijze voorzien had in de opleiding van verpleegkrachten voor de centrale hospitalen, n.l. door het verleen van subsidie aan de Vereeniging voor Inlandsche Ziekenverpleging, zoodat voor genoemd Comité het directe belang bij de oprichting van een Centraal Hospitaal te Medan was komen te vervallen en afgezien werd van het bijwonen der vergadering.

Intusschen liet de Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst op 11 September 1924 telegrafisch weten, dat het opmaken van een gespecificeerde begrooting en de uitwerking van plannen voor het op te richten hospitaal door de Burgerlijke Openbare Werken moest wachten op de goedkeuring door den Gemeenteraad van de hiervoren vermelde plannen door den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst toegezonden.

De Directeur der Gemeentewerken deelde mede, dat ruw geraamd de oprichting van een centraal ziekenhuis inclusief speciale afvoerleidingen een bedrag van f 210.000.— zou vorderen, terwijl uit Holland bericht werd ontvangen, dat de inrichting ± f 140.000.— zou kosten zonder bijkomende kosten voor invoerrechten en vracht.

Op 15 September 1924 vond de bespreking plaats door den Burgemeester belegd met belanghebbenden en belangstellenden

ten doel hebbende om door samenwerking te komen tot de stichting en exploitatie van een Centraal Ziekenhuis met opleiding voor verpleegkrachten. Behalve eenige Raadsleden waren o.m. aanwezig een vertegenwoordiger van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra, de Landschappen Deli en Langkat, van den Cultuurraad, van de Algemeene Vereeniging voor Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra, den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst en van de Commissie ter bestudeering van het vraagstuk van opleiding van verplegend personeel. Het bleek dat namens de Landschappen allerminst gerekend kan worden op medewerking voor de stichting.

De vertegenwoordiger van den Cultuurraad had geen opdracht ontvangen, doch gaf te kennen dat deze Raad weinig of geen belang bij de kwestie heeft en op bijdrage niet zal kunnen worden gerekend. Vanwege de A. V. R. O. S. werd eenzelfde verklaring gegeven. Het resultaat was alzoo dat de medewerking nihil is en de stichting van een centraal hospitaal zal komen voor rekening van Gouvernement en Gemeente. Na de vergadering op 24 Mei 1924 door den toenmaligen Gouverneur der Oostkust van Sumatra belegd mocht dit resultaat wel teleurstellend heeten, al was er dan mee bereikt dat de Gemeente wist waaraan zij toe is.

De toegezonden plannen waren middelerwijl behandeld in de Ziekenhuis Commissie.

Het resultaat hiervan, vervat in het schrijven van genoemde Commissie van 24 September 1924, was dat de Gemeente zou hebben te fourneeren f 80.000.— voor den bouw van het hospitaal en jaarlijks op de gemeente begrooting zou hebben te brengen een uitgave van f 20.000.— Gevraagd werd of deze gelden te vinden zouden zijn.

Ondanks het negatieve resultaat van de bespreking van 15 September richtte de Burgemeester zich op 7 October 1924 tot den Gouverneur der Oostkust van Sumatra en tot den Cultuurraad met het verzoek om te mogen vernemen of deel genomen zou worden in de oprichting of in de exploitatie van een Centraal Hospitaal, dan wel subsidie zou worden verleend ten behoeve van de opleiding van verpleegkrachten.

Het advies der Ziekenhuis Commissie van 24 September, dat aan den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst was toegezonden, had in verband met den brief

van den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst van 2 September aanleiding gegeven tot het stellen van verschillende vragen die eerst beantwoord dienden te worden, alvorens de kwestie in den Raad kon worden gebracht.

Die vragen hadden betrekking op de uitgaven voor een Indischen Arts, de handhaving van den thans te Medan geplaatsten Gouvernements Indischen Arts, de mogelijkheid om in afwijking van den wensch van het Gouvernement om een mannen- en vrouwenhospitaal gebouwd te zien, slechts een mannen hospitaal te bouwen, alsmede op het personeel van leerling verpleegsters en verplegers.

Voorts werd mededeeling verzocht wat de Regeering verstaat onder:

„behoefte en minvermogene bevolking”, „rechthebbenden op vrije geneeskundige behandeling” en „uitgaven, die binnen redelijke grenzen zijn gebleven”.

De Burgemeester zag zich genoodzaakt in dit schrijven den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst tevens te wijzen op de aanzienlijke vermindering der gemeentelijke inkomsten door de halveering van den accrestoeslag. Daardoor toch is de financieele positie der gemeente belangrijk gewijzigd en het was nu de vraag of de gemeente naast die groote vermindering van inkomsten ook de belangrijke blijvende vermeerdering van uitgaven voor het hospitaal zou kunnen dragen.

Die vraag werd ontkennend beantwoord en de Burgemeester liet duidelijk uitkomen dat de Regeering, het hospitaal wenshende, alsdan eene andere, d.i. gunstiger, financieele regeling voor Medan ten aanzien van het hospitaal zou dienen te treffen.

Ter voldoening aan het Raadsbesluit van 16 Juli 1924 No. 145 werd het financieele gedeelte der hospitaalkwestie besproken in de Commissie voor de Financiën op 24 October 1924.

Deze Commissie constateerde dat door het uitblijven van gouvernementshulp, de Stichting van een hospitaal, jaren geleden door de gemeente gewenscht, is mislukt, dat de toestand op het gebied der ziekenverzorging in den loop der jaren aanmerkelijk was verbeterd mede als gevolg van de handelingen der gemeente en dat door het werk der gemeente zelf de urgentie van de oprichting van een centraal ziekenhuis moeilijk meer is aan te toonen, dat echter de gemeente in zake de ziekenverzorging wel degelijk

een taak heeft en alzoo de wenschelijkheid om te komen tot een centraal hospitaal blijft bestaan.

De vraag of die wenschelijkheid moet leiden tot het doen van groote uitgaven kon in verband met de sterke vermindering door de Regeering der accrestoelagen nog niet worden beantwoord, omdat terzake daarvan nog geen uitsluitsel van den Hoofdinspecteur, Hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst was verkregen.

Het antwoord van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra op het schrijven van den Burgemeester ddo. 7 October omtrent eventueele steun van de Landschappen werd 28 October ontvangen en was vrijwel afwijzend, terwijl op het verzoek aan den Cultuurraad om steun, afwijzend werd beschikt, omdat die Raad de gevraagde deelname niet rekende tot zijn werkkring. Op deze wijze was dus van alle aanvankelijk veronderstelde samenwerking niets overgebleven.

In zijn brief van 12 November 1924 No. 14004 beantwoordde de Hoofdinspecteur van den B. G. D. de vragen door den Burgemeester gesteld in zijn schrijven van 14 October. Vooraf had genoemd Diensthoofd het schrijven van den Burgemeester om advies gezonden aan den Adviseur voor de Decentralisatie.

Na beantwoording der gestelde vragen gaf de Hoofdinspecteur van den B. G. D. zijn bezwaren tegen enkele punten der exploitatie rekening, zooals die door de Ziekenhuiscommissie was opgesteld.

De Hoofdinspecteur bestreed verder, dat het Gouvernement aandringt op het stichten van een hospitaal, doch stelde daar tegenover dat het er alleen om gaat of de Gemeente zulks wenscht en wees er op dat directe individueele ziekenbehandeling geen staatszorg is, als zijnde een onderwerp van overwegend plaatselijk belang. Om die reden kan de Regeering zich slechts bepalen tot het ondersteunen van plaatselijk initiatief. De Hoofdinspecteur wees verschillende verwijten aan het adres van den B. G. D. in pers en correspondentie aangetroffen af en eindigde zijn schrijven met de mededeeling dat de Regeering de voorwaarde voor de gemeente gesteld om meer financieele hulp in verband met de accreshalveering niet kan aanvaarden.

Eindelijk kwam de kwestie, die zooveel moeite, tijd en papier gekost heeft, in den Gemeenteraad.

Bij schrijven van 10 December 1924 No. 2077 stelde de Burgemeester voor:

- 1°. in principe te besluiten om over te gaan tot den bouw en de exploitatie van een ziekenhuis ter verpleging van Inlandsche mannen, patienten 3e en 4e klasse.

Bedoeld was dit ziekenhuis te beschouwen als een punt van uitgang, m.a.w. als deel van een latere grootere centrale inrichting

- 2°. te bestemmen uit de reserves en batige saldi een bedrag van ongeveer f 52.000.— voor bouw- en inrichtingskosten, en de jaarlijksche exploitatiekosten die voor rekening der gemeente blijven, vooralsnog te begrooten op f 20.000.— rond, te dekken uit de opbrengst van een verhooging der Gemeentelijke Inkomstenbelasting.

Deze voorstellen werden aan de orde gesteld in de Raadsvergadering van 17 December 1924 en vonden uitvoerige bespreking. Het eerste voorstel werd aangenomen met 8 stemmen voor en 6 stemmen tegen. De tegenstanders wezen in de eerste plaats op de verzwakte financieele kracht der gemeente als gevolg van de accreshalveering en meenden voorts dat er sprake is van een plicht der Regeering eerder dan van een van de gemeente, terwijl er sterk de nadruk op werd gelegd dat de urgentie van de stichting ontbrak en de gebrekkige financiën niet toelaten de wenschelijkheid te verwerkelijken.

De voorstanders lieten vooral uitkomen dat de Gemeente moreel verplicht is eindelijk te doen wat zij jaren geleden had voorgespiegeld.

De onzekerheid dat de financiën der gemeente de verzwarende uitgaven zal toelaten weerhield sommigen voor de stichting te stemmen.

Over het tweede voorstel van den Burgemeester staakten de stemmen zoodat het onderwerp wegens onvoltalligheid der vergadering in een volgende zitting opnieuw in behandeling komt.

De Heer Gaade had tijdens de besprekingen het voorstel gedaan om:

de Commissie voor de Financiën op te dragen te overwegen op welke wijze te verkrijgen ware een bedrag van f 15.000.— tot f 20.000.— per jaar tot dekking der exploitatiekosten van een ziekenhuis voor Inlandsche mannen, patienten 3e en 4e klasse.

Dit voorstel werd aangenomen met 8 stemmen voor en 6 tegen.

Het resultaat van alles is alzoo een principe beslissing die echter staat of valt met de beantwoording van de vraag of en hoe de exploitatie uitgaven zullen worden gedekt.

Einde verslagjaar kwam de hospitaalkwestie niet meer aan de orde.

De beëindiging der hospitaalkwestie is in het verslagjaar wel niet verkregen, maar hare oplossing kan niet lang meer uitblijven. Terugziende in de geschiedenis van dit onderwerp mag zeker geconstateerd worden dat, al moge dan de wensch om tot een centraal gemeente hospitaal te komen niet zijn vervuld, de gang van zaken inderdaad groote verbetering heeft gebracht ten aanzien van de ziekenverpleging te Medan.

De vele moeite, tijd, woorden en papier aan deze 10 jaar oude zaak besteed, hebben dan toch ook nog goede vruchten voortgebracht.

Medan, 23 Juni 1925.

De Secretaris der Gemeente Medan,

BIJL. I.

Opgave van het aantal Kiezers voor den Gemeenteraad.

Jaar	Europeanen of met hen gelijkgestelden	Inlanders	Vreemde Oosterlingen.	Totaal
1912/13	321	—	—	321
1913/14	337	—	—	337
1914/15	323	—	—	323
1915/16	491	—	—	491
1916/17	486	—	1	487
1917/18	475	—	—	475
1918/19	466	26	1	493
1919/20	518	37	2	557
1920/21	415	32	3	450
1921/22	358	6	—	364
1922/23	404	28	2	434
1923/24	490	14	1	505
1924/25	480	46	1	527

Aantal namen volgens de gegevens bedoeld in art. 8 K. O. betreffende de Kiezerslijst 1924/25.

Europeanen	730	
Inlanders	337	
Chineezen	<u>215</u>	1282

Hiervan opgenomen in de voorloopig vastgestelde kiezerslijst

Europeanen	436	
Inlanders	35	
Chineezen	<u>1</u>	472

Niet opgenomen wegens het niet indiënen van gegevens

Europeanen	255	
Inlanders	12	
Chineezen	<u>—</u>	267

Opgenomen in de kiezerslijst na definitieve vaststelling

Europeanen	480	
Inlanders	46	
Chineezen	<u>1</u>	527

Vergelijkend overzicht van de opbrengst der gedurende de jaren 1912 tot en met 1924,
in de Gemeente Medan geheven belastingen.

Bijl. II.

Jaar.	Vermakelijkheidsbelasting.			Opcenten personeele belasting.			Honden- belasting	Vergunningsrecht.			Inkomstenbelasting.			Totaal			
	Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Collec- teloon	Netto		Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Restitutie	Netto	
1912	10806.18	111.42	10694.76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10806.18	111.42	10694.76	
1913	15609.62	587.85	15101.77	4977.86 ⁵	174.45 ⁵	4803.41	—	—	—	—	—	—	—	20587.48 ⁵	762.30 ⁵	19905.18	
1914	14975.02 ⁵	1740.13 ⁵	13234.89	6585.27	143.01	6442.26	—	—	—	—	—	—	—	21560.29 ⁵	1883.14 ⁵	19677.15	
1915	22180.31 ⁵	3778.90 ⁵	18401.41	11182.66	112.00 ⁵	11070.65 ⁵	—	—	—	—	—	—	—	33362.97 ⁵	3890.91	29472.06 ⁵	
1916	22833.84 ⁵	2931.08	19902.76 ⁵	16792.40 ⁵	316.37 ⁵	16476.03	2	476.75	16815.—	—	16815.—	—	—	58918.—	3247.45 ⁵	55670.54 ⁵	
1917	25362.72	1698.39	23664.33	16347.28	326.17	16021.11	2	767.—	13275.—	420.—	12855.—	—	—	57752.—	2444.56	55307.44	
1918	30010.27	3071.36	26938.91	15284.07	369.92	14914.15	2	344.—	15007.50	345.—	14662.50	—	—	62645.84	3786.28	58859.56	
1919	32368.51	1695.84	30672.67	8305.91	167.46	8138.45	2	455.25	16100.—	—	16100.—	62646.96	—	62646.96	121876.63	1863.30	120013.33
1920	40005.45	3428.75	36576.70	2638.26	211.47	2426.79	2	455.50	15290.—	—	15290.—	117140.04	2317.90	114822.14	177529.25	5958.12	171571.13
1921	56144.67	7253.97	48890.70	134.06	7.35	126.71	2	323.75	21730.—	—	21730.—	249538.86	3779.15	245759.71	330371.34	11040.47	319330.87
1922	45309.95	7431.89	37878.06	201.52	5.77	195.75	3	279.—	17930.—	1125.—	16805.—	177155.86	5700.43	171455.43	243876.33	14263.09	229613.24
1923	37442.20	5057.98	32384.22	166.21	32.47	133.74	3	197.50	17255.—	300.—	16955.—	143812.16	1953.08	141859.08	201873.07	7343.53	194529.54
1924	30942.91	3536.82	27406.09	—	—	—	2	720.81	19185.—	—	19185.—	137062.—	7502.98	129559.02	189910.72	11039.80	178870.92

Vergelijkend overzicht van de
in de Ger

opbrengst der gedurende de jaren 1912 tot en met 1924,
aante Medan geheven belastingen.

Bijl. II.

Jaar.	Vermakelijkheidsbelasting.			Opcenten personeele belasting.			Honden- belasting	Vergunningsrecht.			Inkomstenbelasting.			Totaal			
	Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Collec- teloon	Netto		Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Restitutie	Netto	Bruto	Restitutie	Netto	
1912	10806.18	111.42	10694.76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10806.18	111.42	10694.76	
1913	15609.62	587.85	15101.77	4977.86 ^s	174.45 ^s	4803.41	—	—	—	—	—	—	—	20587.48 ^s	762.30 ^s	19905.18	
1914	14975.02 ^s	1740.13 ^s	13234.89	6585.27	143.01	6442.26	—	—	—	—	—	—	—	21560.29 ^s	1883.14 ^s	19677.15	
1915	22180.31 ^s	3778.90 ^s	18401.41	11182.66	112.00 ^s	11070.65 ^s	—	—	—	—	—	—	—	33362.97 ^s	3890.91	29472.06 ^s	
1916	22833.84 ^s	2931.08	19902.76 ^s	16792.40 ^s	316.37 ^s	16476.03	2	476.75	16815.—	—	16815.—	—	—	58918.—	3247.45 ^s	55670.54 ^s	
1917	25362.72	1698.39	23664.33	16347.28	326.17	16021.11	2	767.—	13275.—	420.—	12855.—	—	—	57752.—	2444.56	55307.44	
1918	30010.27	3071.36	26938.91	15284.07	369.92	14914.15	2	344.—	15007.50	345.—	14662.50	—	—	62645.84	3786.28	58859.56	
1919	32368.51	1695.84	30672.67	8305.91	167.46	8138.45	2	455.25	16100.—	—	16100.—	62646.96	—	62646.96	121876.63	1863.30	120013.33
1920	40005.45	3428.75	36576.70	2638.26	211.47	2426.79	2	455.50	15290.—	—	15290.—	117140.04	2317.90	114822.14	177529.25	5958.12	171571.13
1921	56144.67	7253.97	48890.70	134.06	7.35	126.71	2	323.75	21730.—	—	21730.—	249538.86	3779.15	245759.71	330371.34	11040.47	319330.87
1922	45309.95	7431.89	37878.06	201.52	5.77	195.75	3	279.—	17930.—	1125.—	16805.—	177155.86	5700.43	171455.43	243876.33	14263.09	229613.24
1923	37442.20	5057.98	32384.22	166.21	32.47	133.74	3	197.50	17255.—	300.—	16955.—	143812.16	1953.08	141859.08	201873.07	7343.53	194529.54
1924	30942.91	3536.82	27406.09	—	—	—	2	720.81	19185.—	—	19185.—	137062.—	7502.98	129559.02	189910.72	11039.80	178870.92

Vergelijkend overzicht van de opbrengst der Gemeentelijke Inkomstenbelasting volgens de kohieren.

Belastingjaar	Aantal aangeslagenen									Bedrag van het belastbaar inkomen					Bedrag van den aanslag volgens de kohieren										Bedrag der verminderingen	Netto aanslag	Raming der opbrengst	Zuivere opbrengst
	Europeanen		Inlanders*)		Chineezen		Andere vreemde Oosterlingen		Totaal	Europeanen	Inlanders	Chineezen	Andere vreemde Oosterlingen	Totaal	Europeanen		Inlanders		Chineezen		Andere vreemde Oosterlingen		Totaal					
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%							aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%		aantal				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24					
1919	1.115	49.6	190	8.4	790	35.1	155	6.9	2.250	f 7.615.200	f 303.600	f 2.478.400	f 476.300	f 10.873.500	f 83.491.80	68.7	f 1.737.90	1.4	f 32.755.80	27.--	f 3.467.50	2.8	f 121.453.—	f 14.711.22	f 106.741.78	f 62.000	f 62.646.96	
1920	1.440	45.4	169	5.3	1.349	42.5	215	6.8	3.173	„ 10.517.900	„ 338.700	„ 4.584.600	„ 644.100	„ 16.085.300	„ 102.155.70	64.5	„ 1.713.70	1.1	„ 49.177.30	31.--	„ 5.370.30	3.4	„ 158.417.—	„ 10.309.35	„ 148.107.65	„ 100.000	„ 114.822.14	
1921	1.624	42.2	383	9.9	1.562	40.5	284	7.3	3.853	„ 13.363.100	„ 821.800	„ 4.472.800	„ 897.200	„ 19.554.900	„ 177.577.05	76.6	„ 3.538.10	1.5	„ 44.337.50	19.1	„ 6.343.70	2.7	„ 231.796.35	„ 24.997.33	„ 206.799.02	„ 200.000	„ 245.759.71	
1922	1.573	39.4	468	11.7	1.624	40.7	326	8.2	3.991	„ 12.533.300	„ 1.029.600	„ 4.408.100	„ 1.077.100	„ 19.048.100	„ 153.460.20	75.7	„ 4.777.30	2.3	„ 36.229.70	17.9	„ 8.291.10	4.--	„ 202.758.30	„ 18.052.10	„ 184.006.20	„ 135.000	„ 171.455.43	
1923	1.382	40.3	264	7.7	1.516	44.1	273	7.9	3.435	„ 11.004.880	„ 627.400	„ 4.472.900	„ 1.127.700	„ 17.232.888	„ 109.243.50	77.6	„ 1.815.20	1.3	„ 23.334.80	16.6	„ 6.415.90	4.5	„ 140.809.40	„ 8.505.71	„ 132.303.69	„ 90.000	„ 141.859.08	
1924	1.416	40.1	229	6.5	1.608	45.5	278	7.9	3.531	„ 11.106.200	„ 601.900	„ 5.733.800	„ 1.372.400	„ 18.814.300	„ 105.763.90	71.--	„ 1.819.10	1.2	„ 32.696.30	22.--	„ 8.648.80	5.8	„ 148.928.10	„ 10.378.10	„ 138.550.—	„ 90.000	„ 129.559.02	

*) Het afkoopgeld voor rodi ad f 6.— wordt van den aanslag afgetrokken.

Overzicht omtrent de ingediende bezwaarschriften wegens te hoogen aanslag.

*) In het dienstjaar w.o. aanslagen van vorige jaren.

De stand der inning was als volgt:

Jaar	Europeanen		Inlanders		Chineezen		Andere vreemde Oosterlingen		Totaal		Einde dienstjaar	Openstaande posten, dienstjaar :						Ontvangen boete
												1920	1921	1922	1923	1924	Totaal	
1921	22		5		20		5		52		1921	f 3.954.45	f 43.034.75 „ 20.8 ⁰ / ₀	—	—	—	f 46.989.20	f 1.669.63
	beh.	verm.	beh.	verm.	beh.	verm.	beh.	verm.	beh.	verm.								
	6	16	1	4	5	15	1	4	13	39								
1922	29		30		22		19		100		1922	„ 3.181.02	„ 12.718.42	f 38.239.57 „ 20.8 ⁰ / ₀	—	—	„ 54.139.01	„ 1.710.41
	8	21	1	29	2	20	12	7	23	77								
1923	20		7		8		7		24		1923	„ 1.181.97	„ 8.937.82	„ 7.083.36	f 25.354.91 „ 19.2 ⁰ / ₀	—	„ 42.558.06	„ 1.610.05
	6	14	2	5	1	7	5	2	14	28								
1924	30		8		42		33		113		1924*	„ 1.013.92	„ 7.509.36	„ 6.351.71	„ 3.460.83	f 25.218.39 „ 18.2 ⁰ / ₀	„ 43.554.21	„ 1.461.19
	2	28	2	6	26	16	13	20	43	70								

*) Afgeschreven als oninbaar het restant onbetaald over 1919 f 193.10

op
neer

Honden-
belasting

—
—
—
—
476.75

767.—

344.—

455.25

455.50

323.75

279.—	17930.—	1125.—	16805.—	177155.86	5700.43
197.50	17255.—	300.—	16955.—	143812.16	1953.08
720.81	19185.—	—	19185.—	137062.—	7502.98

BIJL. IV.

Overzicht van de netto opbrengst van de wisselvallige ontvangsten der begrooting 1924.

Onder-deel	OMSCHRIJVING	Raming	Werkelijke ontvangst	Meer	Minder
II	Inkomsten uit alg. begraafplaatsen.	7.800.—	8.460.50	660.50	—
IV	Ophalen van vuilnis voor derden.	3.000.—	3.354.—	354.—	—
V	Legalisatie.	150.—	226.—	76.—	—
VII	Vergoeding voor onderzoek bouwaanvragen.	5.000.—	4.806.56	—	193.44
VIII	Heerendienst afkoop-gelden.	15.000.—	24.539.76	9.539.76	—
IX	Rente van belegde gel-den.	8.000.—	8.000.—	—	—
X	Verhuur van Gemeen-tegrond.	8.000.—	10.229.45	2.229.45	—
XV	Vermakelijkheidsbe-lasting.	38.000.—	27.406.09	—	10.593.91
XVI	Hondenbelasting.	3.300.—	2.720.81	—	579.19
XVII	Vergunningsrecht.	17.000.—	19.185.—	2.185.—	—
XVIII	Inkomstenbelasting.	90.000.—	129.559.02	39.559.02	—
XIX	Periodieke vergoeding voor uitgegeven grondrechten (hasil tanah).	94.000.—	140.412.28	46.412.28	—
XX	Overschrijvingskosten grondacten.	7.000.—	6.929.25	—	70.75
XXIII	Bijdragen voor aanleg nieuwe wegen.	6.000.—	4.288.—	—	1.712.—
XXIV	Ontvangsten faecalien-dienst.	15.000.—	15.547.—	547.—	—
XXXXI	Voordeelige saldi van Gemeentebedrijven.	23.160.—	34.622.94	11.462.94	—
XXVIII	Cursusgelden Deutsche Cursus.	1.010.—	1.222.70	212.70	—
XXXI	Andere ontvangsten.	p. m.	1.185.30	1.185.30	—

STAAT DER ONROE RENDE GOEDEREN

(met uitzondering van die als wegen, bruggen, plantsoenen, enz. kosteloos ten gebruike van het algemeen bestemd).

OMSCHRIJVING	Geschatte waarde		Kostprijs zonder den grond	Afschrij- vingen in jaren	TOELICHTINGEN
	30 Juni 1925	30 Juni 1924			
Raadhuis	f 17.993.18	f 15.001.—	f 29.992.18	26	f 1000.— per jaar (De aanbouw bij het Raadhuis kwam in 1924 gereed. Kostprijs f 3992.18).
Gemeentewerken. Werpplaats met koeliewoningen	„ 28.046.21	„ 21.870.—	„ 39.857.21	30	„ 1151.— „ „ (De bouw v. koeliewoningen op de werf kwam in 1924 gereed. Kostprijs f 5.327.21).
Stal	„ 2.521.—	„ 2.641.—	„ 3.600.—	30	„ 120.— „ „
Gemeente Slachthuis c. a.	„ 24.822.02	„ 52.654.81	„ 117.391.74*)	20	Afschrijving is 5% op de gebouwen en 10% op de vaste inrichting, voor 1924 f 5140.47. Totaal werd afgeschreven f 68.569.72. *) Totaal der bouwkosten, uitbreidingen en verbeteringen tot 1 Januari 1925; vorig jaar f 116.084.06. De bouw-, de oprichtings- en installatiekosten hebben totaal bedragen f 75.000.—
Pasars. Petissah en Vischpasar.	„ 78.312.60	„ 81.347.30	„ 91.040.63	30	f 3034.70 per jaar
Brandspuithuizen. 6 steenen huizen	„ 1.—	„ 51.—	„ 600.—	12	„ 50.— „ „
Badhuizen. Pandau	„ 3.037.—	„ 3.175.—	„ 3.450.—	25	„ 138.— „ „ De Gemeente heeft voorts nog
Petissah Darat	„ 3.037.—	„ 3.175.—	„ 3.450.—	25	„ 138.— „ „ de beschikking over badhuizen,
Sei. Kerah	„ 4.993.—	„ 5.200.—	„ 5.200.—	25	„ 208.— „ „ toebehoorende aan de Water-
Kg. Tempel	„ 4.993.—	„ 5.200.—	„ 5.200.—	25.—	„ 208.— „ „ leiding Mij. „Ajer Beresih”.
Padang Loemba	„ 2.574.—	„ 2.680.—	„ 2.680.—	25	„ 107.— „ „
WONINGBEDRIJF.					
Bioscooptheater	}	„ 73.870.04	„ 38.580.—	50	Ingebracht voor f 75.000.— annuïteit bij 6 % rente f 4.758.30 (4e jaar).
Deli Club-gebouw			„ 9.000.—	50	
Oude Dienstwoningen:					
Directeur Gemeentewerken	}	„ 65.005.66	„ 9.000.—	50	Ingebracht voor f 66.000.— id. f 4187.30 (4e jaar).
Adj. Dir. „			„ 8.900.—	50	
Secretaris „			„ 10.450.—	50	
Opzichter „			„ 7.000.—	50	
Commiss. „			„ 7.000.—	50	
Ond. Opzichter „			„ 6.500.—	50	
Dienstwoningen 1923.					
Hoofd Bureau Grondzaken	}	„ 34.141.87	„ 12.182.17	50	Annuïteit bij 7 % rente f 2.480.02 (1e jaar).
Adjunct Secretaris			„ 11.021.95	50	
Gemeente-Ontvanger			„ 11.021.95	50	
Volkswoningen Kp. Sekip.					
1 toko	}	„ 24.528.11	„ 4.800.—	50	Annuïteit bij 6 % rente f 1.573.41 (3e jaar)
4 woningen type D			„ 20.000.—	50	
2 woningen type E	}	„ 27.385.40	„ 2.740.—	20	id. f 2.613.79 (3e jaar)
6 woningen type F			„ 5.820.—	20	
28 woningen type G			„ 21.420.—	20	
8 woningen type H		„ 4.630.04	„ 4.839.66	18	id. f 500.— Houten huizen (4e jaar).
Volkswoningen Kp. Djati Oeloe.					
30 Europeesche woningen		„ 214.887.85	„ 215.456.49	50	Annuïteit bij 7% rente f 15.650.49 (2e jaar).
158 Inlandsche woningen	}	„ 200.483.58	„ 182.842.50	40	id. f 15.195.90 (2e jaar).
2 toko's			„ 11.887.68	40	
1 centraal badhuis			„ 7.854.39	40	
Volkswoningen Padang Loemba.					
48 Inlandsche woningen		„ 52.631.85	„ 52.631.85	40	Annuïteit bij 7% rente f 3.947.86 afschrijving vangt aan met het jaar 1925.
Dienstwoningen Sidodadi.					
40 Inlandsche woningen		In aanbouw. (Raming	f 44.800.—)		

Staat van Fondsen en der als reserve belegde gelden.

Benaming.	Jaar 1924 Uito. Dec.	Jaar 1923 Uito. Dec.	Toelichting.
FONDSEN			
Voor kranslegging op het Tamiangmonument.	500.—	500.—	De rente ad 4 % wordt besteed om jaarlijks een krans te leggen op het monument.
Voor bestrijding van onderhoudskosten van graven.	1200.—	1200.—	In beheer bij de Commissie voor de Europeesche begraafplaatsen.
Voor kapitaalsuitkeering aan het Inlandsch personeel.	5708.33	4708.33	De rente komt ten bate der algemeene begrooting.
Voor uitkeering van pensioen en Weduwen- en Weezen pensioen voor den Heer J. Hogervorst.	22342.35	17946.82	Eigen pensioenfonds belegd in obligaties Nederlandsch-Indiëen Gemeente Soerabaja. De rente komt ten bate van het fonds.
RESERVES			
Gereserveerd op de algemeene Gemeente begrooting.	116017.90	91323.50	Vorig jaar bestaande uit de reserve vr. rente en aflossing der Nillmijleening ad f 38.323.50 en de reserve voor slechte dienstjaren ad f 53.000.— In 1924 gereserveerd voor verbetering van rivierovergangen f 10.000.—, voor den waterafvoer in Zuid Medan f 10.000.— en ten behoeve van het werk aan de Soengei Kerah f 406.40. De reserves zijn bijeengevoegd.
Gereserveerd op de begrooting voor het Gemeente slachthuis.	23000.—	23000.—	Vorig jaar voor verlof van personeel van het slachthuis f 6000.— en voor verbetering en nieuwbouw van het Slachthuis f 17.000.— De reserves zijn bijeengevoegd. Voor bovengenoemde doeleinden werd besloten niet verder te reserveeren, terwijl de bestaande reserve ter beschikking wordt gesteld v/d algemeene middelen.
Gereserveerd op de begrooting voor het Gemeentelijk Woningbedrijf.	15524.65	6101.19	Zie de aantekening hierboven bij de Slachthuis reserve.
BEDRIJFSKAPITAAL			
Pasarcredietwezen.	8000.—	—	Het kapitaal van het pasar credietwezen werd in 1924 belegd. De rente komt ten bate van het bedrijf.
Civiel weduwen en Weezenfonds.	55000.—	175000.—	Restant van de niet opgenomen gelden der Nillmijleening, voor de financiering der werken ten laste dier leening. Dit bedrag is nog niet verwerkt en tegen 5% rente gedeponeerd

In verband met 's Raads beslissing om voortaan in de begrotingen voor de verschillende gemeentebedrijven geen reservepost meer op te nemen en voorts om de gemaakte reserves niet langer te bestemmen voor een bepaald doel doch het verbruik dier gelden te regelen naar de oogenblikkelijke behoefte werd een andere indeeling der gelden gegeven.

Staat der schulden wegens leeningen.

Oorspronke lijk bedrag	Regeling betref- fende rente en aflossing.	Afgelest.	Restant schuld	Wanneer en waar- voor aangegaan, alsmede ordon- nantie waarbij be- krachtigd
f 75.000.—	Rente $4\frac{1}{2}$ % be- taalbaar 10 Jan. en 10 Juli. De obligaties worden afgelest in de jaren 1914 t/m 1936 bij uit- loting, behoudens vervroegde aflos- sing	f 30.500.—	f 44.500.—	De leening werd aangegaan op den 1sten Dec. 1911 voor den bouw van een Gemeen- te slachthuis te Medan, Raadsbe- sluit 20 Mei 1911 No. 30, bekrach- tigd bij Gouver- nementsbesluit van 24 Juli 1911 No. 43.
f 1.000.000.—	Aangegaan met de Ned. Indische Levensverzeke- ring en Lijfrente Mij. en het We- duwen- en Wee- zenfonds van Eu- ropeesche Bur- gerlijke ambtena- ren in Ned. Indië ieder voor f500.000.— rente minstens 7 % en hoogstens 8 %, voor de eerste vijf jaren 7 %, be- taalbaar 1 Mei en 1 Nov. Wordt af- gelest in de jaren 1924 t/m 1941.	f 50.000.—	f 950.000.—	De leening werd aangegaan op den 1sten Aug. 1921 voor den aanleg van nieuwe we- gen en de volks- huisvesting, Raadsbesluit 13 April 1921 No. 81 bekrachtigd bij Gouvernements- besluit van 31 Juli 1921 No. 4.

Uit deze leening werd de van het Gouvernement middels promessen
opgenomen f 200.000.— terugbetaald.

BIJLAGE: VIII.

Overzicht der werken bekostigd uit de f 1.000.000.— Nillmijleening (per Ultio. April 1925).

O M S C H R I J V I N G		Begrooting van het werk	Werken in aanleg (raming kolom 1)	Werken gereed	Voor het werk totaal te rekenen op :
		(1)	(2)	(3)	(4)
Rente.					
Betaalde rente voor Gouvernementspromessen		—.—	—.—	—.—	9.488.90
Volkshuisvesting.					
1. Kg. Djati Oeloe :	30 Europeesche woningen	220.570.—	—.—	215.987.82	418.572.29
	158 Inlandsche woningen	189.900.—	—.—	182.842.50	
	1 dubbele toko	14.200.—	—.—	11.887.68	
	1 centraal badhuis	8.300.—	—.—	7.854.29	
2. Dienstwoningen :	3 woningen. Totaal raming f 35.400.— waarvan ten laste der leening „ 20.400.—	20.400.—	—.—	19.226.07	19.226.07
3. Plan Padang Loemba :	42 Inlandsche woningen, geraamd op f 51.600.—, doch slechts toegestaan	50.950.—	—.—	45.593.45	45.593.45
4. Afbouw Padang Loemba :	6 Inlandsche woningen	7.350.—	—.—	7.038.40	7.038.40
5. Dienstwoningen :	40 woningen voor Inlanders in Sidodadi	44.800.—	44.800.—	—.—	44.800.—
Wegen.					
1. D. S. M. wegen	Verlengde Wilhelminastraat, kg. Doerian- weg, Djatilaan, voor zoover bekostigd uit de leening	—.—	—.—	8.812.42	8.812.42
2. Sei. Rengas I	Julianastraat, Oranje Nassaustraat, Djaln Antara, Wilhelminastraat	117.000.—	—.—	120.558.02	120.558.02
3. Sei. Rengas II	Wilhelminastraat, Prins Hendrikstraat, Sporbaan	50.000.—	—.—	44.846.09	44.846.09
4. Sei. Rengas III	Sporbaan, Oranje Nassaustraat, Juliana- straat benevens verbreeding van de Ju- lianastraat	64.000.—	—.—	56.751.93	56.751.93
5. Skipweg	Verbreeding en aanleg Skipweg en verbe- tering afvoer Bindjeiweg	13.500.—	—.—	11.510.05	11.510.05
6. Sei. Kerah	Sei. Kerahstraat, Pertjoetweg en Sei. Rengasweg	34.000.—	—.—	31.200.26	31.200.26
7. Smidstraat	Verbreeding	20.000.—	—.—	18.901.10	18.901.10
8. Sidodadi	Wegen, goten en duikers behoorende bij de huizen genaamd plan Sidodadi	6.800.—	6.800.—	—.—	6.800.—
Bruggen.					
1. Delirivier	Brug in de Ceintuurbaan over de Delirivier	84.900.—	—.—	79.806.14	79.806.14
2. Baboerarivier	Brug in de Ceintuurbaan over de Baboerarivier benevens aanleg laatste deel Ceintuurbaan	62.000.—	62.000.—	—.—	62.000.—

R E C A P I T U L A T I E :

Bedrag der Leening	f 1.000.000.—
Uitgaven voor rente	f 9.488.90
„ „ volkshuisvesting	„ 535.230.21
„ „ wegen	„ 299.379.87
„ „ bruggen	„ 141.806.14
	„ 985.905.12
Nog beschikbaar	f 14.094.88

Op Ultimo April 1925 is de stand van de
werken in aanleg als volgt :

Volkshuisvesting No. 5 Uitgaven	f 36.995.44
Wegen „ 8 „ „	3.620.04
Bruggen „ 2 „ „	42.366.18

BIJL. IX.

Overzicht van geregistreerde voertuigen.

	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924
SADO'S									
Geregistreerd	633	651	654	646	537	526	525	552	580
Afgekeurd	5	3	8	—	109 ¹⁾	0	0	0	0
Nieuw bijgekomen	23	6	—	—	—	—	—	27	28
OSSENKARREN									
Geregistreerd	781	817	1000	961	910	1154	1176	1132	1065
Afgekeurd	—	—	39 ¹⁾	51 ¹⁾	—	0	0	0	0
Nieuw bijgekomen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Afgegaan	—	—	—	—	—	—	—	44	67
HONGKONGS.									
Geregistreerd	669	695	706	724	682	726	866	873	872
Afgekeurd	—	50	49	40	44	—	—	—	—
Nieuw bijgekomen	26	51	58	—	—	—	—	7	—
Afgegaan	—	—	—	—	—	—	—	—	1
AUTO'S (MOTORRIJTUIGEN, HUURAUTO'S)									
Geregistreerd dan wel overgeschreven	—	—	200	320	507 ³⁾	374 ⁴⁾	202	694 ⁵⁾	1038
RIJWIELEN.									
Geregistreerd	—	—	706	721	1483	5684 ²⁾	7649	—	6)
Bijgekomen	—	—	—	—	—	—	—	2270	—

N.B. Afgekeurd werden:

1923 2 paarden

1924 1 paard

- 1.) Niet voor de keuring verschenen wegens opheffing der verhuurderijen door gebrek aan voeder.
- 2.) In dit jaar had een algeheele hernummering plaats; onder het aantal zijn ook begrepen de rijwielen van verhuurderijen.
- 3.) w.o.: 454 pers. auto's, 35 vrachtauto's, 38 motorrijwielen, afgeschreven werden 15
- 4.) „ 298 „ 43 „ 33 „ „ „ 27
- 5.) „ 537 „ 98 „ 39 „ „ „
- 6.) De registratie van rijwielen is vervallen.

Overzicht omtrent het pandhuisbedrijf gedurende de jaren 1920 t/m 1924 (ontleend aan het rapport over de werking van de pacht van het pandhuis te Medan).

PANDEN					SOORT VAN PANDEN				Andere goederen	BELEENERS							Geschatte waarde der panden :	Bedragen waarvoor beleend :	PANDEN DIE ZIJN					NOG NIET INGELOSTE PANDEN		
Jaar	Per .	Restant 31 Dec.	Ingebracht	Totaal	Artikelen voor dagelijksch gebruik enz.			Siera-den		LANDAARD			BEROEP						Ingelost	Publiek verkocht	Totaal	Tot welke bedragen beleend	Renten	Restant per 31 December	Tot welk bedrag beleend	Renten welke den pachter nog aankomen
					Kleeren	Ge-reedschapen	Huis-houdelijke artikelen	Goud-en zilverwerken en ju-weelen		Maleiers Boyanen en Bandja-reezen	Chineezen	Andere Vreemde Oosterlingen	Land-bouwers	Am-bachtslieden, handelaars e. d.	Koe-lies	Ande-ren										
1920	1919	33.070	156.755	189.825	165.375	8.978	2.725	8.535	3.21	158.686	27.015	4.124	51.751	3.738	125.121	9.215	f 1.659.859.70	f 1.106.569.80	154.969	7.290	162.259	f 946.287.—	f 87.108.61	27.566	f 160.282.80	f 24.042.42
1921	1920	27.566	134.811	162.377	135.752	6.251	445	19.510	41	135.151	25.113	2.113	7.520	2.087	150.255	2.515	„ 1.593.710.70	„ 1.062.473.80	124.534	11.131	135.665	„ 897.048.20	„ 98.832.59	26.712	„ 165.425.60	„ 10.787.84
1922	1921	26.712	147.134	173.846	124.357	—	962	28.534	19.99	49.191	30.630	3.825	4.594	9.468	154.188	5.496	„ 1.243.094.05	„ 828.729.10	133.868	7.405	141.273	„ 646.701.—	„ 73.367.18	32.573	„ 182.028.10	„ 10.921.68
1923	1922	32.573	131.186	163.759	17.349	4.530	8.123	121.523	12.28	38.275	21.517	3.967	3.598	7.835	147.342	4.984	f 1.116.691.05	f 744.460.70	122.548	14.362	136.910	f 590.573.10	f 69.592.63	26.849	f 153.387.60	f 9.233.25
1924	1923	26.849	129.799	156.648	18.213	—	8.251	112.835	17.34	32.826	14.145	9.677	5.372	9.711	138.576	2.989	„ 1.127.405.55	„ 751.603.70	121.541	12.482	134.023	„ 545.719.86	„ 70.188.64	22.625	„ 135.695.20	„ 8.141.71

Bijl. XI.

Overzicht omtrent het aantal geboorten en huwelijken van Europeanen, Japanners en Chineezen te Medan gedurende de jaren 1919 — 1924.

	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totaal.														
Geboorten.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m.	vr.													
Europeanen 1919	6	6	2	2	7	2	4	3	4	10	6	5	5	4	6	7	4	2	4	6	3	5	3	6	54	58=112	
1920	6	7	5	8	14	5	6	4	3	—	4	2	4	12	5	5	8	4	5	5	7	10	8	6	75	68=143	
1921	5	7	4	2	3	3	4	5	12	4	7	9	2	10	13	8	5	3	11	4	7	5	5	6	78	66=144	
1922	12	8	5	5	9	7	9	10	8	8	6	7	8	2	10	9	7	12	10	4	6	9	4	5	94	86=180	
1923	12	8	4	6	12	10	5	7	5	10	11	6	6	2	9	9	4	2	13	11	1	11	4	8	86	90=176	
1924	3	4	4	7	5	6	8	6	4	7	6	5	8	4	4	7	6	5	5	7	5	3	6	1	64	62=126	
Japanners 1919	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—	1	—	—	—	7	1= 8
1920	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3= 4
1921	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2= 4
1922	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	5	2= 7
1923	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	2= 5
1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—= 1
Chineezen 1919 *)										7	1	5	5	15	6	21	11	19	19	29	17	19	14		115	73=188	
1920	27	18	16	15	19	16	27	20	18	16	20	16	16	17	14	13	7	12	6	14	26	21	18	15	214	193=407	
1921	19	11	17	10	19	12	22	3	17	15	17	14	21	3	16	12	16	11	23	11	18	18	24	13	229	133=362	
1922	22	17	13	18	31	22	16	12	27	14	20	16	28	13	15	20	35	17	32	22	24	25	21	16	284	212=496	
1923	19	18	16	11	28	15	23	18	27	18	30	21	19	8	15	7	24	13	22	19	28	13	26	12	277	173=450	
1924	32	16	17	13	17	15	28	12	29	21	35	20	37	23	17	13	41	26	24	15	25	22	36	28	338	230=568	
Huwelijken.																											
Europeanen 1919	7	4	3	5	—	1	3	1	5	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	
1920	1	2	7	1	6	4	4	3	5	7	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	
1921	4	4	2	4	4	3	6	2	6	5	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	
1922	3	4	3	—	5	1	4	3	5	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	
1923	—	3	2	2	7	4	1	2	4	3	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	
1924	1	—	3	2	2	9	2	2	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	
Japanners 1919																											
1920																											
1921																											
1922																											
1923																											
1924																											
Chineezen 1919 *)						7	1	2	—	1	22	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	
1920	9	12	4	6	6	8	2	7	9	12	10	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	
1921	15	6	5	2	6	10	3	2	12	5	11	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	
1922	9	3	9	2	9	6	4	4	9	9	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	
1923	8	11	7	6	5	2	6	5	2	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	
1924	14	1	2	6	12	6	6	—	8	1	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	

*) De Burgerlijke stand voor de Chineezen werd eerst in Mei en Juni 1919 ingesteld.

Het aantal echtscheidingen te Medan ingeschreven in 1924 bedroeg 4

" " erkenningen bedroeg in 1924 11 t.w. 4 M. en 7 Vr.

Statistiek van overlijden te Medan in het jaar 1924.

[illegible]

*) Noot. In de acten van overlijden van ongehuwde Chineezen boven 15 jaar wordt de naam van den overledene niet vermeld.

Overzicht omtrent overlijden betreffende de Gemeente Medan.

J A A R 1 9 2 4	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totalen 1924			Totaal	Totaal
	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M.	V.	Gene- raal	1923	1922
Inlanders																	
Inl. militairen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7
Amb. militairen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Inl. gestraften	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	5
Totaal	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	7	14
Inlanders																	
Levenloos geboren	—	1	—	—	3	3	1	1	1	1	—	—	11	4			
Beneden 1 jaar	5	3	4	7	12	6	10	11	10	8	3	5	6	4	83	56	
Van 1 t/m 18 jaar	2	—	1	5	3	7	3	9	2	3	2	3	2	6	41	37	
Boven 15 jaar	10	12	9	13	10	15	10	17	8	15	11	13	11	19	149	132	
Totaal	17+14 =31	16+14 =30	25+19 =44	19+22 =41	28+25 =53	22+23 =45	26+25 =51	37+22 =59	19+7 =26	23+16 =39	21+20 =41	31+22 =53	284	229	513	509	579
Batakkers																	
Levenloos geboren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1			
Van 1 t/m 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2			
Boven 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1			
Totaal	—	—	1	1+1 =2	1+— =1	—	1+— =1	2+1 =3	—	—+1 =1	—	1+— =1	6	4	10	12	10
Chineez																	
Chineesche gestraften	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	4	17
Chineez van Hospitaal																	
Levenloos geboren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Van 1 t/m 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	11	10	16	14	13	10	16	15	19	10	10	16	160	—	160	173	234
Totaal	11+— =11	10+— =10	16+— =16	14+— =14	13+— =13	10+— =10	16+— =16	15+— =15	19+— =19	10+— =10	10+— =10	16+— =16	160	—	160	173	234
ANDERE VREEMDE OOSTERLINGEN																	
Arabieren																	
Levenloos geboren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Van 1 t/m 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Boven 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Totaal	—+1	—+2	—+1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1+— =1	—	5	—	1
Klingaleezen																	
Levenloos geboren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	1	—	1	1	3	1	—	—	—	—	—	—	1	4	7	4	
Van 1 t/m 15 jaar	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	4	3	
Boven 15 jaar	1	—	2	4	—	3	3	1	1	2	2	5	2	24	5		
Totaal	3+1 =4	—+1 =1	3+1 =4	5+1 =6	3+— =3	4+— =4	3+— =3	2+2 =4	1+1 =2	3+— =3	3+— =3	6+5 =11	36	12	48	28	19
Bengaleezen																	
Levenloos geboren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Beneden 1 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Van 1 t/m 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Boven 15 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal	—+2 =2	1+— =1	—	—	—	—	1+— =1	—	—	—	—	—	2	2	4	5	—
Totaal mannen en vrouwen	33+18	27+17	45+22	39+24	45+25	36+23	49+25	56+24	39+8	36+17	34+20	55+27			745	738	874
Totaal per maand	51	44	67	63	70	59	74	80	47	53	54	82					

Overzicht betreffende de scholen te Medan gedurende het jaar 1924.

AARD DER SCHOOL	Aantal onderwijskrachten		Aantal klassen	Aantal leerlingen			Voertaal
	Europ.	Inl.		jongens	meisjes	Totaal	
Middelbaar Onderwijs.							
Openbaar.							
Mulo afd. der algemeene middelbare school	12	2	{ 1 voorklasse 3 klassen	206	49	255	Nederlandsch
Bijzonder.							
Medansche Middelbare School	Tot den bouw hiervan werd in den loop van het jaar 1924 besloten						
Lager Onderwijs.							
Openbaar.							
Openbare Europ. 1e Lagere School	6	—	7	101	100	201	„
Openbare Europ. 2e Lagere School	5	—	7	104	52	156	„
Openbare Holl. Chineesche School	3	2(chin.)	{ 1 voorklasse 7 klassen	129	60	189	„
Openbare Holl. Inlandsche School Nr. I	3	4	7	236	71	307	„
Openbare Holl. Inlandsche School Nr. II	3	3	7	230	57	287	„
Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers	3	1	3	64	—	64	„
Gouvernements Inlandsche Scholen.							
Inl. School 2e kl. Nr. 1 Paleisweg	—	7	5	231	59	290	Maleisch
Inl. School 2e kl. Nr. 2 Serdangweg	—	5	5	147	41	188	„
Inl. School 2e kl. Nr. 3 Padang Boelanweg	—	5	5	111	22	133	„
Inl. School 2e kl. Nr. 4 Laboeanweg	—	4	5	137	6	143	„
Inl. School 2e kl. Nr. 5 Soengei Rengasweg	—	5	5	164	14	178	„
Inl. School 2e kl. Nr. 6 Kampong Sekip	—	4	5	89	21	110	„
Inl. School 2e kl. Emplac. D.S.M. P. Brayan	—	3	5	88	9	97	„
Inl. Vervolgschool Kampong Baroe	—	1	3	26	—	26	„
Bijzonder.							
Christelijke School	5	—	7	71	47	118	Nederlandsch
School der Medansche Schoolvereeniging	6	—	7	70	78	148	„
Roomsch Katholieke Europ. Lagere School	2	—	7	26	39	65	„
Neutrale Holl. Inl. School	—	3	7	125	23	148	„
Methodist Boy's School	2	9 chin.	{ 2 voorklasse 7 klassen	360	—	360	Engelsch
„ Girl's School							
Medan Japanese Primary			kindergarten 6 gew. lager 2 uitgeb. lager			5	Japansch
School (der Sumatra Nippondjin Kyokai)	3	—				17	
Hwa Shang School	14chin.			285	115	400	Chineesch en Engelsch
Thong Seok School	1 „	—		41	7	48	„
Sun Chow School	4 „	—		54	34	88	„
Yang Tsung School	3 „	—		72	11	83	„
Pan Djit	1 „	—		20	—	20	„
Tun Pun	7 „	—		127	119	246	„
Eigenr. Tjong Tjoe Liong	1 „	—		25	—	25	Chineesch
„ Fong Lok Nam	1 „	—		15	2	17	„
„ Lim Tocan Tjeng	1 „	—		15	—	15	„
„ Thong Jaw Man	1 „	—		31	4	35	„
„ Than Hong Chun	1 „	—		20	—	20	„
„ Ng Tat Sam	1 „	—		11	2	13	„
St. Anthony's International School	2	{ 1 chin. 1 Mal.		76	12	88	Engelsch
King George Khalsa School (Vereen. Deli Tat Khalsa Sabha)		2 Sikh		30	—	30	Engelsch en Pundjabi
Fröbelonderwijs.							
Bijzonder.							
Fröbelschool der Vereen. tot instandhouding een Fröbelschool							
„ „							

BIJL. XI.

Overzicht omtrent het aantal geboorten en huwelijken van Europeanen, Japanners en Chineezzen te Medan gedurende de jaren 1919 - 1924.

	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totaal.													
Geboorten.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m. vr.	m.	vr.												
Europeanen 1919	6	6	2	2	7	2	4	3	4	10	6	5	5	4	6	7	4	2	4	6	3	5	3	6	54	58=112
1920	6	7	5	8	14	5	6	4	3	—	4	2	4	12	5	5	8	4	5	5	7	10	8	6	75	68=143
1921	5	7	4	2	3	3	4	5	12	4	7	9	2	10	13	8	5	3	11	4	7	5	5	6	78	66=144
1922	12	8	5	5	9	7	9	10	8	8	6	7	8	2	10	9	7	12	10	4	6	9	4	5	94	86=180
1923	12	8	4	6	12	10	5	7	5	10	11	6	6	2	9	9	4	2	13	11	1	11	4	8	86	90=176
1924	3	4	4	7	5	6	8	6	4	7	6	5	8	4	4	7	6	5	5	7	5	3	6	1	64	62=126
Japanners 1919	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	1	—	7	1=8
1920	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3=4
1921	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2=4
1922	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	5	2=7
1923	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	2=5
1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—=1
Chineezen 1919 *)										7	1	5	5	15	6	21	11	19	19	29	17	19	14		115	73=188
1920	27	18	16	15	19	16	27	20	18	16	20	16	16	17	14	13	7	12	6	14	26	21	18	15	214	193=407
1921	19	11	17	10	19	12	22	3	17	15	17	14	21	3	16	12	16	11	23	11	18	18	24	13	229	133=362
1922	22	17	13	18	31	22	16	12	27	14	20	16	28	13	15	20	35	17	32	22	24	25	21	16	284	212=496
1923	19	18	16	11	28	15	23	18	27	18	30	21	19	8	15	7	24	13	22	19	28	13	26	12	277	173=450
1924	32	16	17	13	17	15	28	12	29	21	35	20	37	23	17	13	41	26	24	15	25	22	36	28	338	230=568
Huwelijken.																										
Europeanen 1919	7	4	3	5	—	1	3	1	5	4	3	1	37												37	
1920	1	2	7	1	6	4	4	3	5	7	2	4	46												46	
1921	4	4	2	4	4	3	6	2	6	5	3	4	47												47	
1922	3	4	3	—	5	1	4	3	5	3	3	2	36												36	
1923	—	3	2	2	7	4	1	2	4	3	2	3	33												33	
1924	1	—	3	2	2	9	2	2	1	1	1	3	27												27	
Japanners 1919																										
1920																										
1921																										
1922																										
1923																										
1924																										
Chineezen 1919 *)																										
1920	9	12	4	6	6	8	2	7	9	12	10	12	97												97	
1921	15	6	5	2	6	10	3	2	12	5	11	13	90												90	
1922	9	3	9	2	9	6	4	4	9	9	1	9	74												74	
1923	8	11	7	6	5	2	6	5	2	9	9	9	79												79	
1924	14	1	2	6	12	6	6	—	8	1	9	8	73												73	

*) De Burgerlijke stand voor de Chineezzen werd eerst in Mei en Juni 1919 ingesteld.

Het aantal echtscheidingen te Medan ingeschreven in 1924 bedroeg 4

" " erkenningen bedroeg in 1924 11 t.w. 4 M. en 7 Vr.

Statistiek van overlijden te Medan in het jaar 1924.

[illegible]

*) Noot. In de acten van overlijden van ongehuwde Chineezen boven 15 jaar wordt doorgaans niet vermeld, van den overledene niet vermeld,

or den Burgerlijken stand te Medan het geslacht

Overzicht omtrent overlijden betreffende de Gemeente Medan.

J A A R 1924		Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totalen 1924		Totaal 1923	Totaal 1922			
		M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M. V.	M.	V.			Gene- raal		
Inlanders																				
Inl. militairen		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7			
Amb. militairen		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2			
Inl. gestraften		1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	5			
Totaal		1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	14			
Inlanders																				
Levenloos geboren		—	—	1	—	—	—	3	1	1	1	—	—	11	4	513	509	579		
Beneden 1 jaar		5	4	3	4	7	2	12	3	6	10	11	12	10	3				83	56
Van 1 t/m 18 jaar		2	3	—	1	5	4	3	7	3	2	3	5	9	3				41	37
Boven 15 jaar		10	7	12	9	13	13	11	15	10	10	11	8	17	15				149	132
Totaal		17+14 =31	16+14 =30	25+19 =44	19+22 =41	28+25 =53	22+23 =45	26+25 =51	37+22 =59	19+7 =26	23+16 =39	21+20 =41	31+22 =53	284	229					
Batakkers																				
Levenloos geboren		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	10		
Beneden 1 jaar		—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2				1	
Van 1 t/m 15 jaar		—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	2					
Boven 15 jaar		—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1					
Totaal		—	—	1	1+1 =2	1+— =1	—	1+— =1	2+1 =3	—	—+1 =1	—	1+— =1	6	4					
Chineez																				
Chineesche gestraften		1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	—	3	4	17		
Chineez van Hospitaal																				
Levenloos geboren		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	173	234		
Beneden 1 jaar		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Van 1 t/m 15 jaar		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Beneden 1 jaar		11	—	10	—	16	—	14	—	13	—	10	—	16	—				160	—
Totaal		11+— =11	10+— =10	16+— =16	14+— =14	13+— =13	10+— =10	16+— =16	15+— =15	19+— =19	10+— =10	10+— =10	16+— =16	160	—					
ANDERE VREEMDE OOSTERLINGEN																				
Arabieren																				
Levenloos geboren		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1		
Beneden 1 jaar		—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2					
Van 1 t/m 15 jaar		—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1					
Boven 15 jaar		—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1					
Totaal		—+1	—+2	—+1	—	—	—	—	—	—	—	—	1+— =1	1	4					
Klingaleez																				
Levenloos geboren		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	48	28	19		
Beneden 1 jaar		1	—	—	1	1	1	3	—	1	—	—	—	—	1				7	4
Van 1 t/m 15 jaar		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—				4	3
Boven 15 jaar		1	1	—	—	2	—	4	—	3	—	3	—	1	1				24	5
Totaal		3+1 =4	—+1 =1	3+1 =4	5+1 =6	3+— =3	4+— =4	3+— =3	2+2 =4	1+1 =2	3+— =3	3+— =3	6+5 =11	36	12					
Bengaleez																				
Levenloos geboren		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	—		
Beneden 1 jaar		—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2					
Van 1 t/m 15 jaar		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Boven 15 jaar		—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2					
Totaal		—+2 =2	1+— =1	—	—	—	—	1+— =1	—	—	—	—	—	2	2					
Totaal mannen en vrouwen		33+18	27+17	45+22	39+24	45+25	36+23	49+25	56+24	39+8	36+17	34+20	55+27			745	738	874		
Totaal per maand		51	44	67	63	70	59	74	80	47	53	54	82							

Overzicht van uitgereikte drankvergunningen

Jaar	Maximum aantal uit te reiken vergunningen			Uit g e r e i k t				
	Totaal	per glas	per flesch	per glas			per flesch	
				Europeanen	Japanners	Chineezen	Europeanen	Chineezen
1919	57	38	19	8	4	26	8	11
1920	57	38	19	8	4	26	8	11
1921	57	38	19	8	4	25	8	11
1922	57	38	19	8	4	26	8	11
1923	50	33	17	9	4	25	7	11
1924	50	33	17	8	4	24	6	11

Overzicht betreffende de scholen te Medan gedurende het jaar 1924.

AARD DER SCHOOL	Aantal onderwijskrachten		Aantal klassen	Aantal leerlingen			Voertaal
	Europ.	Inl.		jongens	meisjes	Totaal	
Middelbaar Onderwijs.							
Openbaar.							
Mulo afd. der algemeene middelbare school	12	2	{ 1 voorklasse 3 klassen	206	49	255	Nederlandsch
Bijzonder.							
Medansche Middelbare School	Tot den bouw hiervan werd in den loop van het jaar 1924 besloten						
Lager Onderwijs.							
Openbaar.							
Openbare Europ. 1e Lagere School	6	—	7	101	100	201	"
Openbare Europ. 2e Lagere School	5	—	7	104	52	156	"
Openbare Holl. Chineesche School	3	2(chin.)	{ 1 voorklasse 7 klassen	129	60	189	"
Openbare Holl. Inlandsche School Nr. I	3	4	7	236	71	307	"
Openbare Holl. Inlandsche School Nr. II	3	3	7	230	57	287	"
Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers	3	1	3	64	—	64	"
Gouvernements Inlandsche Scholen.							
Inl. School 2e kl. Nr. 1 Paleisweg	—	7	5	231	59	290	Maleisch
Inl. School 2e kl. Nr. 2 Serdangweg	—	5	5	147	41	188	"
Inl. School 2e kl. Nr. 3 Padang Boelanweg	—	5	5	111	22	133	"
Inl. School 2e kl. Nr. 4 Laboeanweg	—	4	5	137	6	143	"
Inl. School 2e kl. Nr. 5 Soengei Rengasweg	—	5	5	164	14	178	"
Inl. School 2e kl. Nr. 6 Kampong Sekip	—	4	5	89	21	110	"
Inl. School 2e kl. Emplac. D.S.M. P. Brayan	—	3	5	88	9	97	"
Inl. Vervolgschool Kampong Baroe	—	1	3	26	—	26	"
Bijzonder.							
Christelijke School	5	—	7	71	47	118	Nederlandsch
School der Medansche Schoolvereeniging	6	—	7	70	78	148	"
Roomsche Katholieke Europ. Lagere School	2	—	7	26	39	65	"
Neutrale Holl. Inl. School	—	3	7	125	23	148	"
Methodist Boy's School	2	9 chin.	{ 2 voorklasse 7 klassen	360	—	360	Engelsch
" Girl's School					52		
Medan Japanese Primary			kindergarten 6 gew. lager 2 uitgeb. lager		35	5	Japansch
School (der Sumatra Nippondjin Kyokai)	3	—			18	17	
Hwa Shang School	14chin.			285	115	400	Chineesch en Engelsch
Thong Seok School	1 "	—		41	7	48	"
Sun Chow School	4 "	—		54	34	88	"
Yang Tsung School	3 "	—		72	11	83	"
Pan Djit	1 "	—		20	—	20	"
Tun Pun	7 "	—		127	119	246	"
Eigenr. Tjong Tjoe Liong	1 "	—		25	—	25	Chineesch
" Fong Lok Nam	1 "	—		15	2	17	"
" Lim Tocan Tjeng	1 "	—		15	—	15	"
" Thong Jaw Man	1 "	—		31	4	35	"
" Than Hong Chun	1 "	—		20	—	20	"
" Ng Tat Sam	1 "	—		11	2	13	"
St. Anthony's International School	2	{ 1 chin. 1 Mal.		76	12	88	Engelsch
King George Khalsa School (Vereen. Deli Tat Khalsa Sabha)		2 Sikh		30	—	30	Engelsch en Pundjabi
Fröbelonderwijs.							
Bijzonder.							
Fröbelschool der Vereen. tot instandhouding een Fröbelschool							
"sus voor Europeanen	{ 3	—	{ 3	{ 62	29	{ 91	Nederlandsch
" " Inlanders							
inese Kindergarten		2 chin.	4	24	37	61	Chineesch
Vakonderwijs.							
Openbaar.							
Inl. Meisjeskopschool Djal. Toetoeapan Radja	—	2	3	—	36	36	Maleisch
Bijzonder.							
Handelskursus der Ned. Ind. Vereen. ter bevordering van Handelonderwijs	7	3		84	30	114	Nederlandsch
Gemeentelijke Duitsche Kursus	3		3	—	—	51	"
Handwerkonderwijs der Roemer Visschervereeniging	2				19	19	"
Sekolah Derma Djalan Radja	—	3	{ geen klasse indeeling	—	±80	±80	Maleisch

VERSLAG

van den Dienst der Gemeentewerken van Medan over het dienstjaar 1924.

Samengesteld door J. Hogervorst,
Directeur der Gemeentewerken van Medan.

TECHNISCHE COMMISSIE.

De Technische Commissie bestond bij den aanvang van verslagjaar uit de heeren Ir. J. W. Duys voorzitter- G. Lodder en J. D. Wardenburg leden.

In de Raadsvergadering van November werd wegens vertrek van den Heer Wardenburg gekozen de heer Raden Noerngali. De Directeur der Gemeentewerken trad als Secretaris van deze Commissie op.

PERSONEEL VAN GEMEENTEWERKEN.

a. Algemeene Technische dienst:

Directeur	J. Hogervorst.
Adjunct Directeur	J. G. Eylander.
Opnemer	Mas Daroesman.
Teekenaar	Achmad Chatib.

b. Openbare Werken:

Opzichter	W. J. Fröger.
idem	C. Deweerdt.

c. Reinigingsdienst:

Opzichter	J. Brinkhuis.
Werkbaas	J. H. A. Olmanst.
idem	J. Roger.

d. Bouwtoezicht:

Opzichter	H. A. K. Hillerström.
idem	J. L. Paardekooper.

e. Administratie:

Commies	P. de Korte.
Klerk	Abdul Wahab.

In de personeelsformatie kwam in verslagjaar geen wijziging. De Opzichter Fröger keerde medio Juni van buitenlandsch verlof terug. Gedurende diens afwezigheid werden zijn werkzaamheden waargenomen door Opzichter Deweerdt. Aan den Commies de Korte werd een buitenlandsch verlof van 8 maanden (van Maart tot October) toegestaan en werden diens werkzaamheden verricht door den Opzichter Paardekooper, die zich van de voor hem vreemde taak zeer goed heeft gekweten.

Op het verzoek van den Opnemer Mas Daroesman om met ingang van 1 Januari 1925 eervol ontslag uit den Gemeentedienst werd ingegaan.

Bij besluit van den Burgemeester van 5 Januari werd dit ontslag verleend onder toekenning van een maandelijksche tegemoetkoming van f 40.—

Het ligt in de bedoeling de opengevallen plaats *voorloopig* niet te bezetten.

Aan den werkbaas in tijdelijken dienst J. Roger werd met ingang van 1 Januari eervol ontslag uit den dienst verleend. Ook diens plaats zal *voorloopig* niet worden bezet.

WERKLIEDEN.

Bijlage I geeft het aantal werklieden in verslagjaar bij Gemeentewerken te werk gesteld en bestond uit 328 personen.

Hoewel de werkzaamheden ook sedert het vorige jaar weer uitbreiding hebben ondergaan werd het aantal werklieden nog meer ingekrompen.

Alles werd in het werk gesteld de arbeidsprestatie van de werklieden op te voeren. Hoewel al veel minder dan vroeger, heeft toch nog te veel wisseling van personeel plaats; echter is bij geconstateerde plichtsverzaking ingrijpen noodzakelijk en moet, meer dan voor een goeden gang van zaken wenschelijk is, ontslag worden verleend.

Ook eigener beweging wordt, en dan meesttijds onder het motief dat de werkzaamheden niet naar den zin zijn, ontslag gevraagd, al dient erkend, dat in dit laatste geval toch verbetering valt te bespeuren.

Einde verslagjaar werd, daartoe in de gelegenheid gesteld door verschillende aangebrachte wijzigingen, o.a. samenvoeging van 2 wijken tot 1 voor den veegdienst, nog 1 Hoofdmandoer, 1 Mandoer

en 12 werklieden ontslagen; terwijl reeds eerder aan 1 timmerman en 1 schilder ontslag was verleend.

Overgang van tijdelijken in vasten dienst had in verslagjaar niet plaats. Wel kwamen daarvoor verschillende werklieden in aanmerking, doch om de onzekerheid, die bestaat omtrent de wijze van pensioneerings van Inlandsche werklieden werd het beter geoordeeld met de opname in vasten dienst te wachten totdat meer vastheid omtrent de rechtspositie van de werklieden is geschapen en de consequentie van het opnemen in vasten dienst van een groot aantal personen onder de oogten is gezien. Tot heden hebben slechts 23 werklieden of slechts 7 % van het totaal een vaste aanstelling.

Bij het behandelen van de begrooting voor het dienstjaar 1925 werd besloten om tot de instelling van een pensioenregeling voor Inlandsche beambten en werklieden over te gaan. Deze regeling, waarvan de billijkheid werd erkend, heeft lang op zich laten wachten.

Het ligt in de bedoeling in de eerste plaats de positie van den werkmán zelf te regelen en dan later ook die der vrouwen en kinderen.

Het verleen van huisvesting aan beambten en werklieden werd weer aan de orde gesteld, en daarbij besloten over te gaan tot den bouw van een 40 tal dienstwoningen op een terrein in kampong Sidodadi.

TREKDIEREN.

In verslagjaar werden 5 ossen, 1 paard en 3 muil dieren wegens ouderdom of om andere reden afgekeurd en zoo mogelijk voor de slachtbank verkocht.

Na veel moeite gelukte het de hand te leggen op een 9 tal muil dieren die door bemiddeling van den heer G. Post, veearts van de Deli Maatschappij, uit Britsch Indië werden betrokken.

Het bleken allen gezonde, sterke dieren, bijzonder geschikt voor de hen toegedachte taak. Verder werden nog aangekocht 1 os en 2 zwarte paarden, welke 31 December echter nog niet (van Java) waren aangekomen. Bijzondere zorg baarde de veestapel niet; besmettelijke ziekte kwam niet voor.

De voedselvoorziening had een zeer normaal verloop, het gras werd hoofdzakelijk betrokken van de veefokkerij „Tandjong Moelia”. Echter bleek deze wijze van grasvoorziening zeer kost-

baar, reden waarom dan ook werd besloten hiermede niet voort te gaan, doch te trachten zelf in de behoefte te voorzien door uitbreiding van de gemeentelijke grastuinen. Die uitbreiding werd in verslagjaar dan ook aan de grastuinen gegeven.

Het krachtvoeder was in voldoende mate tegen normalen prijs verkrijgbaar behalve in de beide laatste maanden, toen de prijs van padi belangrijk opliep.

Einde verslagjaar bestond de veestapel uit:

7 paarden (waarvan 2 nog onderweg van Batavia)	
15 muildieren	
55 ossen; terwijl de onderhoudskosten hebben bedragen voor:	
een paard $\pm$	f 30.— per maand.
een muildier $\pm$	„ 26.— „ „
een os $\pm$	„ 20.50 „ „

M A T E R I E E L.

Het onderhoud van al het materieel had geregeld plaats en verkeerde dit in goeden bruikbaren staat.

Twee tientons stoomwalsen vroegen uitgebreide herstelling en vernieuwing. Op last van het Stoomwezen moesten de vuurkisten, tubeplaten, vlampijpen en andere onderdeelen worden verwisseld, terwijl de cylinders moesten worden uitgeboord en de zuigers van nieuwe veeren voorzien. De noodige onderdeelen werden direct van de fabriek waar de walsen zijn gebouwd betrokken, terwijl de reparatie werd uitgevoerd door de Deli Estate Engineering te Gloegoer.

Een dezer walsen werd bedrijfsklaar afgeleverd, terwijl de tweede op eenige kleinigheden na gereed kwam. Van deze betrekkelijk oude machines kan nu nog een groot aantal jaren worden geprofiteerd.

Uitgezonderd deze werkzaamheden, werd al het onderhoud aan het materieel aan de gemeentelijke werkplaatsen verricht; o.m. werden daar de overige walsen aan een grondige revisie onderworpen, de faecalienpompen, sproeiwagens, vuilnis- en modderwagens geheel vernieuwd of belangrijk verbeterd, enz. enz.

Tot aankoop van de op de begrooting gebrachte asfaltkookketels werd niet overgegaan, daarentegen werden alle oudere ketels grondig hersteld en vernieuwd.

De in 1923 bestelde faecalienslangenwagen werd geleverd.

Buiten veel klein materieel, werden o.m. nog 3 stuks diaphragmapompen met slangen aangekocht.

Bijlage II geeft een overzicht van het in gebruik zijnde groot materieel.

W E G E N.

Gewoon onderhoud.

Het bij de Gemeente in onderhoud zijnde wegennet heeft een lengte van 86,852 K.M., waarvan geasfalteerd 18,329 K.M., verhard met wampoesteen 15,629 K.M., met pertjoetsteen 24,560 K.M., met delisteen 17,314 K.M. en onverhard 11,020 K.M.. Wat betreft dit onderhoud kan verwezen worden naar wat daarover in vorige jaar-verslagen werd gezegd.

De niet geasfalteerde wegen blijven steeds, als gevolg van het drukker wordende verkeer daarop met motorrijtuigen, veel zorg vragen.

Niet dan met de grootste moeite zijn deze wegen in redelijken staat te houden.

De abnormale zware en langdurige regenval liet niet na een ongunstigen invloed op de wegen uit te oefenen.

De onverharde wegen hadden het daardoor ook niet minder hard te verduren en bleken deze dan ook meermalen onbegaanbaar. Klachten bleven hiervoor dan ook niet uit. Zooveel mogelijk werd getracht aan die klachten tegemoet te komen.

Jammer dat echter in deze zoo weinig medewerking van de kampong-bewoners werd ondervonden. Te hunnen gerieve werden langs verschillende onverharde wegen verharde voetpaden aangelegd. De hiervoor geplaatste afscheidingen bleken reeds enkele weken na de plaatsing gestolen en de voetpaden door de ossenkarren stukgereden.

Van den goed bedoelden maatregel kwam daardoor weinig terecht.

De asfaltwegen houden zich, behoudens een enkele uitzondering, goed.

Wel vraagt het onderhoud van deze wegen geregeld de aandacht, doch de voordeelen van deze wegen boven de anderen treden wel zoo duidelijk naar voren, dat nooit genoeg op uitbreiding van de asfaltwegen kan worden aangedrongen. Deze uitbreiding, hoewel in den aanvang grootere offers vragend, geeft belangrijke besparing op het jaarlijksche onderhoud.

Bij de begrooting voor 1925 kwam deze besparing reeds tot tot uiting, doch zal de eerstvolgende jaren zeker nog meer aan het licht treden.

Geregelde reparatie van voor het verrichten van verschillende werkzaamheden opengebroken wegen was noodzakelijk en geschiedde die reparatie steeds op kosten van die maatschappij, waarvoor deze werkzaamheden werden verricht.

Hiervoor werd in de gemeentekas gestort door:

de Waterleiding maatschappij	f 3459.50
de Ned. Ind. Gas Mij. (Afd. Gas)	„ 1015.25
idem („ Electr.)	„ 42.25
de Deli Spoorweg maatschappij (Afd. Telefonie)	„ 63.—
en door het Gouvernement (Telegraaf)	„ 711.—

Verder werd door de Deli Spoorweg Maatschappij het bedrag van f 840.— als vergoeding voor het onderhoud der Spoorstraat en Pekingstraat in de gemeentekas gestort.

Voor het verhuren van walsen en het verrichten van arbeid van aan particulieren toebehoorende wegen, werd nog ontvangen een som van f 425.50.

Zware herstelling.

De navolgende wegen werden in verslagjaar van een nieuwe deklaag voorzien.

N A A M van den weg of straat	D e k l a a g :				Opmerkingen:
	Lengte in M.	Breedte in M	Oppervl. in M ² .	Soort der verharding	
Prins Hendrikstraat	560.—	7.—	3920.—	asfalt	in 1923 kwam deze weg voor 2/3 gereed in 1924 de rest.
Laboeanweg	675.—	6.80	4500.—	„	
Padang Boelanweg	1650.—	6.50	10725.—	„	
Nieuwe Markt	500.—	10.50	5250.—	„	van Serdangweg tot Balistraat.
Bindjeiweg	1205.—	6.50	7832.—	Wampoe-	
Emmastraat	515.—	7.—	3965.—	steen	
Madrasstraat	225.—	6.70	1507.—	„	
Timorstraat	480.—	7.40	3330.—	„	
Ceylonstraat	225.—	5.60	1260.—	„	
				pertjoet- steen	

De levering van het materieel voor de wegverbreding had een vlot verloop. Dank zij de geringe vraag naar grint, kon dit materieel in voldoende hoeveelheid tegen matigen prijs worden aangekocht.

Ook de asfalt werd tijdig ontvangen en was het daardoor mogelijk alle voor 1924 voorgenomen werkzaamheden in verslagjaar uit te voeren.

De asfalt werd goedkooper geleverd dan waarop bij de begroting was gerekend en was het daardoor mogelijk een grootere hoeveelheid aan te koopen en grooter oppervlak te asfalteeren.

De asfalt werd betrokken van de Bataafsche Petroleum Maatschappij en de Firma Lindeteves Stokvis. Van verschillende firma's kwamen nog aanbiedingen voor asfalt binnen, doch meesttijds werd een hogere prijs gevraagd. Toch verdient het overweging zich niet geheel afhankelijk van de Bataafsche Petroleum Maatschappij te stellen, omdat, zooals dit reeds in 1921 bleek wanneer dit met de belangen van die maatschappij overeenkomt, de gemeente geen voldoende zekerheid van levering heeft.

Volgend dienstjaar zal dan ook een partij asfalt van de Standard oil Co. worden betrokken, om de resultaten er van nog beter te leeren kennen. Wel is de prijs van deze asfalt iets hooger, doch vermoedelijk kan op de te gebruiken hoeveelheden wat worden bespaard.

De Padang Boelanweg hoek Coenstraat werd over een lengte van ± 180 .— meter aanmerkelijk verbreed en de hoek van genoemde straten met een groote boog afgerond. Deze verbetering komt het verkeer ter plaatse zeer ten goede.

Verder werd het terrein voor het kantoor van de firma Bernetberg hetwelk voor wegverbreding was afgestaan, opengelegd, geëgaliseerd, verhard en bij den Paleisweg getrokken.

De Smidstraat werd bij de aansluiting op den Paleisweg aanzienlijk verbreed. De uitvoering van deze verbetering was mogelijk door afbraak van een op den hoek van genoemde straten staand woonhuis.

Aan de hierna te noemen wegen werden eveneens meer of minder belangrijke herstellingen verricht:

N A A M van den weg of straat	D E K L A A G ;				Opmerkingen :
	Lengte in M.	Breedte in M.	Oppervl. in M ²	Soort der verharding	
O. Nassaustraat	925.—	7.—	6475.—	pertjoet- steen	Oude laag openge- hakt en met bijvoe- ging van steen op nieuw ingewalsd.
Djalan Mahkamah	650.—	6.—	3900.—	"	"
Sei. Kerahstraat	550.—	7.—	3850.—	"	"
Daendelsstraat	650.—	4.—	2600.—	"	"
Ceintuurbaan	500.—	10.—	5000.—	"	"
Cantonstraat	450.—	11.—	4950.—	wampoe- steen	"
Poloniaweg	1000.—	4.—	4000.—	delisteën	"

Aanleg nieuwe wegen.

Met den aanleg van den Pakhuisweg en het gedeelte van de Djatilaan van af de spoorbaan tot aan de Delirivier werd een aan-
vang gemaakt.

Einde verslagjaar was de aarden baan van eerstgenoemden weg
geheel, van laatst genoemden voor een groot gedeelte aangelegd.

De werkzaamheden aan deze wegen ondervonden vertraging,
omdat de groote hoeveelheid benoodigde grond (± 13000 M³.)
niet in voldoende snel tempo was aan te voeren.

Het voor dezen aanleg in den weg staande steenen brandspuit-
huis en kabelhuis van den telefoondienst, werd afgebroken en op
een andere plaats opgericht evenals de voorgedeelten van een 2 tal
koeliepondoks.

Een groote, aan de Deli Maatschappij toebehoorende koel-
waterput werd gedempt en in plaats daarvoor een koelwaterinstal-
latie bestaande uit ijzeren kuipen op stellingen gebouwd.

De vele regens belemmerde dit werk in hooge mate.

Bij besluit van 12 Maart 1924 No. 49 werd door den Raad
authorisatie verleend voor den aanleg van wegen in de nieuw ge-
bouwde kampong Padang Loemba. Dadelijk met den aanleg be-
gonnen, kwam deze medio Juli gereed en werd door de Technische
Commissie opgenomen en goedgekeurd.

Gelijk met de vaststelling van het project en de begrooting
voor de te bouwen brug over de Baboerarivier werd besloten over

te gaan tot doortrekking van de Ceintuurbaan van de Manggalaan tot aan den Padang Boelanweg.

Einde Augustus werd met dit werk aangevangen. De aarden baan kwam in verslagjaar gereed en was een begin gemaakt met het leggen van de onderlaag.

Een aanvang werd gemaakt met de doortrekking van de Ceramstraat tot het terrein van het radiostation. Ook dit werkje ondervond door den velen regen vertraging. Einde verslagjaar was ongeveer de helft van het grondwerk uitgevoerd.

Het rivierpad, tot verbetering waarvan het vorige jaar reeds was besloten, kwam in de maand Juni gereed. Dit werk, uitgevoerd in het belang van de bewoners van kampong Petissah, Gloegoer, Silalas en Sekip valt als een groote verbetering voor genoemde kampongs aan te merken en wordt door de bewoners op grooten prijs gesteld.

Het rivierpad is van een smal, modderig kampongp pad in een goed berijdbaren weg herschapen. Motorvoertuigen worden, gezien de lichte verharding van dit pad, er niet op toegelaten.

Verder werden nog gelden toegestaan voor den aanleg van wegen en goten in kampong Sidodadi, zoowel voor het gedeelte door particulieren bebouwd, als dat, waar door de Gemeente dienstwoningen voor beampten en werklieden worden opgericht. Het grondwerk voor die wegen kwam voor een groot gedeelte gereed.

De navolgende wegen werden aangelegd:

Naam van den weg of straat	Lengte	breedte	Breedte der ver- harding	Opper- vlakte der ver- harding	Opmerkingen
	van den weg in Meters.			in M ² .	
Pakhuisweg	1000	20	6	6000	gedeelte aarden baan kwam ge- reed.
Djatilaan (van D. S. M. tot Delirivier)	580	20	6	3300	aarden baan ge- reed.
Ceintuurbaan	650	25	8	5200	idem
Ceramstraat	170	16	10	1700	idem
Semeroestraat	240	7	3	720	geheel gereed.
Kawistraat	140	9	4	560	idem

Naam van den weg of straat:	Lengte	breedte	Breedte der ver- harding	Oppervlakte der ver- harding	Opmerkingen
	van den weg in Meters.			in M ² .	
Rivierpad	2000	7	4	8000	geheel gereed grondwerk gereed
Djalan Poerwo	415	12	3	1245	
„ Oetomo	145	7	3	435	idem
„ Sapoermo	146	7	3	438	idem
„ Magersari	94	7	3	282	idem
„ Madio	75	7	3	225	idem
„ Wasino	63	7	3	189	idem
„ Ngamarto	75	7	3	225	idem
„ Sawodjadjar	225	7	3	675	idem
„ Djodi Pati	75	9	3	225	idem
„ Ngastino	80	7	3	240	idem
„ Madoekoro	77	9	3	231	idem
„ Tandjong					
„ Anom	115	7	3	245	idem

Overname van wegen.

Met den eigenaar van de Ballotstraat, Rahderstraat en van der Plasstraat, ten Westen van de Kroesenstraat, werd overleg gepleegd over de overname van genoemde weggedeelten. De daarvoor door den Raad bij besluit No. 38 ddo. 13 Februari gestelde voorwaarden werden echter niet door belanghebbende aanvaard en kwam deze aangelegenheid dan ook niet tot oplossing.

Over de overname van de Jan Ligthartlaan en Kartinilaan werd wederom met het Gouvernement onderhandeld, doch kwam ook deze nu reeds jaren hangende kwestie niet tot oplossing, hetgeen moet worden betreurd, aangezien het onderhoud van die wegen door het Gouvernement alles te wenschen overlaat.

Verwerkte materialen.

Voor herstelling en onderhoud van bestaande en aanleg van nieuwe wegen werden in verslagjaar de navolgende materialen verwerkt:

Hoeveel- heden	Soort der materialen	Kostprijs der materialen incl. vervoer tot op het werk.			
486.5 M ³	Deli rolsteen	van f	4.80	tot f 5.—	per M ³
1667.5 „	Deli grint	„ „	2.80	„ „ 3.20	„ „
1104.- „	Wampoesteen	„ „	11.50		„ „
2804.- „	Bahassagrint	„ „	5.—		„ „
4008.5 „	zand	„ „	1.20	„ „ 1.80	„ „
320.582 ton	asfalt B. P. M.	„ „	115.—		„ ton
11.010 „	„ Australische	„ „	124.75		„ „
5.200 „	„ Socony	„ „	140.—		„ „
70 wagon	brandhout	„ „	85.—		per wagon.

BRUGGEN.

Onderhoud van bruggen.

De werkzaamheden van de bij de Gemeente in onderhoud zijnde bruggen beperkte zich tot het vernieuwen van verschillende dekplanken en het teeren, schilderen en witten van het ijzer- en metselwerk.

Alle bruggen werden éénmaal per maand aan een grondige inspectie onderworpen.

Voor de brug over de Baboerarivier bij de pasar Petissah werd een plan tot verbredening en versterking ervan gemaakt. Dit plan kwam echter nog niet tot uitvoering en wel om de hooge daaraan verbonden kosten, alsmede om het feit, dat door de openstelling van de nieuwe brug over de Baboerarivier en doortrekking van de Ceintuurbaan, eerstgenoemde brug zoo zeer zal worden ontlast, dat verbredening ervan vermoedelijk niet meer noodig is.

Voor de brug in de Ceintuurbaan bij Djati-Oeloe werd een krib ter bescherming van de landhoofden gelegd en werd het terrein beziiden deze brug, geheel met een prikkeldraad versperring afgepaald.

Verder werden nog verschillende kleine houten bruggen geheel of gedeeltelijk vernieuwd.

Bouw van nieuwe bruggen.

Brug over de Baboerarivier.

Bij besluit van den Gemeenteraad van 9 April No. 64 werd autorisatie verleend voor den bouw van een brug over de Baboera-

rivier in de Ceintuurbaan, gelijk met het plan tot doortrekking van dien weg tot aan den Padang Boelanweg. In Augustus werd met den bouw van deze brug begonnen en kwamen in verslagjaar de landhoofden ervan gereed. De uitvoering dezer werkzaamheden ondervonden veel vertraging door de hooge rivierwaterstanden. De levering van het ijzerwerk voor deze brug werd, na gehouden inschrijving opgedragen aan de firma Carl Schlieper te Medan. Dit ijzerwerk lag einde December aan de fabriek ter verschepping gereed.

Brug over de Soengei Kerah.

De gemetselde boogbrug over de Soengei Kerah in den Serdangweg, zijnde een onderdeel van het werk „Verbetering van den waterafvoer in Oost Medan” kwam gereed en werd voor het verkeer opengesteld.

De oude, veel te smalle brug over het te dempen riviergedeelte kan daardoor vervallen en zal in het volgend jaar dan ook worden afgebroken.

In verband met de normaliseering van de Soengei Kerah werden nog eenige brugjes van geringer afmeting over deze rivier gelegd t.w. één voor de Avroslaan en één voor den Pertjoetweg. Deze bruggen werden niet op zwaar verkeer berekend, doch zullen alleen voor voetgangers en transport met ossenkarren worden opengesteld.

DUIKERS.

Onderhoud van duikers.

De bij de gemeente in onderhoud zijnde duikers werden geregeld hersteld, de schermwanden ervan bijgewerkt, gewit en geteerd.

Van verschillende duikers werd de afdekking vernieuwd en tevens verhoogd om het vermogen van deze, dikwerf te nauwe doorlaten te vergrooten.

Verschillende duikers werden, in verband met de afronding van hoeken van wegen, verlengd.

Aanleg van nieuwe duikers.

In den Kampong-Doerianweg werd ter verbetering van den waterafvoer van de terreinen der Kweekschool een groote duiker gelegd; eveneens een in den Padang Boelanweg voor de verbetering van de afwatering van kampong Darat en een in de Max

Havelaarlaan ter verbetering van den waterafvoer van de perceelen van de Javasche Bank.

De hierna te noemen duikers werden aangelegd:

Aantal	Plaatsaanduiding	Lengte	Constructie	Afdekking
1	Kawistraat	18	metselwerk	gewapend beton
1	Prins Hendrikstraat	18	idem	idem
1	Kawistraat	16	idem	idem
1	Sindorostraat	12	idem	idem
1	Semeroestraat	11	idem	idem
1	Kawistraat	14	betonbuizen	—
1	Semeroestraat	34	metselwerk	idem
1	Bromostraat	10	betonbuizen	—
1	Semeroestraat	20	idem	—
1	Doerianweg	10	metselwerk	idem
1	Paleisweg	20	idem	idem
1	Ceintuurbaan	11	idem	idem
1	Padang Boelanweg	12	betonbuizen	—
1	Djatilaan	11	idem	idem
1	Oranje Nassaustraat	12	metselwerk	idem
1	Soengei Rengasweg	11	idem	idem
1	Avroslaan	11	idem	idem
1	Wilhelminastraat	12	betonbuizen	—
1	Salakstraat			
1	Max Havelaarlaan			

GOTEN.

Gewoon onderhoud, uitbreiding en zware herstelling der gemetselde goten.

Alle bij de Gemeente in onderhoud zijnde goten werden geregeld hersteld of vernieuwd. Van enkelen werden de bodems verhoogd of verlaagd. De parit langs de Salakstraat werd verlengd. Langs de Colombostraat werd een gedeelte nieuwe goot gemetseld.

Ook in verslagjaar werden enkele gevaar opleverende goten met ijzeren roosters afgedekt.

Nieuwe goten.

Gemetselde goten werden aangelegd langs de volgende wegen:

Namen der straten, waarlangs nieuwe go- ten zijn aangelegd:	Lengte der goten	Constructie der goten:	Toelichting:
Kawistraat	261	metselwerk	
Semeroestraat	460	idem	
Colombostraat	40	betonstukken	
Salakstraat	34	metselwerk	

Onderhoud gegraven parits.

De gegraven parits in de buitenwijken werden geregeld schoon en op diepte gehouden, zoodat een goede afwatering verzekerd bleef.

In verband met de normaliseering van de Soengei Kerah werden verschillende nieuwe afvoerparits in kampong Soengei Kerah, Soengei Rengas, Pandau en Pertjoet gegraven. Ter verbetering der afwatering van kampong Darat werd de aarden goot langs de Daendelsstraat en een gedeelte langs den Padang Boelanweg verbreed en verdiept en over een particulier terrein in verbinding gebracht met de Baboerarivier.

Het sluisje van de Batoeanleiding werd geheel vernieuwd en het huisje van den wachter opgeknapt.

Doorspoeling der goten.

Het doorspoelen der goten had geregeld plaats met water uit de Batoeanleiding of dat door de „Ajer Beresih” in het reservoir geleverd. Begin verslagjaar, toen door een breuk in de aanvoerbuis van de waterleiding, de watertoevoer naar Medan ernstige stagnatie ondervond werd geen water voor gotenspoeling afgestaan. Zoo veel mogelijk werd toen in de behoefte voorzien door verdeling van het water uit de Batoeanleiding.

WEGBEPLANTING EN PLANTSOENEN.

Onderhoud van plantsoenen.

Omtrent het onderhoud der plantsoenen valt weinig te vermelden.

Aanvulling van gestorven of kwijnende planten, kappen der boomen en heesters, alsmede het maaien der grasgazons had op geregelde tijden plaats.

De verbetering van de Esplanade, welke in verband met de in 1923 daaraan toegebrachte schade (vanwege het gebruik voor de jaarbeurs) noodzakelijk bleek, kwam gereed.

Beplanting langs de wegen.

De langs de wegen staande schaduwboomen werden op geregelde tijden gesnoeid. Doode, kwijnende of te oude boomen worden gerooid en door jonge vervangen.

Langs Semeroestraat, Kawistraat, Sindorostraat, Ceintuurbaan en Manggalaan werden jonge boomen uitgeplant. Jammer, dat de nieuwe aanplantingen zooveel te lijden hebben van de vernielzucht van het publiek, en beschadigingen door loslopend vee aangebracht.

Meermalen kwam het voor dat tientallen jonge boomen moesten worden verwisseld.

Kweekerijen.

In de kweekerijen werden geregeld jonge planten gekweekt; er was steeds voldoende voorraad, zoodat ten allen tijde in de behoefte daaraan kon worden voorzien.

Grasaanplanting:

De grasaanplanting langs den Laboeanweg onderging in verslagjaar een groote uitbreiding en wel om daardoor zelf in de behoefte aan voedergras voor de trekossen te kunnen voorzien. De bestaande grastuinen werden geregeld schoongehouden en waar noodig jonge grasplanten daarin uitgeplant. Van beide grastuinen wordt verwacht dat zij volgend jaar voldoende in de behoefte zullen voorzien, reden waarom het contract met „Tandjong Moelia” voor de levering van gras einde verslagjaar werd opgezegd. Deze maatregel beteekent een aanzienlijke besparing van uitgaven voor de Gemeente.

GEMEENTE GEBOUWEN.

Onderhoud van gebouwen.

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen had geregeld plaats en verkeerden alle bouwwerken einde verslagjaar in goeden staat.

Buiten de verschillende kleinere herstellingen werden aan de hierna te noemen gebouwen de volgende werkzaamheden verricht:

a. Raadhuis.

De achteringang werd gewijzigd, waartoe de beide privaten en een kast werden uitgebroken. De smalle achterdeuren werden vervangen door een stel flinke breede deuren met zijlichtingen. De geheele toegang werd, mede in verband met het achter het Raadhuis gebouwde dienstgebouw, aanzienlijk verbeterd.

Verder werd in dit gebouw een geheel nieuwe electrische lichtleiding aangelegd, terwijl de waterleiding werd gewijzigd.

b. Kantoor, werkplaats en loodsen van Gemeentewerken.

Enkele wagenloodsen werden hersteld. De paardenstallen werden met eenige boxen uitgebreid. De houten bovenvloeren in de ossenstallen werden gedeeltelijk vernieuwd.

Het dak van de loods aan de Klingenstraat werd gerepareerd.

c. Dienstwoningen.

Aan de dienstwoningen II en III werden verschillende zware herstellingen uitgevoerd en zoowel binnen als buiten geheel gewit en geschilderd; bovendien werd de oude lichtleiding in beide woningen vernieuwd.

In dienstwoning VI werd een nieuwe closetpot geplaatst en eenig schilder- en witwerk verricht.

In dienstwoning IX werden verschillende verbeteringen aangebracht, als het maken van ramen en deuren in de achtergalerij en het leggen van tegelvloeren. Deze woning werd verder van binnen gedeeltelijk en van buiten geheel geschilderd en gewit.

Bij dienstwoning XI werd een spenkamer gebouwd en eenig schilderwerk verricht.

Aan de overige dienstwoningen hadden geen werkzaamheden van eenig belang plaats.

d. Oranje Bioscoop.

De Oranje bioscoop werd opnieuw geschilderd; verschillende lekkages aan dak en ramen en deuren hersteld. Het terrein vòòr dit gebouw werd geheel schoongemaakt en van een lichte verharding voorzien.

e. Delicclubgebouw.

Aan dit gebouw werd niets gedaan.

f. Pasargebouwen.

Aan de Pasar Petissah, zoowel als aan de gemeentelijke visch-pasar werden eenige kleine herstellingen verricht.

g. Brandspuithuizen.

Het onderhoud aan de brandspuithuisjes bepaalde zich tot kleine reparaties en de uitvoering van wit- en schilderwerk.

Het brandspuithuis aan den Pakhuisweg werd afgebroken.

h. Openbare badhuizen en privaten.

Verschillende openbare badhuizen werden geschilderd, gewit en geteerd en van enkele de afrastering er omheen vernieuwd. In de meeste dezer inrichtingen werden planken met kapstokken aangebracht.

De putten werden, voor zoover noodig geregeld door den reinigingsdienst geledigd. Deze badhuizen staan voor het grootste deel onder geregelde controle, hetgeen noodig is om al te groote vernieling of vervuiling ervan te voorkomen.

i. Kampong Sekip.

Verschillende der semi- permanente woningen ondergingen meer of minder belangrijke herstellingen. Van twee der oude houten woningen werden de dakpannen verwisseld. Alle woningen werden gewit en geteerd.

j. Kampong Djati Oeloe.

Zoowel aan de Inlandsche als Europeesche woningen werden de noodige reparaties verricht. Bij wisseling van huurders werden verschillende der Europeesche woningen opnieuw gewit en het verfwerk ervan bijgeschilderd.

De Inlandsche woningen werden allen van buiten en gedeeltelijk van binnen tweemaal gewit en geteerd. Op verzoek van enkele bewoners had wijziging van de stookplaatsen in de keukens plaats.

Voor deze kampong werd een opname en waterpassing der aarden goten verricht. Deze opname is noodig voor het maken van een plan voor den aanleg van gemetselde goten, aangezien de afvoer door de aarden parits onvoldoende functioneert.

NIEUWE BOUWWERKEN.

Woonhuizen aan den Padang Boelanweg en Oranje Nassaustraat.

In ruil voor de woning, toebehoorende aan de familie van Hadji Ali, en gelegen aan den Paleisweg hoek Smidstraat, welke woning in verband met de verbreeding van de Smidstraat moest worden afgebroken, werden twee woningen gebouwd, t.w. een aan den Padang Boelanweg en een aan de Oranje Nassaustraat. De bouw van deze woningen, waarvan de kosten ongeveer f 17000.— hebben bedragen, werd na gehouden aanbesteding opgedragen aan de firma Bennink & Co. te Medan.

In Maart met den bouw begonnen, werden deze woningen in de maanden September en October opgeleverd.

Een dezer woningen is toegewezen aan Hadji Ali, de andere aan Hadji Djapar.

Dienstgebouw achter Raadhuis.

Ter verkrijging van meerdere bergruimte, werd achter het Raadhuis een dienstgebouw opgericht. In dit gebouwtje zijn verschillende archiefruimten en bergplaatsen, alsmede de noodige gemakken ondergebracht.

Einde April met dezen bouw aangevangen kwam dit werk einde October gereed, werd door de Technische Commissie opgenomen en bij besluit van den Raad van 3 December 1924 No. 236 goedgekeurd.

Bouw van woningen op het emplacement van Gemeentewerken.

Bij besluit van den Raad van 21 Mei 1924 No. 89 werd machtiging verleend voor den bouw van verschillende koeliewoningen enz. op het emplacement van Gemeentewerken. Einde verslagjaar waren de woningen gereed en door de daarvoor in aanmerking komende werklieden betrokken.

De oude houten woningen werden afgebroken en op die plaats begonnen met den bouw van een keuken, privaat en badhuisje. Einde verslagjaar was dit werkje op eenige kleinigheden na voltooid.

Bouw woningen Padang Loemba.

Het bij besluit van den Gemeenteraad van 15 Augustus 1923

goedgekeurde plan van Padang Loemba werd ingetrokken en bij besluit No. 15 ddo. 20 Januari 1924 opnieuw vastgesteld. Hierbij werden de plannen goedgekeurd voor den bouw van 16 woningen type M^a, 12 type O^a en 8 type P. Januari met dezen bouw aangevangen kwamen genoemde woningen medio Juli gereed. Daarna werd door den Raad besloten dit complex aan te vullen met 2 woningen type M^a, 2 type O^a en 2 type P, zoodat in deze kampong totaal 48 woningen werden gebouwd.

Bouw woningen Sidodadi.

In de vergadering van Juli werd door den Gemeenteraad besloten tot bouw van kampong Sidodadi en daarbij bepaald, dat vooreerst zouden worden opgericht 6 woningen type M^a, 8 type O^a, 24 type Q en 2 type R.

Einde verslagjaar waren de meeste woningen reeds onder de kap.

Bouw openbare badhuizen.

Gelijk met de hiervoor genoemde woningbouw, werd besloten zoowel in kampong Padang Loemba als in Sidodadi een dubbel badhuis met de noodige privaten op te richten.

Verbrandingsoventje.

In kampong Sidodadi werd een kleine verbrandingsoven (als proef) gebouwd.

WEGENPLANNEN.

Wegenplan kampong Padang Loemba.

Voor deze kampong werd bij besluit van den Gemeenteraad van 21 Januari 1924 No. 15 een wegenplan vastgesteld en in verslagjaar ook uitgevoerd.

Wegenplan kampong Sidodadi.

In aansluiting met het reeds ontworpen gedeelte van kampong Sidodadi werd bij besluit van 21 Mei 1924 No. 92 voor de aan de Gemeente toebehoorende gronden, gelegen ten Noorden van den Serdangweg, een wegenplan vastgelegd en met den aanleg van een gedeelte ervan begonnen.

Wegenplan ten Oosten van de Klingenstraat.

Dit wegenplan, vastgesteld bij besluit van den Gemeenteraad van 5 Februari 1919, werd bij besluit van 1 October 1924 No. 181 gewijzigd.

Wegenplan Nieuw Polonia.

In verband met den bouw van een brug over de Baboerarivier, bleek wijziging van het wegenplan Nieuw Polonia en dan wel in het bijzonder het tracé van de Ceintuurbaan noodzakelijk.

Wegenplan terrein B.O.W. aan den Residents- weg.

Voor het aan de B. O. W. toebehoorende terrein aan den Residentsweg, vroeger gebruikt door de „Vereeniging voor groenten-teelt”, werd een wegenplan vastgesteld.

OPENBARE REINIGING.

Straatreiniging.

Ook in verslagjaar werd getracht op dezen dienst te bezuinigen.

Verschillende koelies en een mandoer werden ontslagen. De wijken 4 en 5 werden tezamen gevoegd, hetgeen door de uitbreiding van de geasfalteerde straten in die stadsdeelen — waardoor de reiniging aanmerkelijk wordt vereenvoudigd — mogelijk bleek. Het reinigen der geasfalteerde wegen geschiedt veel vlugger en met minder kosten dan die der ongeasfalteerde wegen.

Het gebruik van veegmachines op die wegen beteekent niet alleen besparing, doch ook deugdelijker reiniging; uitbreiding van het aantal veegmachines verdient dan ook aanbeveling.

In den regentijd werden de ongeasfalteerde wegen zoo goed mogelijk van modder ontdaan, hetgeen niet wegnam, — dat in die periode-, verschillende wegen zeer onvoldoende waren schoon te houden.

De reiniging van de pasars en de daaromheen liggende terreinen vroeg veel arbeid.

De vele en dan altijd onoogelijke en vuile stalletjes langs de wegen zijn niet bevorderlijk voor de algemeene reinheid en netheid.

Beperking in het verleenen van vergunning voor het houden van deze in hooge mate ontsierende rommelzaakjes, ware te overwegen.

Schoonhouden van de goten.

Het schoonhouden der goten geschiedt, althans in de dichtbebouwde wijken zooveel mogelijk dagelijks, hetgeen toch lang

niet altijd voldoende bleek, om de ergerlijke vervuiling er van door het publiek ongedaan te maken.

Ook het schoonhouden der z.g.n. brandgangen vraagt veel arbeid.

Jammer dat die arbeid door de weinige medewerking van de ingezetenen zoo weinig succes oplevert.

Het doorspoelen der goten had geregeld plaats met water uit de Batoeanleiding en het overtollige, in het reservoir verzamelde, water van de Waterleiding Maatschappij „Ajer Beresih”. Zooals eerder gezegd, moest door werkzaamheden aan de aanvoerleidingen, de levering van dit water eenigen tijd worden stopgezet.

Aan het schoonhouden van de gegraven afvoerleidingen werd eveneens de noodige zorg besteed.

De urgentie van een goed functioneerende rioleering laat zich telken jare weer gevoelen en blijft het daarom te betreuren, dat het rioleeringsvraagstuk in verslagjaar niet nader tot oplossing kwam.

Sproeidienst.

Dank zij de vele regens, behoefde in verslagjaar slechts een matig gebruik van den sproeidienst te worden gemaakt. Dit neemt echter niet weg dat in den drogen tijd de behoefte aan meer materieel zich laat gevoelen. Wel was het mogelijk na aankoop van een negental muildieren meer intensiever te sproeien; aan billijk te stellen eischen voldoet de sproeidienst nog niet en blijven klachten over de stofplaag niet uit. Aanschaffing van meer materieel verdient overweging.

In verband met de aanschaffing van een tweede motorsproeiwagen, is een wijziging der wijkverdeeling voor den sproeidienst in bewerking.

Vuilnis ophaaldienst.

Niettegenstaande de uitbreiding der wijken, o.a. door de opname van een gedeelte van het D. S. M. kwartier, werd de vuilnis ophaaldienst met hetzelfde personeel en eenzelfde aantal voertuigen uitgevoerd als in het vorige jaar. Het ophalen van vuilnis langs de huizen geschiedde met 15 à 16 wagens, terwijl voor de verwijdering van verzameld veeg- en gootvuil, stalmest, enz. bovendien 7 vuilniswagens noodig waren.

Het aantal bij particulieren gestationneerde vuilniswagens bedroeg 6 tegen 5 in het vorige jaar. Van de particuliere pasars wer-

den groote hoeveelheden afval weggehaald; door den exploitant van die pasars moest hiervoor maandelijks een bedrag van f 185.— in de gemeentekas worden gestort.

Het verwijderen van afval en het schoonmaken van de gemeentelijke pasars geschiedde tot heden door Gemeentewerken (reinigingsdienst) zonder dat daarvoor eenige vergoeding door het pasarbedrijf werd betaald. Door deze regeling wordt de pasar-exploitatie in te gunstigen zin beïnvloed ten koste van den gemeentelijken reinigingsdienst en zal begin van het nieuwe jaar een andere regeling worden getroffen.

Bijlage V geeft aan de wijkindeeling van den vuilnisophaaldienst.

Het verzamelde vuil werd nog steeds gestort op een aan de Gemeente toebehoorende terrein aan de Oranje Nassaustraat, alsmede op verschillende in de nabijheid daarvan gelegen particuliere terreinen.

Het gedeponeerde vuil werd zoo goed mogelijk vernietigd, de resten met desinfectiemiddelen behandeld, en daarna afgedekt met een zandlaag. *De aandacht dient gevestigd op het feit, dat op bedoelde terreinen niet veel vuilnis meer kan worden gebracht. Over 3, hoogstens 4 jaar zijn die terreinen vol. Dan zal in de behoefte om op andere wijze van het stadsvuil af te raken moeten zijn voorzien.*

Faecaliëndienst.

Deze dienst onderging slechts weinig verandering. Het voor de putlediging noodige materieel verkeerde in goeden staat.

Aangekocht werd een nieuwe slangenwagen.

In verslagjaar werden 750 putten van particulieren geledigd, waarvoor een bedrag van f 16071.70 in de gemeentekas werd gestort tegen f 13348.50 in het vorige jaar. De niet onbelangrijke verhooging dezer retributie is een gevolg van de in de Reinigingsverordening aangebrachte wijziging, waardoor strenger optreden tegen eigenaars van beerputten mogelijk is.

Het aantal verwijderde wagens faeces bedroeg in totaal 3626, waarvan 2212 van particuliere inrichtingen en 1414 uit de openbare privaten.

Het ledigen van faecaliëntonnen geschiedde nog steeds door particulieren, meesttijds sajoerchineezzen. Aan de door die lieden toegepaste wijze van „ruimen” kleeft menig gebrek, dat slechts pas is op te heffen na de tot standkoming van een goede rioleering.

Dikwijls moest tegen overtreders van de reinigingsverordening streng worden opgetreden, met gevolg dat menige veroordeling door den Landrechter werd uitgesproken.

De bedragen ontvangen voor het ledigen van beerputten bedroegen in de laatste tien jaar:

in 1915	f 1191.50	in 1920	f 10407.—
1916	„ 2483.—	1921	„ 14427.—
1917	„ 3745.—	1922	„ 16697.50
1918	„ 5821.50	1923	„ 13348.50
1919	„ 6713.—	1924	„ 16071.70

Schoonhouden van rivieren.

Het schoonhouden van rivieren geschiedde als voorheen.

Bijzonderheden hieromtrent zijn niet te melden.

RIOLEERING EN AFWATERINGSWERKEN.

Normaliseering van de Soengei Kerah.

Met het op het einde van 1923 aangevangen werk: „Verbetering van de afwatering van de Soengei Kerah” werd met kracht voortgegaan.

Had de in 1923 uitgevoerde arbeid alleen bestaan in den afkoop van boomen en het schoonmaken van de voor de doorgraving noodige terreinen, in verslagjaar werd er alles op gezet om de werkzaamheden zooveel mogelijk te bespoedigen. Echter onder vond de uitvoering groote vertraging door de zeer lange en intense regenperiode waardoor verslagjaar zich heeft gekenmerkt. Weken lang moest het graafwerk worden stilgelegd en het is dan ook wel aan die abnormale regenval te wijten, dat het werk niet verder is gereedgekomen en de geheele door de Regeering voor 1924 toegezegde subsidie van f 80.000.— *) niet werd verwerkt.

Vòòr het einde van verslagjaar was het echter mogelijk de nieuwe doorgraving in gebruik te stellen, zoodat een aanvang kon worden gemaakt met demping van de oude rivierbedding, alsmede met de verbreding en uitdieping van het riviergedeelte bovenstrooms van de nieuwe doorgraving.

*) In totaal werd een subsidie van f 150.500.—, verdeeld over de jaren 1923, 1924 en 1925, toegezegd.

De brug in den Serdangweg over de nieuwe bedding kwam gereed.

Voor het volgende dienstjaar blijft dan over het verbreed en uitdiepen van de oude riviergedeelten, het maken van verschillende oeverbeschermingen en het zooveel mogelijk in orde maken der op de Soengei Kerah loozende groote afvoerparits en nog eenige kleinere werkjes, waarvan de noodzakelijkheid naar voren trad, nadat de nieuw gegraven bedding was in gebruik genomen.

Eenige dagen nadat de rivier door de nieuwe bedding was geleid, kreeg deze tengevolge van de langdurige zware regenbuien een geweldige hoeveelheid water af te voeren, een hoeveelheid die niet door de oude bedding had kunnen afvloeien en zeker weer een groot gedeelte van Oost Medan zou hebben geïnundeerd, indien de bovengenoemde voorzieningen niet waren getroffen.

Reeds toen bleek het gunstige resultaat van het uitgevoerde werk; het water vond gemakkelijk zijn weg en van overstrooming was geen sprake. Wel werden als gevolg nog van de onvolledige bescherming de oevers hier en daar door den sterken stroom beschadigd, doch deze schade zal in den drogen tijd gemakkelijk kunnen worden hersteld.

Dat de bevolking nu reeds de groote verbetering wist te waardeeren, bleek overduidelijk uit de groote belangstelling, die bij de plaats gehad hebbende bandjir, voor het werk werd aan den dag gelegd; de erkenning dat die normaliseering nu dan toch eens „betoel oentoeng” voor hen beteekende, werd onomwonden uitgesproken.

Vòòr het water door de nieuwe bedding werd toegelaten, moest het door de Deli Spoorweg Maatschappij gegraven gedeelte bedding worden opgeruimd en schoongemaakt, terwijl aan het eind daarvan, (daar waar deze op de oude bedding aansluiting vindt) een grooten dam moest worden weggegraven.

Onvoorziene omstandigheden buitengesloten kan het werk medio 1925 zijn voltooid. Dan rest nog de partieele verbetering van den waterafvoer van de verschillende terreinen, doch daarmede dient te worden gewacht tot een zuiver overzicht is verkregen van de resultaten met de uitgevoerde normaliseering bereikt.

Hoewel hieromtrent nog geen definitieve cijfers zijn te noemen, laat het zich aanzien, dat het geheele door de Regeering beschikbaar gestelde bedrag niet zal worden verwerkt.

Met de uit de ontgraving verkregen grondspecie werden verschillende terreinen opgehoogd en buiten dienst gestelde afvoersloten gedempt.

Verder werd daarmee aangelegd de aarden baan voor de de Delistraat en Malakkastraat en voor een klein gedeelte van den Pakhuisweg.

Afwatering kampong Petissah en Darat.

Ten einde de zeer onvoldoende afwatering van de kampongs Darat en Petissah (Zuid) te verbeteren werd een nieuwe afwateringsparit langs de Daendelsstraat, Padang Boelanweg (gedeeltelijk) en vandaar naar de Baboerarivier gegraven.

Hiervoor was het leggen van een groote duiker door den Padang Boelanweg noodzakelijk.

Afwatering kampong Soengei Kerah en Sidodadi.

De groote afvoerparit, die langs den Serdangweg bij de oude brug in de Soengei Kerah (vervallen gedeelte) voert, werd omgelegd langs de Djaln Poerwo en voor een gedeelte gedempt.

Het ligt in de bedoeling op deze afvoerleiding o.m. de nieuwe kampong Sidodadi aan te sluiten.

Eveneens had de omlegging plaats van de hoofdafvoerparit langs den Soengei Kerahweg en werd een gedeelte der oude hoofdafvoerparit door kampong Soengei Kerah Pandau (vanaf Soengei Kerahweg tot aan de oude rivierbedding) gedempt. De hoofdafvoerparits door kampong Soengei Kerah Pertjoet en die loopende langs Avroslaan en Pertjoetweg werden aanzienlijk verbreed en verdiept.

Afwatering Nieuw Polonia.

Het plan tot afwatering van „Nieuw Polonia” kwam gereed en ligt het in de bedoeling tot de uitvoering ervan begin 1925 over te gaan. Door dit belangrijke werk zal naar gehoopt de afwatering van dit stadsdeel in eens afdoende zijn geregeld.

Rioleering.

Omtrent de plannen voor den aanleg van een rioleering kan worden volstaan met verwijzing naar hetgeen hierover in vorige jaarverslagen werd gezegd. Het plan kwam ook in verslagjaar wederom niet verder tot oplossing, hetgeen moet worden betreurd, omdat zoolang Medan van een goede rioleering verstoken blijft, toe-

standen, zooals nu in de dichtbevolkte wijken worden aangetroffen, zullen blijven voortbestaan.

Geregeld werden de noodige gegevens omtrent de waterstanden in de Deli- en Baboerarivier, regenval enz. verzameld. De hiervoor opgestelde instrumenten functioneerden geregeld en goed.

VOLKSHUISVESTING EN KAMPONG- VERBETERING.

In verslagjaar werd op den ingeslagen weg voortgegaan en had door de gemeentelijke bemoeienis uitbreiding van het aantal goede woningen voor den kleinen man plaats.

K a m p o n g P a d a n g L o e m b a.

Met den bouw van kampong Padang Loemba, waarmede einde van het vorige verslagjaar was begonnen, werd geregeld voortgegaan en kwam einde Juli gereed. Toen bleek, dat van het toegestane bedrag een niet onaanzienlijke som overbleef, werd op het voorstel om deze kampong geheel af te bouwen door den Gemeenteraad ingegaan.

In totaal zijn in deze kampong gebouwd:

18 woningen van het type M^a

14 " " " " O^a

8 " " " " P

8 " " " " Q, alsmede een klein type dubbel

badhuis met privaten.

De huurprijs voor deze woningen werd door den Gemeenteraad vastgesteld op resp. f 17.—, f 7.50, f 6.50 en f 5.50.

Voor deze kampong bestond al dadelijk weer veel belangstelling, zoodat alle woningen spoedig waren verhuurd en ook dadelijk werden betrokken.

Voor de watervoorziening van het badhuis werd een oud hydrant uit de stad weggehaald en voor het nieuwe badhuis zoowel voor de voorziening in de behoefte van drink- als van badwater dienstbaar gemaakt. Extra uitgave vroeg de watervoorziening van dit badhuis der Gemeente dus niet.

Kan de bouw van deze kampong beschouwd worden als een schrede op den weg tot verkrijging van betere huisvesting voor den kleinen man, nog een ander belangrijk voordeel werd hierdoor verkregen. De plaats, waar nu deze kampong staat werd jarenlang ingenomen door een groot complex zeer onaanzienlijke krotten, welke

den naam van woning niet verdienden en uit hygiënisch oogpunt een gevaar zoowel voor de bewoners als voor de omgeving opleverden.

Dit complex werd door den bouw van Padang Loemba gedoemd te verdwijnen. Omtrent de middelen, die werden aangewend om de vroegere bewoners uit deze woningen verwijderd te krijgen is uitvoerig in het vorige jaarverslag geschreven. Met genoegen mag worden geconstateerd, dat door den afbraak van het oude Padang Loemba de opruiming van onbewoonbare huizen, waaraan reeds een reeks van jaren systematisch wordt gewerkt, werd bevorderd.

Kampong Sidodadi (tweede gedeelte).

Dadelijk, nadat Padang Loemba was gereed gekomen, werd begonnen met den bouw van woningen in kampong Sidodadi.

De overweging om tot den bouw van deze kampong over te gaan was gelegen in het feit, dat verschillende gemeentewerklieden en beambten, hoewel recht op vrije woning genietende, zich geen woning zagen toegewezen, zoodat de goede bedoeling, die aan het verleen van vrije huisvesting of het geven van huishuurvergoeding ten grondslag ligt, grootendeels teloor ging daar door bedoelde personen meesttijds woningen werden gehuurd en betrokken, die niet waren overeenkomstig de aan hen verstrekte huishuurvergoeding. Verder werd de meening uitgesproken, dat door het bouwen van woningen voor beambten en werklieden, het woningbedrijf niet onbelangrijk zou worden versterkt.

Bij besluit van den Gemeenteraad van 12 Maart 1924 No. 48 werd vastgesteld, dat zou worden overgegaan tot den bouw van een 40 tal woningen van verschillende typen voor gemeentebeambten en werklieden. Door verschillende omstandigheden was het echter pas mogelijk medio Juli met den bouw aan te vangen. Het terrein n.l., waarop deze woningen zouden worden opgericht was beplant met djatiboomen, die door de Deli Maatschappij zouden worden gekapt en verliep er geruimen tijd eer bedoeld terrein ontruimd en geschikt was om met den bouw te beginnen. Eenmaal zoover werd de bouw flink aangepakt.

Einde verslagjaar was een groot gedeelte der woningen onder de kap. Van de 40 woningen zijn er:

6 stuks van het type M ^a				
8	"	"	"	O ^a
24	"	"	"	Q
2	"	"	"	R

Verder werd besloten gelijk met den bouw der woningen ook tot de oprichting van een dubbel badhuis met openbare privaten over te gaan. Dit badhuis, van grootere afmeting dan dat gebouwd in Padang Loemba, moet tevens dienen om de bewoners van het reeds bewoonde gedeelte van Sidodadi van drink- en badwater te voorzien. Voor de watervoorziening van dit badhuis zal een hydrant uit de stad worden overgeplaatst; doch aangezien daarmee niet voldoende in de behoefte aan water wordt voorzien, zal er door „Ajer Beresih” nog eenzelfde hoeveelheid water worden bijgeleverd, waardoor deze watervoorziening der Gemeente een uitgave zal vragen van f 50.— per maand.

Einde verslagjaar was de bouw van dit badhuis tot dakhoogte gevorderd. Verder werd besloten in deze kampong een proef te nemen met de verbranding van het huishoud- en ervenvuil, waartoe een kleine verbrandingsoven zal worden opgericht. Deze proef geschiedt allereerst om te onderzoeken of de bewoners in staat zijn zich eenige moeite te getroosten in ruil voor de vele door de Gemeente aan hen bewezen tegemoetkomingen, (het ligt in de bedoeling om de bewoners ze'f het vuil naar de oven te laten brengen) anderzijds om de onderhoudskosten van deze kampong tot een minimum terug te brengen.

Slaagt deze proef, dan verdient het overweging in verschillende kampongs dergelijke oventjes op te richten.

Ook ligt het in de bedoeling dadelijk over te gaan tot den aanleg van kampongwegen, welke wegen, uitgezonderd de door die kampong loopende hoofdweg (Djalan Poerwo) slechts van een lichte verharding zullen worden voorzien. Aan de Djalan Poerwo zal een zwaardere verharding worden gegeven.

Langs de wegen zullen dadelijk beton goten worden aangelegd.

Bij eerder gebouwde kampongs, waar dit werd nagelaten, blijkt dat het uitstellen van den aanleg van afvoergoten niet gewenscht is. Zeer terecht werd - gezien de opgedane ervaring- aangedrongen om bij verdere kampongbouw alles tot in bijzonderheden af te werken.

Kampong Sidodadi (eerste gedeelte).

Het eerste gedeelte van kampong Sidodadi wordt ingenomen door een 75 tal door of voor rekening van verschillende Inlandsche ingezetenen gebouwde huisjes. Einde verslagjaar was bedoeld kamponggedeelte op een enkel terreintje na geheel bebouwd. Zooals bekend, werden de gronden in dit kamponggedeelte gratis beschikbaar

gesteld aan die personen, die het oude Padang Loemba hadden moeten verlaten, toen de Gemeente dit voor de uitvoering harer plannen noodig had. Over de geschiedenis van deze „Volksverhuizing” werd meer uitvoerig in het vorige jaarverslag en in het sedert verschenen kampongrapport geschreven en waar nu sedert weer een jaar is verlopen valt er wellicht reeds eenige, zij het dan voorloopige, conclusie te trekken over deze wijze van gemeentelijke hulp in het belang der volkshuisvesting.

In de eerste plaats valt te constateeren, dat de menschen, die een terrein werd toegewezen en daarop een huis hebben gebouwd, zich uitstekend aan de nieuwe regeling hebben aangepast en volkomen naar hun zin gehuisvest. De gebouwde huizen kunnen voor een gedeelte de toets, welke aan een behoorlijke kamponghuis is te stellen, doorstaan, een ander gedeelte beantwoordt hieraan minder.

Een volgende maal zullen dan ook hoogere eischen aan het bouwen moeten worden gesteld. Tijdens den bouw was veel en streng toezicht van Gemeentewerken noodig; slechts daardoor was het mogelijk iets behoorlijks tot stand te brengen.

Het schoon- en vrijhouden van de terreinen eischt voortdurende zorg en aanhoudend en intensief toezicht. Het ontbreken nog van de verharding op de wegen en van gemetselde afvoergoten daarlangs gaf, vooral in den regentijd aan de kampong nog een te slordig aanzien. Door den Gemeenteraad werden hiervoor gelden toegestaan en zal binnenkort aan een en ander zijn tegemoetgekomen.

Wanneer verder het badhuis met privaten zal zijn gereed gekomen, en alle bewoners verplicht zijn daarvan gebruik te maken, zullen de bij de woningen thans aanwezige waterputten en parits worden gedempt, en kan deze maatregel in belangrijke mate bijdragen om aan de kampong een beter aanzien te geven.

Zooals eerder gezegd, zijn het tamelijk welgestelde lieden, die in dit kamponggedeelte onderdak vinden. De gelden door hen aan de woningen besteed, werden hoofdzakelijk door het sluiten van een leening verkregen. Daardoor zitten vele van die personen op niet onaanzienlijke lasten, welke, zoover bij een onderzoek bleek, tamelijk goedmoedig worden getorst, doch ook gedragen kunnen worden door personen, die een zekere mate van welstand genietende, in staat zijn aan de door hen opgenomen verplichtingen te voldoen. Hieruit volgt, dat de minder bedeelden niet en nooit zullen kunnen profiteren van deze ontegenzeggelijk goede maatregel. Een zekere categorie wordt hierdoor dus geholpen, een andere en zeker grootere groep kan niet

profiteeren van de door de Gemeente op deze wijze gebrachte offers. Dit mag niet uit het oog worden verloren, aangezien die offers zeer belangrijk moeten worden geacht.

Het bouwen der huizen, althans van de betere typen door de lieden zelf had veel minder plaats dan wel eens werd gemeend; meesttijds werden de materialen gekocht en de arbeidsloonen aan een paar Javaansche werklieden uitbesteed. Het gebeurde dikwerf, dat een huis zoover werd opgebouwd tot het bewoonbaar was om dan later, wanneer de middelen het toelieten het in onderdeelen af te werken of te verfraaien. Typische Inlandsche bouw wordt weinig aangetroffen.

Het is trouwens bekend, dat de Oostkust Maleier en de geïmporteerde Javaan weinig karakteristieke neigingen bij het bouwen van zijn huis aan den dag legt.

Bouwen model kampongwoningen.

Voor den bouw van enkele model kampongwoningen werd afgezien, omdat, dank zij het intensiever toezicht in verschillende kampongs, door particulieren woningen zijn gebouwd, die altijd als voorbeeld voor anderen kunnen dienen.

Aantal door de Gemeente in het belang der volkshuisvesting gebouwde woningen.

Het aantal tot heden door de Gemeente in het belang der volkshuisvesting gebouwde woningen bedraagt:

In kampong Sekip:

4	houten	woningen			(eerste proef).
4	woningen	van het type	D		(permanent).
2	"	"	"	E	(semipermanent).
6	"	"	"	F	"
28	"	"	"	G	"

44 woningen totaal.

In kampong Djati Oeloe:

4	woningen	van het type	A		(permanent).
5	"	"	"	B	"
8	"	"	"	D	"
2	"	"	"	H	"

7 woningen van het type K (permanent).

4	"	"	"	"	L	"
20	"	"	"	"	M	"
40	"	"	"	"	N	"
98	"	"	"	"	O	"

188 woningen totaal.

In kampong Padang Loemba:

18 woningen van het type M^a (permanent).

14	"	"	"	"	O ^a	"
8	"	"	"	"	P	"
8	"	"	"	"	Q	"

48 woningen totaal.

In kampong Sidodadi:

6 woningen van het type M^a (permanent).

8	"	"	"	"	O ^a	"
24	"	"	"	"	Q	"
2	"	"	"	"	R	"

40 woningen totaal.

In het geheel werden dus 320 woningen gebouwd.

Bovendien werden opgericht in kampong Sekip 1 enkele en in Djati Oeloe 1 dubbele kedeh, daarenboven in Sekip 2 enkele en in Djati Oeloe, Padang Loemba en Sidodadi elk een dubbel badhuis. In laatstgenoemde kampong wordt bovendien nog een kleine verbrandingsoven gebouwd.

Verdere plannen.

In verband met de nog steeds hangende kwestie van de door de Regeering te geven subsidie voor werken in het belang der volkshuisvesting, werd nog een plan ontworpen voor den bouw van een complex woningen op het aan de Gemeente toebehoorende terrein benoorden den Serdangweg.

Gedacht is dit terrein in aansluiting met Sidodadi te bebouwen met:

16	woningen	van	het	type	D
9	"	"	"	"	K
30	"	"	"	"	M ^a
16	"	"	"	"	N
16	"	"	"	"	O ^a
2	"	"	"	"	Q
14	"	"	"	"	R
10	"	"	"	"	S

Verder werd in overweging genomen om nog het onbebouwde terrein in Sidodadi (noordelijk gedeelte) te bestemmen voor uitgifte op de wijze zooals geschied is bij Sidodadi (eerste gedeelte).

Onderhoud van de gemeentelijke kampongs.

Het onderhoud van de gemeentelijke kampongs vereischt veel zorg en arbeid. Zijn er verschillende bewoners, die het hun toegewezen huis behoorlijk onderhouden; zeer velen zijn er, die weinig begrip hebben om een goed huisje ook goed te bewonen. Dikwijls werd zelfs ernstige vervuiling geconstateerd. Voortdurend aandringen op geregelde schoonmaak en opruimen van rommel is dan ook beslist noodig.

Aan billijk gebleken klachten omtrent den toestand der huizen werd steeds gehoor gegeven en zooveel mogelijk aan de geuite wenschen tegemoet gekomen. Begrip van de door de Gemeente gebrachte offers bestaat nog weinig, hetgeen maar al te zeer blijkt uit de soms ongehoorde eischen, die de bewoners der huizen (en dan vooral die van de allergeedkoopste) durven stellen.

Anderzijds blijven de gemeentelijke kampongs zich steeds in de goede belangstelling verheugen. Buiten kampong Sekip kwam leegstaand der huizen betrekkelijk weinig voor, terwijl de woningen die leeg kwamen spoedig weer nieuwe huurders vonden. Ook de post „wanbetaling” vertoont geen ongunstig cijfer.

Kampong rapport.

Het verzamelen en verwerken der gegevens voor het kampongrapport kwam begin verslagjaar gereed. Het gehouden onderzoek vroeg veel tijd en arbeid. De resultaten zijn, dat een goed overzicht werd verkregen van de bebouwing der kampongs, aard en leven van de kampongbewoners, wijze van huisvesting, grootte der bevolking, mate van welstand, enz. enz., kortom die gegevens die voor een beoordeeling, wanneer het gaat om de vraag wat of voor de kampongbewoners moet worden gedaan, onontbeerlijk zijn.

Het is komen vast te staan, dat hoewel er reeds veel voor de kampongbewoners werd gedaan — naar verhouding wellicht meer dan ergens elders—er toch nog enorm veel blijft te doen. Er heerschen in de kampongs nog toestanden, die ernstig om verbetering vragen.

Zeker is de kampongbewoner in veel gevallen zelf de oorzaak van die slechte toestanden en zou door wat meer activiteit zijnerzijds er veel verbeterd kunnen worden, doch daargelaten aan wien de schuld, dient erkend, dat er zeer veel te verbeteren valt.

Op welke wijze al die verbeteringen zijn uit te voeren, of de kampongbewoner daarbij zelf de helpende hand zal hebben te reiken, of het betalen van meer belasting zich zal hebben te getroosten, waardoor daadwerkelijk meer voor de kampongs kan worden gedaan, is een vraag die ernstig onder de oogen moet worden gezien. Offers, wellicht groote- blijft een instensieve kampong verbetering vragen. Billijke verdeling daarvan is noodig, dus ook een deel gelegd op de schouders der kampongbewoners zelf, ook al zal daartegen van die zijde, die wellicht te veel reeds aan gratis hulp gewend is, protest worden aangeteekend.

Als eerste resultaat van het gehouden onderzoek kan worden aangemerkt, het beschikbaar stellen van meer bouwterrein in Sidodadi, het brengen van meer licht en water in de kampongs, het aanleggen van wegen, enz., enz., terwijl bovendien ook een wijziging van de kampongbouwverordening en wegensgeldverordening in voorbereiding is genomen.

Zooals gezegd werd reeds veel door de Gemeente voor de kampongs gedaan. Van de uitgevoerde weginaanleg profiteerden de kampongbewoners in de eerste plaats.

Kampongs, die vroeger in den regentijd geheel lagen geïsoleerd, zijn nu altijd en onder alle omstandigheden bereikbaar.

Een groot aantal badhuizen met openbare privaten werd in de kampongs gebouwd en hydranten voor de voorziening in de behoefte aan drinkwater geplaatst. De uitbreiding van de straatverlichting in de laatste jaren, kwam voor een belangrijk deel de kampongs ten goede. De voorlichting en hulp bij het bouwen in de kampongs wordt gratis verstrekt, terwijl ten slotte het groote werk van de verbetering van de Soengei Kerah werd uitgevoerd hoofdzakelijk in het belang der kampongs in Oost Medan.

Een en ander te memoreeren behoeft, daar zoo dikwijls wordt beweerd, dat voor de kampongbewoners zoo weinig wordt gedaan, niet overbodig te worden geacht.

BOUWTOEZICHT.

Algemeene beschouwing.

In het afgelopen jaar viel alweer weinig opleving in de bouw-wereld te bespeuren. Slechts weinige werken van belang kwamen tot uitvoering.

Indien de mate van drukte in de bouwerij een weerpiegeling is van den economischen toestand in Medan — en in zekeren zin is dat ook zoo — dan zou moeten worden erkend, dat er van opleving nog geen sprake is. De teekenen bedriegen zich echter niet; opleving, zij het dan in geringe mate, is er. Dat dit bij het bouwen niet meer tot uiting komt, vindt zijn oorzaak in de groote overproductie van huizen- (kedehs, petaks, enz.,) in de jaren 1918, 1919, en 1920. In die jaren is overmatig gebouwd.

Verscheidene tientallen kedehs zijn niet of nauwelijks eenige maanden bewoond geweest. Het zal daarom zeker nog wel eenige jaren duren, eer dit overschot is geabsorbeerd en de vraag het aanbod zal overtreffen.

Een tweede oorzaak blijft de groote voorzichtigheid die men in de laatste — slechte — jaren heeft leeren betrachten. Lag vroeger aan den bouw van woningen en kedehs dikwerf een speculatieve neiging ten grondslag, nu, nadat er zooveel ernstige verliezen door bouwers en grondspeculanten zijn geleden, spiegelt men zich daaraan en ziet de kat liever uit den boom. De moeilijkheid om tegen een behoorlijke rente aan bouwkapitaal te komen, blijft mede oorzaak, dat het vlotte zaken doen niet weinig belemmert.

Komen er weinig nieuwe werken tot uitvoering, daarentegen neemt het aantal verbouwingen de laatste jaren sterk toe. Dit is een bewijs voor bovenaangehaalde bewering, dat er een periode van afwachten -voorzichtig zijn- is ingetreden. Liever lapt men met weinig kosten het oude op, dan dit af te breken en nieuw er voor in de plaats te stellen.

Het bouwen in de kampongs neemt aanmerkelijk toe. Dit kan als een verblijdend teeken worden beschouwd. Immers valt hieruit met een groote mate van zekerheid te constateeren, dat de mindere man in veel geringer mate van de alom heerschende malaise heeft geleden, dan wel zich van de geleden verliezen spoedig heeft hersteld.

Voor een aanzienlijk deel is de opleving van den kampongbouw ook toe te schrijven aan het afkeuren en afbreken van veel slechte huizen in de stadskampongs. Zoo heeft de afbraak van kampong

Padang Loemba, kampong Aur en kampong Koeboer, alhoewel beide laatsten nog niet geheel zijn verdwenen, een groot aantal bewoners in de buiten de kom der Gemeente gelegen kampongs onderdak doen zoeken.

De inrichting der kamponghuizen wordt geleidelijk beter.

Het geregeld gemeentelijk toezicht doet ook hier ten slotte haar invloed ten goede gelden.

Hoewel de bouwers en bewoners der kamponghuizen nog maar steeds matig met dit toezicht zijn ingenomen vooral als het met wat meer dringende eischen gepaard gaat, legt men er zich toch bij neer om later tot de conclusie te komen, dat er toch nog wel iets goeds in dit toezicht is gelegen.

Bouwvergunningen.

In verslagjaar werden voor het gedeelte der Gemeente, waarop de Medansche Bouwverordening van toepassing is, 229 bouwvergunningen uitgereikt, welke betrekking hadden op den bouw van:

- 7 Europeesche woningen.
- 21 kedehs, petaks, enz.
- 1 werkplaats.
- 2 schoolgebouwen.
- 1 ondergrondsche opslagplaats voor benzine.
- 14 bijzondere gebouwen (kantoren, winkels, enz.)
- 28 kleine bouwwerken.
- 20 tijdelijke bouwwerken.
- 5 tepekongs, langgars of misdjids en het doen van
- 57 groote verbouwingen en
- 83 kleine verbouwingen.

Voor werkjes, waarvan de kosten minder dan f 50.— bedroegen, werd 117 maal mondeling vergunning verleend.

Voor het gedeelte der Gemeente, vallende onder de bepalingen der Kampong Bouwverordening, werden 76 bouwvergunningen uitgereikt, welke betrekking hadden op den bouw van:

- 48 woonhuizen.
- 39 petaks.
- 2 stallen.
- 1 kippenhok.
- 1 bidhuisje.
- het verplaatsen van 5 woonhuizen en
- het doen van 20 verbouwingen.

Tijdens de behandeling werden 2 bouwaanvragen door belanghebbenden op eigen verzoek ingetrokken.

Bijlagen VI en VII geven een beknopt overzicht van de werkzaamheden van het Bouwtoezicht over de laatste 10 resp. 4 jaren.

Rooigelden.

Aan rooigelden werd slechts een bedrag van f 4866.16, het laagste sedert 1912, ontvangen. Waar die gelden echter slechts worden berekend voor bouwwerken, vallende onder de Medansche Bouwverordening en dus niet voor die, waarvoor krachtens de kampong-bouwverordening vergunning wordt verleend, geeft dit bedrag geen juist beeld van wat over 't algemeen werd gebouwd.

Waar verder Gouvernement en Gemeente ontheven zijn van de verplichting tot betaling van rooigelden en deze lichamen sedert eenige jaren de meeste bouwwerken uitvoerden, is het ook uit dien hoofde moeilijk uit de ontvangsten der rooigelden nadere conclusies te trekken.

Afgewezen verzoeken om bouwvergunning.

Drie aanvragen om bouwvergunning moesten worden afgewezen, aangezien deze aanvragen in strijd waren met de bepalingen der Medansche Bouwverordening.

Intrekkingen van verleende bouwvergunningen.

Het door belanghebbenden niet met de werkzaamheden aanvangen binnen den in de verordening gestelden termijn, noch binnen de daarvoor toegestane verlenging, maakte de intrekking van een viertal bouwvergunningen noodig.

Inspecties.

Geregeld werd controle gehouden over $\pm$ 65 in uitvoering zijnde bouwwerken, vallende onder de bepalingen der Medansche Bouwverordening. Het totaal der daarvoor in verslagjaar gehouden inspecties bedroeg 6076, hetgeen neerkomt op een gemiddelde van 23 per dag, zoodat vrijwel om de 3 dagen elk werk werd bezocht, terwijl daarnevens nog de kleine werkjes, waarvoor mondelinge toestemming was verleend, werden geïnspecteerd.

Bovendien werd geregeld controle uitgeoefend op de bouwwerken, vallende onder de bepalingen der Kampong Bouwverordening.

Hiervoor werden 1755 inspecties gehouden.

Afkeuring en opruiming van bouwvallige huizen.

Voortgegaan werd met het afbreken en opruimen der afgekeurde huizen in kampong Bantam, kampong Koeboer en kampong Kling.

Die in eerstgenoemde kampong waren allen afgekeurde huizen, in laatstgenoemde op een enkele na afgebroken.

Ook de afbraak van de oude kampong Padang Loemba kreeg haar beslag. Deze kampong bestaande uit een 70 tal woningen, werd geheel opgeruimd. Zooals eerder gezegd vonden de bewoners uit uit genoemde kampong voor een groot gedeelte weer huisvesting in kampong Sidodadi.

Het opruimen van bedoelde kampong is als een verbetering voor de geheele omgeving aan te merken.

Verder werd in verslagjaar een begin gemaakt met afbraak van afgekeurde woningen in kampong Aur. Ook in deze kampong heer-schen woontoestanden, die en om de bewoners zelf, doch ook uit een oogpunt van algemeen belang, niet langer mogen bestendigd blijven. Het ligt in de bedoeling geleidelijk met ontruiming van deze en andere stadskampongs door te gaan. Ook in kampong Bantam, kampong Koeboer, kampong Kling en kampong Misdjid staan nog verschillende krotten, die voor spoedige afkeuring in aanmerking komen.

Eenige moeilijkheden werden ondervonden in die gevallen, waar-bij de afgekeurde woningen aan Chettys of banken in onderpand voor een gesloten leening waren afgestaan. Wel werd aan de lastge-ving om de woning te ontruimen gevolg gegeven, doch tot afbraak kwam het in die gevallen niet of slechts na heel veel onderhandelingen.

Over enkele woningen, die nog niet zijn afgebroken, wordt nog onderhandeld, en zullen deze ook spoedig verdwijnen.

Van lieverlede verdwijnen op deze wijze die buurten uit de stad, die als een ernstig gevaar voor de algemeene gezondheid moeten wor-den aangemerkt. Het is een maatregel, die oppervlakkig beschouwd voor de personen, die er de dupe van zijn, hard lijkt, maar toch zal met terzijdestelling van elke willekeurige handelwijze — hoe klein ook—op den ingeslagen weg moeten worden voortgegaan.

Het bouwen van betere huizen in de buitenkampongs moet daar-om worden aangemoedigd, terwijl daarnaast echter de Gemeente zelf een open oog moet houden voor de consequenties, die van bedoelde maatregelen het gevolg zijn.

Werkzaamheden in het belang der openbare ge-zondheid en veiligheid.

Ook in het afgeloopen jaar werd voortgegaan met het laten

uitvoeren van verschillende verbeteringen en herstellingen aan de woningen in het centrum der stad.

Alle aandacht werd wederom geschonken aan de brandgangen of wat daaronder wordt verstaan, om deze in een eenigszins zindelijk staat en toegankelijk te houden. Deze bemoeienis vraagt wel de gedurige aandacht.

Toch blijft het een bijna hopelooze taak deze gangen in eenigszins behoorlijken staat te houden. Elke medewerking van de bewoners ontbreekt; eer valt er een geregelde—wellicht onbewuste—tegenwerking te constateeren.

Verschiedende houten puibalken van kedehs werden door gewapend betonbalken vervangen. Daar waar noodig werd de waterafvoer verbeterd, hersteld of uitgebreid.

Drankverordening.

In de maand Juli e.d.a.v. werd de jaarlijksche inspectie gehouden over de lokaliteiten, waarvoor toestemming is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. In eerste instantie voldeden slechts 20 van de 36 lokaliteiten aan de gestelde eischen.

De eigenaars der overige inrichtingen werden aangeschreven daaraan de noodige herstellingen te verrichten, dan wel een en ander aan een grondige schoonmaak te onderwerpen. Een groot aantal inspecties moest voor deze controle worden uitgeoefend.

Hotelverordening.

In October werd een begin gemaakt met het instellen van een onderzoek naar den toestand der inrichtingen, vallende onder de bepalingen der Hotelverordening. In totaal werden reeds 117 van deze inrichtingen in behandeling genomen.

De noodige aanwijzingen tot het treffen van verbeteringen werden verstrekt. In de meeste gevallen moest worden aangedrongen op het maken van een betere licht- en luchttoevoer.

Reparatie van privaten, keukens, enz. bleek meesttijds hoogst urgent. De reinheid liet in de meeste der onderzochte inrichtingen veel te wenschen over, reden waarom ook geregeld werd aangedrongen op het betrachten van meerdere zindelijkheid.

In totaal werden hiervoor 295 inspecties gehouden. Einde verslagjaar hadden verschillende belanghebbende de noodige veranderingen aangebracht en werden daarna de vergunningen (in totaal 37) uitgereikt.

Opslag van licht brandbare vloeistoffen.

Op de verzoeken tot het in voorraad hebben van lichtontvlambare vloeistoffen werd pas gunstig geadviseerd nadat door de aanvragers de door het Bouwtoezicht noodig geachte bergplaatsen waren gebouwd. In verslagjaar werden een tiental van deze aanvragen behandeld, waarbij voor een werd geadviseerd om daarop afwijzend te beschikken, omdat de aanvrager niet genegen was aan de gestelde voorwaarde te voldoen.

DIVERSEN.

Hongkongkeur.

De halfjaarlijksche inspecties van hongkongs had in Januari en Juli plaats, waarbij resp. 873 en 830 voertuigen werden nagezien.

Bij het eerste onderzoek moest een groot aantal voertuigen worden teruggezonden, omdat deze niet aan de gestelde eischen van soliditeit en netheid beantwoorden. Gelegenheid tot herkeuring werd geboden en werden na aanbrengring van de vereischte versterkingen en vernieuwingen ten slotte alle voorgebrachte voertuigen goedgekeurd.

Straatnaamborden.

Een begin werd gemaakt met herstelling, vernieuwing en opnieuw schilderen van alle straatnaamborden, borden met aanwijzingen voor het verkeer, enz. Een groot aantal nieuwe borden werd aangemaakt.

Muziektent.

De Gemeentelijke muziektent, door het besluit van den Raad om het muziekkorps Sumatra's Oostkust niet langer te subsidieeren buiten gebruik gesteld, werd grondig gerepareerd, geschilderd en voorloopig opgeborgen.

Esplanade.

De esplanade werd voor een groot gedeelte getjancold, omgewerkt en geëgaliseerd.

Verzamelreservoir.

Voor rekening van de Medansche Zwemvereeniging werd in het waterreservoir aan de Djalan Mahkamah een scheidingsmuur met sluis en eenige andere voorzieningen gemaakt om het reservoir voor zwembasin te gebruiken.

Verder werden daarbij ook eenige badkamers gebouwd. De toevoerleiding van de Ajer Beresih werd voor deze inrichting gewijzigd.

Huis Paleisweg hoek Smidstraat.

Het huis gelegen op den hoek van den Paleisweg en Smidstraat werd, nadat dit ter beschikking van de Gemeente was gesteld, afgebroken en opgeruimd. Van het terrein werd een gedeelte gebruikt voor het nieuwe gedeelte Smidstraat het overige afgescheiden en voorloopig voor grasgazon bestemd.

Vliegtocht Holland — Indië.

Ter gelegenheid van de aankomst der Hollandsche Vliegers te Medan, werd een eerepoort gemaakt en op den Poloniaweg opgericht. Voor het Raadhuis werd voor diezelfde gelegenheid een eenvoudige versiering aangebracht.

Particuliere Terreinen.

Voor het schoonmaken van het aan de Ned. Handel Mij. toebehoorende terrein aan den Cremerweg, welk terrein geregeld in vervuilden toestand verkeerde, werd een regeling getroffen. Dit wordt nu geregeld door de gemeentereiniging schoongehouden voor een vaste, vooraf overeengekomen prijs.

Verkeersveiligheid.

Op het kruispunt Smidstraat Paleisweg werd een verkeersneut met lamp geplaatst.

Hydranten.

Alle oude lekkende standpijpen voor vulling der sproeiwagens werden vervangen door nette hydranten, hiervoor was het maken van nieuwe aansluitingen en groote meterkisten noodzakelijk.

Medan, Februari 1925.

STAAT van de werklieden bij den dienst der Gemeentewerken in 1924 werkzaam.

OMSCHRIJVING VAN DE ARTIKELN	Hoofdman- doers	Mandoers	Koelies	Stalknechten	Voerlieden	Wakersbad- huizen	Machinisten walsen	Stokers walsen	Wakers walsen	Baassmid	Smeden	Timmerlieden	Wagenmakers	Schilders	Chaufeur	Hulpchauffeur
Onderhoud van wegen		2	24				2	2	2							
Herstelling van wegen		1	12				1	1	1							
Werken voor derden		—*	12													
Aankoop en onderhoud walsen enz.	1		2	1						1	1		1			
Onderhoud van plantsoenen.		1	10												1	1
Kosten van besproeiing.			1		8											
Onderhoud van sproeiwagens											1		1			
Schoonhouden wegen, pleinen enz.		8	138		2											
Schoonhouden van rivieren			6													
Onderhoud van spoelleidingen			2													
Ophalen huishoud- en ervenvuil			6		21											
Onderhoud vuilniswagens											1		1	1		
Ophalen faecaliën	1				7											
Onderhoud stallen				6												
Voeding voor trekdieren		1	9													
Schoonhouden openbare badhuizen.						11										
Asfalteering van wegen.		1	12				1	1	1							
	2	14	234	7	38	11	4	4	4	1	3	—	3	1	1	1

*) De mandoer genoemd onder „werk voor derden” wordt voor de helft betaald uit de post „onderhoud van wegen”.

BIJLAGE: II.

STAAT van het materieel op 31 December 1924.

Aantal	O m s c h r i j v i n g	Opmerkingen
3	10 tons stoomwalsen	
2	6 " "	
1	5 " "	
2	Ossenwalsen	
1	Steenbreker	
1	Motorsproeiwagen	
10	Vierwielige sproeiwagens	
2	Haspelwagens met slangen en straal- pijp	
24	Verschillende transportwagens	
32	Vuilniswagens	
15	Handwagens (voor straatvuil)	
12	Modderwagens (ijzeren)	
8	Faecaliën tankwagens	
2	" slangenwagens	
2	" pompen	
2	Veegmachines	
3	Aambeelden	
1	Draaibank	
2	Groote boormachines	
1	Kleine "	
1	Buigmachine	
1	Draadsnijmachine	
2	Veldsmidsen	
2	Takels	
6	Vijzels	
1	Pijpafsnijder	
4	Stel snijgereedschappen	
9	Groote asfaltkookketels	
1	Kleine "	
2	Ketelwagens	
6	Lorries met 500 M. draagbaar spoor	
6	Betonbuisvormen	

BIJLAGE: III.

WIJKVERDEELING
van den Veegdienst op 31 December 1924.

Wijk I	Pasar Petisah, Padang Boelanweg, Coenstraat, Daendelsstraat, Idenburgstraat, Daratweg, Achterweg, Bindjeiweg, Skipweg, Gemeente Kampong Skip, Gloe-goerweg, Rivierpad.
Wijk II	Bentengweg, Kampementsweg, Poloniaweg tot Ceintuurbaan, Electriciteitsweg, Manggalaan, Verlengde Manggalaan, Kroesenstraat, Parkstraat, Voetpad, gedeelte van Ballot—Rahder en v. d. Plasstraat, Calcuttastraat, Colombostraat, Madrasstraat, Negapatamstraat, Ceylonstraat, Bombaystraat, Kanonnenweg, Residentsweg, Max Havelaarlaan, tot Ceintuurbaan, Ceintuurbaan van de verlengde Manggalaan tot den Poloniaweg, Kartinilaan Zuidzijde.
Wijk III	Soekamoelia, Ged. Rensstraat, Controleurstraat, Nieuwstraat, Voorstraat, Tjong A Fieweg, Maleische-straat, Paleisweg, Ceintuurbaan tot den Poloniaweg, gedeelte Max Havelaarlaan, Gemeente Kampong Djati Oeloe, Kampong Auër, Gang Mantri, gedeelte Kerk-straat, Houtstraat, Smidstraat en Kampong Soekaradja.
Wijk IV	Oude Markt, Hüttenbachstraat, Japanschestraat, Kesawan, Hindoestraat, Moskeestraat, ged. Rensstraat, Datoestraat, Spoorstraat, Tepekongstraat, Marktstraat, Pachtstraat, Nieuwe Markt en Vleeschmarkt.
Wijk V	Nienhuisweg, Cremerweg, Demmeniweg, Stationsweg, Stationsplein, Societeitsweg, gedeelte Serdangweg tot de spoorwegovergang, Boolweg, Pakhuisweg, Laboeanweg en de wegen rond de Esplanade.
Wijk VI	Balistraat, Riouwstraat, Bankastraat, Klingenstraat, Hospitaalweg, Depotweg, Hailohongstraat, Wilhelminastraat, vanaf Prins Hendrikstraat, Verlengde Hakkastraat, Merapistraat, Bromostraat, Sindorostraat, Ren-

-
- baanstraat Gemeente Kampong Padang Loemba, Serdangweg vanaf spoor tot Oranje Nassastraat, gedeelte Soengei Kerahstraat, Celebesstraat, Billitonstraat, Lombokstraat, Krugerstraat, Siakstraat, Langkatstraat, Asahanstraat, Djatilaan, Kampong Doerianweg en Timorstraat.
-
- Wijk VII Hakkastraat, gedeelte Kerkstraat, Prins Hendrikstraat, gedeelte Wilhelminastraat, Luitenantsweg, Tjong Yong Hianstraat, Kapiteinsweg, Pekingstraat, Dardanellenstraat, Cantonstraat, Shanghaistraat, Toengkaustraat, Taypoestraat, Amoystraat, Hainanstraat, Swatowstraat, Manillastraat, Slamatsstraat, Gedehstraat, Kloetstraat, Salakstraat, Willisstraat, Merapistraat, Foetjanstraat, Hokkianstraat, Hongkongstraat, Yan Khing Hianstraat, en Teotjoestraat.
-
- Wijk VIII Oranje Nassastraat, Serdangweg vanaf Oranje Nassastraat tot Gemeentegrens met de Kampongwegen ten Noorden daarvan, Julianastreet, Emmastraat, Wilhelminastraat, vanaf Spoorwegovergang tot Djalan Antara, Louisestraat, Frederik Hendrikstraat, Willemstraat, Amaliastraat, Frisostraat, van Hogendorpstraat, de Wittstraat, v. Maasdamstraat, Oldenbarneveldtstraat, gedeelte Djalan Antara, Mauritsstraat, Avroslaan, Adolfstraat, van Dillenburgstraat, Marnixstraat, Pertjoetweg, Soengei Kerahstraat, Soengei Rengasweg.
-
- Wijk IX Djalan Mahkamah, Djalan Radja, Djalan Djaparis, Djalan Poeri, Djalan Amalioen, Djalan Oetama, Djalan Antara, Djalan Laksana, Djalan Missigit, Djalan Toetoepean en de Djalan Tjimara.
-

BULAGE: IV.

WIJKVERDEELING VOOR DEN SPROEIDIENST.

Wijk nummer:	Straatnamen:	Trek- kracht:	Lengte der te be- sproeien wegen:	Aantal malen te be- sproeien:	Totaal te besproeien oppervlak in M ² .	Bijzonderheden.
I.	Pad. Boelanweg	muil- dieren	2730	2	27300	driemaal in het rond.
	Bindjeiweg		1205	2	12050	
	Passer Petissah		135	2	4050	
	Coenstraat		125	2	1250	
	Calcuttastraat		335	2	3350	
	Ged. Kroesenstraat		180	3	2700	
	Madrasstraat.		225	3	3375	
	Negapatamstr.		225	3	3375	
	Colombostraat		135	3	2025	
	Bombaystraat		160	3	2400	
					61875 M ² .	
II.	Electriciteitsweg	muil- dieren	450	3	6750	
	Ged. Poloniaweg		1295	3	19425	
	Manggalaan		750	3	11250	
	Kannonnenweg		350	2	3500	
	Residentenweg		700	3	10500	
	Parkstraat		390	2	3900	
	Ged. Kroesenstraat		350	3	5250	
	Kampementsw.		285	2	2850	
	Bentengweg		370	2	3700	
	Max Havelaarlaan		600	2	6000	
					73125 M ² .	
III.	Demmeniweg	muil- dieren	280	2	2800	dubbel
	Japanschestraat		155	2	1450	
	Hüttenbachstraat		420	3	6300	
	Nienhuisweg		210	3	6300	
	Cremerweg		480	3	7200	
	Societeitsweg		245	3	3675	
					27725 M ² .	
Over te brengen:					27725 M ² .	

Wijk nummer:	Straatnamen:	Trek- kracht:	Lengte der te be- sproeien wegen:	Aantal malen te be- sproeien:	Totaal te besproeien oppervlak in M ² .	Bijzonderheden
*) IV.			Overgebracht:		27725 M ² .	driemaal dubbel
	Stationsweg		275	2	5500	
	Stationsplein		190	2	5700	
	Ged. Serdangw.		230	2	6900	
	Boolweg		290	2	9200	
	Laboeanweg		750	2	7500	dubbel
					62525 M ² .	
	Oude Markt		420	3	6300	
	Hindoestraat		115	2	1150	
	Moskeestraat		570	3	8550	
	Datoekstraat		70	2	700	
	Rensstraat		205	2	2050	
	Controleurstraat	muil- dieren	100	2	1000	
	Kesawan		505	3	15150	
	Pachtstraat		290	2	2900	
	Nieuwe Marktstraat		500	3	7500	
	Tepekongstraat		215	3	3225	
	Marktstraat		185	3	2775	
	Vleeschmarkt		90	3	1450	
					52750 M ² .	
	Paleisweg		1540	3	23100	dubbel
	Soekamoelia		375	3	5625	
	Rond Gouverne- ments kantoren	muil- dieren	130	2	2600	
	Ged. Kerkstraat		200	3	3000	
	Spoorstraat		500	3	15000	
	Smidstraat		75	3	1125	
	Gang Mantri		450	2	4500	
	Tjong A Fieweg		170	2	1700	
	Voorstraat		340	2	3400	
			Over te brengen:		60050 M ² .	

*) De sproeiwagen in wijk IV des morgens voor de veegploeg uit en besproeit dan ± 15.000 M².

Wijk nummer:	Straatnamen:	Trek- kracht:	Lengte der te be- sproeien wegen:	Aantal malen te be- sproeien:	Totaal te besproeien oppervlak in M ² .	Bijzonderheden.
VI.	Nieuwstraat		Overgebracht 525	2	60050 M ² . 5250	
	Ged. Ceintuurbaan bij Stadsverband		100	3	1500	
					66800 M ² .	
	Javastraat		440	2	4400	
	Timorstraat		440	2	4400	
	Balistraat		390	2	3900	
	Bankastraat		180	2	1800	
	Riouwstraat		160	2	1600	
	Klingenstraat	ossen	475	2	4750	
	Hospitaalweg		315	2	3150	
	Depotweg		310	2	3100	
	Serdangweg van Oranje Nassastr.		850	2	8500	
	tot de nieuwe brug		520	2	5200	
	Ged. Sgei Kerahstr.				40800 M ² .	
VII.	Ged. Julianastraat		520	2	5200	
	Ged. O. Nassastr.		420	2	4200	
	Louisestraat		515	2	5150	
	Emmastraat		515	2	5150	
	Fred. Hendrikstr.	ossen	575	2	5750	
	Frisostraat		245	2	2450	
	Ged. Djalan Antara		515	2	5150	
	„ Wilhelminastr.		390	2	3900	
	„ Djal. Djaparis		350	2	3500	
	„ „ Radja		280	2	2800	
					43250 M ² .	

Wijk nummer:	Straatnamen:	Trek- kracht:	Lengte der te be- sproeien wegen:	Aantal malen te be- sproeien:	Totaal te besproeien oppervlak in M ² .	Bijzonderheden
VIII.	Gaat voor de veeg- ploegen en veeg- machine uit in de Chineesche buurt, waarna de nieuw aangelegde straten links en rechts van de Prins Hendrik- straat gelegen, wor- den besproeid. Het te besproeien oppervlak bedraagt	ossen			$\pm 42500 \text{ M}^2$	
IX.	Ged. Serdangweg „ O. Nassaustr. Prins Hendrikstr. Ged. Wilhelmina- straat Kapiteinsweg Pekingstraat Hongkongstraat Cantonstraat Shanghaistraat Swatowstraat Tjong Yong Hian straat Ged. Kerkstraat „ Hakkastraat Luitenantsweg Avroslaan	motor	1040 1150 575 1370 430 430 400 425 440 385 427 100 320 424 400	4 4 4 3 3 3 3 3 2 2 3 2 3 3	41600 46000 23000 41100 12900 12600 12000 12750 8800 7700 12810 2000 6400 12750 6000	258410 M^2

Hierbij komt nog voor het besproeien van verschillende buiten-wegen tot een oppervlakte van $\pm 65000 \text{ M}^2$, welke in den vooravond worden besproeid.

BIJLAGE V.

WIJKVERDEELING

voor den Vuilnis-Ophaaldienst op 31 December 1924.

No. Wagen.	STRAATNAMEN.
1.	Padang Boelanweg vanaf Calcuttastraat tot grens Valentijnstraat, Bothstraat, Idenburgstraat, Baboerastraat, Coenstraat, Calcuttastraat, Madrasstraat, Colombostraat, Negapatamstraat, Ceylonstraat, Gedeelte Kroesenstraat vanaf Calcuttastraat tot het einde.
2.	Parkstraat, Kroesenstraat, Rahderstraat, Ballotstraat, v. d. Plasstraat, Manggalaan, Residentsweg vanaf Kroesenstraat tot Poloniaweg.
3.	Electriciteitsweg, Residentsweg tot Poloniaweg, Poloniaweg vanaf begin tot Residentsweg, Kampementsweg, Bentengweg en de gestationeerde wagen van de kazerne.
4.	Padang Boelanweg vanaf Calcuttastraat tot Pasar Petissah, Rond Pasar Petissah, bak Pasar Petissah, Bindjeiweg, Skipweg, Gemeente Kampong Skip en de gestationeerde wagen van het hospitaal.
5.	Poloniaweg vanaf Residentsweg tot einde Kanonnenweg, Jan Ligthartlaan, Kartinilaan, Max Havelaarlaan, Gemeente Kampong Djati Oeloe.
6.	Oude Markt, Hindoestraat, Moskeestraat vanaf Oude Markt tot Datoekstraat, Japanschestraat, Demmeniweg, Cremerweg vanaf den Demmeniweg tot de Kesawan.
7.	Moskeestraat van Datoekstraat tot Soekamoelia, Kesawan tot Marktstraat, Marktstraat, Rensstraat, Controleurstraat en de gestationeerde wagen bij het Medan Hotel. Nieuwe Markt tot Markfstraat, Kerkstraat tot Spoorwegovergang en de brandgangen 15 en 16 gelegen tusschen Kesawan, Marktstraat, Nieuwe Markt en Kerkstraat.
8.	Soekamoelia, Voorstraat, Nieuwstraat, Tjong A Fieweg, Paleisweg, Smidstraat, Maleischestraat, Gang Maniri,

No. wagen.	S T R A A T N A M E N .
	Kampong Auër en de gestationneerde wagen bij de firma Rathkamp.
9.	Kesawan vanaf de Marktstraat tot den Nienhuisweg, Nienhuisweg, Societeitsweg, Stationsweg, Boolweg tot Serdangweg, Serdangweg links tot spoorwegovergang, Pakhuisweg, Gedeelte Nienhuisweg en de gestationneerde wagen van Hotel de Boer, Datoekstraat met bak Moskeestraat.
10.	Pachtstraat. Tepekongstraat, Nieuwe Markt, Marktstraat vanaf Nienhuisweg tot aan de Tepekongstraat, Brandgangen achter het Medan Hotel, bak a/d Nieuwe Markt, Spoorstraat met Vleeschmarkt en de gestationneerde wagen bij de Vischpasar.
12.	Serdangweg vanaf de spoorwegovergang tot aan de Wilhelminastraat, Wilhelminastraat vanaf den Serdangweg tot aan de Hakkastraat, Timorstraat, Balistraat, Bankastraat, Riouwstraat, Klingenstraat, Hospitaalweg, Depotweg, Hailohongstraat, Hakkastraat vanaf Klingenstraat tot Wilhelminastraat (linkerzijde), gedeelte Djatilaan.
14.	Pekingstraat, Hongkongstraat, Cantonstraat, Shanghaistraat, Swatowstraat, allen vanaf de Hakkastraat tot aan de Tjong Yong Hianstraat, Teotjoestraat, Prins Hendrikstraat, Luitenantsweg, Merapistraat, Bromostraat, Renbaanstraat en Sindorostraat, Semerostraat en Kawistraat, gedeelte Kerkstraat, Taypoestraat en Toengkaustraat,
13.	Serdangweg vanaf Wilhelminastraat tot brug, Celebesstraat, Billitonstraat, Lombokstraat, Siakstraat, Krugerstraat, Asahanstraat, Soengei Kerahstraat, Oranje Nasaustraat vanaf den Serdangweg tot aan de Avroslaan, Pertjoetweg, Avroslaan. kg. Doerianweg en gedeelte Djatilaan en verlengde Wilhelminastraat.
15.	Tjong Yong Hianstraat. Wiilhelminastraat vanaf de Tjong Yong Hianstraat tot aan den Kapiteinsweg, Swatowstraat idem, Shanghaistraat idem, Cantonstraat idem, Hongkongstraat idem, Pekingstraat idem, Foet-

No. Wagen.	STRAATNAMEN.
	sjaustraaf, Hainanstraat, Amoystraat, Kapiteinsweg, Manillastraat, Dardanellenstraat en Groentenpasar.
16.	Gedehstraat, Slamstraat, Willisstraat Kloetstraat, Kiautsjaustraaf, Julianastraat, de Wittstraat, van Oldenbarneveldstraat, Tongkinstraat, van Hogendorpstraat, Marnixstraat, Willemstraat, Mauritsstraat, Emmastraat, Amaliastraat, Louisestraat, Frederik Hendrikstraat, Oranje Nassaustraat vanaf den spoorwegovergang to, aan de Djalan Antara, Djalan Antara, Djalan Toetoepan, Djalan Radja (gedeelte). Gestationneerde wagen bij de Groentenpasar.
17.	Gestationneerd bij de Kazerne.
26.	„ op de Groentenpasar.
27.	„ bij het Militair Hospitaal.
28.	„ bij Rathkamp.
30.	„ Hotel de Boer.
24.	„ bij het Medan Hotel.
11. } 18. } 19. } 20. }	Veeg- en paritvuil, het ophalen van vuil bij particulieren, vervoer van stalmest, enz. in West-Medan.
21. } 22. } 23. }	Idem voor Oost-Medan.
25. } 29. } 31. } 32. }	Reserves.

BIJLAGE : VI.

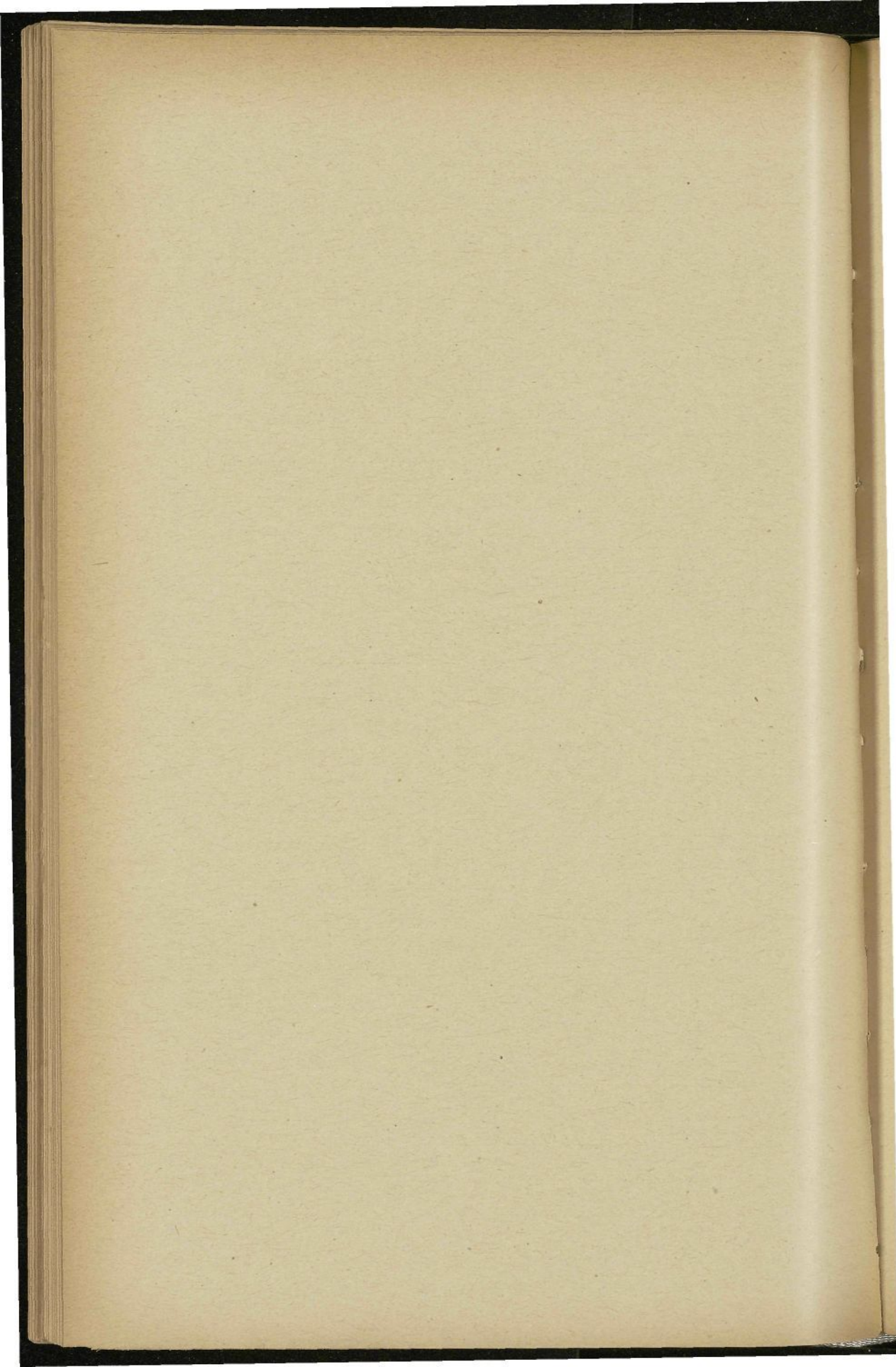
Overzicht van de werkzaamheden van het Gemeentelijk Bouwtoezicht over de jaren
1915 t/m 1924 voortvloeiende uit de bepalingen der Medansche Bouwverordening.

Jaren	Aantal uitge- reikte bouwver- gunningen :	Aantal Gebouwen :					Ontvangen Rooi- gelden	Bebouwde oppervlakte in M ²			Afgekeurd		Aanmerkingen :
		Europee- sche woningen :	(Kede's) voor Inl. en Chin.	Winkel- huizen en kantoren :	Bijzon- dere gebouwen :	Groote ver- bouwingen :		Begane grond :	Verdie- ping :	Totaal	Huizen	Kleine bouwver- gunningen :	
1915	200	43	175	3	50	74	f 7537.95			30.715	85	78	70 in Padang Loemba. 40 in Kampong Auër en elders. } x
1916	154	24	147	5	24	88	„ 7673.63			32.931	75	47	
1917	211	75	170	7	109	32	„ 11479.04			53.042	5	62	
1918	227	85	358	14	59	87	„ 19250.75			89.393	10	—	
1919	283	60	427	9	85	37	„ 18513.09	67.431	26.059	93.490	—	—	
1920	357	47	400	7	47	40	„ 19248.50	75.209	25.602	100.811	—	—	
1921	288	15	127	6	28	34	„ 12730.72	48.452	19.869	68.321	61	—	
1922	265	14	53	—	25	31	„ 6153.65	12.882	3.100	15.982	47	—	
1923	295	20	29	7	20	57	„ 7293.60	18.443	1.465	19.908	37	2	
1924	229	7	21	5	17	57	„ 4866.16	10.473	1.032	11.505 x)	110	20	

BIJLAGE: VII.

Overzicht van de werkzaamheden van het Gemeentelijk Bouwtoezicht over de jaren 1920 tot en met 1924, voortvloeiende uit de bepalingen der Kampong Bouwverordening.

Jaar :	Aantal uitge- reikte vergun- ningen :	Aantal Gebouwen					Verplaat- ste woon- huizen :	Verbou- wingen :	Afgewe- zen aan- vragen :	Op eigen verzoek ingetrok- ken tijdens de behan- deling :	Aanmerkingen :
		Woonhui- zen :	Petaks :	Stallen :	Bidhuisjes :	Werkplaat- sen en loodsen :					
1920	28	9	3	4	—	—	1	13	2	—	
1921	43	18	5	4	1	2	6	12	7	2	
1922	80	33	9	4	1	—	22	20	8	2	
1923	59	38	12	2	—	—	5	15	4	—	
1924	76	48	39	2	1	—	5	20	—	—	

Bijlage: VIII.

STAAT

van de door Gemeentewerken in 1924 verwerkte
bedragen.

S T A A T van de door Gemeen werl

Nummer van het artikel	Omschrijving van het artikel	Toegestaan bedrag	Verwerkt bedrag	Onverwerkt bedrag	Over-schrede met
41	Schrijf-, teeken-, bureau-behoefsten, verlichting en meubilair	1350.—	723.79	626.21	
42	Telefoonabonnement bureau Gemeentewerken	520.—	513.25	6.75	
47	Onderhoudskosten van gebouwen	1875.—	1935.52	—	60.52
49	Onderhoud van monumenten, hydranten en fontainen	250.—	129.14	120.86	
50	Onderhoud van wegen en daartoe behorende werken	32133.76	29060.80	3072.96	
51	Herstelling van wegen en daartoe behorende werken	20834.—	18583.20	2250.80	
52	Uitgaven voor werken ten behoeve van derden	10000.—	5990.58	4009.42	
53	Aankoop en onderhoud van karren, walsen, trek-dieren en gereedschappen, ten dienste van de werken	15815.60	13023.13	2792.47	

werken in 1924 verwerkte bedragen

TOELICHTINGEN

Door het opwerken van restanten van teekenbehoefden en drukwerken van voorgaande jaren en het opzeggen van abonnementen op tijdschriften is minder geld gebruikt als waarop is gerekend.

—

Door den bijbouw van enkele extra boxen voor de paarden werd dit artikel iets overschreden.

In het afgeloopen jaar kosten de monumenten, hydranten en fonteinen weinig aan onderhoud.

Door vermindering van het aantal arbeidskrachten was eenige bezuiniging mogelijk.

idem

In het afgeloopen dienstjaar had minder dan in andere jaren het opbreken van wegen voor den aanleg van verschillende leidingen plaats.

Van het overgebleven bedrag moet nog f 1650.— worden overgeschreven naar het volgende dienstjaar voor de zware herstelling van een stoomwals.

Nummer van het artikel	Omschrijving van het artikel	Toegestaan bedrag	Verwerkt bedrag	Onverwerkt bedrag	Over-schreden
54	Onderhoud van bruggen en duikers	1150.—	1140.05	9.95	
55	Reparatie van spoel-leidingen en goten	3500.—	3498.75	1.25	
56	Onderhoud van plantsoenen en wegbeplanting.	4000.—	3554.41	445.59	
57	Zware herstelling en vernieuwing van bruggen en duikers	2250.—	1930.52	319.48	
58	Onderhoud van vlucht-heuvels en basementen op kruispunten van wegen	160.—	57.—	103.—	
65	Onderscheidingsteekens voor mandoers en koelies	100.—	99.12	—	
66	Arbeidsloonen voor het besproeien der wegen	4284.—	3801.80	488	
67	Sproeiwater	3000.—	2280.30	7	
68	Onderhoud sproeiwagens	500.—	397.35	102.65	
69	Arbeidsloonen voor het onderhoud van de sproeiwagens	1372.80	1197.85	174.95	
70	Onderhoud autosproei-wagen	3500.—	3369.90	130.10	
71	Arbeidsloonen voor het schoonhouden van wegen, pleinen en goten	45520.80	44357.65	1163.15	
72	Aankoop van gereedschappen voor het schoonhouden van wegen, pleinen en goten	4000.—	2421.97	1578.03	

TOELICHTINGEN

—

—

Door vermindering van het aantal koelies is eenige besparing op de uitgaven van dit artikel verkregen.

—

In verslagjaar was slechts weinig onderhoud aan de vluchtheuvels, enz. noodig.

—

In verslagjaar werd tengevolge van de langdurige regenperiode minder gespreid dan waarop was gerekend, hetgeen vermindering van uitgaven tengevolge had.

idem

—

—

—

Door wijziging van de wijkindeeling voor den veegdienst is op dit artikel overgebleven.

Er werd minder gereedschappen ingekocht als waarop was gerekend; bovendien waren de prijzen hiervan wat lager dan vorige jaren.

Nummer van het artikel	Omschrijving van het artikel	Toegestaan bedrag	Verwerkt bedrag	Onver- werkt bedrag	Over- schrede met
73	Water voor doorspoeling der goten	3780.—	3764.45	15.55	
74	Arbeidsloonen voor het schoonhouden van rivie- ren	1872.—	1746.—	126.—	
75	Aankoop van gereedschap- pen voor het schoonhouden van rivieren	—.—	—.—	—.—	
76	Arbeidsloonen voor het onderhoud der spoellei- dingen	1029.60	871.55	158.05	
77	Aankoop van gereedschap- pen voor het onderhoud der spoelleidingen	—.—	—.—	—.—	
78	Arbeidsloonen voor het ophalen van vuilnis	8517.60	7958.30	559.30	
79	Arbeidsloonen voor het onderhoud der vuilniswa- gens	2371.20	1439.40	931.80	
80	Aankoop en onderhoud van karren en gereedschap- pen en kosten voor de vuil- verbranding	3000.—	2005.43	994.57	
81	Arbeidsloonen voor het ophalen van faecaliën	3750.—	3576.20	173.80	
82	Onderhoud van het mate- rieel van den faecaliën- dienst	1500.—	1418.12	81.88	
83	Arbeidsloonen voor het onderhoud der stallen	2232.—	2066.65	165.35	
84	Onderhoud der stallen	300.—	288.05	11.95	
85	Verlichting der stallen	360.—	237.95	122.05	

TOELICHTINGEN

—
—
—
—
—

Door wisseling van personeel en door verzuim werd eenige besparing verkregen.

idem

Van het restant moet een som van f821.90 voor den afbouw van een verbrandings-oventje in kampong Sidodadi naar het volgende dienstjaar worden overgeschreven.

—
—
—
—
—

Nummer van het artikel	Omschrijving van het artikel	Toegestaan bedrag	Verwerkt bedrag	Onver- werkt bedrag	Over- schred met
86	Aankoop van trekdieren	8300.—	7540.12	759.88	
87	Voeding voor paarden, muildieren en ossen	15156.25	15141.69	14.56	
88	Hoefbeslag voor de trek- dieren	850.—	769.60	80.40	
89	Medicijnen voor de trek- dieren	400.—	341.35	58.65	
90	Onderhoud en vernieu- wing van stalbenoodigd- heden	150.—	149.60	—.40	
91	Onderhoud en aankoop van tuigen	1800.—	1796.90	3.10	
97	Openbare badhuizen, pri- vaten en hydranten	14720.—	14068.26	651.74	
130	Afwatering van de kam- pong Soengei Kerah buiten Medan	35000.—	35000.—	—.—	
131	Uitvoering voor het Gou- vernement van het werk: „Verbetering van de afwa- tering van kampong Soengei Kerah”	81850.—	58942.12	22907.88	
132	Asfalteering van wegen	49371.86	48609.45	762.41	
132a	Aanleg Pakhuisweg en Djatilaan	20000.—	8957.26	11042.74	
133	Verbeteringen van rivier- overgangen	10000.—	—.—	10000.—	
134	Bouw van woningen op het emplacement van Ge- meentewerken	5500.—	5327.21	172.79	
135	Aanbouw bij het Raad- huis	4000.—	3992.18	7.82	
137a	Uitgaven ten behoeve van de kampongverbetering	4342.95	3887.82	455.13	

TOELICHTINGEN

—

—

—

—

—

—

Het overschot is veroorzaakt door het in dienst hebben van 2 wakers minder, als waarop bij de begrooting was gerekend.

—

Door de vele regens was het onmogelijk het geheele voor 1924 toegesegde deel der regeeringssubsidie (à f 150.500.—) te verwerken.

—

Dit werk kwam niet gereed; het restant van het toegestane bedrag moet verhoogd tot f 36042.74 en worden overgebracht naar het volgend dienstjaar.

Dit werk kwam nog niet tot uitvoering. De gelden zijn gereserveerd.

—

—

—

Nummer van het artikel	Omschrijving van het artikel	Toegestaan bedrag	Verwerkt bedrag	Onver- werkt bedrag	Over- schre- ding
137b	Bouw van openbare bad- huizen (Kampong Padang Loemba)	5497.20	5179.24	317.96	
137b	Bouw van openbare bad- huizen (Kampong Sidodadi)	4100.—	1435.97	2664.03	
137c	Aankoop faecaliëntanken slangenwagens	725.—	574.95	150.05	
137d	Plaatsen nieuwe hydran- ten	3610.80	3597.33	13.47	
138	Bouw van Volkswoningen (Kampong Padang Loem- ba)	46453.84	41097.29	5356.55	
138	idem (Afbouw kp. Padang Loem- ba)	7350.—	7038.40	311.60	
138	idem (kp. Sidodadi II)	44800.—	27021.46	17778.54	
138	idem (Aanleg wegen kp. Sido- dadi II)	6800.—	2812.29	3987.71	
139	Aanleg van nieuwe we- gen	20000.—	18901.10	1098.90	
140	Bouw van bruggen	62000.—	18420.38	43579.62	
142	Aanleg van Kawi en Se- meroestraat (kp. Padang Loemba)	5800.—	5695.88	104.12	
142	Aanleg van wegen in kampong Sidodadi (1e. ge- deelte)	7200.—	2860.35	4339.65	

TOELICHTINGEN

—

Dit werk kwam niet gereed; het restant dient overgebracht naar het volgend dienstjaar.

—

—

Van het voor den bouw van kampong Padang Lcemba in eerste instantie toegestane bedrag van f 50950.— (f 46453.84 voor 1924) bleef over f 5356.55. Hiervoor werd f 5350.— voor den afbouw van dezelfde kampong gebruikt en verhoogd tot f 7350.—, waarvan ten slotte f 311.60 onverwerkt overbleef.

Het onverwerkt bedrag—aangezien het werk einde verslagjaar niet gereed was—moet worden overgebracht naar het volgende dienstjaar.

—

Dit geld werd niet gebruikt voor aanleg van nieuwe wegen, doch hoofdzakelijk voor afbraak van een huis aan den Paleisweg hoek Smidstraat en den bouw van 2 nieuwe huizen (een aan de Oranje Nassaustraat en een aan den Padang Boelanweg). Verder werd hiervan de toegang van de Smidstraat bij het Stadsverband belangrijk verbeterd.

Het restant moet worden overgeschreven naar het volgende dienstjaar, daar dit werk nog niet is voltooid.

—

Het onverwerkte bedrag moet—aangezien het werk niet gereed kwam—worden overgebracht naar het volgende dienstjaar.

VERSLAG

van den Dienst der Openbare Gezondheid der Gemeente Medan over het jaar 1924.

Samengesteld door P. Visser,
Hoofd van den Dienst der Openbare Gezondheid.

A. GEMEENTE SLACHTHUIS.

Slachthuis-Commissie.

Gedurende 1924 bestond deze uit de heeren:

H. H. Cohen,	Voorzitter.
G. van Altena	Lid.
Ir. J. W. Duys	Lid.

Personeel.

Aan den Chineeschen mandoer werd op verzoek ontslag verleend. Een der Chineesche werklieden werd in zijn plaats benoemd, zij het voorloopig als hulpmandoer. Door het streven naar bezuiniging werd geen nieuwe werkmán aangesteld, hetgeen zonder schade voor den goeden gang van zaken bleek te kunnen gaan.

Andere wijzigingen hadden niet plaats.

Aan den Adjunct-Gemeentevééarts Raden Abdoel Manap werd wegens zesjarigen gemeentediensé een viermaandelijksch binnenlandsch verlof naar Tjiamis verleend. Om dezelfde reden werd aan den werkmán in vastendienst Atmasan een driemaandelijksch binnenlandsch verlof toegekend.

Gebouwen.

De gebouwen bleven in goeden staat verkeerén en aan het doel beantwoorden waarvoor zij gebouwd zijn. Eigen personeel verrichtte het dagelijksch onderhoud.

Het kantoorgebouw moest van binnen geschilderd worden. (voor de eerste keer sedert de ingebruikname op 1 Januari 1923). Diverse houtdeelen van hallen, stallen en woonhuizen werden verwisseld.

Gedurende het verlof van den Adjunct-Gemeentevééarts werd diens dienstwoning binnen geschilderd, gewit en eenige noodzakelijke herstellingen erin aangebracht.

Van den stoomketel moest de schoorsteen vernieuwd worden. Tevens werden op verlangen van den Inspecteur van het Stoomwezen twee afblaaskranen aan den ketel aangebracht. De varkensbroeibak moest in het afgelopen jaar vernieuwd worden.

De leiding voor het electrische licht werd, als niet meer voldoen aan de wettelijke bepalingen afgekeurd en vervangen door een nieuwe. Tevens werd van deze gelegenheid gebruik gemaakt het net practischer aan te leggen. De firma Schlieper, de goedkoopste inschrijfster, voerde een en ander uit.

Exploitatie.

a. Slachtingen.

1. Grootvee.

Gedurende 1924 werden geslacht 4064 runderen, 1539 buffels, 3 paarden, totaal 5606 stuks d.i. 556 meer dan in 1923.

De verhouding tusschen de runderen en de buffels is 73:27, tegen 57:43 in 1923, dus een belangrijke toename van de dieren met minder slachtgewicht.

Onderstaand staatje geeft wat de slachtdieren betreft de verhouding tusschen de verschillende rassen aan.

Veeras	1919	1920	1921	1922	1923	1924
Atjeh-vee	41 %	48 %	58 %	54 %	42 %	62 %
Inlandsch-vee	6 %	6 %	7 %	10 %	15 %	10 %
Bali-vee	6 %	6 %	—	—	—	—
Batak-buffel	31 %	28 %	17 %	22 %	35 %	21 %
Atjeh-buffel	16 %	12 %	18 %	14 %	8 %	7 %

Bij de aangenomen slachtgewichten 125 K.G. voor een Atjeh-, 145 K. G. Inlandsch-rund, 250 K. G. Batak- en 175 Atjeh-buffel, blijkt dat in 1924 totaal geconsumeerd zijn 876715 K.G. runderen buffel-vleesch tegen 887825 K.G. in 1923 dus ruim 10000 K.G. mindder d.i. nog geen 1 %. Hieruit blijkt dat in weerwil van het grooter aantal slachtingen het vleeschverbruik in het algemeen vrijwel stationair gebleven is.

2. Kleinvee.

Hiervan werden geslacht 8541 stuks tegen 8470 in 1923. Ook wat dit vleesch betreft werd vrijwel dezelfde hoeveelheid verbruikt nl. 59787 K.G. (59290 K.G. in 1923).

3. Varkens.

22551 varkens tegen 22073 in 1923. Dus ook van deze soort meer geslacht. Het totaal slachtgewicht is (per eenheid 50 K.G.) 1127550 K.G. of 23900 K.G. meer dan in 1923.

Wat kleinvee en varkens betreft was 1924 een recordjaar. Voor grootvee werden in 1918 t/m 1921 de hoogste cijfers behaald (maximum in 1921: 6614 stuks).

Het vleeschverbruik bleef zooals blijkt voor alle groepen der bevolking vrijwel stationair. Daar cijfers ontbreken omtrent de al dan niet toename der bevolking kan geen conclusie getroffen worden omtrent het verbruik per hoofd.

Gemiddeld werden per dag geslacht:

15 runderen en buffels, 23 kleinvee en 62 varkens tegen 14, 23 en 61 in 1923.

Het grootste aantal slachtingen per dag bedroeg voor:

runderen en buffels:	31 op 3 Mei	(v. j. 28);
kleinvee	: 54 op 30 April	(v. j. 48);
varkens	: 187 op 3 Febr.	(v. j. 200).

Wegens godsdienstige plechtigheden werden buiten het slachthuis geslacht:

11 runderen, 20 buffels, 2 varkens, 50 stuks kleinvee.

b. Ingevoerd vleesch.

In gekoelden staat werden ingevoerd: 20 lammeren, 37 lamsbouten, 17 ossentongen, 3 K.G. lamscoteletten, 4691 K. G. toe bereide vleeschwaren (w.o. worstsoorten, rookvleesch). Zooals reeds in het vorig verslag vermeld komt dit vleesch slechts als luxe-artikel in aanmerking.

De vleeschinvoer uit Australië, welke reeds gedurende een gedeelte van 1923 wegens het heerschen van veepest aldaar verboden was, werd den 29 Juli van het afgelopen jaar wederom toegelaten. Door dit verbod is de invoer uit Australië belangrijk verminderd, temeer daar na de opheffing ervan nog slechts zeer weinig bevroren vleesch is ingevoerd.

c. Stallingen.

Het aantal gestalde dieren bedroeg in:

1924: grootvee 638, kleinvee 396, varkens 55636.

1923: „ 583, „ 136, „ 53034.

Wederom werd het aantal gestald groot-en kleinvee beïnvloed door het opstallen van dieren, opgevangen in verband met het weideverbod op de ondernemingsgronden.

Staat van afkeuringen.

Totaal afgekeurd werden: 1 varken wegens bederf (dit betrof een clandestien geslacht varken), 1 buffel wegens finigheid (in gekookten toestand werd het vleesch vrijgegeven) en 1 rund wegens baarmoederontsteking.

Echinococcusblazen werden herhaalde malen vooral bij kleinvee aangetroffen.

Andere voor consumptie schadelijke dierziekten werden niet gevonden.

Slacht- en Vleeschkeur.

Totaal zijn tot het eind van 1924 afgegeven 291 vergunningen voor vleeschverkoop, waarvan het grootste gedeelte betrekking heeft op de rondbrengers van vleesch w.o. de toekang sajoer. De overige verkoopers van vleesch hooren vrijwel allen thuis op de pasars. Behalve deze zijn er nog drie worstenmakerijen met daaraan verbonden verkooplokalen benevens zes winkels voor verkoop van fijne vleeschwaren.

Aan een Chinees werd vergunning tot het houden van varkens gegeven.

Vee- en Vleeschprijzen.

De betreffende staat doet zien dat de daling der vleeschprijzen op de pasars, welke in 1922 begonnen is en zich in 1923 voortzette, ook in 1924 heeft voortgeduurd. Dit in weerwil van de stijging der vee prijzen, waardoor de Chineesche slagers zich dan ook per 1 October j.l. genoodzaakt zagen de vleeschprijzen per K.G. met 10 — 20 cent te verhoogen. Blijkbaar heeft deze verhooging slechts betrekking gehad op het vleesch voor de Europeesche afnemers en niet op het pasarvleesch, te meer daar de Maleische verkoopers er niet aan meegedaan hebben.

Slachtbelasting.

Bij schrijven van 4 April 1924 No. 115/I werd er op gewezen dat de contrôle dezer belasting vanaf de opening van het slachthuis (1 Januari 1913) geheel vrijwillig door de Gemeente op zich genomen was, daar het Gouvernement daarin steeds in gebreke bleef. Wel kwamen de 4% collecteloonen in handen van de Gouvernementsambtenaren belast met afgifte der slachtbriefjes; voorgesteld werd nu er naar te streven dat de Gemeente in persoon van den Directeur van het Gemeente-Slachthuis belast werd met de afgifte der slachtbriefjes, inning der gelden en aanwezig zijn bij elke slacht. Hierdoor zouden alle handelingen noodig voor en betrekking hebbende op het slachten geschieden op een plaats en wel het Gemeente Slachthuis, als de meest aangewezen plaats daarvoor. Uit een finantiëel oogpunt kwam deze regeling buitendien neer op bezuiniging voor het Land. Wel vroeg de Gemeente een tegemoetkoming voor de door haar te leveren diensten, echter deze vergoeding kon lager zijn dan de 4% collecteloon, daar het bestaande gemeentepersoneel een en ander zonder eenig bezwaar kan verrichten. Op Java bestaat reeds een zoodanige regeling met de gemeenten Batavia en Soerabaja wat de runderslachtbelasting betreft. Dit is mogelijk door het bepaalde bij Staatsblad 1920 No. 40, hetwelk echter slechts geldig is voor Java en Madoera. Getracht moest dus worden dit mede van toepassing verklaard te krijgen voor dit gewest.

Op dit voorstel dat toch voor het Land meerdere inkomsten beteekende, kon volgens een schrijven van den Gouverneur der Oostkust van Sumatra niet worden ingegaan, daar de slachtbelasting evenals alle gouvernementsbelastingen door een gouvernementsambtenaar moet worden geïnd.

Op Java denkt men hier blijkbaar anders over, gezien de aldaar bestaande regeling.

Op een daarop gevolgd schrijven van den Burgemeester aan den Gouverneur, waarin duidelijk naar voren gebracht werd dat het de bedoeling was te geraken tot een regeling overeenkomstig het bepaalde bij Staatsblad 1920 No. 40, kwam tot heden geen bericht.

Het gevolg van deze poging was dat de Gemeente besloot zich voortaan geheel van de contrôle op de slachtbelasting te onthouden, waarop door den Gouverneur een persoon aangewezen werd om bij elke slacht tegenwoordig te zijn. De toestand is dus

thans geschapen dat twee openbare diensten het werk verrichten dat zeer eenvoudig door een ervan, welke daarvoor uit den aard aangewezen is, verricht kan worden.

Finantiëel overzicht.

Bij raadsbesluit van 30 October 1923 No. 189 werd de begrooting tot een bedrag van f 59442.— in ontvangsten en uitgaven vastgesteld.

Begrootingswijzigingen hadden plaats bij raadsbesluiten dd. 13 Februari 1924 No. 19, 1 October 1924 No. 163 en 3 December 1924 No. 206.

Ontvangsten.

Totaal bedroegen deze f 64263.20 d.i. f 4821.20 boven de raming.

Feitelijk is dit bedrag f 1102.— hooger daar op onderdeel VI niet beschikt is over het verloffonds wat betreft de reiskosten van den Adjunct-Gemeentevcearts. Dit is niet gedaan omdat de gemeenteraad besloten had voortaan niet meer voor eenig doel te reserveeren en de aanwezige reserves voor andere doeleinden (eventueel niet ten bate van het slachthuis) te bestemmen.

Onderdeel I. Slachtretributiën.

Opbrengst f 57768.70 nl:

5530	stuks	grootvee	á f 4.—	= f 22120.—
76	„	kalveren	„ „ 1.50	= „ 114.—
8541	„	kleinvee	„ „ 0.20	= „ 1708.20
22551	„	varkens	„ „ 1.50	= „ 33826.50

Totaal f 57768.70

of f 5568.70 boven de raming.

Bij gemeenteraadsbesluit van 21 Mei 1924 No. 76 werden de slachtretributiën van runderen en buffels nog in het volle bezit der binnenmelktanden verlaagd tot f 1.50. Vanaf 5 Augustus, den dag waarop de afkondiging der betrekkelijke verordening in de Javasche Courant Medan bereikte, werden de kalveren afzonderlijk genoteerd.

Bij de behandeling der begrooting 1925 werd als een der middelen ter verkrijging van meerdere gemeentelijke inkomsten genoemd een verhooging der slachtretributiën. Gemeend werd daarbij dat een kleine verhooging van geenerlei invloed op de

vleeschprijzen zou zijn. Dezerzijds werd aangevoerd dat men hierbij voorzichtig moet zijn, daar eerder met recht gevreesd kan worden dat elke verhooging hoe gering ook de vleeschprijzen zal doen stijgen.

Onderdeel II. Keurloonen.

Buiten het slachthuis 84 stuks vee	à f 2.— = f	168.—
Ingevoerd vleesch	= „	145.60

Totaal	f	313.60
--------	---	--------

of f 138.60 boven de raming.

Onderdeel III. Stalloonen.

638 grootvee- staletmalen	à f 0.10 = f	63.80
306 kleinvee- „	à „ 0.05 = „	15.30
55636 varkens- „	à „ 0.05 = „	2781.80

Totaal	f	2860.90
--------	---	---------

of f 210.90 boven de raming.

Uitgaven.

De exploitatieuitgaven waren in totaal f 46757.23 of f 1725.23 boven de raming. Voornamelijk dit door de overschrijding van artikel 26 (Onverziene uitgaven) wegens het afwikkelen der vordering der erven G. H. Reichert (overleden opzichter-keurmeester).

Wat de verdere overschrijdingen betreft, moet opgemerkt worden bij:

Artikel 7. Vrije geneeskundige behandeling voor het personeel.

Dit artikel werd overschreden wegens de hogere kosten voor speciale behandeling.

Artikel 9. Reiskosten personeel met binnenlandsch verlof.

Deze overschrijding is het gevolg van het verleenen van verlof aan een werkmán in vasten dienst.

Artikel 23. Verbetering, nieuwbouw en zware herstelling van gebouwen en vasten inventaris.

a. gebouwen en terreinen. Overschreden door noodzakelijke herstellingen aan de woning van den Adjunct-Gemeenteveearts.

c. luchtspoor en div. werktuigen. Overschreden door vernieuwing van de broeikuip.

d. lichtinstallatie. Overschreden door vernieuwing der lichtleiding.

Bij bovengenoemde raadsbesluiten werden de artikelen 9, 23 en 26 voor het doen dezer uitgaven verhoogd.

Over 1924 werd aan de Gemeente uitgekeerd als saldo der begrootingsrekening *f* 17505.97.

Door een beslissing van den Gemeenteraad bij de behandeling der begroting voor 1925 werden de reserves (nl. a: voor nieuwbouw ad *f* 17000.— en b: voor reiskosten personeel met buitenlandsch verlof ad *f* 6000.—) op 31 December 1924 overgedragen aan de Gemeente Medan. Hierdoor is de nekslag toegebracht aan het wezen als „bedrijf” van het Gemeenteslachthuis en is dit niets meer dan een gemeentedienst. Al werd dit besluit geboren door den druk der tijden, zoo is het toch te betreuren. Het gemeenteslachthuisbedrijf kon destijds als commerciëelbedrijf den toets van elke kritiek doorstaan. Ook zal deze verandering in wezen niet bevorderlijk zijn aan het laag brengen respect. laag houden der vleeschprijzen. Van nu af bestaat gevaar dat het slachthuis beschouwd zal worden als een object waaruit inkomsten te putten zijn waardoor de slachtretributiën onevenredig aan de daarvoor geleverde diensten kunnen worden, hetgeen van invloed is op de vleeschprijzen. Het gemis der reserves staat bovendien het naderhand aanbrengen van noodige verbeteringen, waaraan nog steeds behoefte bestaat en hetgeen door de tijdsomstandigheden voorloopig niet uitgevoerd is, in den weg.

Van de $4\frac{1}{2}$ % leening ad *f* 75000 in 1911 aangegaan voor den bouw van het slachthuis moet nog *f* 44500 afbetaald worden.

Voor de waarde der gebouwen en vasten inventaris wordt verwezen naar den staat van aanleg en uitbreiding.

Personeel.

STAAT van het personeel op 31 December 1924.

Betrekking	N a a m	Benoemd bij besluit van :	Toelichtingen
A. Gem. Slachthuis :			
Dir. Gem. Veearts	P. Visser	3 Aug. 1912 No. 49 In dienst 1 Nov. 1912.	× Beambten en werklieden in vastengemeen- tedienst.
Adj. Gem. Veearts	Rd. Abd. Manap	3 Januari 1918 No. 15 In dienst 1 Aug. 1918.	
1e Klerk	M. Boesthami	15 April 1913 No. 10a. In dienst 30 April '13	
1e Ind. Keurmeester	Rd. Soejadi	12 Mei 1922 No. 60. In dienst 15 Aug. 1920	
1e „ „	Kettek	× 30 Maart 1918 No. 75. In dienst 1 April 1918	
1 Jav. mandoer	Kromopawiro	„ „ 1 Jan. 1913	
1 Stoker	Moertjin	„ „ 1 „ „	
7 Werklieden	—	—	
1 Chin. hulpmandoer	Ng A Seng	In dienst 11 Febr. '20.	
4 „ werklieden	—	—	
B. Melkverordening.			
Lab. assistent	M. Rais	× 15 Aug. 1918 No. 167. In dienst 16 Aug. 1918.	
C. Voerwezen.			
Mantri	M. Partowirio	In dienst 28 Jan. 1921.	
D. Pasarwezen.			
a. Pasar Petissah :			
1 Hulpkassier	Salim	× In dienst 1 Febr. 1919.	
1 Werkman	—	—	
b. Vischpasar :			
1 Marktopzichter	Darno	In dienst 7 Juli 1922.	
1 Weger	Lok Teng	„ „ 1 Juni „	
2 Werkleiden	—	—	
E. Hondenkeur.			
2 Werklieden	—	—	

STAAT van het aantal op het Gemeente Slachthuis geslachte dieren gedurende 1924.

MAAND	Kalveren	Runderen	Buffels	Paarden	Varkens	Geiten	Bokken	Schapen
Januari	—	292	111	—	1881	376	289	64
Februari	—	271	102	—	1905	391	292	18
Maart	—	327	110	—	1744	466	347	56
April	—	325	125	—	1760	443	313	76
Mei	—	368	169	—	1940	435	354	29
Juni	—	388	129	1	1837	412	236	18
Juli	—	373	134	—	1847	386	250	16
Augustus	14	355	120	—	1935	371	269	28
September	12	325	128	2	1848	313	272	83
October	18	321	154	—	1879	392	286	19
November	12	306	141	—	1915	340	275	19
December	20	337	116	—	2060	342	253	12
Totaal	76	3988	1539	3	22551	4667	3436	438

Vergelijkende staat met betrekking tot het aantal geslachte dieren over 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924.

J a a r	Kalveren	Grootvee	Kleinvee	Varkens
1913	—	3977	1988	14292
1914	—	3910	2724	15810
1915	—	3911	3560	15262
1916	—	4536	4246	16205
1917	—	5190	4869	14709
1918	—	5844	6084	16233
1919	—	5667	7389	20051
1920	—	6301	7662	18501
1921	—	6614	7702	19351
1922	—	5462	7514	19270
1923	—	5050	8470	22073
1924	76	5530	8541	22551

STAAT van het aantal gestalde dieren gedurende 1924.

JAAR	GROOTVEE:			KLEINVEE:			Varkens
	Run- deren	Buffels	Paar- den	Geiten	Bokken	Scha- pen	
1924	506	81	2	262	5	—	55636

Vleeschprijzen gedurende 1924.

VLEESCHSOORT		PRIJZEN PER K. G.		
		op 1—1—'24	op 31—12—'24	
Rundervleesch :				
1e	kwaliteit	f 1.80	f 1.20	
2e	"	1.20	0.90	
3e	"	0.75	0.70	
4e	"	0.65	0.60	
Buffelvleesch :				
1e	kwaliteit	1.80	1.—	
2e	"	1.—	0.80	
3e	"	0.70	0.70	
4e	"	0.65	0.60	
Geiten- en schapenvleesch:		1.—	0.60	per katti
Varkensvleesch :				
1e	kwaliteit	1.15	0.70	" "
2e	"	0.60	0.45	" "
	reuzel	0.50	0.50	" "

Veeprijzen gedurende 1924.

	Op 1—1—'24	Op 31—12—'24
Batakbuffel	f 80.— — f 160.—	f 120.— — f 175.—
Atjehbuffel	70.— — 125.—	110.— — 150.—
Atjehrund	65.— — 120.—	90.— — 140.—
Varken (per 63 K.G.)	28.— —	32.—

ONTVANGSTEN.

Staat van Ontvangsten en Uitgaven

[illegible]

benevens de Exploitatierekening 1924.

UITGAVEN.

Art.	OMSCHRIJVING.	Uitgaven (t/m 31-12-'24)		Over te brengen naar de exploitatie rekening
		Totaal v/h artikel	Onderdeelen	
1	Bezoldiging v/h personeel	f 26638.34	f 26638.34	f 26638.34
2	Overwerk idem.....	" 42.69	" 42.69	" 42.69
3	Huishuurvergoeding idem.....	" 612.—	" 612.—	" 612.—
4	Fonds voor kapit. uitkeeringen	" 500.—	" 500.—	" 500.—
5	Aandeel i/h pens. en wed. en weezenfonds v. Europ. Loc. Ambtenaren	" 1629.30	" 1629.30	" 1629.30
6	Transportkosten v/h personeel	" 240.—	" 240.—	" 240.—
7	Vrije geneesk. beh. v/h personeel.....	" 524.50	" 524.50	" 524.50
8	Kosten v. genees- en verbandmid. idem	" 154.20	" 154.20	" 154.20
9	Reiskosten pers. met binnenl. verlof	" 1128.—	" 1128.—	" 1128.—
10	Reserve voor verloffonds	" —.—	" —.—	" —.—
11	Rente der leening 1911	" 2070.—	" 2070.—	" 2070.—
12	Aflossing der leening 1911	" 3000.—	" 3000.—	" 3000.—
13	Kosten v. uitloting der leening 1911.	" 53.55	" 53.55	" 53.55
14	Onderh. v. geb. en vasten inventaris.	" 577.57	" —.—	" 577.57
	a. geb. en terreinen	" —.—	" 520.37	" —.—
	b. machines/.....	" —.—	" 33.83	" —.—
	d. lichtinstallatie	" —.—	" 6.—	" —.—
	e. waterleiding	" —.—	" 17.37	" —.—
15	Verzekering der geb. en vast. invent.	" 312.50	" 312.50	" 312.50
16	Verlichting	" 706.10	" —.—	" 706.10
	a. stroomverbruik	" —.—	" 657.15	" —.—
	b. lichtmiddelen	" —.—	" 48.95	" —.—
17	Watervoorziening	" 2557.56	" 2557.56	" 2557.56
18	Telefoonabonnement	" 215.45	" 215.45	" 215.45
19	Kantoorbehoeften	" 87.60	" 87.60	" 87.60
20	Laboratoriumbehoeften	" 5.50	" 5.50	" 5.50
21	Brandhout en oliën	" 1146.93	" 1146.93	" 1146.93
22	Aank. en onderh. v. losseninventaris.	" 598.77	" —.—	" 598.77
	a. kantoorinventaris	" —.—	" 4.50	" —.—
	b. laboratoriuminventaris	" —.—	" 231.71	" —.—
	c. slacht-en keurbenoodigdheden....	" —.—	" 93.43	" —.—
	d. overige gereedschappen	" —.—	" 269.13	" —.—
23	Verbetering, nieuwbouw en zware herstelling v. geb. en vasten inventaris	" 1307.68	" —.—	" 1307.68
	a. geb. en terreinen	" —.—	" 574.10	" —.—
	b. machines	" —.—	" 66.—	" —.—
	c. luchtsp. en div. werktuigen	" —.—	" 140.—	" —.—
	d. lichtinstallatie	" —.—	" 520.—	" —.—
	e. waterleiding	" —.—	" 7.58	" —.—
24	Bibliotheek	" 123.—	" 123.—	" 123.—
25	Onkosten jaarverslag	" 25.—	" 25.—	" 25.—
26	Onvoorziene uitgaven	" 2500.99	" —.—	" 2500.99
	a. onkosten	" —.—	" 121.99	" —.—
	b. werkel. onv. uitgaven	" —.—	" 2379.—	" —.—
27	Uitk. a/d Gemeente v/h batig saldo.	" 17500.—	" 17500.—	" 17500.—
	Rest. saldo op 31-12-'24 nog niet gestort	" —.—	" —.—	" 5.97
	Gemeente Ontvanger: gestort	" 64407.32	" 64407.32	" —.—
	Javasche Bank: gestort	" 41003.—	" 41003.—	" —.—
	Kassaldo op 31-12-1924	" 2428.53	" 2428.53	" —.—
		f 172096.08	f 172096.08	f 64263.20

ONTVANGSTEN

BEGROOTING

Onder-deel	OMSCHRIJVING	Begrootings post	Werkelijke ontvangsten	VERSCHIL	
				Meer	Minder
I	Slachtretributiën	f 52200 —	f 57768 70	f 5568 70	f —
II	Keurloonen	175 —	313 60	138 60	—
III	Stalloonen	2650 —	2860 90	210 60	—
IV	Gekweekte rente van belegde fondsen	915 —	920 —	5 —	—
V	Aandeel v. andere gemeentediensten in de kosten v/h personeel	2400 —	2400 —	— —	—
VI	Beschikking over het verloffonds	1102 —	— —	— —	1102 —
VII	Andere ontvangsten	p m	— —	— —	—
		f 59442 —	f 64263 20	f 5923 20	f 1102 —

Bij begrootingswijziging verminderd met f 1102.—

REKENING 1924.

UITGAVEN.

Artikel	OMSCHRIJVING	Begrootings post	Werkelijke uitgaven	. VERSCHIL			
				Meer		Minder	
1	Bezoldiging v/h personeel	f 26766 30	f 26638 34	f	—	—	f 127 96
2	Overwerk v/h personeel	78 06	42 69	—	—	—	35 37
3	Huishuurverg. v/h personeel	612 —	612 —	—	—	—	—
4	Fonds voor kapit. uitkeeringen	500 —	500 —	—	—	—	—
5	Aandeel in het pens. en wed.- en weezenfonds voor Europ. Loc. Ambtenaren	1629 30	1629 30	—	—	—	—
6	Transportkosten v/h pers.	240 —	240 —	—	—	—	—
7	Vrije geneesk. behand. idem	375 —	524 50	149	50	—	—
8	Kosten v. genees- en verbandmid- delen idem	125 —	154 20	29	20	—	—
9	Reiskosten personeel met binnenl. verlof	1102 —	1128 —	26	—	—	—
10	Reserve voor verloffonds	1000 —	—	—	—	—	1000 —
11	Rente der leening 1911	2070 —	2070 —	—	—	—	—
12	Aflossing der leening 1911	3000 —	3000 —	—	—	—	—
13	Kosten voor de uitloting der lee- ning 1911	85 —	53 55	—	—	—	31 45
14	Onderh. v. geb. en vasten inventaris	500 —	577 57	77	57	—	—
15	Verzekering van idem	315 —	312 50	—	—	—	2 50
16	Verlichting	625 —	706 10	81	10	—	—
17	Watervoorziening	2850 —	2557 56	—	—	—	292 44
18	Telefoonabonnement	204 —	215 45	11	45	—	—
19	Kantoorbehoeften	125 —	87 60	—	—	—	37 40
20	Laboratoriumbehoeften	50 —	5 50	—	—	—	44 50
21	Brandhout en oliën	1280 —	1146 93	—	—	—	133 07
22	Aank. en Onderh. v. lossen in- ventaris	800 —	598 77	—	—	—	201 23
23	Verbetering, nieuwbouw en zware herstelling v. geb. en vasten in- ventaris	400 —	1307 68	907	68	—	—
24	Bibliotheek	75 —	123 —	48	—	—	—
25	Onkosten jaarverslag	30 —	25 —	—	—	—	5 —
26	Onvoorziene uitgaven	195 34	2500 99	2305	65	—	—
27	Uitkeering aan de Gemeente v/h batig saldo	14410 —	17505 97	3095	97	—	—
		f 59442 —	f 64263 20	f	6732 12	f	1910 92

Bij begrotingswijzigingen verhoogd resp. met f 182.50, f 1120.— en f 2379.—
Bij begrotingswijziging verminderd met f 1000.—

STAAT VAN AANLEG EN UITBREIDING

H O O F D E N	Bouw- en installatiekosten op 1-1-1913	Kosten uitbreiding vanaf 1 Januari 1913 tot 1-1-1924	Kosten aanleg en uitbreiding tot 1-1-1924	Vermeerdering in 1924	Kosten aanleg en uitbreiding op 31-12-1924	A F S C H R I J V I N G E N				Getaxeerde waarde op 31-12-1924
						Percentage	Op ultimo 1923	Over 1924	Totaal	
Oprichtings- en installatiekosten	f 6191.61	f —.—	f 6191.61	f —.—	f 6191.61	—	f 6191.61	f —.—	f 6191.61	f —.—
Gebouwen en terreinen	59242.48	37916.73	97159.21	574.10	97733.31	5	45405.52	4831.10	50236.62	47496.69
Machines	1200.—	563.17	1763.17	66.—	1829.17	10	1510.77	56.32	1567.09	262.08
Luchtsp. en div. werktuigen	5478.40	1368.01	6846.41	140.—	6986.41	10	6814.—	32.41	6846.41	140.—
Lichtinstallatie	1800.89	438.35	2239.24	520.—	2759.24	10	2097.53	141.71	2239.24	520.—
Waterleiding	1086.62	447.80	1534.42	758.—	1542.—	10	1339.82	43.93	1383.75	158.25
Lichtgasleiding	—.—	350.—	350.—	—.—	350.—	10	70.—	35.—	105.—	245.—
Totaal	f 75000.—	f 41084.06	f 116084.06	f 1307.68	f 117391.74	—	f 63429.25	f 5140.47	f 68569.72	f 48822.02

STAAT betreffende de losse inventaris

H O O F D E N	Waarde van den aanwezigen voorraad op 1-1-1924	Aangekocht gedurende 1924	Waarde van den aanwezigen voorraad op 31-12-1924	Afschrijving
Kantoorbehoeften	f 96.—	f 87.60	f 50.50	f 133.10
Laboratoriumbehoeften	7.50	5.50	—.—	13.—
Brandhout en oliën	28.—	1146.93	1.—	1173.93
Kantoorinventaris	199.60	4.50	170.80	33.30
Laboratoriuminventaris	85.—	231.71	198.—	118.71
Slacht- en keurbenodigdheden	49.80	93.43	4.80	138.43
Overige gereedschappen	247.59	269.13	74.—	442.72
Bibliotheek	255.—	123.—	300.—	78.—
Tctaal	f 968.49	f 1961.80	f 799.10	f 2131.19

STAAT der aflossingen en der betaalde rente tot 1 Januari 1925

Jaar	Geldleening groot f 75000.— ad $4\frac{1}{2}\%$ aangegaan bij raadsbesluit dd. 20/5-1911 No. 30 ten behoeve van den bouw v/h Gem. Slachthuis		
	Kapitaal	Aflossing	Rente
1912	f 75000.—	f —.—	f 3375.—
1913	75000.—	—.—	3375.—
1914	75000.—	5000.—	3150.—
1915	70000.—	2000.—	3060.—
1916	68000.—	2000.—	2970.—
1917	66000.—	2000.—	2880.—
1918	64000.—	2000.—	2790.—
1919	62000.—	2000.—	2745.—
1920	60000.—	2500.—	2643.75
1921	57500.—	2500.—	2531.25
1922	55000.—	*) 5000.—	2418.75
1923	50000.—	2500.—	2250.—
1924	47500.—	3000.—	2070.—
Totaal	f 30500.—	f 36258.75	

*) f 2500.— extra aflossing

B. MELKCONTROLE.

In het verslagjaar waren in het bezit van een vergunning tot verkoop van melk 77 Bengaleezen, 4 Klingaleezen, 2 Europeanen, 1 Maleier en 1 Chinees. Wegens staking van het bedrijf vervielen 12 vergunningen, zoodat op 31 December ingeschreven stonden 66 Bengaleezen, 4 Klingaleezen, 2 Europeanen en 1 Maleier. Hiervan oefenden 31 hun bedrijf binnen de Gemeente uit.

De kwestie van de grasvoorziening voor het melkvee bleef onopgelost. De Bengaleezen schijnen zich intusschen aan den bestaanden toestand te hebben aangepast. Zelfs brachten de meesten hun jong en droog vee, hetwelk zij in den loop van 1923 naar elders (Boven Serdang en Langkat) gebracht hadden, wegens de hooge daaraan verbonden kosten en het vergrootte risico (meer sterfte) terug. Hoe zij aan gras voor deze dieren komen is geen open vraag. De dieren moeten toch eten en op de ondernemingen kunnen zij gras daarvoor vinden. Het gevolg hiervan wordt gedemonstreerd door de vele „koeienzaken” voor het Landgerecht. Slechts enkele Bengaleezen hebben gras aanplantingen of gelegenheid, zonder in handen der politie te vallen, hun vee te laten grazen.

Een veehouder vroeg vergunning zijn vee te mogen laten grazen op het voormalig raceterrein. Daar dit midden in de stad gelegen is, kon niet aan dit verzoek voldaan worden. Een ander bezwaar hierbij was, dat het practisch onmogelijk is een kudde koeien aan touwen gebonden te vervoeren, hetgeen met oog op het melken 4 X per dag zou moeten geschieden. Stallen op het bedoeld terrein bouwen gaat toch absoluut niet.

Zoo bleef de toestand zwevende en wordt reikhalzend uitgezien naar een overeenkomst tusschen de veehouders en de cultuurondernemingen. Daarbij is het te hopen dat eerstgenoemden toonen dat het hun ernst is mee te werken tot het scheppen van een behoorlijken toestand.

Op het eind van het jaar werd van 285 koeien melk gewonnen. Hiervan werden dagelijks 's morgens 800 en 's middags 450 flesschen binnen de Gemeente verkocht. Totaal 1250 flesschen. Dit betreft de melk uit de niet Europeesche melkerijen. Met deze is het aantal flesschen 1570 (v.j. 1400) van 314 koeien. De Europeesche bedrijven brachten met 30 melkgevende koeien ruim 320 flesschen op de markt. Duidelijk demonstreert dit het verschil in melkopbrengst der Europeesche en Bengaleesche koeien.

De prijs van de melk bleef ongewijzigd, nl. f 0.20 voor de niet-

Europeesche bedrijven per flesch van 600 — 625 cc en f 0.25 voor de Europeesche voor dezelfde hoeveelheid.

In een melkerij werd surra onder het vee geconstateerd. De melk dezer dieren werd uit de consumptie gehouden. Andere besmettelijke ziekten kwamen onder het melkvee niet voor.

Melkonderzoek.

Onderzocht werden 852 melkmonsters, waarvan 778 genomen van de melk door den Bengaleeschen, 33 der melk door den Klingaleeschen, 31 der melk door den Europeeschen, 5 der melk door den Maleischen en 5 der melk door den Chineeschen melkverkooper verkocht. Zoowel straat- als stalmonsters.

a. Soortelijk gewicht.

Voor het eerst wordt deze waarde opgegeven bij $27\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$ (tot dusver bij 15°C).

Als hoogste s. g. bij de monsters der Europeanen 1.0310, der Bengaleezen 1.0345, Klingaleezen 1.0310, Maleier 1.0305 en Chinees 1.0305. De laagste waarden zijn repect. 1.0225, 1.0185, 1.0200, 1.0290 en 1.0150.

Bij de stalproeven was het laagst gevonden s.g. 1.0190 en het hoogst gevonden 1.0342 (Bengaleesche koe). Het s.g. 1.0190 was van de melk uit een Europeesch bedrijf. Het vetgehalte dezer melk was 4.6% en het gehalte aan vetvrije droge stof 6.37%. Oorzaak van een en ander is wellicht de hooge koorts waaraan het dier tijdens het onderzoek leed.

b. Vetgehalte.

Dit gehalte varieerde bij de monsters der Bengaleezen tusschen 2.6% en 8%, bij die der Europeanen tusschen 2.3% en 6.8%, der Klingaleezen 2.9%-6.8%, van den Maleier 4.1%-5.1% en bij die van den Chinees tusschen 2.5% en 6.5%.

Minder dan 2% werd dit jaar niet aangetroffen. Beneden 3% bij 0.77% der monsters (vorig jaar 1.31%). De meeste gehalten lagen wederom tusschen 4 en 5%, behalve bij de melk der Europeesche bedrijven, nl. tusschen 3 en 4%. Zooals bekend is de melk der Bengaleesche vetrijker dan die der Europeesch/Australische koeien.

Het gemiddeld vetgehalte steeg bij alle groepen.

c. Vetvrije droge stof.

Het grootste gehalte hiervan was 9.82% gevonden bij een straatmonster (vetgehalte 3.4%, s.g. 1.0345).

De gemiddelde waarde kwam bij alle rubrieken boven 8%. Vooral is dit van belang voor de melk der Europeesche bedrijven, waar dit gehalte in 1923 7.73% was (nu 8.02%). Een bewijs dat de dieren zich aan het veranderde klimaat gaan aanpassen.

Bij stalproeven bleek het gemiddeld gehalte minstens 8.75% te zijn.

d. Graad van reinheid.

Bij de Europeesche bedrijven viel een groote vooruitgang te constateeren en werd bereikt hetgeen in het vorig verslag verwacht werd. Bij de Klingaleesche nam het aantal te vuile zeer toe. Daardoor waren totaal onvoldoende ruim 12% tegen ruim 11% over 1923.

e. Reductietijden.

Geen der monsters ontkleurde binnen 3 uren de methyleenblauwcplossing.

f. Katalase.

Geen bijzonderheden.

g. Zuurgraad.

Steeds werden waarden iets boven 6 gevonden. Bij watertoevoeging werden geringere uitkomsten verkregen.

Onderzoek voor particulieren.

11 monsters werden ingezonden.

Melkverordening.

1. Aanvulling.

De in het vorig verslag vermelde aanvulling van artikel 3 (3) werd afgekondigd in de Javasche Courant van 25 Januari 1924 No. 8.

2. Overtredingen.

79 x werd proces-verbaal opgemaakt nl:

melkvervalsching	12 x
vervuilde melk	45 x
verkoopen zonder vergunning	8 x
overige overtredingen	14 x

Bovendien werd door de politie vele malen zelfstandig opgetreden, waar het gold overtredingen het melkvervoer betreffende.

Gemiddeld soortelijk gewicht bij $27\frac{1}{2}^{\circ}$ C.

Jaar	Europeaan		Bengalees		Klingalees		Maleier		Chinees		Totaal	
	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht
1924	31	1.0270	778	1.0285	33	1.0275	5	1.0295	5	1.0265	852	1.0285

Gemiddelde vetprocenten.

Jaar	Europeaan	Bengalees	Klingalees	Maleier	Chinees	Totaal
1915	—	4.23 %	4.16 %	—	—	4.22 %
1916	—	4.50 %	4.18 %	5.41 %	—	4.45 %
1917	—	4.26 %	4.61 %	4.92 %	—	4.30 %
1918	4.10 %	4.31 %	4.26 %	4.30 %	—	4.32 %
1919	4.— %	4.60 %	4.20 %	—	—	4.60 %
1920	4.20 %	4.90 %	4.73 %	—	—	4.77 %
1921	3.45 %	4.71 %	4.57 %	—	—	4.70 %
1922	—	4.68 %	4.80 %	—	—	4.71 %
1923	3.44 %	4.37 %	4.47 %	—	—	4.36 %
1924	3.91 %	4.63 %	4.67 %	4.68 %	4.64 %	4.60 %

Vetprocenten.

	Minder dan 2 % vet	2—3 %	3—4 %	4—5 %	5—6 %	6—7 %	7—8 %	8 % en meer	3 % en hooger
Europeaan	—	3	15	9	2	2	—	—	28 = 90.32 %
Bengalees	—	1	65	507	183	21	—	1	777 = 99.87 %
Klingalees	—	1	1	22	7	2	—	—	32 = 96.97 %
Maleier	—	—	—	3	2	—	—	—	5 = 100.— %
Chinees	—	1	—	2	1	1	—	—	4 = 80.— %
Totaal	—	6	81	543	195	26	—	1	846 = 99.30 %

Vetvrije droge stof

	Gemiddeld gehalte aan vetvrije droge stof	
Europeaan	8.02 %	} 8.57 %
Bengalees	8.57 %	
Klingalees	8.33 %	
Maleier	8.82 %	
Chinees	8.57 %	

Graad van reinheid.

Aantal monsters.

	Ze er goed 6	Goed 5	Vol- doende 4	Onvol- doende 3	Vu il 2	Ze er vu il 1	Totaal onvoldoende		
							1924	1923	1922
Euro- peaan	4 (17.39 %)	6 (26.09 %)	12 (52.18 %)	1 (4.34 %)	—	—	4.34 %	25.— %	—
Benga- lees	39 (5.01 %)	147 (18.89 %)	493 (63.37 %)	41 (5.27 %)	43 (5.54 %)	15 (1.92 %)	12.73 %	11.02 %	5.64 %
Klinga- lees	2 (6.06 %)	4 (12.12 %)	22 (66.67 %)	3 (9.09 %)	2 (6.06 %)	—	15.15 %	7.14 %	23.08 %
Maleier	—	—	5 (100 %)	—	—	1	—	—	—
Chinees	1 (20.— %)	—	4 (80.— %)	—	—	—	—	—	—
Tot.	46	157	536	45	45	15	12.44 %	11.35 %	6.22 %

Gemiddelde samenstelling der onderzochte melkmonsters in 1924.

Nummer der vergunning	Naam van den melkverkooper	Woonplaats	Aantal monsters	Soortelijk gewicht bij 27 $\frac{1}{2}$ oC.	Vetprocent	Vetvrije droge stof	Punten voor reinheid berekend op 100.
	1 Labe Seng	Serdangweg	8	1.0295	4.4	8.77	67
	2 Wier Seng	Soekaradja	3	1.0305	4.7	9.09	67
§	3 Manggal Seng	Serdangweg	2	1.0280	4. -	8.30	33
	3 Ranggama	id.	2	1.0305	5. -	9.16	75
	4 Nial Seng	Soekaradja	16	1.0285	4.6	8.57	69
§	5 Mohamad Sidik	Poeloebrajan	8	1.0285	4.1	8.45	71
	5 Abdul Samad	id.	3	1.0305	4.8	9.11	61
	6 Massa Seng	Tandj. Moelia	10	1.0280	4.8	8.48	65
	7 Paudja Seng	Kotabangoen	15	1.0290	4.6	8.60	72
§	8 Ooi Bean Chooi	Amplas	5	1.0265	4.6	8.05	73
	8 Bella Seng	Kamp. Djati	3	1.0300	4.5	8.92	67
	9 Djağar Seng	Martoboeng	10	1.0285	5. -	8.66	53
	10 Sounder Seng	Tandj. Moelia	14	1.0280	4.8	8.61	64
	11 Abdul Hamid	Sei Kerah Pandau	15	1.0280	4.7	8.46	72
§	12 Hoekoem Seng	Kamp. Doerian	13	1.0290	4.2	8.60	62
	12 Fasali	id.	6	1.0300	5.2	9.29	56
	13 Radja Seng	Kamp. Baroe	14	1.0295	3.8	8.61	75
§	14 Paudjoe	Tandj. Moelia	1	1.0240	8. -	8.22	67
	14 Atama Seng	id.	12	1.0295	4.6	8.82	59
§	15 Nam Seng	Kamp. Baroe	7	1.0265	4.7	8.07	74
	15 Soepama	Verl. Coenstraat	5	1.0295	5.4	9. —	63
	16 Melkbedrijf Sikambing	Sei. Sikambing	12	1.0280	3.9	8.28	72
	17 Mir Seng	Tandj. Moelia	7	1.0300	4.5	8.92	69
	18 Mija Seng	Soenggal	15	1.0285	4.7	8.59	69
	19 Djoeala Seng	Tandj. Moelia	13	1.0290	4.9	8.77	65
	20 Tjam Seng	Soekaradja	8	1.0285	4.8	8.61	71
	21 Djağar Seng	Laboeanweg	12	1.0290	4.6	8.70	71
	22 Pala Seng	Verl. Julianastr.	14	1.0290	4.6	8.70	69
	23 Melkerij „Veelust”	Laboeanweg	19	1.0265	3.9	7.89	80
	24 Soun Seng	Kamp. Darat	13	1.0270	4.8	8.22	63
	25 Sounder Seng	Arnhemia	4	1.0305	5. -	9.16	67
	26 Kelawan	Tandj. Moelia	15	1.0275	5.1	8.42	61
	27 Boetha Seng	Kamp. Djati	11	1.0285	4.7	8.59	74
	28 Djoen Seng	Tandj. Moelia	3	1.0295	4.8	8.66	61
	29 Pagge Seng	Kamp. Tempel	14	1.0285	4.5	8.54	71
	30 Mohamad Sjarif	Kamp. Djati	18	1.0285	4.5	8.54	72
	31 Eisser Seng	Kamp. Tempel	8	1.0285	5.2	8.71	69
	32 Harnam Seng	Tandj. Moelia	20	1.0285	4.5	8.54	70
	33 Kata Seng	id.	15	1.0295	4.3	8.75	63
	34 Soun Seng	id.	12	1.0285	4.8	8.61	85
§	35 Abdul Rachman	Kamp. Tempel	10	1.0275	4.7	8.33	78
	35 Mohamad Nadir	id.	2	1.0275	5.4	8.49	33

Nummer der verguuning	Naam van den melkverkooper	Woonplaats	Aantal monsters	Soortelijk gewicht bij 27 ¹ / ₂ C.	Vetprocent	Vetvrije droge stof	Punten voor reinheid bere- kend op 100
36	Dasoenda Seng	Sigara-gara	12	1.0300	4.7	8.97	69
37	Dalwari	Serdangweg	10	1.0295	4.2	8.72	68
38	Soeba Seng	Kamp. Darat	4	1.0285	4.8	8.61	67
39	Desa Seng	Kamp. Tempel	17	1.0275	4.8	8.35	70
40	Senta Seng	Tandj. Moelia	17	1.0290	4.7	8.72	72
41	Paggoe	Soenggal	15	1.0295	4.2	8.72	67
42	Pagga Seng	id.	14	1.0280	4.8	8.48	62
43	Tjarth Seng	Kamp. Darat	4	1.0280	4.5	8.41	67
44	Bode Seng	id.	4	1.0275	4.6	8.31	79
44	Sulthan	id.	3	1.0300	5.1	9.06	56
45	Dalmirah	Soenggal	6	1.0280	5.4	8.62	56
46	Djagar Seng	Tandj. Moelia	14	1.0280	5.-	8.53	60
47	Nerrein Seng	Kamp. Darat	2	1.0270	5.4	8.36	17
48	Inder Seng	Patoemba	12	1.0280	4.4	8.39	71
48	Goerbatjan Seng	Serdangweg	6	1.0305	4.6	9.07	61
49	Roel Seng	Oranje Nassaust.	—	—	—	—	—
50	Bikoe	Kamp. Djati	1	1.0225	3.4	6.74	50
51	Bodea	Tandj. Moelia	9	1.0285	4.6	8.44	65
52	Djohar Seng	Soekaradja	11	1.0285	4.9	8.64	74
54	Kolie Seng	Tandj. Moelia	15	1.0280	4.7	8.46	70
55	Dalip Seng	Poeloebrajan	16	1.0285	4.7	8.59	77
59	Alif	Padangboelanweg	11	1.0295	4.3	8.75	77
60	Mahaboeb	Kamp. Doerian	13	1.0290	4.6	8.70	54
61	Abdul Madjid	Kamp. Skip	13	1.0280	4.8	8.48	67
62	Heem Seng	Laboeanweg	15	1.0290	4.5	8.67	63
63	Atama Seng	Tandj. Moelia	7	1.0290	3.9	8.54	64
63	Wedana Seng	id.	12	1.0285	3.5	8.32	78
65	Bandar Seng	id.	2	1.0295	4.2	8.72	50
67	Letschmie	Kamp. Kling	16	1.0270	4.5	8.15	72
69	Serrein Seng	Kamp. Darat	19	1.0290	4.6	8.70	70
70	Lellin	Kamp. Kling	10	1.0265	4.5	8.02	60
74	Moenchie	Tandj. Moelia	16	1.0290	4.7	8.72	75
75	Wessaka Seng	Kamp. Tempel	13	1.0280	4.7	8.46	64
77	Mohamad	Kamp. Doerian	15	1.0285	4.8	8.61	69
77	Abdul Wahab	id.	2	1.0290	5.8	8.98	50
78	Boetha Seng	Kamp. Djati	9	1.0275	4.4	8.26	59
79	Mohamad Sanif	Kamp. Tempel	5	1.0295	4.7	8.84	67
83	Atama Seng	Tandj. Moelia	8	1.0295	5.-	8.91	69
84	Aloe	Kamp. Tempel	14	1.0280	4.8	8.48	70
86	Sahali	Kamp. Djati	13	1.0285	4.6	8.57	69
88	Briam Seng	Soenggal	16	1.0300	4.6	8.95	64
92	Ganda Seng	id.	10	1.0295	4.4	8.77	67
95	Poemoen	Soekaradja	4	1.0275	4.2	8.21	67

§ Verkocht op 31 December 1924 geen melk meer.

C. PASARWEZEN.

1. Particuliere Pasars.

Zooals in het vorig verslag uitvoerig beschreven, kwam er een eind aan de „pasarkwestie” en verleende de Gemeenteraad in zijn vergadering van 28 Februari 1923 aan de betreffende exploitanten de noodige vergunningen. Deze exploitanten namen daar echter geen genoegen mede en wendden zich bij verzoekschrift van 28 April 1923 tot den Gouverneur-Generaal om vernietiging van het betreffelijke gemeenteraadsbesluit. Door den Burgemeester, den Gouverneur der Oostkust van Sumatra en den Wd. Adviseur voor de decentralisatie werd hierop van advies gediend. Bij besluit dd. 17 December 1924 No. 15 deelde de Gouverneur-Generaal adressanten mede dat er geenerlei grond bestond voor tusschenkomst der Regeering, daar de vergunningen verleend waren ingevolge de particuliere pasarverordening, een regeling waartoe de Gemeente krachtens artikel 12 van het Decentralisatiebesluit geheel bevoegd is. Het beroep op de eertijds door den resident verleende vergunningen ging niet op, ook reeds daarom niet daar de bevoegdheid van den resident overgegaan was op den gemeenteraad, waardoor deze raad alleszins bevoegd was een eventueele residenteele regeling naar eigen inzicht te wijzigen dan wel door een andere te vervangen.

Hiermede is de kwestie dus geheel afgedaan en de bevoegdheid der Gemeente Medan om regelend bij de particuliere pasars op te treden in hoogste instantie erkend

Met de verbetering der pasars vorderde men slechts langzaam. Reeds in het verslag over 1923 werd op deze omstandigheid gewezen. De toestand was daardoor deze dat op het eind van 1924 nog niet gereed was hetgeen eind Juni van dat jaar gereed had moeten zijn en zulks nadat herhaalde malen op een richtige nakoming van het door de pasarexploitanten zelve ingediend werkplan was aangedrongen. Intusschen laat het zich aanzien dat een en ander in den loop der eerste maanden van 1925 gereed zal zijn.

Door de verbouwingen der vleeschpasar was een wijziging der bestaande indeeling noodzakelijk. Zulks geschiedde bij Burgemeestersbesluit van 27 October 1924 No. 80. Hierdoor werd de middenloods geheel bestemd voor katoentjes en kramerijen, terwijl voor de kippen welke er tot dusver plaats vonden, een loods gebouwd is. De vleeschloodsen zijn geheel van den openbaren weg

door een muur afgesloten, zoodat stof en andere onreinheden het vleesch niet meer kunnen bezoedelen.

Een en ander heeft door deze verbeteringen een veel beter aanzien gekregen.

De tarieven werden ingevolge de Particuliere Pasarverordening door den Gemeenteraad ongewijzigd, zooals de exploitanten ter goedkeuring inzonden, vastgesteld. De tarieven waren dezelfde als van kracht gedurende 1923.

Het pasarbezoek verbeterde op de beide pasars. Op de groentenpasar echter in mindere mate dan op die van dierlijke voedingsmiddelen. Daar op deze zoowel als op de gemeentelijke vischpasar ook groenten verkocht worden is de excentrische ligging der groentenpasar de oorzaak van het mindere bezoek. Vooral merkten dit de verkoopers van katoenen stoffen en tabakswaren, in mindere mate de levensmiddelenverkoopers.

2. Gemeentelijk Pasarbedrijf.

a. Pasar Petissah. (geopend 3 Augustus 1915).

Van deze pasar werden in totaal gedurende 1924 in gebruik genomen 22375 M². tegen 27834 M². in 1923. Per dag gemiddeld 61 M². tegen 76 M². in 1923 en 89 M². in 1922. Het verhuurbare oppervlak is $\frac{3}{5}$ van het totaal oppervlak 744 M². = 446 M². Verhuurd was derhalve gedurende 1924 14% van het verhuurbare oppervlak tegen 17 % in 1923 (20 % in 1922, 16 % in 1921). De achteruitgang betrof vooral de tafels voor den verkoop van diversen d. z. tafels met allerlei zooals zaden, rijst, knolgewassen, diverse dranken, kleine huishoudelijke artikelen, groenten, vruchten. Ook deze achteruitgang is uitsluitend te wijten aan de excentrische ligging.

Overwogen dient te worden of door verplaatsing deze pasar meer rendabel gemaakt kan worden. Daar in het centrum der gemeente geen plaats beschikbaar is, zal de pasar nooit bloeiend worden, evenwel kan er een wijkpasar door ontstaan, welke beter op hare plaats is dan te Petissah. Natuurlijk dient vooraf berekend te worden in hoeverre het loonend is in verband met de kosten der verplaatsing.

Het personeel bleef hetzelfde nl. 1 hulpkassier en 1 werkmans. Minder kan het dus al niet.

De ontvangsten bedroegen f 2184.46½, de uitgaven f 1151.55, het saldo f 1032.91½ (v. j. f 1520.45).

b. Vischpasar. (aangekocht op 1 Juni 1922).

Deze pasar, in het centrum gelegen, kon zich op een flink marktbezoek verheugen. Doordat thans geen nadeelige factoren, zooals de verbouwing in 1923, in het spel waren, steeg het verhuurde aantal M². van 69848 M². in 1923 tot 157178 M². in 1924. Dit betreft de de loods met de pasarterreinen.

De ontvangsten dezer pasar bedroegen totaal f 27826.71½, gemiddeld per maand f 2318.90 tegen f 1735.75 in 1923. Het jaar 1923 werd ongunstig beïnvloed door de verbouwing. Vergelijken we daarom met 1922 dan zien we dat de maandelijksche ontvangsten toen bedroegen gemiddeld f 1831.80. De vermeerdering in ontvangsten is ten deele te danken aan het 1 Augustus 1924 ingevoerde kilogram-tarief met betrekking tot de ingevoerde verse visch. Tevens doordat meer visch werd aangevoerd nl. per maand 98890 K. G. tegen 87360 K.G. in 1923. In 1922 was dit aantal 118120 K.G. De vermindering vindt, evenals in vorige jaren, hare voornaamste oorzaak in de verminderde vangst en niet in een onderconsumptie.

De uitgaven der vischpasar bedroegen f 4111.90 d. z. de uitgaven uitsluitend ten laste der exploitatie komende. Het saldo dezer pasar is dus f 23714.81½.

Behalve deze uitgaven zijn er de verrekeningen met de Gemeente, welke op beide pasars drukken. Dit zijn: f 2450.—, bijdrage in de kosten van andere gemeentediensten; f 5560.46, rente en aflossing van door de Gemeente verstrekt bouwkapitaal.

Het personeel der vischpasar bleef bestaan uit 1 marktopzichter, 1 kassier, 1 weger en 2 werklieden.

In de tarieven kwam een wijziging wat betreft de berekening der retributie voor de verse visch. Zooals in het vorig verslag vermeld voldeed het geldende tarief nl. 5% van de opbrengst niet. Daarom werd overgegaan tot invoering van het K. G. tarief, nadat over een lang tijdsverloop dagelijks alle visch gewogen was en in klassen onderverdeeld al naar de waarde. Zoodoende kon berekend worden de invloed, welke het nieuwe tarief op de pasarontvangsten zou hebben, zoodat verlaging ervan voorkomen werd. Dit tarief trad inwerking op den 1en Augustus. De contrôle is hierdoor veel verbeterd al moet het doel zijn de plaatsing van een zelfregistreerend weeginstrument. De bestaande fairbank, welke versleten was, werd vervangen door een wijzerbascule, zoodat de invoerders zelven het gewicht kunnen aflezen. Tevens vereischt het wegen hierdoor minder tijd.

De mogelijkheid der invoering van een gemeentelijke vischafslag was vooraf ampel onderzocht. Daarbij was o. a. een bezoek ge-

bracht aan de vischmarkt te Laboean, alwaar de controleur met de grootste bereidwilligheid het aldaar ingevoerde systeem van afslag demonstreerde. Het groote bezwaar bleek te zijn dat te Laboean de visch direct van de visschers gekocht wordt, terwijl te Medan de visch reeds in de tweede hand is, dus te Laboean zijn de aanvoerders geen verkoopers en te Medan wel. Hierdoor zouden te Medan schijnveilingen plaats kunnen hebben, waardoor de retributie onevenredig laag gehouden zou worden. Daarom werd besloten van een veiling af te zien en het K.G. tarief in te voeren.

Ten einde aan ruimte te winnen werd het fietsenrek buiten de loods geplaatst.

Ingediend werd een ontwerp-verordening betreffende het gebruik der gemeentelijke pasars.

c. Financiëel overzicht.

De begrooting van het pasarbedrijf werd bij raadsbesluit van 30 October 1923 No. 190 vastgesteld tot een bedrag van f 21800.— in ontvangsten en uitgaven.

De ontvangsten waren in totaal f 30011.18 dus f 8211.18 hooger dan de raming. De uitgaven f 13273.91, zoodat f 16737.27 als saldo aan de Gemeente kon worden overgedragen. Behalve dit saldo heeft de Gemeente nog ontvangen f 5560.46 als rente en aflossing van door haar verstrekt kapitaal en f 2400.— als bijdrage in de kosten van andere gemeentediensten.

Doordat aanschaffing van een nieuwe bascule noodzakelijk was, werd bij begrotingswijziging art. 9 verhoogd met f 450.—

Zooals reeds in het vorig verslag vermeld werd de rente van het door de Gemeente geleend kapitaal bepaald op 7%, waardoor het betreffende artikel verhoogd moest worden.

Gebouwen en terreinen:

Bouw Pasar Petissah	f 27000.—
Aankoop Vischpasar	„ 30000.—
Verbouw Vischpasar	„ 33978.63
Kleine verbeteringen	„ 62.—
	f 91040.63

Afschrijving tot ult. 1923	f 9693.33
idem over 1923	„ 3034.70

„ 12728.03

Boekwaarde op 31 December 1924	f 78312.60
--------------------------------	------------

De afschrijving heeft plaats in 30 jaar.

Gemeente Medan.

Deze rekening is:

Bouw Pasar Petissah	f 27000.—
Aankoop Vischpasar	„ 30000.—
Geleend voor verbouw idem	„ 21700.—
	f 78700.—

Afgelost tot ult. 1923 f 9715.31
idem over 1924 „ 730.46

„ 10445.77

Schuld op 31 - 12 - 1924 f 68254.23

Zooals vermeld is de rente vanaf 1924 bepaald op 7%.

Het door de Gemeente geleend kapitaal bedroeg toen rond
f 690000.— Terug te betalen in 30 jaar.

Meubilair.

Aanwezig op 1-1-1924	f 726.—
Bijgeboekt in 1924	„ 159.11

Totaal f 885.11

Afschrijving „ 295.04

Waarde op 31-12-1924 f 590.07

Kantoorbehoeften.

Aanwezig op 1-1-1924	f 81.85
Bijgeboekt in 1924	„ 308.90

Totaal f 390.75

Aanwezig op 31-12-1924 „ 123.60

Verbruikt in 1924 f 267.15

Gereedschappen.

Aanwezig op 1-1-1924	f 38.—
Bijgeboekt in 1924	„ 509.02

Totaal f 547.02

Afschrijving „ 247.02

Waarde op 31-12-1924 f 300.—

3. Pasarcredietwezen.

Ten einde de Gemeente voor verliezen te behoeden werd in 1924 dezelfde taktiek gevolgd van in 1923, dus werd slechts op de gemeentelijke pasars uitgeleend. De pasarhandel was nog te onzeker om crediet te verschaffen op de particuliere pasars, waarvan de verkoopers in veel minder nauw verband met de Gemeente staan. Misschien dat 1925 er gunstiger voor zal staan.

Geen enkele leening behoefde dan ook afgeschreven te worden.

Totaal werd in 1924 uitgeleend voor f 2770.— (1923 f 2235.—) waarvan aan rente verschuldigd was f 277.—. De onkosten bedroegen f 6.65.

In 1924 werden afgesloten 1 leening van f 5, 20 van f 10, 39 van f 15, 13 van f 20, 6 van f 25, 4 van f 30, 29 van f 50. Op Pasar Petissah werden hiervan afgesloten 2 leeningen van f 30 en 2 van f 50, de overige op de vischpasar.

De terugbetalingen kwamen geregeld binnen. Afschrijving over 1924 heeft niet plaats te hebben. Ingevolge de balans op 31-12-1923 is deze f 319.90 nl. f 313.10 oninvorderbaar van leeningen op de particuliere pasars en f 6.80 korting wegens betaling binnen de overeengekomen termijn.

Op 31 December stond uit op:

Pasar Petissah	f 16.—
Vischpasar	„ 567.40
Totaal	f 583.40

Zooals de bijgevoegde balans doet zien is er gedurende het afgeloopen jaar een winst gemaakt van f 270.35 en vanaf den aanvang van het verleen van pasarcredieten (1 December 1921) f 1764.34.

Het bedrijf betaalde f 1008.78 aan de Gemeente terug, zoodat de vordering der Gemeente op 31 December bedroeg f 8800.—

De belegde deposito was op dien dag f 9000.—

Balans op 31 December 1924

Debet.			Credit.
Op deposito	f 9000.—	Gemeente Medan	f 8800.—
Debiteuren f 903.30		Winstsaldo	
Afschrijving „ 319.90		1923 f 1167.—	
		Deposito	
over 1922/1923	„ 583.40	rente „ 326.99	
Kas	„ 987.94		„ 1493.99
		Winst	„ 270.35
	<u>f 10564.34</u>		<u>f 10564.34</u>

STAAT van het aantal verhuurs der hoeveelheden aangebrachte visch
op de Gemeente Vissende 1924.

Koopwaren	Januari	Febr.	Maart	April	Mei	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totaal
Loods:											
Mie	194 ^{3/4}	246 ^{1/2}	263 ^{1/2}	255	263 ^{1/2}	270 ^{1/2}	360	372	360	372 ^{1/2}	3476 ^{3/4} M ²
Koffie	432	344	372	360	372	558	540	662	660	682	5880
Rookgerei, zeep etc.	410 ^{3/4}	265 ^{3/4}	294 ^{1/2}	160	93	93	90	93	90	93	1866
Diversen	467 ^{1/2}	451 ^{3/4}	495 ^{1/2}	449 ^{3/4}	512 ^{1/2}	372	304 ^{1/4}	177	145	181 ^{1/2}	4604
Mal. ikan kering	138 ^{1/2}	123 ^{1/4}	131 ^{3/4}	127 ^{1/2}	131 ^{3/4}	144 ^{1/2}	264 ^{3/4}	142 ^{1/2}	131 ^{1/2}	131 ^{3/4}	1727
Chin. " "	3053 ^{1/2}	2649	2921 ^{1/4}	2827 ^{1/2}	2965 ^{3/4}	3038	2934 ^{1/2}	2958	2608 ^{1/4}	2642 ^{3/4}	34576 ^{1/2}
" " masak	387 ^{1/2}	357	395 ^{1/4}	382 ^{1/2}	395 ^{1/4}	263 ^{1/2}	255	263 ^{1/2}	255	263 ^{1/2}	3932
" " kembong	51	152	221	161	115	75	113	179	107	141	1559
" " basah	514	448	405	402	365	316	284	298	190	355	4456
Bamboe manden	155	141	155	150	155	255	203	231	248	237	2312
IJs	—	44	78	120	124	124	120	124	120	124	2222
Stroop	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	20
Kleermaker	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	34
Rijst	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 ^{1/2}
Ketam	—	—	—	—	—	—	13	31	30	31	105
Makanan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	20
Obat	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Totaal	5804 ^{1/2}	5222 ^{1/4}	5732 ^{3/4}	5415 ^{1/2}	5501 ^{3/4}	5509 ^{1/2}	5481 ^{1/2}	5532	5134 ^{3/4}	5274 ^{3/4}	65792 ^{3/4} M ²
Terrein:											
Groenten	4921	4650	5115	5196	5233	5972	5885	6060	5930	6166	66345
Boenga	124	116	124	125	126	124	120	142 ^{1/2}	112 ^{1/2}	116 ^{1/4}	1474 ^{1/4}
Koewe-koewe	314 ^{1/2}	407	456 ^{1/2}	582	602	478	486	532	482	447	5634
Kleermaker	46 ^{1/2}	43 ^{1/2}	46 ^{1/2}	46 ^{1/2}	46 ^{1/2}	46 ^{1/2}	45	46 ^{1/2}	45	46 ^{1/2}	550
Toekang tjoeoer	124	112	124	120	124	62	60	62	60	62	1072
Koffie	46 ^{1/2}	43 ^{1/2}	4 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—	—	94 ^{1/2}
Bamboe manden	31	29	40	60	62	—	—	—	—	—	373
Rookgerei	—	10	37	78	97	93	107 ^{1/2}	108 ^{1/2}	105	108 ^{1/2}	927 ^{1/2}
Kain	—	3	26	30	31	31	30	45	120	102	479
Tikar	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Zeep	—	—	—	—	31	124	120	124	120	124	827
Diversen	—	—	—	—	1	113	60	99 ^{1/2}	145	162 ^{1/2}	602
Totaal	5607 ^{1/2}	5414	5979 ^{1/2}	6237 ^{1/2}	6353 ^{1/2}	7043 ^{1/2}	6913 ^{1/2}	7220	7119 ^{1/2}	7334 ^{1/2}	78384 ^{1/4} M ²

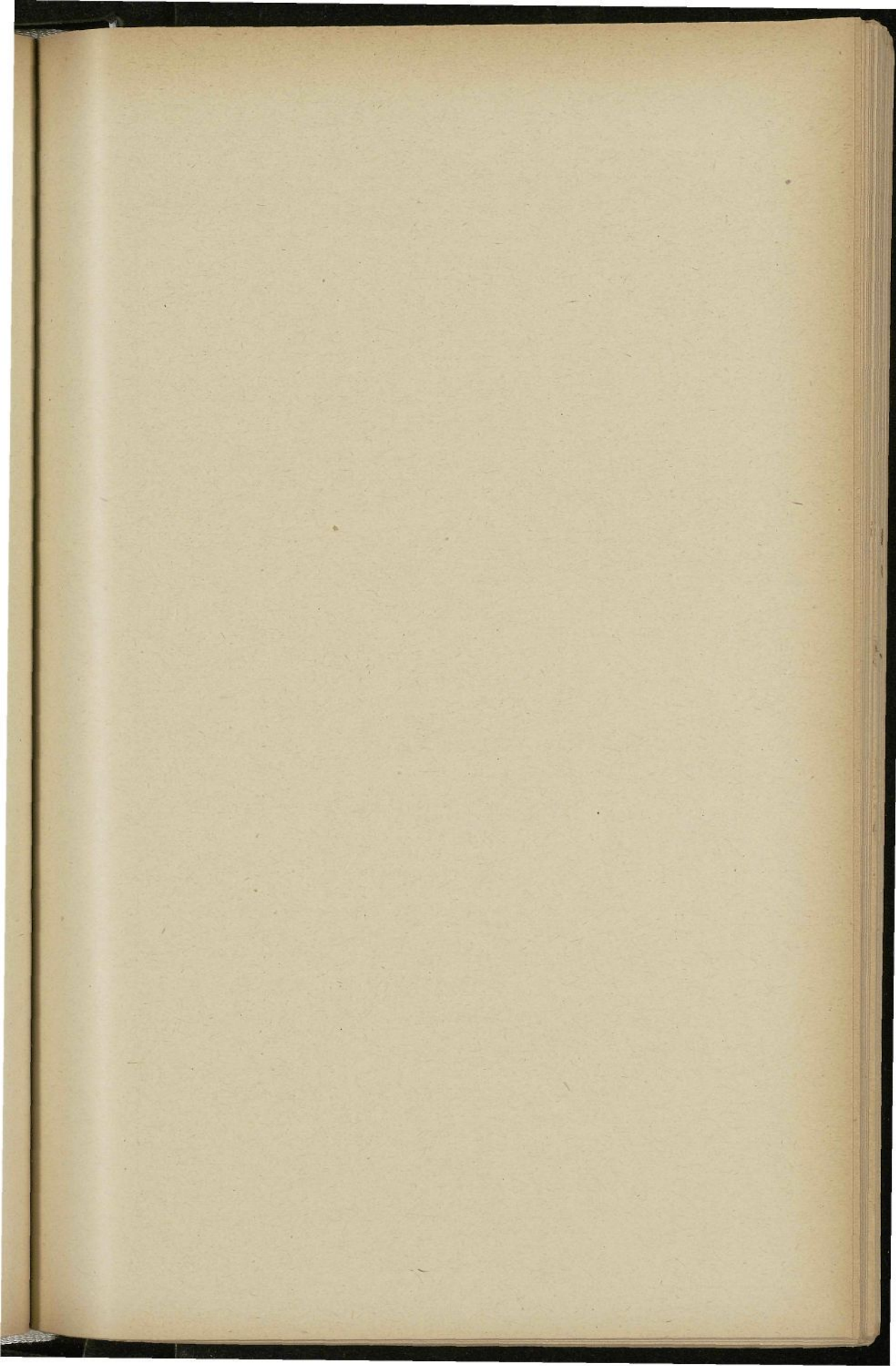
Koopwaren	Januari	Febr.	Maart	April	Mei	Juni
Verbindingsweg:						
Groenten	874	822	893	885	926	881
Zeep	31	29	31	30	31	30
Rookgerei, zeep etc.	6	6	8	8	9	8
Kain	—	1	—	—	—	—
Boenga	—	—	—	33	38	37 ¹ / ₂
Mutsen	—	—	—	3	6	—
Koewe-koewe	—	—	—	—	4	—
Vuurwerk	—	—	—	—	24	—
Korma	—	—	—	—	6	—
Totaal	911	858	932	959	1044	956 ¹ / ₂
Totaal loods, terrein en verbindingsweg	12323	11494 ¹ / ₄	12644 ¹ / ₄	12611 ³ / ₄	12899 ¹ / ₄	12444 ¹ / ₄
Invoer versche zeevisch	83828	81564	91497	110927	97351	86770
„ „ riviervisch	3428	2345	3389	3364	3054	4282
„ gedr. kemb. (gr. md.)	346	751	1111	1544	1101	206
„ „ „ (kl. md.)	—	—	51	25	—	163
„ rijst (zakken)	—	—	—	—	—	5
„ houtskool (manden)	—	—	—	—	—	—

Juli	Aug.	Sept.	October	Nov.	Dec.	Totaal
1160	1149	1121	1169	1147	1156	12183
32	30	30	31	30	31	367
6	4	4	2	4	4	69
—	—	—	—	—	—	1
38 ³ / ₄	38 ³ / ₄	37 ¹ / ₂	38 ³ / ₄	37 ¹ / ₂	38 ³ / ₄	338 ¹ / ₂
—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	6
1236 ³ / ₄	1222 ³ / ₄	1192 ¹ / ₂	1240 ³ / ₄	1218 ¹ / ₂	1229 ³ / ₄	13001 ¹ / ₂ M ²
14093 ³ / ₄	13775 ³ / ₄	13587 ¹ / ₂	13992 ³ / ₄	13472 ³ / ₄	13839	157178 ¹ / ₂ M ² 1)
99597	97434	90942	98842	101980	105566	1145925 K.G. 2)
2597	2783	3349	5244	4119	2787	40741 „ 3)
428	494	1098	954	828	956	9817 gr. md.
252	678	155	260	35	—	1619 kl. md.
3	—	—	—	3	—	11 z.
—	—	—	80	30	—	110 md.

1) In 1923: 73410 ¹/₂ M²
 2) „ „ : 1017970 K.G.
 3) „ „ : 30301 „

S T A A T van het aantal verhuurde M². der Gemeente Pasar Petissah gedurende 1924.

Koopwaren.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totaal
Rundervleesch	38 ^{3/4}	35	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	37 ^{1/2}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	33 ^{3/4}	33 ^{3/4}	446 ^{1/4} M ² .
Varkensvleesch	38 ^{3/4}	35	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	37 ^{1/2}	38 ^{3/4}	456 ^{1/4} "
Versche visch	242	186	230	216	210	204	184	175	122	129	165	212	2275 "
Groenten	769	769 ^{1/2}	765	825 ^{1/2}	806	836 ^{1/2}	849	790	785 ^{1/2}	909	912	865 ^{1/2}	9882 ^{1/2} "
Diversen	658	582	529	488 ^{1/2}	476 ^{1/2}	423	440 ^{1/2}	372 ^{1/2}	367 ^{1/2}	390	403	364 ^{1/2}	5495 "
Eettafels	117 ^{3/4}	95 ^{1/4}	104 ^{3/4}	33	73	103 ^{1/2}	107 ^{3/4}	112 ^{3/4}	117 ^{1/2}	125 ^{3/4}	110 ^{1/2}	125 ^{3/4}	1227 ^{3/4} "
Ijs.	56 ^{1/2}	17 ^{1/2}	72 ^{1/2}	74	73 ^{1/2}	75	75 ^{1/2}	72 ^{1/2}	53	70 ^{1/2}	64	67	825 ^{1/2} "
Koewe-koewe	30	29	33	20	27	30	29	26	11	25	19	31	310 "
Kleermaker	35	46 ^{3/4}	72 ^{1/2}	71 ^{1/4}	65	58 ^{3/4}	62 ^{1/2}	65	68 ^{3/4}	75	65	46 ^{1/4}	731 ^{1/4} "
Rookgerei etc. . . .	81	60	72	81	54	66	54	51	42	34	46	52	693 "
Gado-gado	13	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30 "
Gedroogde visch . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3 "
Totaal	2079^{3/4}	1927	1956^{1/4}	1884^{1/4}	1861^{1/4}	1871^{3/4}	1878^{3/4}	1742^{1/4}	1645^{1/4}	1835^{3/4}	1855^{3/4}	1836^{1/2}	22375 1/2 M².
Hongkong met aangevoerde vruchten .	46	64	72	84	65	105	70	111	147	251	260	255	1530
Totaal in 1923:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27834 M².
Hongkong met aangevoerde vruchten .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	853
Hoeveelheid aangevoerde doerians .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7180

PASARCREDIETWEZEN.

Stand 31 December 1924.

Jaar 1924	Aantal gesloten leeningen										Totaal verstrekt	Te ontvangen rente	Totaal v/h crediet	Door de leeners afbetaald	Nog uitstaand	Door de Gemeente verstrekt bedrag
	f 5	f 10	f 15	f 20	f 25	f 30	f 40	f 50	f 100							
Tot. 1-1-24	—	3	1	7	10	4	6	131	140	f21345.—	f 2131.—	f23476.—	f22690.40	f 785.60	f 9808.78	
In 1924	1	20	39	13	6	4	—	29	—	2770.—	277.—	3047.—	2929.30	+ 117.70	0.75	
Totaal	1	23	40	20	16	8	6	160	140	f24115.—	f 2408.—	f26523.—	f25619.—		f 9809.53	
Afgelost	1	23	37	11	16	7	6	145	134						f 1009.53	
Stand op 31-12-'24	—	—	3	9	—	1	—	15	6					f 903.30	f 8800.—	

**Vergelijking tusschen de prijzen van verschillende levensbehoef ten
op de pasars te Medan over de jaren 1923 en 1924.**

Artikelen	Een- heid per	Jaarcijfer 1923		Jaarcijfer 1924	
		Prijs		Prijs	
		Laagste	Hoogste	Laagste	Hoogste
Vleesch.					
Runder haas	K.G.	f 2.—	f 2.30	f 1.80	f 2.60
„ biefstuk	„	1.10	1.80	1.10	1.80
„ lapjes	„	0.80	1.20	0.80	1.40
„ soepbeenderen	„	0.40	0.65	0.40	0.60
„ tong	stuk	1.10	2.20	1.20	2.—
Varkensvleesch	katti	0.70	0.86	0.40	0.80
„ reuzel	„	0.50	0.50	0.30	0.80
Schapenvleesch	„	1.—	1.—	0.60	0.60
Kip	stuk	0.35	1.50	0.35	1.85
Kapoen	katti	1.—	1.50	0.75	1.40
Eend	stuk	0.80	1.80	0.60	1.80
Gans	„	—	—	3.—	4.50
Eieren.					
Kip	„	0.05	0.08	0.04 ¹ / ₂	0.07 ¹ / ₂
Eend	„	0.04 ¹ / ₄	0.06	0.05	0.06
Visch.					
Ikan kakap	katti	0.40	0.80	0.40	0.80
„ bawal	„	0.40	0.80	0.40	0.80
„ lidah	stuk	0.10	0.25	0.15	0.30
„ senangin	katti	0.50	0.80	0.50	0.80
„ kembong	stuk	—	—	0.02	0.07
„ troeboek	„	—	—	0.15	1.50
Garnalen	katti	0.10	0.80	0.08	0.60
Kepiting	„	0.05	0.25	0.15	0.50
Gedroogde visch:					
Ikan sepat	„	0.06	0.75	0.20	0.45
„ Siam	„	0.06	0.75	0.35	0.60
„ teri	„	0.06	0.75	0.25	0.50
„ sotong	„	0.06	0.75	0.50	0.70
Aardappelen.					
	„	0.05	0.12	0.10	0.20
Rijst.					
Siam Rijst	„	0.11	0.15	0.13	0.17
Java	„	0.15	0.15	0.15	0.15
Kampong	„	0.07	0.15	0.08	0.20
Ranggoon	„ No. 1	0.07	0.15	0.10	0.13
„ „ 2	„	0.07	0.15	0.10	0.12 ¹ / ₂
Poeloet	„	0.10	0.20	0.13	0.28
Groenten.					
Slaboonen	„	0.05	0.30	0.15	0.40
Snijboonen	„	0.06	0.30	0.15	0.40
Salade	krop	0.01	0.07	0.02	0.05
Andijvie	„	—	—	0.05	0.08
Sawi poetih	„	0.02	0.03	0.02	0.06
Katang pandjang	bos	—	—	0.02	0.07
Bajam	„	—	—	0.01 ¹ / ₂	0.04
Soepgroenten	„	0.01	0.03	0.01	0.04

Vergelijking tusschen de prijzen van verschillende levensbehoefden op de pasars te Medan over de jaren 1923 en 1924.

Artikelen	Eenheid per	Jaarcijfer 1923		Jaarcijfer 1924	
		Prijs		Prijs	
		Laagste	Hoogste	Laagste	Hoogste
Mais (groene)	bos	f —	f —	f 0.01	f 0.04
Mais (gele)	katti	0.06	0.08	0.08	0.08
Bieten	"	0.25	0.50	0.13	0.40
Kool	"	0.25	0.50	0.14	0.30
Tomaten	"	0.20	0.38	0.10	0.35
Wortelen	"	0.20	0.40	0.10	0.35
Witte uien	"	0.17	0.35	0.30	0.45
Rode uien	"	0.14	0.30	0.20	0.30
Bruine boonen	"	0.10	0.50	0.20	0.30
Katjang hidjau	"	0.14	0.18	0.15	0.18
Komkommer	stuk	0.01	0.05	0.01	0.05
Peulen	katti	—	—	0.35	0.60
Tjabe	"	0.12	0.60	0.15	0.40
Vruchten.					
Pisang	tros	0.06	0.30	0.05	0.25
Manggistan	bos	0.05	0.20	0.10	0.20
Ananas	stuk	0.05	0.70	0.10	0.45
Savoe	"	0.01	0.05	0.01	0.05
Doerian	"	0.10	1.—	0.20	0.60
Djeroek manis	"	0.02 1/2	0.08	0.02	0.15
" Bali	"	—	—	0.15	0.45
" Siam	"	—	—	0.05	0.30
" tipis	"	—	—	0.01	0.02
Klapper	"	0.04	0.10	0.04	0.07
Papaja	"	0.03	0.17	0.03	0.10
Terong Batak	10 "	0.05	0.15	0.05	0.25
Ramboetan	bos	0.07	0.35	0.08	0.25
Langsat	katti	0.06	0.20	0.10	0.25
Mangga	stuk	—	—	0.01	0.10
Mangga Betawi	"	—	—	0.30	0.55
Zuurzak	"	—	—	0.03	0.25
Diversen.					
Koffieboonen	katti	0.40	0.60	0.40	1.—
Zout	"	0.11	0.15	0.12	0.14
Suiker	"	0.18	0.33	0.17	0.20
Meel	"	—	—	0.15	0.20
Stijfsel	"	0.12	0.19	0.16	0.18
Mie	"	0.11	0.15	0.10	0.11
Batak suiker	pak	—	—	0.10	0.20
Lucifers	"	0.28	0.35	0.24	0.30
Brandhout	stuk	0.04	0.05 1/2	0.03	0.04
Brood (wit)	"	0.03	0.20	0.03	0.20
Melk	flesch	0.20	0.25	0.20	0.25
Klapperolie	"	0.30	0.45	0.35	0.40
Petroleum	blik	4.—	4.10	3.95	4.—
Ketjap	flesch	0.20	0.80	0.20	0.80
Huishoudzeep	stang	0.20	0.50	0.20	0.50
Houtskool	mand	0.75	1.—	0.65	0.90

D. VOERWEZEN.

De halfjaarlijksche keuringen der personenvoertuigen met de trek-dieren vonden plaats in de maanden Januari en Juli, die der lastvoertuigen in Februari en Augustus. Totaal werden goedgekeurd 580 personen en 1065 lastvoertuigen (v.j. 552 en 1132). Voor den trekdienst werd afgekeurd een paard. Afgegeven werden 224 vergunningen tot het besturen van een personenvoertuig.

De verdiensten der sadohouders stegen in den loop van het jaar door het afnemen van het aantal huurauto's. Een en ander was te constateeren aan den verbeterden staat der wagens op de tweede keuring ten opzichte van dien op de Januari keuring.

De stallen werden geregeld nagezien. Totaal zijn in 1924 afgegeven 20 vergunningen tot het houden van een stalhouderij. 118 processen-verbaal werden door den gemeentelijken dienst opgemaakt nl.

57 x wegens het verhuren van een voertuig niet voorzien van het voorgeschreven goedkeuringsmerk,

53 x wegens het verhuren van een verwaarloosd voertuig,

6 x wegens het niet bij zich hebben van een rijbewijs,

2 x wegens het doen verhuren door een persoon zonder rijbewijs.

Bovendien werd door de politie herhaalde malen proces-verbaal opgemaakt.

E. REGLEMENT OP HET MAKEN EN VERKRIJGBAAR STELLEN VAN IJS EN KOOLZUURHOUDEN- DE WATEREN.

(Stbld. No. 678 van 1923).

Gedurende het afgeloopen jaar werd een bestaande inrichting verplaatst, een nieuwe geopend, terwijl een het bedrijf staakte. Bovendien werd aan de Hotel Mij de Boer vergunning verleend ten behoeve van hare eigen installatie.

Aan de Ijs Mij Petodjo werd op een betreffend verzoek bericht dat de Gemeenteraad principieel geene bezwaren heeft tegen het vestigen van een fabriek voor koolzuurhoudende wateren in haar fabriek gelegen aan den Bentengweg. De aanvraag der N. V. Singapore Soda Fraser and Neave Ltd. om een fabriek ter stede te vestigen kon niet afgedaan worden, daar de inrichting nog niet gereed kwam.

Op 31 December waren in het bezit der vergunning: twee ijsfabrieken (een vergunning) en elf fabrieken van koolzuurhoudende wateren (3 Europeesche en 8 Chineesche).

Dat aan de bepalingen van het staatsblad niet overal ter Oostkust voldoende de hand gehouden wordt, blijkt uit het feit dat bij een firma hier ter stede door de politie eenige kisten sodawater uit een naburige gemeente ingevoerd in beslag genomen werden, daar de etiketten der flesschen niet voorzien waren van den datum waarop het produkt werd vervaardigd en gebotteld. Dit sodawater werd deswege vernietigd.

In verband hiermede kwam de ongunstige positie aan het licht waarin het binnenlandsch fabrikaat verkeert ten opzichte van het buitenlandsch. Dit laatste toch is aan geen enkele hygienische bepaling onderworpen. Was bovenbedoeld sodawater uit het buitenland ingevoerd dan zou het in consumptie gebracht zijn, terwijl het nu vernietigd moest worden. Groote hoeveelheden sodawater worden te Belawan ingevoerd afkomstig uit Singapore en Hongkong, terwijl aan dit product geenerlei hygienische waarborgen gesteld worden. Weet de Regeering dat in de plaatsen van herkomst de bereiding ervan onder voldoende contrôle staat? Zeer zeker betreft dit een kwestie belangrijk genoeg om bij de Regeering voorgebracht te worden.

F. BROODVERORDENING.

De Gemeenteraad stelde een wijziging der Broodverordening vast waardoor bakkerijen, gelegen buiten de Gemeente doch welke brood invoeren, onder contrôle kwamen. Met het oog op de vele wijzigingen van de oorspronkelijke verordening, werd deze ingetrokken en een nieuwe verordening vastgesteld. Deze werd afgekondigd in de Javasche Courant van 11 Juli 1924 No. 56.

In den loop van 1924 werden vergunningen verleend aan 2 Chineesche en 3 Bengaleesche broodbakkerijen. (w.o. twee buiten de Gemeente).

Op 31 December stonden ingeschreven:

Binnen de Gemeente:

8 Bengaleesche broodbakkerijen met 129 man personeel,

5 Chineesche " " 25 " "

1 Europeesche " " 6 " "

Buiten de Gemeente:

2 Bengaleesche broodbakkerijen " 31 " "

G. HOTELVERORDENING.

De Gemeenteraad stelde in de vergadering van 9 April 1924 de Medansche Hotelverordening vast. Afgekondigd in de Javasche Courant van 2 Mei 1924 No. 36, trad de verordening in werking op den 2 Juni d. a. v.

Hierdoor kwamen onder gemeentelijke contrôle de hotels, eet-, koffie- en biljarthuizen.

De bestaande inrichtingen hadden een maand tijd om een aanvraag ingevolge de verordening in te dienen. Dientengevolge moesten onderzocht worden:

84	aanvragen tot het houden van een hotel of pension,
124	„ „ „ „ „ „ koffiehuis,
47	„ „ „ „ „ „ eethuis,
10	„ „ „ „ „ „ biljarthuis.

De meeste eethuizen zijn tevens koffiehuisen. Eenige hotels zijn tevens koffie- eet- of biljarthuis.

In September kon een begin gemaakt worden met het onderzoeken der ingekomen aanvragen. Het bleek daarbij duidelijk, hoe dringend noodig de contrôle is, speciaal wat de eethuizen betreft. De hotels vielen over het algemeen zeer mee, in de meeste gevallen was het aanbrengen van meerdere ventilatie de eenige noodige verandering van belang. Doordat dus werkzaamheden ingevolge de Bouwverordening noodig bleken, eischte deze verordening eveneens veel van den dienst der Gemeente Werken.

Zooals reeds gezegd gaven de eethuizen het meeste werk vooral wat betreft de keuken, waterafvoer en de zindelijkheid in het algemeen. Verboden werd o.a. het hebben van houtskool- of houtfornuizen in de eetkamer. Wanneer geen gas kon aangelegd worden, dan moesten deze fornuizen naar de keuken verplaatst worden. Te begrijpen is dat deze maatregel in verband met de gewoonte de spijzen klaar te maken onder de oogen van het publiek, nogal moeilijkheden opleverde. Ten slotte evenwel werd bereikt hetgeen verlangd werd, al kostte het tijd en geduld. Ook wat de koffiehuisen betreft werd hetzelfde voorgeschreven. Door het groot aantal inrichtingen ter stede, waarbij de veranderingen vrijwel gelijktijdig aangebracht moesten worden, konden alle niet vóór het eind van het jaar gereed komen. Er bleken zelfs te weinig werklieden beschikbaar te zijn en die er waren sloegen hun prijzen op.

Voldaan hadden op 31 December aan de eischen der verordening: 23 hotels, 59 koffie- 11 eet- en 8 biljarthuizen. Te verwachten is dat een of meer eethuizen door hun bouw niet verbeterd kunnen worden, zoodat dergelijke het bedrijf zullen moeten staken.

H. HONDENKEUR.

Gedurende 1924 zijn gevangen 714 honden, waarvan 113 teruggegeven werden, nadat de verschuldigde belasting betaald was.

Afgemaakt zijn 565 honden, benevens op verzoek 56 honden en 1 aap.

In quarantaine werden gehouden 17 honden welke menschen gebeten hadden. Hiervan werden 6 afgemaakt, omdat de eigenaar er geen prijs verder op stelde. Totaal zijn dus afgemaakt 627 honden en één aap. De kosten aan gasverbruik hiervan bedragen f 23.70.

Aan vergoedingen ingevolge artikel 9 (2) der Hondenkeur werd ontvangen f 143.43.

Daar met ingang van 1 Februari de bepalingen der Hondsdolheidordonnantie, van kracht verklaard wegens het in September 1923 geconstateerde hondsdelheidgeval vervielen, werd vanaf dien dag een der beide vangbrigaden (elk van 2 man) afgedankt.

Medan, Maart 1925.

VERSLAG

van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken over 1924.

(Samengesteld door Gerard Jansen,
Hoofd van genoemd Bureau.)

A. Algemeen.

Een der opnemers werd op verzoek met ingang van 1 Januari eervol ontslagen. In zijn plaats werd geen nieuwen opnemer aangesteld, doch een leerling aangenomen, waardoor een belangrijke bezuiniging werd verkregen. Deze wijziging was mogelijk, doordat aan de teekenaars langzamerhand eenig meetwerk kon worden opgedragen.

Bij den overgang van het Woningbedrijf naar den Adjunct-Secretaris is een der klerken tweede klasse mede overgegaan. Waar het werk voor het Woningbedrijf, voorzover het door een klerk tweede klasse kan worden verricht, niet diens geheelen tijd in beslag nam is door dezen overgang het voor het overige werk bij het Bureau beschikbare tikkers-personeel verminderd. De practijk zal moeten uitwijzen of deze vermindering mogelijk blijft zonder stagnatie te brengen in het loopende werk. Het blijft een van de voornaamste verplichtingen te zorgen, dat overschrijvingen en splitsingen zeer vlot verlopen.

De Commissie voor Grondzaken en Volkshuisvesting bestond bij den aanvang van verslagjaar uit de heeren: J. de Waard, Voorzitter, Ir. J. W. Duys, Dr. R. A. A. Fruin en Rn. Noernkali. Het Hoofd van het Bureau voor Grondzaken is ambtshalve Secretaris. In de Raadsvergadering van Mei werd in de plaats van den heer De Waard, die wegens vertrek ontslag had genomen als lid van den Gemeenteraad, tot Commissielid benoemd de heer G. Lodder.

Bij de benoeming van nieuwe Commissies in de Raadsvergadering van 3 December werd besloten de taxaties eveneens aan deze Commissie op te dragen en dan daaraan een lid toe te voegen. Deze nieuwe Commissie voor Grondzaken, Volkshuisvesting en Taxatie werd samengesteld uit de heeren: G. Lodder, Voorzitter, Dr. J. A. Bartelds, Ir. J. W. Duys, Gan Hoat Soei en Rn. Noernkali.

De Commissie vergaderde gedurende verslagjaar 11 maal.

B. Grondzaken.

1. *Opmetingen.* Voor de onder C vermelde 140 nieuw afgegeven stukken werden opmetingen verricht en kaarten vervaardigd.

Evenals vorige jaren werd een groot aantal grantacten voorzien van nieuwe kaartjes, zoowel voor de verbetering van fouten in de oude opmetingen als om den afstand van grond voor wegverbetering of wegaanleg te kunnen aanteekenen.

De systematische opmeting der grantperceelen ten behoeve der af te geven definitieve bewijzen werd begonnen in de kampoeng Petisah ten Noorden van den Bindjeiweg. Er werd hier aangevangen, omdat in deze buurt nog een groot aantal perceelen zijn, waarvan geen grants bestaan, zoodat de kaart, die werd samengesteld uit de verschillende grants, met zoo noodig plaatse-lijke opneming, hier veel hiaten vertoont.

2. *Regeling van Grondrechten.* Het terrein tusschen Moskeestraat en Delirivier is een gedeelte van de oorspronkelijke kampoeng Kesawan, die hier reeds bestond voor de komst der tabaksplanters. Deze terreinen behooren aan verschillende Datoeks, familieleden van de Datoeks van Soekapiring, die oorspronkelijk in de Kampoeng Kesawan waren gevestigd, maar later hun zetel verplaatsten naar Kampoeng Baroe. Voor dit terrein zijn geen grants uitgegeven en de tientallen erfgenamen kunnen het niet eens worden over de verdeeling. Er is zeer veel moeite gedaan om voor dit oudste plekje van Medan een geregelde toestand te scheppen, doch het is tot nu toe niet gelukt.

Het volgende geval moge dienen ter illustratie van de voordeelen, die door de raadpleging van de verzamelde gegevens voor granthouders en geldschietters zijn te verkrijgen.

Een Chetty had eenige jaren geleden f 14000.— geleend aan eenige Arabieren, die daarvoor een tweetal grants in onderpand gaven. Het eene perceel was bebouwd, het andere onbebouwd, beide gelegen in Soengei Rengas. De kaartjes op de grantacten gaven slechts aan dat de perceelen beiden ten Zuiden grensden aan een weg; de overige belendingen werden aangegeven door

de namen der rechthebbenden, die intusschen reeds lang vervangen zijn door anderen. De beide grants leken dus zeer veel op elkaar.

De schuld werd verschillende keeren vernieuwd, en de Chetty, die zijn kameraad was komen aflossen, liet de schuld van f 14000.— doorloopen, omdat hij verwachtte dat de onderpanden wel voldoende waarde hadden. De Arabieren vragen nu echter de onbebouwde grant terug tegen aflossing van f 1000.—; de grant met de zes petakhuizen blijft dan verbonden voor de rest. Ten kantore van den notaris, die de obligatie had opgemaakt, werd op de grosse daarvan een aantekening gesteld van deze gedeeltelijke terugbetaling en het vrijgeven van de eene grant, en naar aanleiding daarvan werd deze grant weder gesteld ten name der Arabieren.

Eenige maanden later komt de Chetty op het Bureau voor Grondzaken informeerden, waar de huizen staan, die hij nog in onderpand heeft, want hij wil tot executie overgaan, omdat de rente niet wordt betaald. Het blijkt nu eerst, dat de grant die hij heeft behouden het onbebouwde perceel betreft, dat practisch geen waarde heeft.

De Arabieren hebben intusschen de andere grant gesplitst; de gemachtigde, die het zaakje had opgeknapt kreeg twee petakhuizen voor de moeite en de andere vier werden overgeschreven op naam van een echtgenoot. Dit kon heel gemakkelijk geschieden omdat alles formeel in orde was. Bovendien hadden de Arabieren er zich eerst van overtuigd dat de Chetty nog niets had gemerkt, door op den vervalldag van de loopende schuld een nieuwe obligatie voor f 13000.— te sluiten met de onbebouwde grant als onderpand.

Zou het in vroeger jaren onmogelijk zijn geweest een dergelijke zaak weder in het reine te brengen, omdat immers de grants formeel juist overgeschreven zijn — thans was het gemakkelijk uit de zorgvuldig opgeborgen overeenkomsten, welke de grondslag vormen voor de overschrijvingen, de geheele geschiedenis te reconstrueeren. En daarbij bleek duidelijk uit de aangevraagde splitsing, dat de Arabieren op de hoogte waren van de verwisseling der grants. De gemachtigde kon bij zijn baadje gepakt worden, en toen hem bleek dat hij zelf en niet zijn lastgever verantwoordelijk zou zijn voor de transactie, koos hij de wijste partij en betaalde de geheele schuld af.

Dit verhaal wordt hier gedaan, om te doen zien, welk een groot vertrouwen in de grantacten zelf wordt gesteld; het wordt echter langzamerhand een gewoonte, vòòr dat iemand een grant koopt of er geld op leent, te informeeren bij het Bureau voor Grondzaken. Ondervindingen als door den bedoelden Chetty opgedaan bevorderen deze goede gewoonte, waardoor weliswaar het werk van het Bureau toeneemt, maar 'waardoor het ook in het economisch leven hoe langer hoe meer de plaats kan innemen, die het toekomt.

3. Hasil tanah. Het voornaamste dat hieromtrent te vermelden valt is wel, dat er nog geen beslissing van het Hooggerechtshof is in de zaak Goerditsingh. Den 15den Augustus 1923 werd besloten van het door den Raad van Justitie gewezen vonnis in hooger beroep te gaan en er werd gehoopt, dat er een beslissing zou zijn verkregen althans zoo tijdig, dat daarmede rekening zou kunnen worden gehouden bij de herziening der hasil tanah met ingang van 1925 van die grants, welke met ingang van 1920 waren herzien. Nu echter nog geen beslissing is gevallen — en er zelfs weinig hoop bestaat dat er spoedig een einde zal komen aan de bestaande onzekerheid — moet voor de nieuwe herzieningen wel zoo veel mogelijk rekening worden gehouden met het vonnis van den Raad. Dit zal nu wel niet op zoo heel veel tegenstand van de granthouders stuiten, omdat de nieuwe herziening voor velen een verlaging zal beteekenen, maar het blijft onaangenaam, dat nog niet is komen vast te staan of de eerste herzieningen juist zijn.

Voor 1925 zouden ruim 800 perceelen moeten worden getaxeerd. Waar er niet verwacht kon worden dat spoedig een beslissing van het Hooggerechtshof zou vallen werd den Burgemeester voorgesteld de noodige opdracht aan de Commissie voor taxatie te geven, hetgeen den 18den September geschiedde. De voorbereidende werkzaamheden waren reeds zoover gevorderd, dat dadelijk met de taxatie zou kunnen zijn aangevangen, doch omdat bij de voorbehandeling der begrooting mede de samenstelling en vooral de belooning der taxatiecommissie ter sprake was gekomen, werd de taxatie opgeschort tot na de begrotingsvergadering, omdat verwacht werd, dat voldoende tijd zou overblijven om toch nog voor den aanvang van het nieuwe jaar de waarschuwingen aan granthouders te verzenden en de registers voor de invordering aan den Gemeente-Ontvanger aan te bieden.

In de begrootingsvergadering van einde October werd echter slechts in principe besloten de taxatie-commissie op geheel andere wijze samen te stellen, terwijl voor 1925 geen gelden meer op de begrooting werden gebracht voor betaling der taxatiekosten. De benoeming der nieuwe Commissie zou plaats hebben in de Raadsvergadering van 19 November en het leek onjuist om in de eerste helft van November een gedeelte der perceelen door de oude Commissie te doen taxieren en de rest door de nieuwe Commissie. Daarom werden de taxaties maar weder uitgesteld hoewel het dan niet meer mogelijk zou zijn voor 1 Januari met alles gereed te komen.

De Raadsvergadering van 19 November werd echter verschoven tot 3 December en toen werd besloten de bestaande Commissie voor Grondzaken en Volkshuisvesting te belasten met de taxaties en het ledental te verhoogen tot 5; deze uitgebreide Commissie kon echter door verschillende omstandigheden gedurende de maand December niet meer vergaderen, zoodat er in verslagjaar geen enkele taxatie plaats had. Nu brengt dit voor de gronthouders geen ernstige bezwaren mede omdat waarschijnlijk de hasil van de meeste grants gelijk zal blijven of zal worden verlaagd, terwijl bovendien de hasil eerst na afloop van ieder half jaar verschuldigd is. Toch is het te betreuren, dat door dit uitstel de gronthouders niet weten waar zij aan toe zijn. Waar thans wel reeds verwacht kan worden, dat het volgend jaar de Commissie anders zal worden samengesteld (immers is een Commissie van vijf leden te uitgebreid voor een vlotte behandeling en vereischt taxatie een zekere deskundigheid, die niet steeds bij zooveel Gemeenteraadsleden kan worden gevonden) is het te hopen, dat met de benoeming van deze taxatiecommissie niet gewacht wordt tot de gebruikelijke commissieverkiezingen in November.

4. Grondafstand aan het Gouvernement. De perceelen, welke voor Vrouwenhospitaal, Landgerecht en Inlandsche school Soengei Rengas bij het Gouvernement in gebruik waren, werden in eigendom afgestaan.

De ruil met het Gouvernement betreffende twee kleine stukjes grond aan den Poloniaweg kwam tot stand.

Voor de oprichting van een zoogenaamde kopschool (drie hoogste klassen van een 2e klasse Inlandsche school) bestemd voor Inlandsche meisjes, werd een perceel in Polonia, Djati hilir, aan het Gouvernement toegezegd.

Ook werd voor de oprichting van het Radiostation een perceel

afgestaan, waaromtrent het een en ander moge worden gezegd, aangezien hierbij bleek, dat de voortvarende medewerking van de zijde der gemeente weinig weerklank vond.

Op 31 Maart werd een bespreking gehouden met een ingenieur van Gouvernements Bedrijven, die den bouw van een radiostation kwam voorbereiden. De eerste vraag was natuurlijk naar grond. Het Gouvernementsterrein in Polonia leek alleszins geschikt, doch een deel van het Raceterrein werd nog beter geacht in verband met aansluiting van gas en electriciteit en van een eigen verbinding met het postkantoor, alsmede in het belang van huisvesting voor het personeel. Van gemeentewege werd deze keuze juist geacht, doch er werd tevens op gewezen, dat het Gouvernement belangrijke terreinen braak heeft liggen, maar telkens wanneer er iets zal worden opgericht, bij de gemeente aanklopt. Er werd daarom voorgesteld in ruil voor een gedeelte van het Raceterrein een gedeelte van het Gouvernementsterrein in Polonia aan de gemeente af te staan, dat dan, zoodra vraag daarnaar bestaat, aan particulieren in erfpacht kan worden afgestaan. Een harmonische uitbreiding der bebouwing wordt daardoor mogelijk, zonder geënclaveerde rimboes als Gouvernementsreserve. Wanneer het Gouvernement bovendien grond noodig heeft, staat de Gemeente deze toch af.

Maar nog een tweede kwestie zou kunnen worden geregeld. De Jan Lighthartlaan en Kartinilaan, welke door het Gouvernement werden aangelegd, verkeerden in een schromelijk slechten toestand, omdat er geen fondsen voor onderhoud zijn. Er werden reeds lang onderhandelingen gevoerd om deze wegen aan de gemeente over te dragen, doch de Regeering wenschte naar analogie der andere gemeenten deze wegen in beheer over te dragen, terwijl de gemeente, die immers vrijwel alle wegen in eigendom heeft slechts het onderhoud op zich wil nemen indien de eigendom wordt overgedragen—in beide gevallen natuurlijk behoudens de noodige financiële vergoeding. Gelijk met den grondafstand voor het radiostation zou nu deze kwestie kunnen worden opgelost, te meer, waar het Gouvernement voor het te verkrijgen terrein zou vervallen in de betaling van weggeld.

Reeds den 9den April vereenigde de Gemeenteraad zich met het resultaat dezer besprekingen en besloot: (besluit No. 63).

„Beschikbaar te stellen voor het Gouvernement van Nederlandsch Indië, ten behoeve van het bouwen van een radiostation, een stuk grond ter grootte van ongeveer 100×150 M² gelegen aan het oude raceterrein, in den Noord-Oosthoek van genoemd terrein,

aansluiting vindende op de verlengde Ceramstraat, en besloten tusschen verlengde Krugerstraat en verlengde Langkatstraat, zulks onder èèn der navolgende voorwaarden ter keuze van vorengenoemd Gouvernement:

A. Het Gouvernement betaalt aan de Gemeente ongeveer 15000 × 3 cent of f 450.— als restitutie van het door de Gemeente betaalde voor de verkrijging van den vrijen eigendom; en voorts aan weggeld een bedrag groot ongeveer f 6250.—, volgens verordening. Totaal alzoo ongeveer f 6700.—.

B. Het Gouvernement geeft in ruil een ongeveer even groot terrein in Nieuw-Polonia, tusschen de Jan Ligthartlaan en de Kartinilaan, en met de lange zijden gelegen langs die lanen. De beide genoemde lanen blijven, voorzoover thans in dien toestand verkeerende, eigendom van het Gouvernement. Aangezien genoemde lanen worden beschouwd als te zijn aangelegd, behoeft geen weggeld voor het radioterrein te worden betaald. De ruiling dient plaats te hebben over en weer op kosten van den verkrijger, doch zonder 5% recht van overschrijving ten laste der Gemeente. Van deze belasting zal het Gouvernement derhalve vrijstelling of restitutie moeten verleenen.

C. Het Gouvernement geeft in ruil een terrein, groot ongeveer 8000 M², gelegen in Nieuw-Polonia tusschen de Jan Ligthartlaan en de Kartinilaan, benevens het eigendomsrecht van de gheele Jan Ligthartlaan, en van dat gedeelte der Kartinilaan dat thans eigendom van het Gouvernement is. Het Gouvernement zal vrij zijn van de betaling van weggeld voor het radioterrein, alsmede vrij van genoemde betaling wegens bouwen langs de Jan Ligthartlaan en langs dat gedeelte van de Kartinilaan dat thans eigendom van het Gouvernement is. De ruiling dient plaats te hebben over en weer op kosten van den verkrijger, doch zonder 5 % recht van overschrijving ten laste der Gemeente. Van deze belasting zal het Gouvernement derhalve vrijstelling of restitutie moeten verleenen”.

In afwachting van een antwoord der Regeering werd toestemming gegeven tot den bouw van het Radiostation en dit werd den 26sten September in gebruik genomen. Met de verharding van de Ceramstraat werd een aanvang gemaakt, waardoor de toegang tot het radiostation werd vergemakkelijkt. Doch een Regeeringsbeslissing omtrent den grondafstand werd niet verkregen. Wel werd bereikt, dat de Directeur B. O. W. zijn aanvankelijk ingenomen standpunt van alleen in-beheergeving aan de gemeente wijzigde en nu ook ei-

gendomsoverdracht mogelijk achte, waarop de Regeering „bij omslagvel” heeft goedgekeurd de afstand in eigendom aan de gemeente Medan van strooken Landsgrond binnen die gemeente, waarop wegen zijn of zullen worden aangelegd. Dit betreft alleen nog maar het principe; de zaak zelve was einde verslagjaar nog niet tot een beslissing gekomen.

5. Grondafstand aan particulieren. Zie voor eenige afgestane perceelen onder „Grondbedrijf”.

Met het Rooms-Katholiek Kerk- en Armbestuur was in April 1922 een overeenkomst tot stand gekomen, waarbij het Kerkbestuur voor twee jaar preferentie kreeg op een terrein van $\pm 15000 M^2$ in Nieuw-Polonia tegen den gemiddelden voor nabijgelegen perceelen geldenden prijs, terwijl na aanvaarding van dit terrein eenerzijds het Kerkbestuur zou afstaan de strooken grond langs Kerkstraat en Paleisweg benodigd voor de verbreeding dier straten en anderzijds de Gemeente zou vergunnen op het achtergedeelte van het kerkterrein andere gebouwen te plaatsen dan kerk en pastorie, doch tegen verhooging van den canon.

In December 1923 werd door het Kerkbestuur medegedeeld, dat het niet in staat was geweest het achtergedeelte van het kerkterrein zelfs tegen een matigen prijs te verkoopen en dat het daardoor niet bij machte is het erfpachtsrecht in Nieuw-Polonia te betalen. De overeenkomst zou dus in April 1924 verlopen, doch er werd een nieuwe transactie voorgesteld, waarbij voorop zou staan de afstand van de genoemde strooken grond voor wegverbreeding, terwijl voor het kerkterrein zou worden bepaald, dat er ook andere gebouwen voor kerkelijke doeleinden (waaronder begrepen onderwijs c.a.) zouden mogen worden opgericht, zonder dat echter het maken van winst zou worden beoogd. Ten slotte nam het Kerkbestuur op zich het erfpachtsrecht op een terrein in Nieuw-Polonia van $\pm 4000 M^2$ tegen $f 2.50$ per M^2 te koopen.

De laatste voorwaarde werd bij besluit van 1 October 1924 No. 182 vervallen geacht, omdat het Kerkbestuur slechts Gouvernementssubsidie zou kunnen krijgen voor den bouw van een school volgens een zoogenaamd „noodproject” en daarom besloten had de school te bouwen op het kerkterrein. De overige bepalingen der overeenkomst zijn blijven bestaan.

Aan de Medansche schoolvereeniging werd bij Raadsbesluit van 18 Juni 1924 No. 127 in erfpacht toegezegd een stuk grond gelegen

op den hoek van Ceramstraat en Wilhelminastraat, naast de lagere school dezer vereeniging, uitsluitend voor de oprichting van een school voor voortgezet of middelbaar onderwijs. Deze grond werd evenals die voor de lagere school kosteloos afgestaan en met een canon van f 1.— per jaar, omdat geoordeeld werd dat de school een algemeen belang dient. In November 1923 werd aan dezelfde vereeniging een terrein toegezegd voor de oprichting eener Hoogere Burgerschool, doch hiervoor kon geen Gouvernementssubsidie worden verkregen, zoodat de plannen niet konden worden verwezenlijkt. Waar de op te richten Mulo-school zal aansluiten bij de H. B. S., terwijl de bestaande openbare Muloschool zich meer richt op de belangen der niet-Europeesche leerlingen, werd het tot stand komen van deze Muloschool van zoodanig algemeen belang geacht, dat kosteloze grondafstand gemotiveerd was. Om te voorkomen, dat de school zou worden dienstbaar gemaakt aan een groepsbelang, werd bij de toezegging bepaald, dat de toegang tot de school niet zal mogen worden geweigerd op grond van Landaard of godsdienstige gezindheid.

6. *Ladang*. In 1919 werd wegens de moeielijkheden met den invoer van voldoende rijst een drietal terreinen, daartoe beschikbaar gesteld door de tabaksmatschappijen, aan de bevolking in gebruik gegeven voor den aanplant van voedingsgewassen. Het betrekkelijk besluit (118/1919) luidt: „Voor den aanplant van voedingsgewassen kosteloos beschikbaar te stellen de gronden op de aan dit besluit gehechte en gewaarmerkte teekeningen aangegeven, zulks voor den tijd van een jaar ingaande 11 Augustus 1919, zullende aan belanghebbenden een voorkeursrecht kunnen worden verleend voor een tweede jaar en zoo noodig voor een derde jaar”.

De bedoeling was per gezin beschikbaar te stellen ongeveer één halve bouw (één derde hectare), teneinde de armere Inlanders in staat te stellen in hun vrijen tijd hun eigen voedsel te teelen. Er werd gerekend op een opbrengst van 25 pikoel padi per bouw, dat is ongeveer 400 K.G. beras per halve bouw, zoowat voldoende voor een jaar voor een klein Inlandsch gezin, terwijl bovendien gelegenheid bestond voor het kweken van zg. tweede gewassen.

De verkrijgers draaiden echter de zaak om. In plaats van de bewerking der ladang als bijwerk te beschouwen werd dit hun hoofdtak en in vrijen tijd verdienden ze nog iets bij als los werkman; er werden tegen het verbod in huisjes gebouwd en er ontstond een ware kampoeng.

Na drie jaar moesten de terreinen van Soengei Sikambing en Medan Estate weder worden teruggegeven ; de ontruiming had zonder al te veel moeite plaats. Het terrein van Polonia was echter inmiddels volle eigendom der Gemeente geworden en dit terrein werd niet op 11 Augustus 1922 ontruimd, doch bij den aanvang van het derde jaar, waarvoor „zoo noodig” den grond, zou worden uitgegeven, werd besloten nog tot ultimo 1922 te wachten met de ontruiming. Dit geschiedde niet dan nadat gepoogd was enkele misstanden te verbeteren. Er was namelijk bij de uitgifte niet voldoende toezicht gehouden op de personen, die een ladang verkregen en zoo kon het gebeuren, dat er ladangs in handen kwamen van niet bepaald armen. Dit was op zich zelf reeds een groot bezwaar immers de werkelijk behoeftigen werden zodoende door hun eigen rasgenooten tekort gedaan-doch het geval werd nog bedenkelijker toen bleek, dat er velen van deze menschen hun terrein niet zelf bebouwden, doch den grond aan een ander ter beplanting gaven en daarvoor een gedeelte van de oogst opeischten.

Einde 1922, toen ook Polonia zou moeten worden ontruimd, werd uitvoerig overwogen wat er gedaan zou moeten worden. De oorspronkelijke reden voor de uitgifte der gronden, nl. de rijst-schaarschte was geheel vervallen. Doch de heerschende malaise maakte het ongewenscht een groot aantal gezinnen tegelijk te doen verhuizen naar de stadskampoengs, zoodat werd besloten de gronden weder onder vroegere voorwaarden voor het kalenderjaar 1923 uit te geven, „mits”-zoo schreef de Commissie voor Grondzaken en Volkshuisvesting-„daarbij worde bepaald, dat gedurende dien tijd tot geleidelijke liquidatie wordt overgegaan”.

Bij Raadsbesluit van 20 December 1922 No. 304 werd bepaald, „dat gedurende het kalenderjaar 1923 tot ontruiming der beschikbaar gestelde gronden zal worden overgegaan en wel door van 1 September 1923 af het opnieuw planten of zaaien te verbieden, doch te vergunnen de dan te velde staande gewassen te oogsten, terwijl eventueel met toestemming aanwezige getimmerten e.d. op de alsdan niet meer beplante terreinen moeten worden opgeruimd”.

Als gevolg van dit Raadsbesluit werden in begin September 1923 de ladangbewerkeren nogmaals gewaarschuwd. Naar aanleiding hiervan werd een rekest ingediend, waarbij eenige ladangbewerkeren hun terrein in huur vroegen. Er werd echter op gewezen, dat de eenige manier om een gezonde toestand te verkrijgen zou zijn de algeheele ontruiming der ladangs na de padioogst, om eerst daarna een beslis-

sing te nemen over het opnieuw en dan op welke wijze uitgeven. De Raad vereenigde zich daarmede bij eerdergenoemd besluit van 19 December 1923 No. 243. Onmiddellijk daarop werd weder een rekest ingediend van gelijke strekking, blijkbaar met de bedoeling de zaak sleepende te houden, want inmiddels werd al hier en daar na de padioogst begonnen met bewerking der gronden voor tweede gewassen. De Gemeenteraad ging hier echter niet op in, doch besloot geen verzoeken van dergelijken aard in behandeling te nemen alvorens de gronden zijn ontruimd (Besluit van 21 Januari 1924 No. 17).

De ontruiming ging gelukkig zonder veel moeilijkheden. Vroeger, toen enkele bewerkers hun ladangs moesten verlaten, omdat zij meer dan één deel hadden of omdat ze voldoende welgesteld waren om geen hulp te behoeven was het dikwijls moeilijk. Nu echter iedereen de onvermijdelijkheid inzag werd vrijwel zonder morren tot afbraak der huizen overgegaan. Zooveel mogelijk werd vergund behalve de padi ook de andere te velde staande gewassen te oogsten. Een zeventigtal der armste bewerkers werd verder vergunning verleend zoolang hun huisje over te brengen naar een tweetal daarvoor aangewezen terreinen, totdat nader zou zijn uitgemaakt of zij weder een ladang krijgen. Slechts één man was onwillig. Dat was Dja Boelélé. Hij had een extra groote ladang, die hij echter niet gebruikte voor padibouw, doch hij had er pisangs en ananas geplant. Toen hem werd aangezegd zijn huis af te breken, zeide hij eenvoudig „tida maoe”, hetgeen hij per brief bevestigde, onder mededeeling, dat indien de Gemeente zijn huis zou laten afbreken en zijn beplanting omkappen zonder vonnis, hij de Gemeente aansprakelijk zou stellen voor de schade. Nadat zijn huis door de koelies, die het geheele terrein schoonmaakten, was afgebroken, schreef hij nogmaals aan de Gemeente, dat hij een schade van f 400.— had geleden. „Ini oeang mesti dibayar kepada saya dalam tempo doea hari ini; djikaloe dalam itoe tempo Gemeente tidak bayar, terpandanglah Gemeente soedah enggan”. (Dit bedrag moet aan mij betaald zijn binnen twee dagen na heden; indien binnen dien tijd de Gemeente niet betaalt zal de Gemeente worden geacht te zijn in gebreke).

Deze geschiedenis is hier eenigszins uitvoerig weergegeven, omdat het doet zien, tot welke vreemde gevolgen de goedheid der Gemeente om deze menschen jarenlang gratis een flink perceel ter beplanting af te staan, kan leiden. En dat vooral wanneer zich daarin gaat mengen een pokrol-bamboe, die de Gemeente „in gebreke” stelt maar op stuk van zake zijn rasgenooten benadeelt, want dingen

als deze maken het moeielijk te besluiten tot opnieuw uitgeven van ladangs.

Toch is het aan de andere kant treurig te zien, dat zooveel terrein braak ligt, terwijl er zoo talrijke arme oude menschen zijn, die met een ladang zouden zijn geholpen. Mogen we deze menschen de dupe laten worden van het brutale optreden van enkelen?

Het eenige bezwaar tegen nieuwe uitgifte van ladangs is de vrees, dat de Gemeente, wanneer zij den grond voor iets anders wil gebruiken, moeielijkheden ondervindt met de ontruiming. De bezwaren, die bijvoorbeeld de tabaksondernemingen hebben tegen het langer dan een jaar na de tabaksoogst beplanten, bestaan van de Gemeente niet. Bovendien zal de Gemeente zeer waarschijnlijk de terreinen, die niet gelegen zijn aan bestaande wegen, de eerste jaren niet noodig hebben voor andere doeleinden. Dit betreft ongeveer 57 hectare of 80 bouw terwijl er dan nog zeer voldoende terrein langs de wegen beschikbaar blijft voor uitgifte in erfpacht. Eerst wanneer hiervan een groot gedeelte is uitgegeven zal worden overgegaan tot verdere wegenaanleg en tot dien tijd zal de Gemeente — behoudens bijzondere omstandigheden — den ladanggrond niet noodig hebben.

Daarom werd voorgesteld over te gaan tot het weder uitgeven, van ladangs aan arme menschen, onder zoodanige regelen, dat moeielijkheden als tot nu toe ondervonden kunnen worden ondervangen. Aanvankelijk werd gemeend, dat het beste zou zijn groote complexen aan Inlandsche vereenigingen af te staan, die dan voor verdeling onder arme rasgenooten zouden zorgen en zich tegenover de Gemeente aansprakelijk stellen. Doch de overtuiging, dat op deze wijze zeer vermoedelijk niet worden geholpen de menschen, die het het meeste noodig hebben, maakte deze regeling, hoe gemakkelijk ook voor de Gemeente, toch ongewenscht.

Het werd daarom beter geacht dat de Gemeente zelf de ladangs zou uitgeven, waardoor dadelijk bij de uitgifte de ongewenschte elementen kunnen worden geweerd. Hiertoe werd bij besluit No. 80 toestemming gegeven, terwijl een model-huurcontract werd vastgesteld. De kosten van administratie en toezicht worden door de verkrijgers vergoed door een maandelijksche huur van f 0.50 per perceel te betalen overeenkomstig het verzoek indertijd door Pa' Markoem c.s. gedaan. Dit brengt tevens het voordeel, dat de verkrijgers de hulp der Gemeente beter waardeeren, nu zij er iets voor moeten betalen, terwijl bovendien de vorm van ingebruikgeving vast staat. n.l. verhuur.

De contracten—in den vorm van paspoort-boekjes—zijn zoo opge-
maakt, dat de rechten en verplichtingen van de huurders nauwkeurig
zijn omschreven, en waarbij de Gemeente zich het recht voorbehoudt
op zeer korten termijn ontbinding te vorderen. De kosten zijn ge-
ring, nl. f 0.50 aan zegel en nog een klein bedrag voor een portret
(f 0.30 voor twee afdrukken). Op deze wijze wordt zoo veel moge-
lijk voorkomen, dat de huurders andere menschen op den grond la-
ten wonen; behalve het gemakkelijker controleeren hebben die por-
tretjes ongetwijfeld een goede preventieve werking.

De voorwaarden van uitgifte zijn als volgt:

1. Het perceel mag slechts gebruikt worden voor het planten van
eenjarige gewassen; het planten van boomen of overjarige gewas-
sen is derhalve verboden.

2. De huurder is gehouden het gehuurde zelf te beplanten; hij
mag het terrein geheel noch gedeeltelijk wederverhuren of zijn huur
aan een ander afstaan.

3. Indien de huurder het terrein of een gedeelte ervan langer
dan twee maanden onbeplant laat, wordt hij geacht de huur te heb-
ben opgezegd, zonder dat mededeeling daarvan aan de Gemeente zal
noodig zijn.

4. Op het perceel mag geen woonhuis of ander gebouw worden
opgericht; echter wordt vergund, dat de huurder een tijdelijke loods
plaatst voor berging van gereedschappen en voor onderdak van den
bewaker der te velde staande gewassen.

5. Deze huur wordt aangegaan voor onbepaalden tijd ingaande
heden, en is opzegbaar met inachtneming van een opzeggingstermijn
van één maand. De opzegging zal kunnen plaats hebben bij aange-
teekend schrijven, zullende door de verzending van zoodanig schrij-
ven worden geacht, dat de huur behoorlijk is opgezegd.

6. De huurder is bij beëindiging dezer overeenkomst gehouden
het gehuurde te ontruimen, bij niet nakoming van welk beding de
Gemeente thans voor alsdan onherroepelijk wordt gemachtigd op
kosten van den huurder tot ontruiming over te gaan. De Gemeente
zal tot geen enkele schadevergoeding onder welken vorm of naam
ook verplicht zijn.

7. De huurder zal voor dit perceel een huur betalen van f 0.50
(vijftig cent) per maand, maandelijks bij vooruitbetaling door tus-
schenkomst van een door de Gemeente aan te wijzen persoon te vol-
doen.

In de Raadsvergadering van 21 Mei 1924, waar deze aangelegenheid werd besproken, werd door een der Inlandsche leden bezwaar gemaakt, dat de opzeggingstermijn zoo kort is gesteld en dat er dan geen schadevergoeding wordt gegeven. Er werd daartegenover opgemerkt, dat zeer vermoedelijk wel veel eerder dan één maand vòòr dat de grond noodig is bekend zal zijn, dat moet worden ontruimd en natuurlijk wordt daarvan dan aan de ladangbewerkers kennis gegeven. Mocht er echter geen gelegenheid meer zijn de te velde staande gewassen te oogsten, dan zal wanneer dat billijk is door den Raad wel een schadeloosstelling worden gegeven.

Gedurende verslagjaar werd het beschikbaargestelde terrein gelegen ten Zuiden van de Ceintuurbaan, uitgegeven. Er werd nu niet als vroeger maar aan het lot overgelaten waar voetpaden zouden komen, doch de geprojecteerde wegen werden uitgezonderd. Om de menschen tegemoet te komen werden deze wegen schoongekapt en van enkele bruggetjes voorzien, terwijl aan de ingangen een hek werd gemaakt om de koeien van deze wegen te houden.

Er werden in totaal 150 perceelen uitgegeven, die einde verslagjaar reeds bijna geheel beplant zijn. De atap huisjes die zijn neergezet staan wat regelmatig langs de wegen en het geheel maakt een vriendelijken indruk. Het ligt in het voornemen om langs deze geprojecteerde wegen, voor ze verhard worden, de schaduwboomen te planten, waardoor Medan eenige aardige wandelwegen rijker wordt.

7. Diversen. Verponding. In het jaarverslag over 1921 wordt op blz. 189 over de verponding het volgende gezegd:

„In den loop van verslagjaar werden door de Algemeene Verpondings Commissie, door tusschenkomst van den Gouverneur, staten ter invulling toegezonden, waaruit kon worden opgemaakt, dat er ook te Medan verpondingsbelasting zou worden geheven. Hoewel door de omstandigheid dat de Gemeente Medan is gevoegd bij het rechtstreeks bestuurd gebied, ook de Verpondingsordonnantie hier wel van kracht zal zijn, bevreemdde het toch, dat in 1921 gegevens werden verzameld voor den aanslag over het tijdvak 1918/1922. Bovendien zouden van de meer dan 2000 perceelen, die hier door niet-Inlanders worden bezeten, slechts een 90-tal verpondingsplichtig zijn, namelijk de werkelijke zakelijke rechten (eigendom, opstal, erfpacht). Dit is hoogst onbillijk omdat het hier een zuivere belasting betreft op het niet-Inlandsch grondbezit en niet tevens een retributie voor bijvoorbeeld de grootere rechtszekerheid van zakelijke rechten. Wan-

neer het niet-Inlandsch grondbezit moet worden belast, dan dienen ook de granthouders te worden getroffen. Op voorstel van het Hoofd van het Bureau voor Grondzaken werd den Gouverneur-Generaal verzocht, of hier geen verponding te heffen, of een zoodanige regeling te treffen, dat ook grantrechten belastingplichtig zijn”.

Daarop werd sedert niets vernomen, hoewel het bekend was, dat van verschillende zijden de onbillijkheid van de belastingheffing alleen van zakelijke rechten werd erkend en middelen werden uitgedacht om die onbillijkheid te vermijden.

Tegen het einde van 1924 werd echter een aanvang gemaakt met de werkzaamheden voor het vaststellen van den aanslag. De Gouverneur vroeg de in 1921 toegezonden staten terug en deelde daarbij mede, dat er nog geen beslissing van de Regeering is afgekomen, terwijl de Algemeene Verpondingscommissie het niet op haar weg acht te liggen zich in te laten met de vraag of de heffing van de verponding ter Oostkust al of niet billijk is. Spoedig daarna werden aan de Gemeente gegevens verzocht voor den aanslag van den gemeenteeigendom. Dit was aanleiding om den Gouverneur-Generaal te verzoeken om een authentieke interpretatie van het bepaalde in Staatsblad 1923 No. 631, waarbij een wijziging in de verpondingsordonnantie werd aangebracht speciaal betrekking hebbende op gronden welke locale raden door schenking van een Inlandsch Zelfbestuur kregen. Er was wel eerder op een desbetreffend verzoek aan den Inspecteur van Financien, Hoofd der 1°. Afdeeling, bericht ontvangen, dat de gemeente Medan *als zoodanig* niet is vrijgesteld van de verponding, doch dit ging om de vraag heen, want de redactie van het genoemde Staatsblad laat geen twijfel, dat de gemeente Medan verponding zal moeten betalen voor zakelijke rechten die zij verkreeg anders dan door schenking van het Zelfbestuur. De moeielijkheid van de gemaakte uitzonderingsbepaling is namelijk, dat wordt genoemd als niet verpondingplichtig dat gedeelte van de eigendomsperceelen, waarop grantrechten rusten en dan wordt daarbij gevoegd „en overigens de belasting zou komen ten laste van genoemde gemeente”.

Intusschen is deze heffing der verponding voor particuliere grondbezitters een onaangename verrassing, vooral omdat er nu van een groot aantal jaren tegelijk moet worden betaald. De eerste opstalperceelen zijn uitgegeven in 1916, en hoewel toenmaals gelegen in Zelfsbestuursgebied—zoals de perceelen buiten de gemeente nu nog—wordt geacht dat daarvan eveneens verponding verschuldigd is, om-

dat artikel 1 der verpondingsordonnantie zegt, dat deze belasting wordt geheven van onroerende goederen „waarvan volgens algemeene verordeningen bewijzen van eigendom of van een ander zakelijk recht zijn opgemaakt”. Waar voor deze perceelen nog geen aanslag is vastgesteld, is de vordering nog niet verjaard (art 31 der ordonnantie).

C. Overschrijvingen.

Het totaal aantal overschrijvingen gedurende verslagjaar bedroeg 824, over de verschillende soorten verdeeld als in onderstaand staatje aangegeven. Daarbij zijn ter vergelijking de cijfers der vorige jaren vermeld, waaruit eenige achteruitgang valt op te merken; een bepaalde reden voor dezen achteruitgang sinds 1923 is niet aan te wijzen.

	Overdrachten	Zekerheidsstellingen	Terugstellingen	1919	1920	1921	1922	1923	1924
Controleursgrants	145	65	61	970	436	597	485	344	271
Sultansgrants	33	11	12	255	98	114	48	66	56
Voorloopige bewijzen	151	26	24	—	189	111	167	143	201
Soerat keterangan	12	3	2	—	31	22	15	24	17
Deli Mij.-grants	168	60	49	—	—	180	544	274	277
Gemeentegrants	2	0	0	—	37	23	3	29	2
	511	165	148	1225	791	1047	1262	880	824

De overschrijvingen zijn evenals vorige jaren verdeeld in overdrachten, zekerheidsstellingen en terugstellingen. Aanvankelijk werd deze verdeling gemaakt om een denkbeeld te geven van de belangrijkheid van het grantrecht als onderpand van crediet. Het vorig jaar werd er reeds op gewezen, dat echter vaak verkoop wordt geregistreerd terwijl de bedoeling is een onderpand te geven, waarvan het gevolg is, dat de grantregisters, hoewel ze formeel juist zijn, den feitelijken toestand niet weergeven. Deze vermindering van het aantal zekerheidsstellingen en vermeerdering van het aantal overdrachten

blijkt duidelijk, wanneer men de cijfers der laatste jaren vergelijkt. In onderstaand staatje is het totaal aantal overdrachten, zekerheidsstellingen en terugstellingen van de laatste vier jaar aangegeven.

	Over- drachten	Zekerheids- stellingen	Terug- stellingen	Totaal
1921	320	558	169	1047
1922	436	318	508	1262
1923	492	205	183	880
1924	511	165	148	824
	1759	1246	1008	4013

Dit staatje geeft verschillende belangrijke aanwijzingen vooreerst valt op het groot aantal zekerheidsstellingen in 1921 ten opzichte van het aantal terugstellingen (wat dus wijst op het verleenen van credieten) en in 1922 het omgekeerde: veel terugstellingen en minder zekerheidsstellingen, omdat de credieten niet werden verlengd. Verder blijken de terugstellingen over deze vier jaar in totaal bijna 240 grants minder te betreffen dan de zekerheidsstellingen. Dit betekent bij den zeer korten termijn waarvoor dergelijke overeenkomsten gewoonlijk worden gesloten volstrekt niet dat er nog zooveel credieten loopen. Immers worden veel credietovereenkomsten beëindigd door executorialen verkoop en de daarop volgende overschrijving wordt dan gerekend onder „overdrachten”. Men mag uit dit geringer aantal terugstellingen dan zekerheidsstellingen eerder concludeeren dat ruim 200 grants, die als zekerheid waren gegeven, niet terugkeerden in handen van den geldnemer.

De belangrijkste aanwijzing, die het staatje geeft, is de gewijzigde verhouding tusschen de drie vormen van overschrijving. Om dat duidelijker te laten uitkomen is voor ieder jaar berekend het percentage dezer drie vormen ten opzichte van het totaal aantal overschrijvingen, hetgeen leidde tot deze opstelling:

	Over- drachten	Zekerheids- stellingen	Terug- stellingen	Totaal
1921	31 %	53 %	16 %	100 %
1922	35 %	25 %	40 %	100 %
1923	56 %	23 %	21 %	100 %
1924	62 %	20 %	18 %	100 %

Er blijkt hier, dat terwijl in 1921 het *één derde* gedeelte van alle overschrijvingen het gevolg was van overdrachten, dat in 1924 met *twee derde* gedeelte van alle overschrijvingen het geval was. Nu moge deze verschuiving mede veroorzaakt worden doordat er inderdaad minder crediet wordt gegeven met grantrechten als zekerheid, een blik op het voorgaande staatje doet zien, dat ondanks de daling van het totaal aantal overschrijvingen het aantal overdrachten belangrijk steeg. De oorzaak voor deze verschuiving is gemakkelijk aan te wijzen: de angst voor de superpreferentie van den fiscus, waaromtrent in het vorige verslag reeds het een en ander werd medegedeeld.

Inmiddels is hierin misschien wel een aanwijzing gelegen voor de daling van het aantal overschrijvingen. Immers werden credietovereenkomsten gewoonlijk voor zeer korten termijn gesloten (1 of 2 jaar), zoodat bij verlenging een nieuwe registratie plaats had. Wanneer echter de grant definitief is overgeschreven op naam van den geldschietter, dan behoeft bij wijziging van de daarnaast bestaande credietovereenkomst geen nieuwe overschrijving te worden gevraagd.

Er moge in dit verband nog op worden gewezen, dat het Koninklijk besluit in Staatsblad 1924 No. 329 (in werking getreden 1 September 1924) deze verschuiving naar de definitieve overdrachten nog zal bevorderen. Er is namelijk bepaald, dat indien in een faillieten boedel schulden zijn die voorrang hebben boven hypotheek of pand de hypotheekhouder of pandhouder verplicht is de opbrengst van den executorialen verkoop in haar geheel uit te keeren aan de Weeskamer, indien zulks door de Weeskamer of den bevoorrechten schuldeischer wordt gevorderd. Dat wil dus zeggen, dat wanneer de te verwachten baten van den boedel niet toereikend zijn voor voldoening der belastingen, de zakelijke zekerheid van hypotheek en pand waardeloos wordt. Dit zou nog niet zoo ernstig zijn, wanneer door een tijdige heffing geen al te groote bedragen hiermede gemoeid zijn, doch in vele faillissementen van den laatsten tijd vormden belastingen over vele voorgaande jaren een belangrijke schuld. Zonder thans in een beschouwing te treden over dit diep ingrijpen in de economische verhoudingen ten behoeve van den fiscus, kan toch worden opgemerkt, dat door deze bepalingen de beteekenis der grantrechten ten opzichte van zakelijke rechten belangrijk heeft gewonnen. Waar immers bij grantrechten sprake is van onzekerheid van het recht, is dit thans met het zakelijke recht van hypotheek ook het geval, om-

dat de zekerheid daarvan voor een groot deel gaat afhangen van den persoon des geldnemers. Dit bezwaar is voor zakelijke rechten niet te ondervangen door verkoop, eventueel met recht van wederinkoop, omdat het recht van overschrijving ad 5 % der waarde te zwaar drukt. Sinds de nieuwe ordonnantie in Staatsblad 1924 No. 291 is ook erfpacht aan deze belasting onderworpen, zoodat in- en overschrijving van grantrechten bij den Raad van Justitie niet meer vrij is. Het is dus begrijpelijk, dat de toch al geringe neiging van granthouders om hun rechten te vervangen door zakelijke rechten hierdoor niet wordt bevorderd. Wanneer men daarbij bedenkt, dat de verponding (zie onder 7) de erfpachters en opstalhouders heeft opgeschrikt, dan is het te begrijpen, dat granthouders bij hun goedkoop en vlot behandelde recht liever de onzekerheid toe nemen dan een zakelijk recht te vragen, dat duur is en waarbij overschrijving en splitsing veel tijd vergt, terwijl de grootere rechtszekerheid door het ingrijpen van den fiscus ten zeerste wordt aangetast.

Gedurende verslagjaar werden afgegeven voor openbare verkoop van grantperceelen 41 certificaten betrekking hebbende op 85 grants, tegen het jaar te voren 50 certificaten voor 89 grants. Voor de beteekenis dezer stukken worde verwezen naar het vorig verslag blz. 214.

Verder werd weder een belangrijk aantal nieuwe acten afgegeven; de bedoeling dezer stukken is aangegeven in het jaarverslag 1920. In onderstaand staatje is een en ander verzameld tevens over vorige jaren:

Afgegeven in	1919	1920	1921	1922	1923	1924	Totaal
Voorl. bewijzen	116	163	118	178	87	84	746
Soerat Keterangan	25	37	18	10	4	6	100
Gemeentegrants	—	34	—	5	12	3	54
Deli Mij grants	—	—	3	42	43	47	135
Totaal	141	234	139	235	146	140	1035

Aan overschrijvingskosten werd gedurende verslagjaar ontvangen f 6929.25 tegen

f 7254.75 in 1923
„ 9997.50 in 1922
en „ 6401.25 in 1921

Onder deze overschrijvingskosten zijn mede begrepen de kosten van inzage der bladen en registers, alsmede de kosten van afgegeven stukken.

De overschrijvingen en de registratie der grants vormen steeds een belangrijk deel van de werkzaamheden van het Bureau voor Grondzaken, en het is verblijdend op te merken, dat het inwinnen van informaties vòòr de overschrijving thans regel begint te worden terwijl het vroeger uitzondering was. Daaraan is natuurlijk niet vreemd de omstandigheid dat enkele geldschieters verliezen leden doordat de grantacte welke zij hadden doen overschrijven niet overeenkwam met het terrein en de huizen, die zij meenden in onderpand te hebben. Gelukkig zijn thans de gegevens waarover het Bureau beschikt voldoende om de meeste gewenschte inlichtingen te kunnen verstrekken, zooals bijvoorbeeld ten aanzien van de ligging der perceelen, waaromtrent bij het overnemen der registratie door de Gemeente niets bekend was.

Zooals reeds in het vorige jaarverslag werd opgemerkt wordt het gewenscht geacht de grantregistratie zoo veel mogelijk te doen aansluiten bij de beginselen, welke de registratie van zakelijke rechten beheerschen, hoewel door den Raad van Justitie in een vonnis betreffende een Deli Maatschappij-grant de aanbieding ter overschrijving wordt aangezien als een *kennisgeving* aan de eigenaresse van overdracht of zekerheidsstelling. De vorige uitspraken van dien Raad wijzen echter op het beschouwen van grantrechten als dragende een onroerend karakter en daarom wordt beter gehandeld naar analogie met onroerende goederen dan naar analogie met roerende onlichamelijke zaken (bv. schuldvorderingen).

Nu door het Gouvernementsbesluit van 22 September 1923 No. 59 (zie vorig jaarverslag blz. 206) de overdracht der grantregistratie definitief was vastgesteld lag het op den weg der Gemeente regelen te ontwerpen volgens welke deze registratie moet worden gevoerd. Den 8sten Augustus van verslagjaar werd ingediend een ontwerp-overschrijvingsverordening met een uitvoerige memorie van toelichting, welke werd behandeld in een gecombineerde vergadering van de Commissie voor de Verordeningen en voor Grondzaken en Volkshuisvesting. Behoudens eenige redactiewijzigingen werd het ont-

werp door deze Commissies ongewijzigd teruggezonden, waarop het in de Raadsvergadering van 1 October aan de orde werd gesteld. In den aanbiedingsbrief van den Burgemeester was medegedeeld, dat het voorontwerp was besproken met eenige personen, die met overschrijvingen en grondrechten te maken hebben, teneinde zoo veel mogelijk te waarborgen de aanpassing der verordening aan de bestaande praktijk. Een dezer heeren, het Hoofd der Kadastrale metingen ter plaatse F. van der Linde van Sprankhuizen, was bevreesd, dat hieruit zou kunnen worden begrepen zijn instemming met alle bepalingen der ontworpen verordening, hetgeen uit den aard der zaak zeer duidelijk niet de bedoeling was. Op verzoek van den Burgemeester stelde hij echter zijn bezwaren op schrift waarbij bleek, dat deze bezwaren zich niet zoo zeer richtten tegen de ontworpen verordening als wel tegen de Mémoire van toelichting, daarbij een verdediging gevende tegen een vermeenden aanval op het Kadaster. Intusschen waren deze bezwaren op 1 October nog niet bekend, doch wel wist men dat er bezwaren zouden worden gemaakt; bovendien was de Voorzitter der beide Commissies, die aangewezen werd geacht om het ontwerp te verdedigen, niet ter vergadering, zoodat werd besloten de behandeling uit te stellen.

Den 23sten October werden naar aanleiding van de verschillende op- en aanmerkingen nog eenige beschouwingen ingediend als uitbreiding van de Memorie van toelichting. Waar in de Raadsvergadering van 19 November (die werd uitgesteld tot 3 December) nieuwe Commissies zouden worden benoemd, werd met de verdere behandeling gewacht tot deze nieuwe Commissies van advies zouden kunnen dienen. De verordening kwam daardoor in verslagjaar niet meer aan de orde.

Op het verzoek aan den Hoofdinspecteur van Financiën van 20 Januari 1923 betreffende de zegeling van grantacten en overschrijvingen (zie verslag 1923 blz. 214) werd nog geen antwoord ontvangen. Wel is er door den toenmaligen Inspecteur van Financiën, Hoofd der 9e afdeeling, ter plaatse aan den Chef van het Postkantoor medegedeeld, dat het resultaat van een mondeling onderhoud met den Hoofdinspecteur is geweest, dat bij eventueele nazegeling van grants geen proces-verbaal zal worden opgemaakt en geen boete gegeven. Er is daarmede nog niet gezegd, dat alle grants *moeten* worden nagezegeld—slechts wanneer het gebeurt kan het zonder boete. Intusschen wordt door enkele Controleurs bij overschrijving van

grants een zegelrecht van f 1.50 geheven en in den vorm van plakzegels op de grantacte gekweten. Plakzegels mogen echter alleen gebruikt worden voor de stukken, waarvoor zulks uitdrukkelijk is bepaald, of het stuk wordt beschouwd als ongezegeld. Dat eigenaardige voorschrift bestaat nu eenmaal, hoewel het niet duidelijk is, waarom de zegelbelasting als niet voldaan wordt beschouwd wanneer er toch een duidelijke kwitantie, immers het gebruikte plakzegel, bestaat. Ware het algemeen gebruik van plakzegels geoorloofd—er zijn landen waar men voldoende praktische zin heeft om het den belastingbetaler althans in dit opzicht gemakkelijk te maken—dan zou voor de gemeentelijke overschrijvingen alleen in 1924 al ruim 1200 gulden zijn betaald aan zegelrecht. Nu echter het gebruik van plakzegel gelijk staat met niet zegelen en het gebruik van losse vellen gezegeld papier een geheele wijziging zou brengen in het karakter der aantekeningen op de grants, wordt er in het geheel geen zegelrecht betaald en het Gouvernement zal deze inkomste derven tot er een antwoord op het verzoek der Gemeente is ontvangen.

D. Grondbedrijf.

Hetgeen in het vorige verslag werd gezegd omtrent de geringe omzet van het Grondbedrijf bleef voor 1924 onverminderd van kracht. Ook in het afgelopen jaar werden geen perceelen uitgegeven, maar waar elders in de stad geen gronden werden gekocht om te bebouwen behoeft uit dit ontbreken van animo niet de gevolgtrekking te worden gemaakt, dat de perceelen van het Grondbedrijf minder in trek zijn dan andere terreinen. Integendeel wordt gemeend, dat de perceelen van het Grondbedrijf zeer gunstig zijn gelegen en dat de prijzen in vergelijking met die van door particulieren aangeboden gronden of van grondbedrijfperceelen in andere steden laag zijn.

De bijgevoegde bedrijfsrekening doet zien, dat ondanks het niet-uitgeven van grond het grondbedrijf in staat was aan haar verplichtingen te voldoen. Bij de verschillende posten is eenige toelichting gewenscht.

Onder de jaarlijks weerkeerende inkomsten nemen de posten canon van particulieren ruim f 6700.— en betalingen van het Woningbedrijf ruim f 6300.— een belangrijke plaats in. Ook de „op andere wijze rentegevend gemaakte gronden” brengen een geregelde bate, voornamelijk aan huur van terreintjes in Sidodadi en van de ladangs.

De Methodistische zending voldeed den tweeden termijn ad f 4000.— voor het terrein der school aan de Hakkastraat; er blijft

thans nog te vorderen f 15.640.— Voor uitgegeven grond ter afronding van twee terreintjes aan de Sindorostraat werd f 212.— ontvangen.

De uitgaven betreffen vooreerst den aankoop van een perceel voor de doortrekking van de Ceintuurbaan naar den Padangboelanweg. Oorspronkelijk was de verbinding geprojecteerd met gebruikmaking van een bestaanden zijweg van den Padangboelanweg, die echter niet voldoende zou kunnen worden verbreed. Daarom werd de verbinding noordelijker gekozen en een perceel tot een oppervlakte van ongeveer 17000 M² afgekocht. Na aanleg van de Ceintuurbaan blijven hiervan over een vijftal zeer mooie bouwterreinen van gemiddeld 2000 M² oppervlakte. De rechten werden afgekocht voor f 20.000.—, echter te betalen in een aantal jaarlijksche aflossingen telkens ten bedrage van de door den verkooper verschuldigde hasil-tanah over andere hem toebehoorende perceelen. Het eerste jaar werd daarop betaald ruim f 2000.— Waar geen rente wordt bijberekend is deze wijze van betaling voor het Grondbedrijf zeer voordeelig.

De aflossing van het bedrijfskapitaal van f 10.000.— betreft den aanleg van wegen op het terrein van de Deli Maatschappij (Pakhuisweg en gedeelte Djatilaan), welke ingevolge een beding van den grondruil moet plaats hebben. De kosten van den geheelen aanleg zijn geraamd op f 42.000.—

Bij de overige uitgevoerde werken dient het volgende te worden opgemerkt. Aan het openkappen van Sidodadi en het graven van aarden goten werd bijna f 300.— besteed; deze zelfde wegen worden thans aangelegd en de goten van beton bodemstukken voorzien, nu tegelijkertijd naast de eerste kampoeng een complex beambtenwoningen wordt gebouwd. Aan dezen aanleg, die begroot is op f 7200.— werd in verslagjaar f 1345.59 besteed; zoodat onverwerkt bleef f 5854.41.

Het uitgegeven bedrag voor schoonmaken in Polonia betreft zoowel het schoonkappen en eenigszins gelijktrekken der geprojecteerde wegen tusschen de nieuw uitgegeven ladangs, als het schoonmaken van de terreinen van het Grondbedrijf, dat ze niet al te zeer verwilderen. Een geregeld goed schoonhouden zou een belangrijk bedrag vorderen.

De wegeaanleg in Padang loemba ten behoeve van de daar gebouwde volkswoningen kwam gereed voor een totaal van bijna f 5700.— Het Grondbedrijf trekt van het hieringestoken kapitaal een jaarlijksche rente van bijna f 360.— ten laste van het Woningbedrijf.

De Ceramstraat moest in verband met het gereedkomen van het Radiostation worden verlengd om den toegang mogelijk te maken. Hoewel van het Gouvernement nog geen beslissing werd ontvangen omtrent het af te staan terrein (zie boven) werd met deze verbetering niet daarop gewacht, omdat het een algemeen belang betreft dat het Radiostation bereikbaar is. Aan een lichte verharding werd beteed bijna f 600.— terwijl nog ongeveer f 300.— zal noodig zijn.

De bedrijfsrekening sluit met een saldo van f 8885.37. Hierin is echter nog begrepen een onverwerkt bedrag van f 5854.41 voor Sidodadi en van f 300.— voor de Ceramstraat, welke bedragen dienen te worden overgebracht naar nieuwe rekening, zoodat een werkelijk saldo blijft van ongeveer f 2700.—

Om te kunnen beoordeelen hoe over dit saldo moet worden beschikt dient te worden nagegaan hoe de verwachtingen voor het Grondbedrijf staan. Zooals vroeger reeds vaker werd betoogd kan dit niet in den vorm van een balans, omdat een balans te zeer zou worden beïnvloed door de taxatiewaarde van den leegen grond. De volgende opstelling geeft echter een inzicht in hetgeen nog ten laste van het Grondbedrijf komt.

Op den hoogergenoemden Pakhuisweg blijft nog af te betalen	f 32.000.—
De grondaankoop voor doortrekking van de Ceintuurbaan vordert nog	„ 18.000.—
De aanleg van dat gedeelte Ceintuurbaan brengt ten laste van het Grondbedrijf	„ 17.000.—
Van de verbetering van waterafvoer in Polonia komt een gedeelte op het Grondbedrijf, stel	„ 9.000.—
Ceintuurbaan en Manggalaan zullen over eenige jaren moeten worden geasfalteerd, stel	„ 40.000.—
Alles te zamen	f 116.000.—
Tegenover deze zekere uitgaven staat een vordering voor uitgegeven gronden van	„ 16.000.—

zoodat middelen moeten worden gevonden om af te lossen een totaal van rond f 100.000.—

Het Grondbedrijf kan over jaarlijks weerkerende inkomsten beschikken van ongeveer f 14000.—, zoodat het genoemde bedrag van f 100.000.— betrekkelijk snel zal kunnen worden afgelost, ook wanneer geen verdere perceelen worden uitgegeven. Daarbij komt

dat een werk als de asfalteering der genoemde verkeerswegen toch eerst kan plaats vinden eenige jaren na den aanleg.

Het blijkt echter wel, dat het Grondbedrijf nog zulke belangrijke bedragen zal moeten besteden, dat het bovengenoemde saldo van ongeveer f 2700.— niet kan worden beschouwd als een winst, welke aan de Gemeente moet worden uitgekeerd. Wel is voor volgende jaren beslist, dat geen saldi worden overgeboekt, maar aan de Gemeente zullen worden uitgekeerd, doch in dat geval zal de uitkeering van f 2700.— moeten worden beschouwd als een verhoogde aflossing van de schuld welke het Grondbedrijf nog aan de Gemeente heeft.

BEDRIJFSREKENING GRONDBEDRIJF 1924. ONTVANGSTEN.

Onderdeel I.

Beschikking over saldo 1925.	9476.80
------------------------------	---------

Onderdeel II.

Periodieke vergoeding	
van Woningbedrijf	1399.48
van particulieren	6748.50
	8147.98

Onderdeel III.

Rente van vaste sommen	
van Woningbedrijf	3657.50

Onderdeel IV.

Rente van wegegelden	
van Woningbedrijf	1295.03

Onderdeel V.

Andere wijze rentegevende gronden	
van klappertuin	84.—
van Sidodadi	407.—
van ladangs	257.50
van anderen	55.—
	803.50

Transporteere	23380.81
---------------	----------

	Transport	23380.81
Onderdeel X.		
Vaste sommen		
2e termijn Meth. zending	4000.—	
afronding Raceterrein	212.—	
		4212.—
Onderdeel XI.		
Wegengeld		2010.—

UITGAVEN.

Artikel 6.		
Onvoorzien		
1e termijn grondaankoop Ceintuurbaan		2030.02
Artikel 7.		
Aflossing bedrijfskapitaal		
1e termijn Pakhuisweg		10000.—
Artikel 8.		
Uit te voeren werken		
openkappen Sidodadi	287.20	
schoonmaken enz.		
Polonia	775.10	
		1062.30
Wegenaanleg Pad. loemba		5695.88
idem Sidodadi		1345.59
idem Ceramstr.		583.65
		8687.42
Saldo per 31. XII. 1924		8885.37
		29602.81 29602.81

E. Volkshuisvesting.

Bij Gemeenteraadsbesluit van 15 Maart 1922 No. 67 werd opdracht gegeven tot het samenstellen van een kampoengrapport. Voor de aanleiding tot dit besluit moge worden verwezen naar het verslag over 1922 blz. 215.

Het rapport kwam in Maart 1924 gereed. Om de verschillende gegevens te kunnen verzamelen werden de kampoengs opgemeten en in kaart gebracht door personeel van het Bureau voor Grondzaken, terwijl door den dienst der Gemeentewerken de verdere gege-

vens werden verzameld betreffende den economischen toestand en de aantallen der bewoners en betreffende den toestand der bestaande woningen.

Waar dit belangrijke werk moest worden verricht zonder stagnatie te brengen in de andere werkzaamheden, kostte het twee jaar voor het rapport kon worden uitgebracht. Hiermede beschikt thans de Gemeente niet alleen over een goede beschrijving en kaartteering der verschillende kampoengs, maar bovendien ook over zeer belangrijke gegevens betreffende hunne historische ontwikkeling, de verdeling van het grondbezit, de bebouwingsdichtheid, de toestand der woningen, de watervoorziening, de faecalien-afvoer, de grootte der huishuren, de inkomens der bewoners, de bevolkingsdichtheid, het aantal kinderen, enz.

Het rapport behandelt niet alleen de kampoengs binnen het eigendomsgebied der gemeente, maar ook de beide Sultanskampoengs binnen de gemeentegrenzen en een drietal kampoengs onmiddellijk grenzende aan de gemeente. Deze laatste vijf kampoengs gaven een onverwacht resultaat, vooral de Kota Ma'soem, welke dichter bebouwd bleken te zijn dan de kampoengs in de gemeente, terwijl het meerendeel der bewoners Inlanders zijn, niet afkomstig uit het gewest Oostkust van Sumatra.

Hoewel de verzamelde gegevens uit den aard der zaak spoedig verouderen, blijven de conclusies waartoe het onderzoek leidde voor langen tijd een maatstaf voor de gemeentelijke kampoengzorg waarbij vooral de nadruk valt op de verbetering der bestaande kampoengs en niet op den bouw van gemeentelijke kampoengs.

De conclusies van het rapport zijn de volgende:

1e Aan de woon-toestanden in de kampoengs ontbreekt nog zeer veel, zoowel wat betreft de woningen op zich zelf als wat betreft de omgeving; voorzoover de kampoenghuizen worden verhuurd, zijn de huurprijzen te hoog en daarbij voor de slechtere huizen naar verhouding het hoogste.

2e De toestanden van de kampoengs nabij het centrum der stad zijn het slechtste; deze kampoengs vormen in hun tegenwoordigen toestand een gevaar voor de omgeving en moeten daarom worden ontruimd; echter dienen de terreinen, waarop enkele dezer kampoengs staan, behouden te blijven voor kampoengbouw.

3e In de buitenkampoengs zijn de toestanden iets gunstiger, doch ook hier ontbreekt nog veel; de onregelmatige en zeer ijle bebouwing en de grillige terreindeeling maken het zeer moeilijk deze

kampoengs te voorzien van een voldoende aantal paden en parits, en van een zoodanig aantal openbare badhuizen en privaten, dat de putten kunnen worden verboden.

4e Het streven der Gemeente zal er in de eerste plaats op gericht moeten zijn betrekkelijk dichtbebouwde, maar regelmatige kampoengs te verkrijgen; om dat te bereiken kan zij:

a. op eigen terrein kampoengplannen vaststellen en uitvoeren, en de perceelen daarin tegen zeer lagen prijs beschikbaar stellen voor huizenbouw;

b. voor de bestaande kampoengs wegenplannen vaststellen, en deze uitvoeren voorzoover de rechthebbenden op de aanliggende gronden genegen zijn deze voor kampoengbouw beschikbaar te stellen.

5e. In de aldus aangelegde kampoengs moet de aanbouw van huizen worden aangemoedigd en wel:

a. door het bouwen van modelwoningen, die voldoen aan bepaalde eischen van hygiene en constructie, en die door de Inlanders zelf kunnen worden nagebouwd;

b. door het tegen matigen prijs verstrekken van materialen;

c. door het verleenen van kleine bouwcredieten.

6e. Behalve hulp en toezicht bij het bouwen is in de kampoengs dringend noodig een toezicht op het onderhoud en het schoonmaken der huizen en omgeving, omdat anders hetgeen gewonnen wordt door beteren bouw zeer spoedig door gebrek aan onderhoud teloor gaat; in de kampoengs, op te richten op door de Gemeente beschikbaar gestelden grond, dient het geregeld onderhoud der huizen en omgeving een eisch van de verhuur te zijn.

7e. Aan iedere wijze van kampoengverbetering zijn kosten verbonden; het is gewenscht die wijze van verbetering te kiezen, welke bij het grootste nuttig effect de minste uitgaven vereischt.

Bij deze conclusies sloten zich aan een negental voorstellen, waarmede de Gemeenteraad zich vereenigde, en die als volgt luiden:

1e. Aan te wijzen als gedeelten der Gemeente, welke in het bijzonder zijn bestemd voor kampoengbouw behalve kp. Koeboer en kp. Djati: a. Petisah ten Noorden van den Bindjieweg en Djatilaan, met uitzondering van strooken langs Bindjieweg, Skipweg, Gloegoerweg en Djatilaan; b. Petisah Darat met daarbij aansluitend het Gemeentelijk bouwterrein verkregen door ruiling met Harrisons & Crosfield; c. Soengei Kerah en Soengei Rengas ten Oosten van den Soengei Rengasweg, met uitzondering van strooken langs ge-

noemden weg en geprojecteerde verkeerswegen; d. Soengei Kerah-Pertjoet, Kota Ma'soem en Soekaradja met uitzondering van het gedeelte waar thans de Medansche Bouwverordening van toepassing is.

2e. Opdracht te geven tot het ontwerpen en uitzetten van kampoengwegenplannen met bijbehorende plannen voor afwatering van de onder ten 1e. genoemde gedeelten, zooover dit niet reeds is geschied, alsmede van een plan tot geleidelijken aanleg dier wegen, waarbij er op gerekend kan worden, dat jaarlijks ten bate der kampoengs kan worden besteed een bedrag minstens gelijk aan de opbrengst der heerendienstafkoopgelden.

3e. Opdracht te geven: a. tot het ontwerpen van een schema voor de voorziening in de behoefte aan drink- en badwater in de kampoengs, waarbij tevens moet worden nagegaan of een of meer der in de binnenstad staande openbare badhuizen, hydranten en drinkfonteynen naar de kampoengs kunnen worden verplaatst; b. tot het be-ramen van middelen voor de verzameling en afvoer van faecaliën.

4e. Opdracht te geven tot het ontwerpen van een verordening regelende het bouwen in de onder ten 1e. genoemde gedeelten, zooover de bestaande kampoengbouwverordening daarin niet mocht voorzien, alsmede eventueel regelende de wijze van gedeeltelijke terugbetaling der door de Gemeente gemaakte of te maken kosten voor aanleg van wegen en andere werken ten behoeve der kampoengs.

5e. Goed te keuren alles wat inzake de verplaatsing der woningen uit de kampoeng Padang Loemba is geschied en den Burgemeester te machtigen de perceelen in Sidodadi te verhuren of te doen verhuren tegen een huurprijs van 50 cent per perceel per maand.

6e. Opdracht te geven tot het ontwerpen van verkavelingsplannen en regelen voor verhuur van Gemeentegronden in Petisah darat, in kampoeng Djati en een terrein aansluitende aan kampoeng Sidodadi.

7e. Opdracht te geven tot het ontwerpen van een schema voor het eventueel geven van steun bij het bouwen van kampoenghuizen in den vorm van: a. bouwcredieten, b. verstrekking van goedkoope materialen, c. huurkoop van door de Gemeente opgerichte huizen.

8e. Vergunning te verleen om op naam van niet-Inlanders over te schrijven de Controleursgrants met een bijzondere bepaling betreffende beperkte vervreemdbaarheid.

9e. Opdracht te geven tot het plegen van overleg met den Gouverneur en den Sultan van Deli om te geraken tot een goede regeling met betrekking eenerzijds tot het uitvoeren van werken in de Sultanskampoengs anderzijds tot het stellen van regelen voor huizenbouw.

Bij ten 5e. dient nog het volgende te worden opgemerkt. De verplaatsing van de kampoeng Padang loemba naar het terrein, dat vroeger aan Pro Juventute werd toegezegd, is in het vorige jaarverslag op blz. 226 aangegeven. De voorwaarden waarop de perceeltjes worden verhuurd zijn als volgt:

1. Op één erf mag niet meer dan één huis gebouwd worden benevens bijgebouwen.
2. Het huis moet worden onderhouden volgens aanwijzingen der Gemeente.
3. De huurder van den grond mag zijn huis verkoopen, doch slechts aan een Inlander en niet aan een vreemdeling.
4. Wanneer de huurder zijn huis wil verkoopen, moet hij te voren vergunning vragen aan het Hoofd van het Gemeentelijk Bureau voor Grondzaken; de nieuwe huurder krijgt een nieuw contract.
5. Eén persoon mag niet meer dan één perceel huren.

Er werd reeds een belangrijke verbetering verkregen bij het verplaatsen der kampoeng naar het nieuwe terrein, waar de naam werd gekozen Sidodadi. Die naam, die ongeveer beteekent „verwezenlijking”, werd door de bewoners zelf aangegeven om uit te drukken de ingenomenheid met de nieuwe regeling, doch tevens is die naam toepasselijk te achten op deze eerste verwezenlijking van het denkbeeld: de kampoeng te doen verbeteren door de bewoners zelf, met behulp van de Gemeente.

Bij de kampoeng Sidodadi blijkt verder, welk een belangrijke steun wordt gegeven door het verleen van goedkoop crediet. De Medansche Volksbank, die juist haar werkzaamheden begon toen Sidodadi werd gebouwd, hielp niet minder dan 40 bewoners met een totaal van ongeveer f 3600.—, waarmede de kosten van overplaatsing en noodzakelijke vernieuwing werden bestreden.

De nieuwe kampoeng Sidodadi zal nog belangrijk beter worden, nu op een terrein er onmiddellijk aan grenzende een 40-tal steenen woningen worden opgericht voor beampten en werklieden der Gemeente. Hier wordt tevens een openbaar badhuis met privaten gebouwd en er komt als proef een verbrandingsoventje voor het vuil. Tegelijkertijd worden de wegen verhard en de goten van beton bodemstukken voorzien, waarmede de kampoeng, die vroeger op het Raceterrein een van de slechtste was, thans een der beste kampoengs is geworden, met uitschakeling van de door de Gemeente gebouwde huizen.

De kosten voor wegen en goten zijn geraamd op f 7200.—; de opbrengst aan huur bedraagt f 35.— per maand en wanneer de nog open terreintjes verhuurd zijn f 37.—, dat is ongeveer 6% van het aan de wegen besteed kapitaal. De waarde van den grond is dan in het geheel niet in rekening gebracht, hetgeen bij deze wijze van verbetering der volkshuisvesting zeer verantwoord is.

F. Woningbedrijf.

Zooals uit de bijgevoegde Bedrijfsrekening blijkt heeft de dienst 1924 nog een belangrijk saldo opgeleverd van iets meer dan drie duizend gulden. Echter is dit minder dan de helft van het saldo van den dienst 1923. De oorzaken van dit belangrijke verschil vallen dadelijk op bij vergelijking der bedrijfsrekeningen over beide jaren. Het blijkt dan, dat het verlies wegens oninbaar, huurverlaging en leegstaan in 1924 bijna f 700.— grooter is dan het jaar te voren. Aan onderhoud is ruim f 2600.— meer uitgegeven, voornamelijk door buitengewoon onderhoud, zooals uit bijlage 4 der bedrijfsrekening kan blijken. Ook de post verzekering is belangrijk hooger nl. f 460.—; de oorzaak daarvan is de weder tot $\frac{1}{4}$ % verhoogde premie (zie verslag 1923 blz. 219).

De verhooging der posten Rente, Afschrijvingen en Grondrechten en daartegenover Bruto huren ontstond door de uitbreiding der gebouwde eigendommen, waar de dienstwoningen 1923 thans voor het geheele jaar medetellen, terwijl in den loop van 1924 het complex Padang Loemba gereed kwam.

Hoewel dus het bedrijfssaldo nog belangrijk is, mag niet uit het oog worden verloren, dat dit gunstig resultaat ontstaat door den inbreng van dienstwoningen en bioscoop, waarop een overschot wordt verkregen, terwijl voor Djati Oeloe op „Verlies wegens leegstaan” en op „Onderhoud” respectievelijk ongeveer f 600.— en f 1500.— werd overgehouden. Daartegenover staat, dat het tekort op Sekip, dat is berekend op ruim f 500.— in plaats daarvan ruim f 1000.— heeft bedragen (zie bijlage 7).

Hetgeen het vorig jaar werd geschreven omtrent de toko's is ook thans nog van kracht. Zij vormen het meest kwetsbare deel van het Woningbedrijf. Hoewel ze aanvankelijk werden gebouwd met de bedoeling het bezwaar dat de Gemeentewoningen wat ver van de winkelbuurten liggen te verminderen, blijkt nu, dat de behoefte aan deze toko's niet zoo groot was. In Djati Oeloe heeft een der toko's van het begin af aan leeg gestaan; voor de andere

werd de huur verlaagd van *f* 85.— tot *f* 50.—. De leegstaande toko kon met ingang van 1 October worden verhuurd als kedekopi; de huurprijs werd voor de eerste drie maanden gesteld op *f* 30.— per maand om te kunnen zien of de zaken gaan.

In Sekip bleef de huurder van de toko vijf maanden huur achterstallig. Er wordt iedere maand met veel moeite een maand huur afbetaald, maar niets ingehaald. En zijn geen maatregelen tot invordering genomen, omdat het eenige resultaat zal zijn, dat de tegenwoordige huurder de toko verlaat en het zeer vermoedelijk niet zal gelukken een nieuwe huurder te vinden, omdat iets verder aan den Sekipweg in een goedkoop huis een andere toko is gevestigd.

Ook de woningen in kampoeng Sekip kunnen moeilijker worden verhuurd; door het bouwen van Djati Oeloe en Padang Loemba heeft de Gemeente zelf de zwaarste concurrenten gemaakt voor Sekip; er woont daar een aantal huurders — voornamelijk gepensioneerd militairen — dat trouw blijft, maar overigens is het aantal mutaties onder de bewoners groot. Invordering van achterstallige huur is niet gemakkelijk.

De gebouwde eigendommen zijn uitgebreid door den inbreng van Padang Loemba. Per 1 Augustus waren gereed 16 woningen type Ma, 12 type Oa, 6 type P en 8 type Q. Aangezien de bouwkosten binnen de raming waren gebleven werden er nog bijgebouwd 2 type Ma, 2 type Oa, en 2 type P, welke met ingang van 1 October gereed waren. De inbreng in het woningbedrijf voor een totale waarde van *f* 52.631.85 had plaats bij Raadsbesluit 1924 No. 237. Voor 1924 werd alleen rente betaald; met ingang van 1925 wordt begonnen met aflossen.

De woningen type Ma en Oa komen overeen met de typen M en O in Djati Oeloe; er zijn enkele verbeteringen gemaakt, die in de praktijk wenschelijk bleken en die zonder te groote huurverhooging konden worden aangebracht. De huren werden bij bovengenoemd Raadsbesluit gesteld op resp. *f* 17.— en *f* 7.50, d.i. *f* 3.— en *f* 1.— meer dan het overeenkomstige type in Djati Oeloe. De huizen zijn, ook door hun ligging, zeer in trek.

De nieuwe typen P en Q zijn èènkamerwoningen, met huurprijs van resp. *f* 6.50 en *f* 5.50.

Volgens de huurberekening zal kampoeng Padang Loemba zichzelf geheel bedruipen. Gezien de resultaten van Djati Oeloe

waar ondanks het berekende tekort jaarlijks een overschot blijft (voornamelijk door minder leegstaan en minder onderhoud dan waarop werd gerekend), mag verwacht worden, dat Padang Loemba een gunstig financieel resultaat zal hebben. Dit vindt voor een groot gedeelte zijn oorzaak in de daling der bouwkosten: het verbeterde en vergrootte type Ma kostte in 1924 minder van bouw dan het oorspronkelijk type M in 1922.

Eenige voor het Woningbedrijf belangrijke beslissingen werden genomen bij de vaststelling van de begrooting voor 1925. Vooreerst werd besloten de steenen gebouwen (behalve de toko's) niet meer te verzekeren tegen brandschade. Dit beteekent een bezuiniging van bijna f 2000.— per jaar; zie hieromtrent verslag 1923 blz. 218 e.v.

Van meer ingrijpenden aard was de beslissing om niet meer te reserveeren; in het vervolg zal een batig saldo aan de Gemeente worden uitgekeerd. Hiermede is de oorspronkelijke opzet van het Woningbedrijf geheel gewijzigd, en het nut van een zelfstandig bedrijf wordt al zeer gering. In een uitvoerig schrijven bij de memorie van toelichting op de ontwerp-begrooting werd hierop, gewezen, in het bijzonder omdat steeds is gezocht naar middelen om het Woningbedrijf onafhankelijk te maken en de Gemeente te behoeden voor de noodzakelijkheid een tekort te moeten dekken, waardoor de geheele zaak der volkshuisvesting in discrediet zou kunnen komen. Daartoe werden in het Woningbedrijf ingebracht het bioscoopgebouw en de dienstwoningen, waarop een belangrijk overschot wordt verkregen, terwijl de f 15.000.— van de Nillmij (zie verslag 1923 blz. 221) aan het Woningbedrijf werden geschonken. Het resultaat zal nu zijn, dat de Gemeente eenerzijds als gewone uitgave huishuurindemniteiten aan het Woningbedrijf uitkeert en een gedeelte daarvan als saldo van het Woningbedrijf boekt als buitengewone ontvangst.

Om het Hoofd van het Bureau voor Grondzaken te ontlasten van administratieve werkzaamheden, die te weinig tijd overlieten voor het technische werk, werd bij Raadsbesluit van 3 December No. 242 genoemd Hoofd met ingang van 1 Januari 1925 ontheven van de functie van Directeur van het Woningbedrijf; die functie werd tegelijkertijd opgeheven en ingesteld de functie van Administrateur van het Gemeentelijk Woningbedrijf, waartoe de Adjunct Gemeente-Secretaris werd benoemd. Den 30sten December werd de administratie aan laatstgenoemde overgedragen.

BEDRIJFSREKENING 1924.

Bruto huren (zie bijl: 2)		68292.50
Verlies wegens oninbaar (zie bijl: 3)	77.92	
„ „ huurverlaging (zie bijl: 3)	1617.50	
„ „ leegstaan (zie bijl: 3)	1318.25	
Onderhoud (zie bijl: 4)	5493.67	
Onkosten	82.60	
Verzekering	1903.75	
Rente van bedrijfskapitaal (zie bijl: 1)	44873.75	
Afschrijvingen (zie bijl: 1)	3538.44	
Grondrechten (zie bijl: 5)	6604.24	
Rente van reserves		251.25
Saldo naar Gem. Medan (kapitaal)	3033.63	
	68543.75	68543.75

BALANS PER 31 DECEMBER 1924.

Gebouwde eigendommen (zie bijl: 1)	697564.51	
Gemeente Ontvanger (kassier)	3524.65	
Debiteuren (zie bijl: 6)	1347.75	
Reservefonds (Gem. Ontv.)	12000.—	
Gemeente Medan (kapitaal)		714436.91
	714436.91	714436.91
Saldo 1923: in kas		6461.08
debiteuren per 1/1-1924.		1276.50
		7737.58
waarvan gereserveerd		5898.81
en overgebracht naar dienst 1924		1838.77
Saldo 1924		3033.63
		4872.40
waarvan in kas		3524.65
en Debiteuren per 31 December 1924		1347.75

Bijlage 1.

Oranje Bioscoop en Deli Club.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		74.177.68
Annuiteit	4758.30	
rente 6 % van 74.177.68	4450.66	
aflossing	307.64	307.54
Balanswaarde per 31 December 1924		73.870.04

Dienstwoningen.

1. Oud.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		65.276.38
Annuiteit	4187.30	
rente 6 % van 65.276.38	3916.58	
aflossing	270.72	270.72
Balanswaarde per 31 December 1924		65.005.66

2. DW. 1923.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		34.226.07
Annuiteit	2480.02	
rente 7 % van 34.226.07	2395.82	
aflossing	84.20	84.20
Balanswaarde per 31 December 1924		34.141.87

K a m p o n g S e k i p.

1. Permanent gedeelte.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		24.624.08
Annuiteit	1573.41	
rente 6 % van 24.624.08	1477.44	
aflossing	95.97	95.97
Balanswaarde per 31 December 1924		24.528.11

2. Semi-permanent gedeelte.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		28.301.12
Annuiteit	2613.79	
rente 6 % van 28.301.12	1698.07	
aflossing	915.72	915.72
Balanswaarde per 31 December 1924		27.385.40

3. Houten huizen.

Balanswaarde per 1 Januari 1924		4.839.66
Annuiteit	500.—	
rente 6 % van 4839.66	290.38	
aflossing	309.62	209.62
Balanswaarde per 31 December 1924		4.630.04

K a m p o n g D j a t i O e l o e.

1. Europeesche woningen.

Balanswaarde per 1 Januari 1924.		215.456.49
Annuiteit	15650.49	
rente 7 % van 215.456.49	15081.95	
aflossing	568.54	568.54
Balanswaarde per 31 December 1924		214.887.95

2. Inlandsche woningen, toko's en badhuis.

Balanswaarde per 1 Januari 1924.		201.569.62
Annuiteit	15195.90	
rente 7 % van 201.569.62	14109.87	
aflossing	1.086.03	1.086.03
Balanswaarde per 31 December 1924		200.483.59

K a m p o n g P a d a n g l o e m b a.

Inbreng per 1 Augustus 1924	45.593.45
rente 7 %, 5 maanden	1329.81
Inbreng per 1 October 1924	7.038.40
rente 7 %, 3 maanden	123.17
rente totaal	1452.98

Balanswaarde per 31 December 1924	52.631.85
-----------------------------------	-----------

	Rente	Aflossing	Balanswaarde per 31.12-1924.
Bioscoop en Deli Club	4.450.66	307.64	73.870.04
Dienstwoningen 1.	3.916.58	270.72	65.005.66
2.	2.395.82	84.20	34.141.87
Kampoeng Sekip 1.	1.477.44	95.97	24.528.11
2.	1.698.07	915.72	27.385.40
3.	290.38	209.62	4.630.04
Kampoeng Djatioeloe 1.	15.081.95	568.54	214.887.95
2.	14.109.87	1.086.03	200.483.59
Kampoeng Padangloemba.	1.452.98	—	52631.85
	44.873.75	3.538.44	697.564.51

Bijlage 2.

Bruto huren.

Kampoeng Sekip (zie Raadsbesluit 240/1924)	515.—
Kamp. Djati Oeloe („ „ 241/1924)	3352.—
Dienstwoningen	1046.25
Oranje bioscoop	600.—

Over Januari	5513.25
„ Februari	5513.25
„ Maart	5513.25
„ April	5513.25
„ Mei	5513.25
„ Juni	5513.25
„ Juli + Pad Loemba f 222.50 (½ mnd.)	5735.75

Transporteere	38815.25
---------------	----------

	Transport	38815.25
Over August. + Pad. Loemba f 445.—		
— bioscoop f 100.—		5858.25
„ Sept.		5858.25
“ Oct. + Pad. Loemba f 62.—		5920.25
„ Nov.		5920.25
„ Dec.		5920.25
		68292.50

Bijlage 3.

Oninbaar.

	Sekip	Dj. Oeloe
Mei	—	43.92
Oct.	22.—	—
Dec.	12.—	—

HUURVERLAGING.

	Sekip	Dj. Oeloe	Dienstw.	
Jan.	40.— (a)	70.— (c)	—	(a) toko — 20.—
Feb.	40.—	70.—	—	4 type D — 5.—
Mrt.	40.—	70.—	—	(b) toko — 30.—
Apr.	40.—	70.—	22.50 (e)	(c) 2 toko's — 35.—
Mei	50.— (b)	70.—	22.50	(d) 1 toko — 35.—
Juni	50.—	70.—	22.50	1 toko — 35.—
Juli	50.—	70.—	22.50	(e) dw. G.O. — 22.50
Aug.	50.—	70.—	22.50	
Sept.	50.—	70.—	22.50	
Oct.	50.—	90.— (d)	22.50	
Nov.	50.—	90.—	—	
Dec.	50.—	90.—	—	
	560.—	900.—	157.50	
	1617.50			

LEEGSTAAN.

	Sekip	Dj. Oeloe	Dienstw.	
Jan.	—	50.— (i)	—	(a) 1 G, 1 H
Feb.	—	50.—	—	(b) 1 H
Mrt.	—	50.—	—	(c) 1 E, ½ H.
Apr.	—	50.—	56.25	(d) 1 D, 2 E, 1 H, 1 G.
Mei	12.— (a)	51.50	—	(e) 1 D, 1 E, 1 G.
Juni	6.50 (b)	50.—	90.—	(f) 1 D, 1 E, 1 G, 1 H.
Juli	15.25 (c)	50.—	69.—	(g) 1 D, 1 E.
Aug.	76.— (d)	50.—	—	(h) 1 D.
Sept.	57.50 (e)	125.— (k)	—	(i) 1 toko.
Oct.	62.75 (f)	59.50 (l)	45.—	(k) 1 toko, 1 H.
Nov.	52.— (g)	—	90.—	(l) 1 L, 1 M (ged.).
Dec.	40.— (h)	—	60.—	
	322.—	586.—	410.25	
	1318.25			

Bijlage 4.

ONDERHOUD.

Gewoon onderhoud.

Bioscoop en Deli club toegestaan	550.—	verbruikt	—
Dienstwoningen	1300.—	„	76.89
Sekip	636.12	„	919.35
Djati Oeloe	3161.81	„	1471.78
	5647.93		2468.02

Buitengewoon onderhoud.

Bioscoop		1452.88
Dienstw. II		765.48
„ III		807.29
	5647.93	5493.67

Bijlage 5.

Grondrechten en Grondhuur.

Hasil Kampoeng Sekip	252.23
Hasil Kampoeng Djati Oeloe	1081.25
Hasil dienstw. 1923	225.—
Rente grondwaarde Djati Oeloe	3027.50
Rente grondwaarde dienstw. 1923	630.—
Hasil Kamp. Padang Loemba (5/12)	93.23
	5309.21

Rente van aanlegkosten van wegen.

voor Kamp. Djati Oeloe	988.40
voor dienstwoningen 1923	157.50
voor Kamp. Padang Loemba	149.13
	1295.03
	5309.21
	6604.24

Bijlage 6.

Debiteuren.

In Kampoeng Sekip betalen de bewoners, die bij eerste verhuur een huis kregen, achteraf; nieuwe huurders betalen allen vooruit.

In Sekip betalen nog achteraf:

2 type F	15.—	
5 „ G	27.50	42.50

Verder betalen achteraf:

voor de dienstwoningen	1046.25
voor 1 type Ma (bewoond door beambte)	17.—

Transporteere	1105.75
---------------	---------

	Transport	1105.75	
Achterstand per 31 December 1924.			
Sekip Toko 5 mnd.	150.—		
1 type E 1 mnd.	12.—		
2 „ F 1 mnd.	15.—		
1 „ F 3 mnd.	22.50		
4 „ G 1 mnd.	22.—		
		221.50	
Djati Oeloe 1 type M 1 mnd.	14.—		
1 „ O 1 mnd.	6.50	20.50	242.—
			1347.75

Bijlage 7.

Berekening van het saldo van iedere groep.

Sekip.

Ontvangsten.

Bruto huur	12 × 515.—	6180.—
Verlies wegens oninbaar	34.—	
„ „ huurverlaging	560.—	
„ „ leegstaan	322.—	916.— (*)
Netto huuropbrengst		5264.—

Uitgaven.

Annuiteit	4687.20
Onderhoud	919.35
Verzekering	425.80
Hasil-tanah	252.23
	6284.58
	5264.—
Nadeelig Saldo	1020.58
berekend nadeelig saldo	541.35

(*) berekend op f 301.04

Djati Oeloe.

Ontvangsten.

Bruto huur	12 X 3352.—	40224.—
Verlies wegens oninbaar	43.92	
„ „ huurverlaging	900.—	
„ „ leegstaan	586.—	1529.92 (*)
Netto huuropbrengst		38694.08

Uitgaven.

Annuiteit	30.257.20
Onderhoud	1.471.78
Verzekering	1.054.45
Hasil-tanah	1.081.25
Rente grondwaarde	3.027.50
Rente wegeaanleg	988.40
	37.880.58
	38.694.08
Voordeelig saldo	813.50
Berekend nadeelig saldo	2294.86

(*) berekend op f 2108.47

J A A R V E R S L A G

der Huurcommissie te Medan over 1924.

Samenstelling der commissie op 1 Januari 1924:

Dr. R. A. A. Fruin	Lid Voorzitter.
R. Vogel	Lid Plaatsvervangend Voorzitter.
U. J. Huber	Lid-vertegenwoordigende de belangen van verhuurders.
Mr. J. G. Geerlings	Lid-vertegenwoordigende de belangen van huurders.
J. G. Eylander	Lid (niet-belanghebbend).
De Adj. Gemeente Secretaris	Secretaris.

Plaatsvervangende leden:

Tan Boen An	(vertegenwoordigende de belangen van verhuurders).
Soetan Perlindoengan	(vertegenwoordigende de belangen van huurders).
Mohamad Noech Raden Abdul Manap	} niet-belanghebbend.
Mr. R. F. E. M. Romme	Plv. Secretaris.

De Heer R. Vogel trad in de maand Mei af en werd als Lid-plaatsvervangend Voorzitter opgevolgd door den Heer J. G. Eylander.

In de daardoor ontstane vacature „Eylander” werd voorzien door benoeming van den Heer J. Witteveen.

Doordat de beide plaatsvervangende niet-belanghebbende leden aan het eind van het jaar niet ter plaatse aanwezig waren, werd hun aantal in de Raadsvergadering van 3 December 1924 met een vermeerderd en werd in die functie benoemd de heer P. Leezenberg.

Verdere mutaties vonden niet plaats.

PERSONEEL EN ADMINISTRATIE.

Het personeel aan den Secretaris toegevoegd bestond uit een leerling-klerk.

Het aantal commissie-vergaderingen bedroeg 29 (25) terwijl in het verslagjaar aan de commissie aan vacatiegeld werd uitbetaald een som van *f* 1885.— (*f* 1625.—)

De totaal kosten van de Huurcommissie hebben bedragen *f* 5.616 02 (*f* 5.789.13) of ongeveer *f* 175.— minder dan het vorige jaar.

Aan het publiek werden aangaande de Huurcommissie-ordonnantie, de uitvoerings-ordonnantie der Huurcommissie-ordonnantie en omtrent uitspraken en beslissingen der commissie door den secretaris mondeling inlichtingen verstrekt aan ongeveer 300 personen (600).

Per brief en per telefoon werden dergelijke inlichtingen verstrekt aan 76 personen (62).

In totaal werden derhalve in het verslagjaar ingelicht ongeveer 360 personen; een vermindering met ongeveer de helft vergeleken bij het vorige jaar.

Deze vermindering is het gevolg van het feit dat het huizen hurend publiek meer en meer op de hoogte geraakt van de bepalingen der ordonnantie. Voor het grootste deel zijn thans, de huurders, zelfs de minst-ontwikkelden, er mede bekend dat de huurwaarde van 1 Januari 1916 als maatstaf dient.

Het aantal ontvangen en verzonden geagendeerde stukken bedroeg 308 (548).

Voorts bedroeg het aantal der aan verhuurders en huurders verzonden:

1. afschriften van uitspraken der commissie	227
2. afschriften van rekestten der verhuurders	227
3. mededeelingen van den secretaris omtrent uitspraken der commissie	227.

Bij afzonderlijke brieven werden door den secretaris in op-

volging van het bepaalde bij artikel 28 (2) van Staatsblad 1918 No. 289 aan de bevoegde ambtenaren van het openbaar ministerie mededeeling gedaan van 6 gevallen van overtreding der Huurcommissie-ordonnantie door verhuurders van woningen.

Het aantal ontvangen rekestten van woningverhuurders be- droeg	289	(266)
t.w. betreffende huurverhoogingen	80	(68)
„ „ huuropzeggingen	207	(197)
„ „ schattingen	2	(1)

Van de ingekomen rekestten werden bij de behandeling door verhuurders ingetrokken 62 verzoekschriften betreffende huur-
opzegging.

UITSPRAKEN DER COMMISSIE.

De Commissie verklaarde zich onbevoegd om van 4 (10) der ingekomen verzoekschriften (3 opzegging en 1 verhooging) kennis te nemen, in twee gevallen omdat het onderwerpelijke perceel niet door den huurder werd bewoond en in twee gevallen omdat niet bewezen kon worden dat tusschen partijen een huurovereenkomst bestond.

In een geval werd de verhuurder met zijn verzoek niet ontvankelijk verklaard, omdat hetzelfde verzoek door den verhuurder tegen den huurder en steunende op dezelfde gronden, gedaan in hoogste instantie, door den Residentie Rechter was afgewezen, en de verhuurder daarop derhalve rechtens niet meer kon terugkomen.

Aan vier huurders van woningen werd in het verslagjaar de gelegenheid gegeven hun achterstallige huur aan te zuiveren.

Het aantal door de Commissie geweigerde verzoeken bedroeg 94 (92)

t. w. „verhooging” 74 (54) waarbij in aanmerking moet worden genomen dat, al werd het verzoek geweigerd, meestal toch een hogere huurprijs dan de oorspronkelijke billijkheidshalve werd vastgesteld, en „opzegging” 20 (38).

t. w. in 7 gevallen, omdat de betrokken verhuurders niet ten genoegte der Commissie hadden kunnen aantonen bij de huuropzegging te hebben een rechtmatig belang, in 11 gevallen der Commissie bleek dat de betrokken huurders niet achterstallig waren met het betalen der huishuur, wat ten onrechte door de verhuurders als reden der opzegging in hun rekestten was opgegeven, in

1 geval omdat partijen tot twee maal toe opgeroepen niet waren verschenen, zoodat het der Commissie niet doenlijk was voldoende inlichtingen over het in het rekest gedaan verzoek te verkrijgen en ten slotte in 1 geval, omdat der Commissie bleek dat de verzoeker niet het recht had opzegging van de huur te vragen.

Het aantal verzoeken door de Commissie toegestaan bedroeg

„verhoogingen”	5	(7)
„opzeggingen”	117	(116)
„schattingen”	2	(1)

Van de 117 gevallen van opzeggingen hadden er 108 betrekking op achterstallige huurders en 9 waarin door de Commissie werd aangenomen dat de verhuurder een rechtmatig belang bij de huuropzegging had.

De huurprijzen van de woningen in de rekestten „schatting” bedoeld, werden door de Commissie geschat op respectievelijk f 140.— en f 5.—

De 108 rekestten „opzegging” waarop door de Commissie een toestemmende beschikking genomen werd, hadden betrekking op huurders die tezamen 605 (551) maanden huishuur achterstallig waren, of elk gemiddeld 5,6 maand ($6\frac{1}{2}$).

De totaal schuld aan huishuur bedroeg f 19.717.50 (f 17905.35).

Het aantal woningen waarvan de huurprijs in het verslagjaar door de commissie werd vastgesteld

op meer dan f	10.—	t/m f	20.—	bedroeg	24	(9)
„ „ „ „	20.—	„ „	30.—	„	21	(15)
„ „ „ „	30.—	„ „	40.—	„	13	(12)
„ „ „ „	40.—	„ „	50.—	„	15	(5)
„ „ „ „	50.—	„ „	60.—	„	2	(2)
„ „ „ „	70.—	„ „	80.—	„	3	(1)
„ „ „ „	120.—	„ „	130.—	„	1	(—)

Uitspraken in hooger beroep.

Tegen 21 (24) uitspraken der Huurcommissie werd hooger beroep aangeteekend en wel tegen 6 (1) uitspraken huurverhoging en 15 (23) uitspraken huuropzegging.

Van deze 21 appèlzaken werden 20 door den Residentierechter afgehandeld terwijl 1 zaak nog in behandeling bleef.

Op deze 20 appèlzaken werd door den Residentierechter als volgt beschikt:

in 10 gevallen t.w. 1 huurverhooving en 9 huuropzegging werd de uitspraak der Huurcommissie bevestigd;

in 3 gevallen (opzegging) werd de uitspraak der Huurcommissie vernietigd en

in 7 gevallen, t.w. 5 huurverhooving en 2 huuropzegging werd het gedaan verzoek niet ontvankelijk verklaard.

In het verslagjaar bleek maar weer al te vaak, dat er nog vele verhuurders van woningen zijn, die in gebreke waren gebleven te voldoen aan het bepaalde van de artikelen 2 en 8 der Huurcommissie-ordonnantie.

Bij tal van gelegenheden constateerde de Commissie dat huurverhoovingen waren opgelegd, zonder dat de Commissie daaraan hare goedkeuring had verleend.

Het zijn gewoonlijk de verhuurders van woningen waarin tevens een beroep of bedrijf wordt uitgeoefend, die zich aan deze overtredingen schuldig maken.

De oorzaak hiervan moet gezocht worden in het feit dat bij een groot deel van het publiek nog steeds de meening bestaat dat woonhuizen waarin ook zaken gedreven worden niet aan de bepalingen der Huurcommissie-ordonnantie zijn onderworpen.

In deze meening worden de huizenverhuurders versterkt, doordat zij met betrekking tot dit soort van perceelen nog vaak uitspraken van 1918 en 1919 der Commissie in handen hebben, waarbij de Commissie zich onbevoegd heeft verklaard een beschikking te nemen.

Deze meening werkt, na de totstandkoming van Staatsblad 1919 No. 740, waarbij werd duidelijk gemaakt dat die woningen eveneens onder de Huurcommissie-ordonnantie vielen, nog steeds door en bemoeilijkt de Commissie in niet geringe mate in haar streven om in het algemeen belang naar behooren de hand te houden en te doen houden aan wat de ordonnantie voorschrijft.

OPHEFFING DER HUURCOMMISSIE.

Op 6 Juni 1924 diende het Lid van den Gemeenteraad, de Heer G. van Altena, het voorstel in om de voor Medan ingestelde Huurcommissie op te heffen, of indien bleek dat de Gemeenteraad daartoe niet de bevoegdheid had, bij de Regeering op opheffing van de Commissie aan te dringen.

In diezelfde maand ging van den Directeur van Justitie een rondschrijven uit (28 Juni 1924 No. A 17/22/6) waarbij den Ge-

meenteraad verzocht werd te mogen vernemen of naar de meening van het College de omstandigheden nog van dien aard zijn, dat daardoor het voortbestaan der Huurcommissie-ordonnantie gewettigd wordt, dan wel of die ordonnantie hetzij ineens hetzij geleidelijk, behoort te worden ingetrokken.

Naar aanleiding van deze stukken gaf de Huurcommissie als hare meening te kennen:

- a. dat de Huurcommissie dient te worden opgeheven;
- b. dat deze opheffing dient te geschieden door intrekking der Huurcommissie-ordonnantie;
- c. dat de opheffing echter geleidelijk moet plaats hebben.

Als overgangsmaatregel stelde de Commissie voor eene bepaling in het leven te doen roepen waarbij werd vastgesteld dat elk huurcontract, gesloten na 1 Juli 1925, niet meer viel onder de bepalingen der Huurcommissie-ordonnantie en dat op 1 Juli 1926 de ordonnantie zou worden ingetrokken.

Met dit advies kon de Gemeenteraad zich vereenigen en gaf daarvan kennis aan den Directeur van Justitie.

Het desbetreffend schrijven van de Commissie van 21 Augustus 1924 No. 127, waarin alle motieven zijn ontvouwd, is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Einde verslagjaar was nog geen beslissing van de Regeering ontvangen.

Medan, 15 April 1925.

De Huurcommissie ingesteld
voor de Gemeente Medan,
J. G. EIJLANDER.
Plv. Voorzitter.
WINCKEL.
Secretaris.

Afschrift.

No. 127.

Medan, 21 Augustus 1924.

Opheffing Huurcommissie.

Aan
den Burgemeester van Medan.

Met verwijzing naar Uwen brief van 10 Juni j.l. No. 730 en Uwe renvooien van 7 Juli en 4 Augustus d.a.v. Nos. 888 en 1182 hebben wij de eer UHoogEdelGestrenge het navolgende mede te deelen.

In de eerste plaats kan onze Commissie niet deelen de meening van den Adviseur voor de Decentralisatie, neergelegd in zijn schrijven van 26 Juli j.l. No. 958/Z, dat de Gemeenteraad die voor zijn ressort één Huurcommissie instelde, ook bevoegd is die Commissie weer op te heffen.

Het beroep op artikel 3 van de Huurcommissie-ordonnantie is naar onze meening niet duidelijk, aangezien dat artikel alleen betrekking heeft op de opheffing van een Huurcommissie waar meerdere Huurcommissies ingesteld zijn.

Het is juist artikel 3 dat ons in de overtuiging versterkt dat in plaatsen waar slechts één Huurcommissie bestaat of slechts één overgebleven is, deze niet anders kan worden opgeheven dan door de intrekking van de Huurcommissie-ordonnantie.

Verder wijzen wij op de verschillende verbodsbepalingen welke in de huurcommissie-ordonnantie voorkomen bijvoorbeeld die van artikel 2, luidende: „Het is verboden na de instelling van „eene huurcommissie binnen de plaats waar deze gevestigd is, als „verhuurder eene hoogere vergoeding onder welken naam of in „welken vorm ook, te bedingen voor het gebruik van eene woning, „dan de huurprijs, voor de woning geldende op, of laatstelijk vóór, „1 Januari 1916, zoo niet die hoogere huurprijs is goedgekeurd „of vastgesteld door de huurcommissie”.

De opvatting is mogelijk dat door den rechter zou worden aangenomen dat dit verbod ook na de opheffing der huurcommissie zou blijven bestaan daar nergens vermeld staat dat dit verbod bij opheffing der Huurcommissie verval.

Ook heeft men voorzoover ons bekend, in Holland altijd de

opvatting gehuldigd dat opheffing van de huurcommissie, waardoor de Huurcommissie-ordonnantie niet meer op de Gemeente van toepassing zou zijn, niet mogelijk was.

Het ligt dan ook voor de hand dat dit zelfde voor Indie geldt daar de huurcommissie-ordonnantie ontleend is aan de Holland-sche huurwetten.

Ook het ontbreken van eenige overgangsbepaling in de ordonnantie ten opzichte van de opheffing, wijst er op dat de wetgever zich de opheffing der Huurcommissies gedacht heeft door intrekking van de ordonnantie.

Zouden wij daarom reeds eene zelfstandige opheffing der huurcommissie door deze gemeente moeten ontraden, bovendien vestigen wij er Uw aandacht op dat wanneer de gemeente de huurcommissie ophief en de rechter onze opvatting de juiste zou blijken te achten, dit aanleiding zou kunnen geven tot tallooze processen en terugvorderingen van te veel betaalde huur, hetgeen o.i. vermeden moet worden.

In het algemeen is onze Commissie van oordeel dat de Huurcommissie een tijdelijke instelling is, die op den duur moet verdwijnen.

Ook is het ons gebleken dat de huizenncod in Medan langzamerhand niet meer zoo groot is, dat het voortbestaan van de Huurcommissie dringend noodzakelijk moet worden geacht.

Naar onze meening dient de opheffing echter zoo geleidelijk mogelijk, zonder te groote schokken, te geschieden.

De verhooging van de huur die bij de intrekking vermoedelijk voor verschillende perceelen zal volgen en de minder aangename verhouding die thans vaak heerscht tusschen den verhuurder, die een hoogere huur verlangt en den huurder die slechts de wettelijk vastgestelde som wenscht te betalen, maken het, naar de meening onzer Commissie, noodig dat een lange overgangstermijn wordt aangenomen.

Als overgangsmaatregel had onze Commissie zich b.v. gedacht eene bepaling in het leven te roepen waarbij wordt vastgesteld dat elk huurcontract, gesloten na 1 Juli 1925, niet meer valt onder de bepalingen der Huurcommissie-ordonnantie, en dat op 1 Juli 1926 de huurcommissie-ordonnantie wordt ingetrokken.

De huurders die vreezen dat hun huur met ingang van 1 Juli 1926 belangrijk zal worden verhoogd, hebben dan in dien tusschen-tijd de gelegenheid met den verhuurder een contract voor langeren tijd te sluiten, waardoor zij kunnen voorkomen dat zij op het tijd-

stip van de opheffing plotseling voor een sterk verhoogde huur komen te staan.

Onze Commissie zou niet gaarne beweren, dat dit de eenige weg is die tot een geleidelijke opheffing der huurcommissie leidt.

Zij acht deze wijze van opheffen echter te prefereeren boven het in den brief van den Directeur van Justitie vermelde denkbeeld om de ordonnantie niet meer van toepassing te doen zijn op woningen, waarvan de huurprijs een zeker door den Gemeenteraad vast te stellen bedrag te boven gaat en door een geleidelijke verlaging van dat bedrag een langzame overgang te verkrijgen tot den normalen toestand.

Het noemen van een bedrag lijkt onze Commissie willekeurig en heeft het nadeel dat een bepaalde groep van ingezetenen alleen getroffen blijft.

De Huurcommissie, ingesteld voor
de Gemeente Medan,

R. FRUIN.

Voorzitter.

JAARVERSLAG

Europeesche Arbeidsbeurs 1924-1925.

1. Oprichting.

Nadat door Ir. de Vogel eerst in besloten kring de kwestie van eventueele oprichting van een arbeidsbemiddelingsbureau ter sprake werd gebracht en voor deze oprichting medewerking van verschillende zijden werd toegezegd had op 11 Maart 1924 de oprichtingsvergadering ten Gemeente-huize te Medan plaats.

Aanwezig waren de Heeren: Winckel (als vertegenw. van Gouverneur Westenenk die tijdelijk op Java vertoefde) Burgemeester Mackay, Hens, Dr. de Jong, Knuttel, Ds. Kostelijk, v. d. Laan, Vierhout, Ir. de Vogel en Pastoor de Wolf.

Deze Heeren verklaarden zich allen bereid zitting te nemen in het Bestuur.

2. Bestuur.

Het Bestuur werd bij de oprichting als volgt samengesteld: Beschermheer Gouverneur Westenenk, Eere-voorzitter burgemeester Mackay, dagelijksch bestuur: Voorzitter Dr. de Jong, Secretaris Ir. de Vogel, en Commissaris Hens, Leden: Knuttel, Ds. Kostelijk, v.d. Laan, Vierhout en Pastoor de Wolf.

Wegens vertrek ontstonden in het verslagjaar vacatures voor de functies vervuld door de Heeren Westenenk, Hens en Vierhout. Hiervan werd de vacature Vierhout niet aangevuld aangezien de nieuwbenoemde Hoofd-redacteur van de Sumatra Post de Heer van Beem zich wegens drukke bezigheden niet beschikbaar kan stellen.

De nieuw-benoemde Gouverneur van Kempen was zoo welwillend het beschermheerschap te willen aanvaarden terwijl de Heer Thissen als Commissaris in het dagelijksch bestuur toetrad.

3. Doel.

Als doel werd steeds voor oogen gehouden dat de Arbeidsbeurs uitsluitend is ogericht voor het *onpartijdig verleen* van *kostelooze bemiddeling*, tusschen werkgever en werknemer. Op den voorgrond werd daarbij gesteld dat de Arbeidsbeurs *geen liefdadigheidsinstelling* is en alleen *zuiver bemiddelend* optreedt.

4. Werkwijze.

De gevolgde werkwijze was in het kort de volgende:

Werkzoekenden werden geregistreerd nadat door hen een gratis verkrijgbaar formulier werd ingevuld en dit met afschrift getuigschriften bij den Secretaris was ingediend. Zooveel mogelijk werd op persoonlijke kennismaking aangedrongen.

Bij aanvragen van werkgevers werden uit de gegevens van ingeschreven werkzoekenden de voor de betreffende vacature geschikte kandidaten verzameld waarvan een alphabetisch gerangschikte staat met de noodige inlichtingen aan den werkgever werd toegezonden. Hierbij bleef aanbeveling van kandidaten achterwege, de keuze dus geheel aan den werkgever overlatende.

Indien vernomen werd dat hier of daar een vacature bestond werd niet een eventueele aanvraag tot de arbeidsbeurs afgewacht maar ongevraagd eene opgave gezonden van hiervoor beschikbare kandidaten. Deze maatregel heeft in vele gevallen gunstige gevolgen gehad.

In gevallen waarbij ingeschreven werkzoekenden eventueel in aanmerking zouden kunnen komen voor in advertenties gevraagde werkkrachten werd daarop geschreven of de betrokkenen in kennis gesteld met de betreffende advertentie zoodat deze dan zelf konden solliciteeren.

Teneinde het contact met werkgevers en werkzoekenden ook buiten Medan zoo goed mogelijk te doen zijn en van een en ander op de hoogte te worden gehouden werd overgegaan tot instelling van vertegenwoordigers. Hiervoor stelden zich beschikbaar te Siantar, Tebing Tinggi en Tandjong Balei resp. de Heeren Soodt, Plat en Liems.

Hoewel eerst het plan bestond zich in verbinding te stellen met de bestaande Arbeidsbeurzen op Java is hiervan afgezien omdat het aantal werkzoekenden aldaar aanzienlijk grooter bleek dan op Deli waardoor Java als afzetgebied voor werkzoekenden van Deli toch slecht in aanmerking zou kunnen komen.

Wel is getracht geworden het afzetgebied te vergrooten door instelling van vertegenwoordiging te Padang, Palembang en Sibolga. Deze kwestie werd door den Heer Thissen op één zijner reizen ter plaatse besproken met het resultaat dat zich resp. de Heeren M. Leeuwenkuyt, Amiabel en J. Valkenaar hiervoor beschikbaar stelden.

Aangezien deze kwestie eerst kort geleden aan de orde kwam

zal nog moeten blijken of inderdaad plaatsing van werkzoekenden aldaar mogelijk zal zijn.

Van den stand van zaken kon door welwillende medewerking van de beide plaatselijke bladen wekelijks mededeeling worden gedaan.

Teneinde de Leden der Arbeidsbeurs geheel van een en ander op de hoogte te houden werd de loopende correspondentie geregeld in rondlezing gezonden.

Wat het financieele gedeelte betreft, zij vermeld dat de loopende onkosten in verslagjaar ruim f 50.— hebben bedragen welk bedrag hoofdelijk over de leden werd omgeslagen. Dat deze uitgaven vrij laag bleven is te danken aan de belangelooze medewerking van de Deli Courant, welke het benodigde drukwerk kosteloos ter beschikking stelde.

6. Bereikte resultaten in verslagjaar.

A. Plaatsing werkzoekenden.

Ingeschreven werden:

a. voor de 1ste keer	168 m. + 2 vr.
b. „ „ 2de „	9 m. + 0 vr.

(wegens het opnieuw buiten betrekking raken)

Totaal 177 m. + 2 vr.

Hiervan werden *afgeschreven*:

a. wegens gevonden werkring buiten toedoen v/d Arb. Beurs	43 m. + 2 vr.
b. wegens vertrek of onbekend adres	14 m. + 0 vr.

Totaal afgeschreven 57 m. + 2 vr.

Blijft 120 m. + 0 vr.

Van deze 120 overgebleven ingeschrevenen werden door tusschenkomst van de Arbeidsbeurs geplaatst

52 m. + 0 vr.

Dus eind verslagjaar nog beschikbaar 68 m. + 0 vr.

De bovenstaande cijfers geven maandsgewijze gesplitst het volgende overzicht.

Maand	Bijgekomen werkzoe- kenden	Afgeschreven		door E.A.B. Geplaatst
		wegens gevonden werkkring	wegens vertrek of onbekend adres	
Half Maart 1924	12	—	—	2
April	43	—	—	6
Mei	21	—	—	7
Juni	5	—	—	3
Juli	10	—	—	2
Aug.	19	10	3	9
Sept:	6	3	—	2
Oct.	10	5	—	4
November	10	4	1	5
Dec.	20	12	5	2
Jan. 25	9	2	2	3
Feb. '25	8	5	2	6
Half Maart 1925	6	4	1	1
Totaal	179	45	14	52

Naar het beroep is de verdeeling als volgt:

Beroep	Afgeschreven		Geplaatst door E.A.B.	Beschik- baar.
	wegens ge- vonden werk- kring.	wegens ver- trek of onbe- kend adres		
Tuinassistent	4	4	12	21
Fabr. „	2	1	3	3
Werkbazen	3	1	10	6
Opzichters	2	—	4	1
Boekhouders	3	—	4	4
Hotelemployés	1	—	3	—
Autotechnikers	—	1	2	2
Machinisten	1	3	3	2
Kantooempl.	11	1	3	10
Klerken	1	2	5	9
Hospitalen	—	—	1	1
Transporteere	28	13	50	59

Transport	28	13	50	59
Electrokundige	3	—	—	—
Opnemer	—	1	—	—
Journalist	—	—	—	1
Handelsempl.	—	—	1	1
Magazijnmeesters	—	—	—	3
Leerl. Machinist	—	—	—	2
Onder-opzichter	—	—	1	1
Gerant	—	—	—	1
Onbekend	14	—	—	—
Totaal	45	14	52	68

Ingedeeld naar nationaliteit krijgen we de volgende onderverdeeling:

Nationaliteit	Aantal ingeschre- venen	Afgeschreven Gevonden werk	Gepl. door E.A.B. Vertrou- wen	Nog beschik- baar.	
Nederlanders	151	37	12	46	56
Duitschers	12	5	—	1	6
Engelschen	5	—	1	4	—
Zwitsers	5	2	—	1	2
Andere nat.	6	1	1	—	4
Totaal	179	45	14	52	68

Naar den leeftijd ingedeeld wordt het volgende overzicht verkregen:

Leeftijd.	aantal ingeschr.	Afgeschreven werk gev	vertr.	Geplaatst door E.A.B.	Nog beschik- baar
Beneden 20 jaar	6	—	1	—	5
20 — 25 j.	19	3	1	7	8
25 — 30 j.	36	11	4	9	12
30 — 35 j.	49	11	4	19	15
35 — 40 j.	24	8	1	7	8
40 — 45 j.	22	6	1	8	7
45 — 50 j.	14	5	1	1	7
Boven 50 j.	9	1	1	1	6
Totaal	179	45	14	52	68

B. Aanvraag van werkgevers.

In verslagjaar kwamen 88 aanvragen binnen n.l. voor;

13 tuinassistenten	5 zeelieden (aanmonstering)
8 fabrieksassistenten	3 wakers
5 machinisten	1 autotechniker
9 werkbazen	12 klerken
4 hotelemployés	1 elektrokundige
1 opnemer	3 boekhouders
3 opzichters	1 hospitaal-assistent
15 kantooremployés	1 magazijnmeester
3 vrouwelijke krachten	

Als volgt verdeeld over de verschillende maanden van verslagjaar: Half Maart '24: 1, April: 6, Mei: 0, Juni: 10, Juli: 10, Augustus: 9, September: 8, October: 6, November: 11, December: 7. Januari '25: 8, Februari: 10, Half Maart '25: 2.

Totaal 88 aanvragen.

Van deze aanvragen waren er 6 van uit Tapanoeli, 2 van uit Atjeh, 1 vanuit Borneo en de overige van de Oostkust.

Aan deze 88 aanvragen kon slechts in 30 gevallen worden voldaan. Dat niettegenstaande dit toch 52 werkzoekenden geplaatst worden is te danken aan indiening van gegevens omtrent ingeschreven werkzoekenden zoodra eenige vacature bekend was en zonder afwachting van eventueele aanvraag.

De werkgevers die zich in verslagjaar met aanvragen tot de Arbeidsbeurs wendden waren o.a.

Deli Mij., H.V.A., Koloniale Cult. Mij., Senembah Mij. Sipef. Soc. Financière, Sumatra Caoutchouc Mij., Sumatra Caoutchouc Plantage Mij., United St. Rubber Pl., Hotel de Boer, Medan Hotel, Mij. Nederland, Rott. Lloyd, Mij. Grotius, Gouv. kantoor, Controleur Toba, Havendirectie Belawan, Houtvesterij, B.O.W. Sabang, Kadaster, Weeskamer, Borsumij. B.P.M., Bennink & Co., Deli Courant, Deli Est. Eng., Deli Havenbedrijf, Hout-Industrie Mij. Langkat, Kehding, Ned. Ind. Handelsbank, Van Nie & Co., Sabang Mij.

6. Korte Algemeene beschouwing.

In den loop van verslagjaar is de Arbeidsbeurs meer en meer bekend geraakt, met het gevolg dat de aanvragen zijn uitgebreid tot de groote Cultuurlichamen en Maatschappijen. Ook de werkzoekenden laten zich meer en meer inschrijven. De eerst ingewortelde onjuiste idée dat alleen onbruikbare werkkrachten door

middel van de Arbeidsbeurs werk trachtten te vinden is langzamerhand aan het minderen. Toch geeft het aantal ingeschrevenen nog geen juist beeld van de werkloosheid omdat nog steeds talloze werkzoekenden zich niet wenschen te laten inschrijven.

De Vakvereniging voor assistenten in Deli en de Nieuwe Handelsbond hebben welwillend toezegging gedaan zooveel mogelijk hunne Leden te bewegen zich in geval van werkloosheid te laten inschrijven.

Voorts zij de aandacht gevestigd op de moeilijkheden welke zich voordeden doordat vele ingeschreven werkzoekenden na het vinden van een werkkring daarvan geen kennis gaven aan de Arbeidsbeurs.

Zoo gaven b.v. van de 52 door tusschenkomst van de Arbeidsbeurs geplaatste werkzoekenden slechts 41 hiervan kennis en van de 45 die eigen werkkring vonden slechts 23. Hierdoor kwam het wel eens voor dat iemand die reeds een betrekking gevonden had voor eene vacature werd voorgedragen.

Ook deden zich moeilijkheden voor wanneer bij adresverandering of vertrek daarvan geen kennis werd gegeven. Dit deed zich in 13 gevallen voor. In eenige gevallen waarbij voor de niet te vinden werkzoekenden een besliste aanstelling verzekerd was kon daardoor niet anders dan afschrijving het gevolg zijn.

Gememoreerd dient verder te worden de aangename samenwerking met het Hulpfonds voor behoeftige Europeanen dat in verscheidene gevallen finantieelen steun verleende aan juist geplaatste personen die geen geld hadden om hun standplaats te bereiken of zich van de noodige kleeven te voorzien.

Ten slotte zij geconstateerd dat de resultaten van het werk der Europeesche Arbeidsbeurs over verslagjaar bevredigend kunnen worden genoemd.

De Secretaris der E. A. B.,
L. DE VOGEL.

Medan, April 1925.

VERSLAG

Medansche Vrijwillige Brandweer

over het jaar 1924.

Ter voldoening aan het voorschrift van Art. 7 der Brandweer-verordening hebben wij de eer bij dezen verslag te doen van hetgeen in het afgelopen jaar door het personeel van de Medansche Vrijwillige Brandweer is verricht, alsook van den toestand der brandblusmiddelen.

PERSONEEL.

Aan het begin van het verslagjaar was het College van Brandmeesters samengesteld als volgt:

Commandant	A. P. Varekamp.
Secretaris	L. Schravesande.
Technisch Adviseur	G. Lodder.
Brandmeester Wijk I	F. W. Dijkman.
id. „ II	J. P. Hellinx.
id. „ III	H. Zeitlin.
id. „ IV	W. F. Michelsen.
id. „ V	L. F. van Hell.
id. „ VI	E. Gerritsen.
id. Ladderbrigade	W. J. Fröger.

Den 30sten December 1924 ontviel ons door den dood, de Heer E. H. Gerritsen Brandmeester van Wijk VI. In diens functie moet nog voorzien worden.

De Heer Fröger keerde van Europeesch verlof terug en nam wederom de leiding der Ladderbrigade op zich.

In de vergadering van het College van Brandmeesters d.d. 30 Januari 1924 werd de Heer L. Schravesande herkozen als Secretaris.

De samenstelling van het College per 31 December 1924 is als volgt:

Commandant	A. P. Varekamp.
Secretaris	L. Schravesande.
Technisch Adviseur	G. Lodder.

Brandmeester	Wijk	I.	F. W. Dijkman.
id.	„	II.	Hellinx.
id.	„	III.	H. Zeitlin.
id.	„	IV.	W. F. Michelsen.
id.	„	V.	L. F. van Hell.
id.	„	VI.	
id.	Ladderbrigade.		W. J. Fröger.

Het aantal adjunct Brandmeesters bedroeg den 1sten Januari	
van het verslagjaar	30
tot het Corps traden toe	3
	37
tot brandmeesters werden benoemd	—
terwijl bedankten	9
Blijft totaal	28

Zie bijlage 1.

VERGADERINGEN.

De Jaarlijksche Algemeene Vergadering werd dit jaar gehouden d.d. 8 Maart in het Raadhuis. Aanwezig waren 32 leden.

Het College van Brandmeesters kwam 3 maal bijeen en wel op 30 Januari met 7 leden, op 14 Mei met 7 leden en op 24 September met 9 leden.

OEFENINGEN.

Door elke spuit werd in het verslagjaar geregeld geoefend.

Bij alle oefeningen bleek het materiaal in goeden staat te verkeeren. Kleine gebreken werden onmiddellijk hersteld, terwijl oud materiaal, waar noodig, door nieuw werd vervangen.

INSPECTIES.

Het materiaal werd minstens eens per maand geïnspecteerd. Ook de brandkranen werden geregeld nagegaan, terwijl in de brandgangen eveneens inspecties werden gehouden.

BRANDEN.

In 1924 kwam één brand voor en wel op 25 December in toko Ban Sin op de Kesawan. Oorzaak was het onvoorzichtig omgaan met vuurwerk.

De Brandweer werd in het verslagjaar 6 maal gealarmeerd en wel op:

- 7 Januari voor een begin van brand in de Spoorstraat.
 11 Juli „ „ „ „ „ „ „ Moskeestraat.
 8 Augustus „ „ „ „ „ „ „ aan den Padang Boelanweg.
 14 idem „ „ „ „ „ „ „ op het Emplacement der
 D. S. M.
 16 idem „ „ „ „ „ „ „ in het Medan Hotel.
 8 September „ „ „ „ „ „ „ aan de Oude Markt.

M A T E R I A L E N E T C.

In het aantal brandspuiten werd in 1924 geen verandering gebracht.

De spuiten 4 en 5 kregen nieuwe spuithuisjes. Het aantal brandkranen werd met 5 stuks uitgebreid n.l.:

- 4 in de Sindorostraat.
 1 „ „ Renbaanstraat.

Het totaal aantal brandkranen in Medan bedraagt thans 412 stuks, waarvan 8 eigendom zijn der Deli Maatschappij, 204 eigendom der Gemeente en 200 van de Waterleiding Mij. „Ajer Beresih”.

De materialen zoowel in gebruik als in reserve, zijn aangegeven op een staat als Bijlage 2.

F I N A N C I E N.

Beschikbaar werd gesteld een bedrag van f 5.765.— waarvan in totaal verbruikt werd f 4.728.33.

	Beschikbaar gesteld	Verwerkt.
Art. 102. Toelage, salarissen etc.	f 2250.—	f 2190.80
„ 103. Losse koelies	„ 100.—	„ 40.—
„ 104. Verzekering tegen ongelukken „	450.—	„ 378.—
„ 105. Kantoorbehoeften etc.	„ 150.—	„ 75.85
„ 106. Telefoon Commandant & Secretaris	„ 315.—	„ 327.75
„ 107. Onderhoud vernieuwing en bouw van brandspuithuizen.	„ 200.—	„ —
Transporteere	f 3465.—	f 3012.40

	Transport	f 3465.—	f 3012.40
Art. 108. Onderhoud en aanschaffing			
van materiaal.	„	1550.—	„ 1358.43
„ 109. Aanmaak en plaatsen van			
aanwijspaaltjes.	„	250.—	„ 7.50
„ 110. Premien.	„	500.—	„ 350.—
		f 5765.—	f 4728.33

De aan dit verslag toegevoegde bijlagen zijn:

1. Naamlijst der leden op 31 December 1924.
2. Staat der materialen in gebruik en in reserve op 31 December 1924.
3. Wijkenverdeeling en ligging der spuithuizen.

Het College van Brandmeesters,
A. P. VAREKAMP.

Commandant.

L. SCHRAVESANDE.

Secretaris.

Medan, Januari 1925.

Bijlage 1.

LEDENLIJST.

<i>Commandant</i>	A. P. VAREKAMP	Kanonnenweg
<i>Secretaris</i>	L. SCHRAVESANDE	Kapiteinsweg
<i>Technisch adviseur</i>	G. LODDER	Djalan Radja

Spuut 1 Luitenantsweg.

<i>Brandmeester</i>	F. W. DIJKMAN	Kapiteinsweg
<i>Adjunct</i>	J. F. HOBBELEN	Manilastraat
"	W. G. HALLEGRAEFF	Hongkongstraat
"	L. FLIERS	Manilastraat
"	J. C. v/d TAK	Max Havelaarlaan

Spuut 2 Soekamoelia.

<i>Brandmeester</i>	J. P. HELLINX	Prins Hendrikstraat
<i>Adjunct</i>	J. VAREKAMP JR.	Kanonnenweg
"	C. FINK	Poloniaweg
"	J. BAL	Oranje Nassaustraat
"	E. M. MIETES	Hôtel de Boer

Spuut 3 Oude Markt.

<i>Brandmeester</i>	H. ZEITLIN	Prins Hendrikstraat
<i>Adjunct</i>	E. C. VON HOLTZ	Paleisweg
"	B. PH M. DE GROOT	Verl. Manggalaan
"	P. SCHOTSMAN	Ballotstraat
"	P. DE KORTE	Bentengweg

Spuut 4 Vleeschmarkt.

<i>Brandmeester</i>	W. F. MICHELSEN	Serdangweg
<i>Adjunct</i>	H.C.v. HOOGSTRATEN	Pension Polonia
"	P. N. EVERTSE	Timorstraat
"	D. v. BLAADEREN	Hôtel de Boer
"	J. W. GEVEKE	Celebesstraat

Sput 5 Pakhuisweg.

<i>Brandmeester</i>	L. F. VAN HELL.	Wilhelminastraat
<i>Adjunct</i>	J. FRANKEN	Oranje Nassaustraat
"	J. H. DOMSTORFF	Javastraat
"	A. E. C. VEERMAN	Serdangweg
"	J. KABEL	Kerkstraat

Sput 6 Calcuttastraat.

<i>Brandmeester</i>		
<i>Adjunct</i>	J. SCHWANER	Padang Boelanweg
"	J. H. B. OOMEN	Manggalaan
"	PH. V. D. ZANT	Ballotstraat

Ladderbrigade.

<i>Brandmeester</i>	W. J. FRÖGER	Bentengweg
<i>Adjunct</i>	J. TH. CROON	Kroesenstraat
"	P. A. J. DE VROOM	Paleisweg
"	W.F.A.L.v. ZUIJLEN	Bindjeiweg
"	Z. KUIN	Javastraat
"	N. H. LANSDORP	Sennahlaan

Bijlage 2.

Staat van materiaal in gebruik en in reserve bij de Medansche Vrijwillige Brandweer op 31 December 1924.

Materialen.	Wijk 1	Wijk 2	Wijk 3	Wijk 4	Wijk 5	Wijk 6	Ladder Brigade.	Reserve.
Brandspuihuis	1	1	1	1	1	1	1	
Slangenwagens	1	1	1	1	1	1	1	
Standpijpen	1	1	1	1	1	1	1	
Straalpijpen	2	2	2	1	2	2	1	3
Slangen	4	4	4	4	4	4	6	9
Sleutels	1	1	1	1	1	1	1	1
Lantaarns	3	3	3	2	3	3	2	
Gordels	2	2	2	2	2	2	6	6
Bijlen	2	2	3	2	3	3	7	
Touwen	2	2	2	2	2	2	2	3
Emmers	1	1	1	1	1	1		
Led. Slangdragers	2	2	2	2		2		
Canvas Manchetten	1	2	1	1	1	1		
Schroevendraaiers	2	1	1	2	2	3	1	4
Hangslot	1	1	1	1	1	1	1	
Kaarslantaarns	1	1	1	1	1	1	4	
Vlag (rood)	1	1	1	1	1	1		
Snelblusschers	1	1	1	1	1	1		2
Vullingen v/snelbl.								26
Materialenwagens								6
Ladders							6	
Ladderwagen							1	
Brandhaken							5	
Spaden							2	
Groote opruimers							2	
Kleine dito							2	
Koevoeten							1	
Breekijzers							2	
Handzagen							2	
Verbandkisten							1	
Kasten							2	
Paard							1	

Bij de Gewapende Politie berusten: 1 standpijp, 1 slangenwagen, 1 straalpijp, 1 sleutel, 3 slangen en 1 kaarslantaarn.

Bijlage 3.

WIJKVERDEELING.

Wijk 1.

Brandmeester F. W. Dijkman.

Het zuidelijk gedeelte van Medan, ten Oosten der spoorbaan, ten Noorden begrensd door de Balistraat en ten Oosten door Raceterrein en Wilhelminastraat.

Wijk 2.

Brandmeester J. P. Hellinx.

Het zuidelijk gedeelte van Medan, ten Westen der spoorbaan, ten Noorden begrensd door Oude Markt en Tepekongstraat en ten Westen door de Deli rivier.

Wijk 3.

Brandmeester H. Zeitlin.

Het noordelijk gedeelte van Medan, ten Westen der spoorbaan, ten Zuiden begrensd door Oude Markt en Tepekongstraat en ten Westen door de Deli rivier.

Wijk 4.

Brandmeester W. F. Michelsen.

Het Oostelijk gedeelte van Medan, Noorden begrensd door Raceterrein en Malakastraat, ten Zuiden door Kota Masoem en ten Westen door Wilhelminastraat.

Wijk 5.

Brandmeester L. F. van Hell.

Het Noordelijk gedeelte van Medan, ten Oosten der spoorbaan, ten Zuiden begrensd door Balistraat, Raceterrein en Malakastraat.

Wijk 6.

Brandmeester

Het gedeelte van Medan, ten Westen der Deli Rivier.

VERSLAG

van de Sekolah Derma van Januari 1924 tot Maart 1925.

Dit verslag loopt thans tot het einde van het schooljaar 1924/1925, dat wil zeggen tot den aanvang der Mohamedaansche vasten. Dit is zoo gedaan in verband met de plannen voor het in het leven roepen van een „Stichting Sekolah Derma”, waarvan het boekjaar zal samenvallen met het schooljaar. Deze stichting, waaromtrent in het vorige verslag werd vermeld de wenschelijkheid om op deze wijze de rechten op grond en gebouwen te regelen, zal ook in ander opzicht van nut kunnen zijn. Het zal dan namelijk mogelijk zijn, dat door deze stichting aan de leerlingen, die met goed gevolg een cursus hebben afgehoopen en die bepaalde werkstukken hebben gemaakt, een diploma te geven. Er wordt verwacht, dat daardoor het verloop der leerlingen wat zal verminderen en de kern van vaste leerlingen zal vergrooten. Thans is het gemiddelde aantal leerlingen 81, iets minder dan het jaar te voren, doch van dit gemiddelde aantal wijken de maanden met laagste en hoogste aantal belangrijk af. Er is een maand geweest, dat er 67 leerlingen waren, terwijl enkele maanden later 97 meisjes de school bezochten. Dit verloop blijkt een ernstig bezwaar, hoewel zelfs wanneer er kinderen zijn, die voor slechts enkele maanden de lessen volgen, zij daarmede toch iets opsteken, dat in haar latere leven kan te pas komen.

Evenals vorige jaren betrof het onderwijs voornamelijk nuttige en fraaie handwerken, zoodanig verdeeld, dat alle leerlingen drie middagen in de week onderricht krijgen in nuttige en drie middagen in fraaie handwerken. Veel leerlingen zouden liever alleen fraaie handwerken leeren, in het bijzonder kantklossen, doch er wordt de hand aan gehouden, dat zij ook de dagelijksche kleedingstukken leeren knippen en naaien.

Het onderwijs werd in 1924 uitgebreid met koken; de inrichting daarvoor was reeds grootendeels gereed, doch in den tijd, dat aan de Neutrale Hollandsch-Inlandsche school eenige lokalen in gebruik waren afgestaan en gedurende de besprekingen met de Gouvernements Meisjeskopschool, kon hiermede niet worden begonnen.

De kookcursussen worden gegeven aan groepjes van 6 meisjes, die gedurende drie maanden èèn ochtend per week les krijgen. Er wordt voornamelijk Inlandsch eten bereid, waarbij vooral wordt toegezien op hygienische behandeling. Het koken geschiedt op gascomforen. De toebereide spijzen worden door de meisjes zelf op school gegeten, waarbij gelegenheid bestaat te wijzen op eenvoudig maar netjes tafeldekken en op goede manieren. De cursus wordt geleid door de hoofdonderwijzeres, die daarvoor tot nu toe geen bijzondere belooning kreeg.

Er zijn thans twee groepjes van 6 meisjes, die een cursus hebben gevolgd en er bestaat veel animo voor nieuwe cursussen. Aan lesgeld wordt berekend 75 cent per maand, waarmede de kosten niet gedekt zijn.

De gebruikelijke verkoop-tentoonstelling van vervaardigde handwerken werd na afloop van den cursus 1923/1924 niet gehouden, omdat er sinds de Pasar Malam te korte tijd was verlopen om voldoende voorwerpen gereed te hebben. De op 8 Maart 1925 gehouden tentoonstelling had dus betrekking op het werk van ongeveer anderhalf jaar en was ook wat betreft de resultaten van den verkoop een succes.

In het Comité van toezicht kwamen verschillende wijzigingen, voornamelijk tengevolge van vertrek. Mevrouw T. J. F. Vierhout-Fenenga werd vervangen door Mevrouw B. Visser-Weuringh; in de plaats van Tengkoe Ajoe Sabariah werd benoemd Intjik Chadidjah terwijl na het bedanken van den Heer W. P. F. L. Winckel als Voorzitter optrad de Burgemeester van Medan. In het Comité hebben behalve de genoemden nog zitting Mevrouw S. Jansen-van Dijk en de Heer Tjik Nang.

Uit de overgelegde rekening van ontvangsten en uitgaven blijkt, dat het saldo weder is gestegen. In het vorige verslag werd er reeds op gewezen, dat er niet minder subsidie zou kunnen worden volstaan; daarbij werd genoemd voor de Gemeente-subsidie f 80.— in plaats van f 110.— en voor de Landschaps-subsidie f 55.— in plaats van f 75.—. De Gemeente-subsidie is voor 1925 inderdaad verlaagd tot f 80.— per maand, doch de Landschaps-subsidie kan niet meer worden genoten, omdat de Landschapskassen volgens een circulaire van 1913 (in Bijblad 7872) eigenlijk geen subsidie aan onderwijsinstellingen mogen geven. Terwijl vroeger de subsidie per maand bedroeg f 185.—, is die nu gedaald tot f 80.—, hetgeen te weinig is om met de schoolgelden

de maandelijks weerkeerende kosten te dekken. Wanneer van de instelling een stichting is gemaakt, zal hieraan ook toekomen de huuropbrengst van het paviljoen bij het schoolgebouw, waardoor dan mogelijk de inkomsten voldoende zijn.

Namens het Comité van toezicht,
D. MACKAY.

Voorzitter.

ONTVANGSTEN.

Saldo 1923.

in kas	f 17.34	
girorekening Javasche Bang	„ 1468.25	
		f 1485.59

Subsidies.

Gemeente over 1924	f 1320.—	
Landschap over 1924	„ 900.—	
Gemeente, 2 mnd. 1925	„ 160.—	
		„ 2380.—

Schoolgelden.

Totaal	„ 625.—
--------	---------

Opbrengst verkochte goederen.

Verkoop 8 Maart 1925	f 475.37	
Andere handwerken	„ 89.90	
		„ 565.27

UITGAVEN.

Loonen.

1e onderwijzeres	f 840.—	
2e „	„ 700.—	
hulp- „	„ 210.—	
tuinjongen	„ 280.—	
		f 2030.—

Materialen.

totaal	„ 937.13
--------	----------

Transporteere f 5055.86 f 2967.13

	Transport	f 5055.86	f 2967.13
Inventarisgoederen.			
kantbankjes	f	55.—	
kast, tafel, trap	„	38.50	
			„ 93.50
Onkosten.			
Bankonkosten			„ 5.35
Saldo op 31 Maart 1925.			
in kas	f	48.31	
girorekening Javasche Bank	„	1941.57	
			„ 1989.88
		f 5055.86	f 5055.86

